

CHEMCON 2002
TANÁCSADÓ ÉS SZOLGÁLTATÓ BETÉTI TÁRSASÁG
Tervezzem velünk,...

VÖLGY VIDÉK TÁRSADALOMFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA I.

*A Völgy Vidék LEADER térség népességszámának várható alakulása 2020-ig
és főbb társadalmi-gazdasági hatásai*

ZÁRÓTANULMÁNY

Témavezető

Bodó Erzsébet Tünde üv. ig.

Készült:

Völgy Vidék Vidékfejlesztési Közösség Közhasznú Egyesület megbízásából

Baracska, 2009. május 31.

© Minden jog fenntartva. A tanulmány egészének vagy részeinek másolása és sokszorosítása csak a megbízó és a készítők előzetes engedélyével lehetséges.

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés	4
2. Völgy Vidék demográfiai adottságai és annak meghatározó tényezői	6
2.1. A népesség számának alakulását meghatározó folyamatok	6
2.2. Az állandó és a lakónépesség számának alakulása	6
2.2.1. <i>Völgy Vidék</i>	6
2.2.2. <i>Völgy Vidék települései</i>	10
2.3. A népesedés főbb folyamatainak jellemzői a rendszerváltozás óta	15
2.3.1. <i>Élveszületés, halálozás és természetes szaporodás</i>	15
2.3.2. <i>Vándorlási egyenleg</i>	18
2.3.3. <i>Tényleges szaporodás</i>	22
2.3.4. <i>A korszerkezet változása és várható következményei</i>	25
3. Völgy Vidék népesedési kilátásai	31
3.1. Módszertani megfontolások	31
3.2. A népességszám várható alakulása Völgy Vidéken 2020-ig	31
3.2.1. <i>Várható tendenciák az országos népességszám előrejelzések függvényében</i>	33
3.3. Változások a népesedést meghatározó migrációs tényező terén	35
3.4. Optimista népesedési forgatókönyvek	37
3.5. A fenntartható népességnövekedés feltételei és várható hatásai	38
4. Következtetések	42
5. Vonatkozó irodalom	46
6. Mellékletek	47

ÁBRAJEGYZÉK

1. ábra Fejér megye kistérségei és a Völgy Vidék LEADER térség	4
2. ábra Az állandó népesség számának alakulása Völgy Vidéken, 1890-2007	7
3. ábra A lakónépesség számának alakulása Völgy Vidéken, 1990-2007	9
4. ábra Az állandó népességszám változásának aránya Völgy Vidéken, 1890-2007 (1890. évi népességszám = 100%)	10
5. ábra Az állandó népességszám változásának aránya Völgy Vidéken, 1990-2007 (1990. évi népességszám = 100%)	11
6. ábra Völgy Vidék településeinek népesedési csoportjai	13
7. ábra A lakónépesség-szám változásának aránya Völgy Vidéken, 1990-2007 (1990. évi népességszám = 100%)	14
8. ábra Az élveszületések és a halálozások számának alakulása Völgy Vidéken, 1990-2007	16
9. ábra 1000 lakosra jutó éves átlagos élveszületés és halálozás Völgy Vidéken 1990-2007 között (ezrelék)	17
10. ábra 1000 lakosra jutó átlagos éves természetes szaporodás Völgy Vidéken 1990-2007 között (ezrelék)	18
11. ábra Az állandó és ideiglenes oda- és elvándorlások számának alakulása Völgy Vidéken, 1990-2007	19
12. ábra 1000 lakosra jutó éves átlagos vándorlási egyenleg Völgy Vidéken 1990-2007 között (ezrelék)	21
13. ábra 1990-2007 közti vándorlási különbözet Völgy Vidéken az 1990. évi lakónépesség arányában (%)	22
14. ábra A tényleges szaporodás alakulása Völgy Vidéken, 1990-2007	23
15. ábra 1990-2007 közti természetes szaporodás, vándorlási egyenleg és tényleges szaporodás Völgy Vidéken az 1990. évi népesség arányában (%)	24
16. ábra A népesség főbb korcsoportonkénti aránya Völgy Vidéken, Fejér megyében és Magyarországon 1990-ben és 2001-ben	25
17. ábra Völgy Vidék népességének megoszlása főbb korcsoportonként 1990-ben és 2001-ben	26
18. ábra A gyermek- és időskorúak lakossági arányának eltérései Völgy Vidéken, 2001	27
19. ábra Az ifjúsági és öregedési index alakulása Völgy Vidéken, 2001	29
1. táblázat A népesség-előreszámítások és azok eredményeinek főbb jellemzői és valószínűségük	43
1. melléklet Az állandó népesség számának alakulása Völgy Vidék településein, 1890-2007	48
2. melléklet A lakónépesség számának alakulása Völgy Vidék településein, 1990-2007	57
3. melléklet Az élveszületések és a halálozások számának alakulása Völgy Vidék településein, 1990-2007	66
4. melléklet Az állandó és ideiglenes oda- és elvándorlások számának alakulása Völgy Vidék településein, 1990-2007	75
5. melléklet A tényleges szaporodás alakulása Völgy Vidék településein, 1990-2007	84
6. melléklet 1000 lakosra jutó természetes szaporodás, vándorlási különbözet és tényleges szaporodás Völgy Vidéken és településein, 1990-2007	93
7. melléklet A népesség főbb korcsoportonkénti aránya Völgy Vidék településein, 2001	102
8. melléklet A várható népességszám, a nemek, a korcsoportok és a főbb demográfiai mutatók Magyarországon 2020. I. 1-én	111
9. melléklet A természetes szaporodás várható alakulása 2050-ig Magyarországon, különböző előreszámítási módszerek alapján	112
10. melléklet A tényleges szaporodás várható alakulása 2050-ig Magyarországon, különböző előreszámítási módszerek alapján	113
11. melléklet Az átlagos gyermekszám várható alakulása 2050-ig Magyarországon, különböző előreszámítási módszerek alapján	114
12. melléklet A 0-19 évesek arányának várható alakulása 2050-ig Magyarországon, különböző előreszámítási módszerek alapján (%)	115
13. melléklet A 20-64 évesek arányának várható alakulása 2050-ig Magyarországon, különböző előreszámítási módszerek alapján (%)	116
14. melléklet A természetes szaporodás várható alakulása 2050-ig Magyarországon, különböző előreszámítási módszerek alapján (%)	117
15. melléklet Völgy Vidék népesedésével kapcsolatos legfontosabb adatok táblázatai	118

1. Bevezetés

A Völgy Vidék LEADER térség a Közép-dunántúli Régió, illetve Fejér megye északi-északkeleti részén fekszik, Budapesttől mintegy 30-55, a ferihegyi repülőtértől 50-75 km-re. A 60.751 ha kiterjedésű térséget 17 egymással szomszédos települési önkormányzat területe alkotja. Közülük 7 teljes mértékben lefedi az ercsi statisztikai kistérséget (Baracska, Ercsi, Gyúró, Kajászó, Martonvásár, Ráckeresztúr és Tordas), míg 9 a bicskei (Alcsútdoboz, Csabdi, Etyek, Felcsút, Mány, Óbarok, Tabajd, Vál és Vértesacsca) és további 1 (Lovasberény) a székesfehérvári statisztikai kistérség része¹ (1. ábra).

1. ábra Fejér megye kistérségei és a Völgy Vidék LEADER térség

Forrás: www.fejerkozig.helyinfo.hu alapján saját szerkesztés

¹ Kajászó ugyanakkor területfejlesztési és kistérségi szolgáltatási szempontból nem a Martonvásár központú és Ercsi társközpontú Szent László Völgye Többcélú Kistérségi Társulás, hanem a Bicske központú Vértes Többcélú Kistérségi Önkormányzati Társulás tagja. Lovasberény a Székesfehérvári Többcélú Kistérségi Társulás tagja, melynek területe megegyezik a székesfehérvári statisztikai kistérség területével.

A fenti térképen külön megjelölt Fejér megyei Völgy Vidék LEADER térség településeinek egyike sem része ugyan a jogszabály szerinti Budapesti Agglomerációnak, de az elmúlt évek különböző kutatásai és térszerkezeti vizsgálatai szerint zömük az agglomeráció peremterületi zónájában helyezkedik el. Az agglomeráció csatlakozó szektorai, – a városkapu-jellegű, sokoldalúan fejlett és modern V., illetve a kertvárosi jellegű elit lakónegyedet alkotó VI. szektor – a nyolc agglomerációs szektor közül, a legkedvezőbb gazdaság- és társadalomstatisztikai mutatókkal jellemezhetők. A budapesti agglomeráció e csatlakozó szektorai és a szomszédos Fejér megyei kistérségek, települések általános fejlettsége, illetve fejlődési dinamizmusa kedvező értékeket mutat országos összevetésben.

Mindezek alapvetően meghatározzák a Völgy Vidék LEADER térség és az azt alkotó települések társadalmi-gazdasági adottságait és lehetőségeit, köztük a népesedéssel és a migrációs folyamatokkal összefüggő kilátásokat egyaránt.

2. Völgy Vidék demográfiai adottságai és annak meghatározó tényezői

2.1. A népesség számának alakulását meghatározó folyamatok

A Völgy Vidék LEADER térség népességszámát, illetve tényleges szaporodását alapvetően a természetes szaporodás (reprodukción) és a vándorlási egyenleg határozza meg. A természetes reprodukció az élveszületések és halálozások számának változásától függ, amiket egyenként is több meghatározó tényező alakít. A vándorlási egyenleget (illetve nettó vándorlást) az állandó és ideiglenes jellegű oda- és elvándorlások különbsége adja, amelyeket szintén több külső és belső társadalmi-gazdasági tényező eredménye befolyásol.

A jelezett háttértényezők változásával, illetve azok becslésével kapcsolatosan azonban rengeteg a bizonytalansági tényező. Eleve problémát jelent, hogy a legtöbb háttérváltozó alakulásáról egyáltalán nem állnak rendelkezésre statisztikai adatok, pláne nem települési bontásban (pl. nők életkor szerinti termékenysége, korcsoport szerinti élveszületési és halálozási megoszlás, koréves továbbélési valószínűségek). Mások hosszú évtizedek folyamán, lassan változnak (pl. átlagos gyermekszám, várható élettartam). Egy részüket, pedig olyan tényezők alkotják, amelyek nehezen mérhetők fel (pl. ingatlanárak, települési előnyök és hátrányok, családi okok). Ezek azok az elemek, amelyek a különböző becslések és trendek esetében csak a főbb demográfiai jellemzőkbe integráltnak, azok változásának követésében jelennek meg.

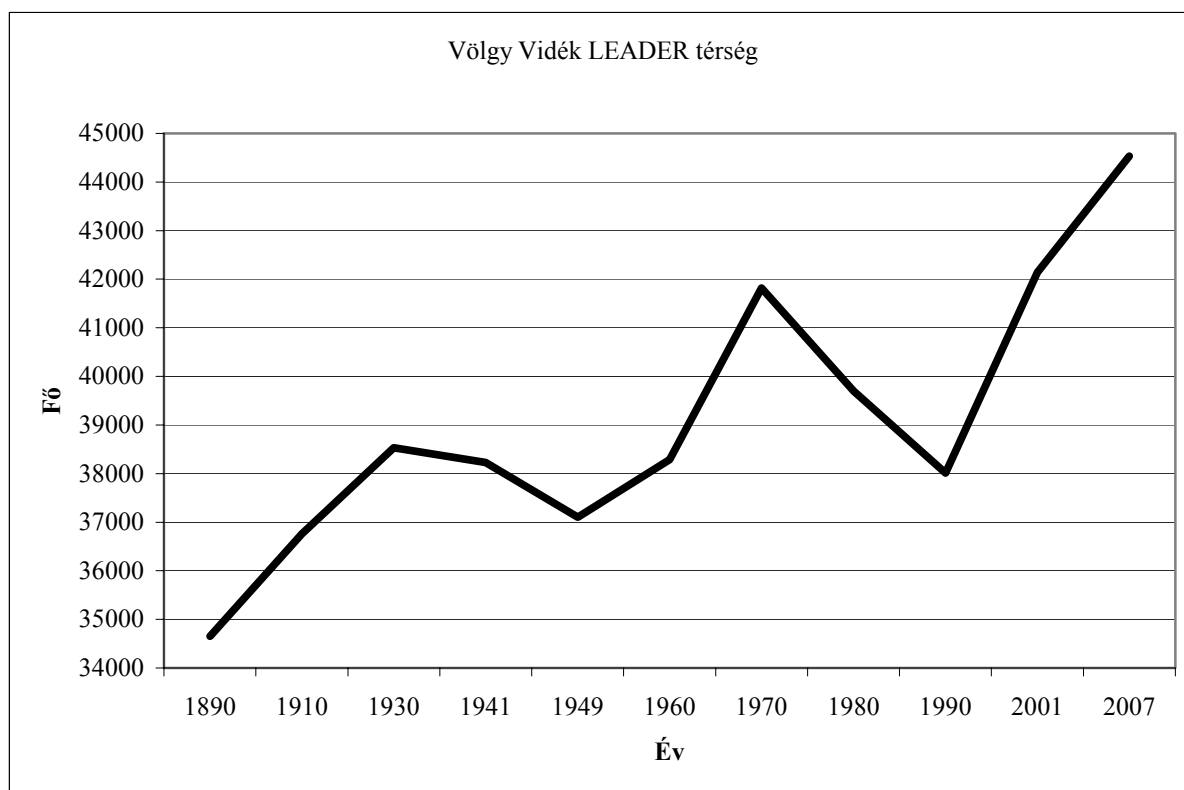
2.2. Az állandó és a lakónépesség számának alakulása

2.2.1. Völgy Vidék

Az 1890. évi népszámlálás idején, 34.650 állandó lakost regisztráltak a Völgy Vidék LEADER térségben (a jelenlegi térséghez tartozó összes akkori településen együttvéve). Az 1970-es évek elejéig csaknem 6500 fővel nőtt ez a szám (2. ábra). E gyorsan növekvő trendet csak a II. világháború embervesztesége és a következtében elmaradó születésszámok hatásai törték meg átmenetileg (1949-re 37 ezer főre esett vissza a népességszám a háború előtti 39 ezer főről). A növekedést ekkor elsősorban a természetes reprodukció biztosította a térségben, amely átlag feletti mértékű volt országos és megyei összevetésben. Ugyanakkor a vándorlási többlet átlag alatti maradt, sőt fokozatosan megfordult az évtizedes tendencia, és egyre erőteljesebben meghaladta az elköltözések száma a térségbe történő beköltözéseket. Ez a főként az 1950-es évektől meglóduló budapesti ipar-, majd az 1980-as évektől egyre inkább a

szolgáltatásfejlesztés népesség-elszívó hatásának köszönhető, mely révén felgyorsult agglomerálódás folyamata is.

2. ábra Az állandó népesség számának alakulása Völgy Vidéken, 1890-2007

Forrás: KSH adatok alapján saját szerkesztés

Az 1980-as évtized másfelől is kedvezőtlen változást hozott a térség népességszámának alakulásában. Az évtized elejére ugyanis megállt a természetes növekedés folyamata is (akárcsak országosan), azt fokozatosan, egy gyorsuló mértékű fogyás váltotta fel az évtized végéig, sőt ez még ma is tart. Ugyanakkor a pozitív vándorlási egyenleg korábbi évtizedekben történő megfordulása ekkorra már hasonló nagyságrendű fogyást okozott, mint amekkora növekedést a korábbi évtizedekben hozott. Ezek együttes hatására a korábbi két dekád (1950-60-as évek) 5000 fős lakosság-növekménye szinte eltűnt (4000 fős visszaesés), és 1990-re – mintegy 38 ezer fővel – visszaállt az 1950-es évek végi népességszám (2. ábra). Néhány kivételtől eltekintve hasonló folyamatok zajlottak le a térség településein is (1. melléklet). De a fővárosi agglomerációt körülölelő gyűrű-zónában egyaránt, illetve – időben némi előnnyel és jóval látványosabban – a budapesti agglomerációban szintén.

Az 1990-es évtized azonban ismét igen jelentős mértékű, újfent akkora népességnövekedést hozott 2000-ig a térség életében, mint amekkora a csökkenés nagyságrendje volt az előző két

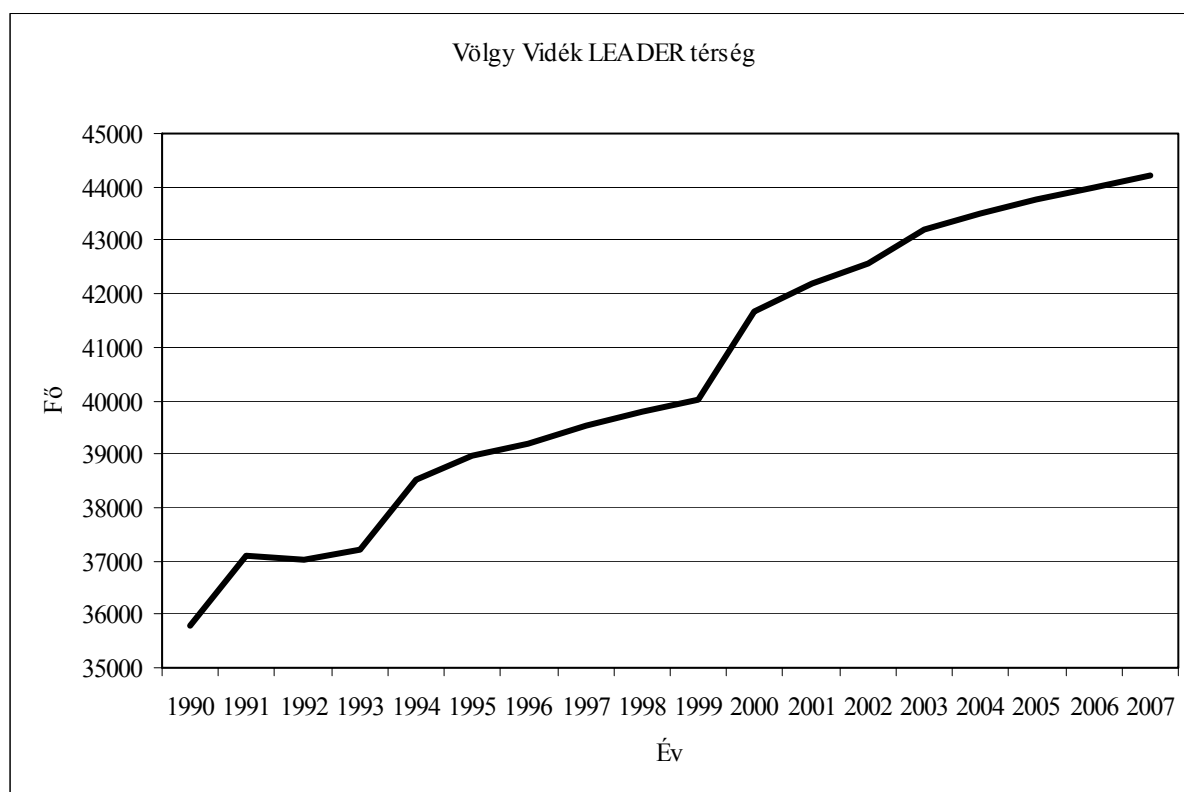
évtizedben (mintegy 4000 fő)². Ugyanakkor az 1990-es évek ismételt fordulata főként az újra, de most hirtelen pozitívba forduló vándorlási egyenlegnek volt köszönhető, amely még jelentékenyen ellensúlyozta ebben az évtizedben az 1980-as évek eleje óta tartó és folyamatosan növekvő természetes fogyást. Ez az ellensúlyozás azonban a 2000-es években némileg mérséklődött részben a növekvő természetes fogyás, részben a csökkenő tendenciájú vándorlási nyereség következtében. 2007-re az állandó népességszám így is meghaladta a 44.500 főt a térségben, amely az 1990. évi népességszám mintegy 125, míg az 1890. évi csaknem 130%-a (2., 4-5. ábra).

A lakónépesség száma ugyanakkor mintegy 320 fővel kevesebb volt 2007-ben, mint az állandó népesség száma (2001-ben mintegy 20 fővel, míg 1990-ben még 1140 fővel volt több). Ez azt jelzi, hogy az elmúlt 18-20 évben megfordult az a trend, mely szerint az 'állandóra' bejelentett (és másutt ideiglenes tartózkodási hellyel nem rendelkező) lakóknál valójában többen laktak a Völgy Vidéken az ideiglenes tartózkodási helyen bejelentettek miatt. Ma már sokkal többen rendelkeznek a térségi állandó lakóhelyük mellett máshol is (zömében vélhetően Budapesten, vagy a nyaralójukban) bejelentett tartózkodási hellyel, így ők statisztikai szempontból nem számítanak bele a helyi lakónépességbe. Ugyanakkor az ideiglenes jelleggel a térségben tartózkodók száma is mérséklődött.

A lakónépesség száma 1990-2007 között 23,5%-kal, mintegy 8400 fővel nőtt (35.791 főről 44.217 főre; 3. ábra). Ez a növekedés rendkívül gyors annak ellenére, hogy több közigazgatási, statisztikai változás eredményét is tartalmazza (új települések, népszámlálás adatmódosításai). Az állandó népességéhez hasonló nagyságrendű eltérések jellemzőek e téren is települési szinten. A legtöbb esetben a lakónépesség az állandó népességszám alá csökkent 1990-2007 között (kivéve Etyek, Gyúró, Mány, Tordas és Vál; 7. ábra, 2. melléklet).

² Ehhez hozzájárult azonban az a statisztikai hatás is, hogy a 2001-es népszámlálás ezekkel több lakost 'talált' az országban, mint azt a korábbi (1990. évi) népszámlálás eredményeiből továbbvezetett adatok alapján számították (ez főként az egyes települések szintjén jelent komolyabb trendtörést, hirtelen megugrást a népességszám alakulásában).

3. ábra A lakónépesség számának alakulása Völgy Vidéken, 1990-2007

Forrás: KSH adatok alapján saját szerkesztés

Összességében a Völgy Vidék LEADER térség népesedése hűen leképezte az országos és a nagyvárosok környéki vidéki térségek településeinek tendenciáit az elmúlt évtizedekben. A népesség növekedésének záloga mára egyedül a bevándorlás maradt, mivel a települések lakossága nagymértékben előregedett, és alacsony szinten stabilizálódott a gyermekvállalási hajlandóság is (*ld. később*).

Az elmúlt évek népesedési viszonyait, illetve a jelenlegi mozgásokat is erősen befolyásolják ugyanakkor a térséget érintő fővárosi szuburbanizációs folyamatok. A tágabb értelmű budapesti agglomeráció településeinek demográfiai viszonyaira általánosságban jellemző, hogy fiatalodó népességgel rendelkeznek a nagyszámú beköltözések miatt. Pozitív vándorlási mérlegük révén jelentős a népességgyarapodásuk (Pest megye népességszáma 1990 óta, pl. több mint 200 ezer fővel, míg Fejér megyéé több mint 10 ezer fővel gyarapodott).

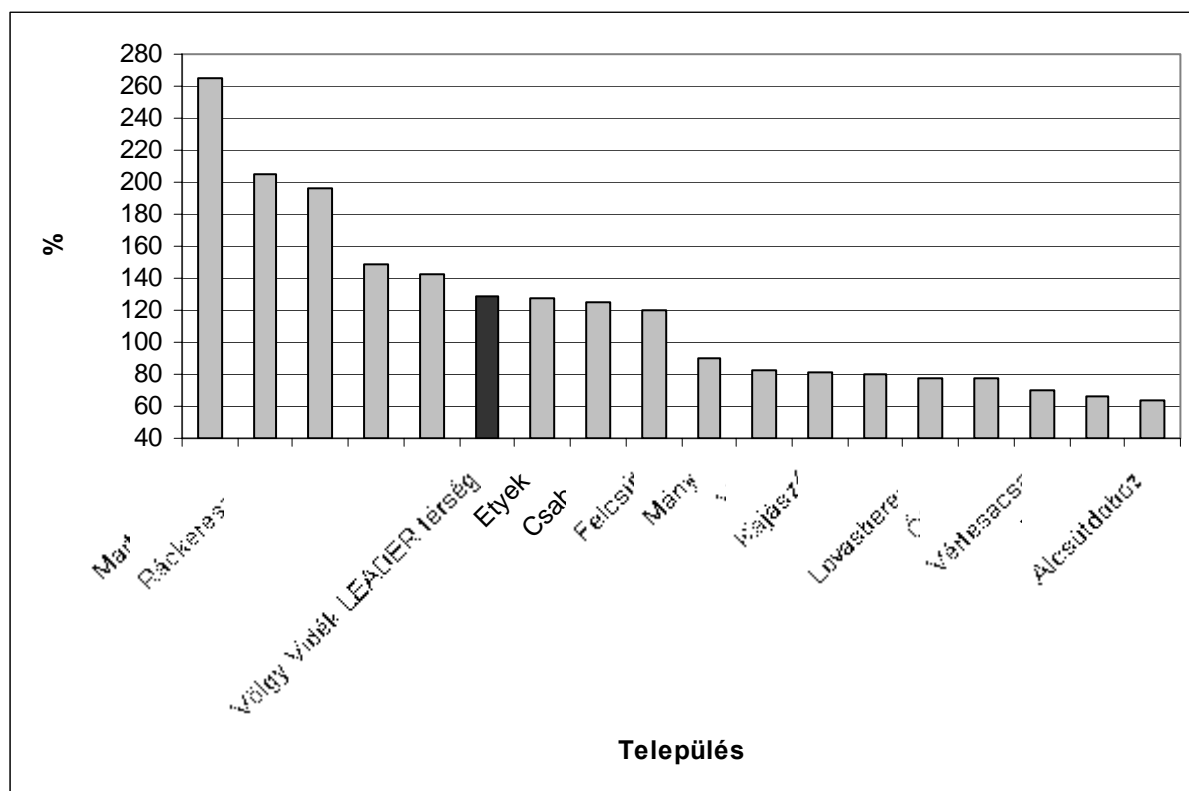
A népességszám gyors növekedése jelenleg főképp két trendnek tulajdonítható a Völgy Vidék LEADER térségben. Egyrészt az 1960-as évek végén, 1970-es évek elején beköltözők gyermekei nem régiben léptek gyermekvállalási korba, amely éves szinten akár jelentős mértékben is képes megváltoztatni, összességében enyhén mérsékelni a természetes fogyást. Ugyanakkor a jelenlegi kedvezőtlen gazdasági helyzet javítására bevezetni szándékozott

egyes – vélhetően a népesedést is érintő – intézkedések csökkenthetik ennek hatását (pl. gyermekgondozás fizetett idejének csökkentése, családi pótlék befagyasztása, 'szocpol' megszüntetése, stb.). Másrészt a vándorlási egyenleg jelentős mértékben pozitív, amely előremutató vidék-, terület- és településpolitikával akár jelentősebb mértékben is tovább javítható rövid-, közép- és hosszabb távon egyaránt.

2.2.2. Völgy Vidék települései

Az előzőekben jelzett dinamikus népességszám-növekedés kapcsán fokozódtak az egyes települések közti különbségek 1990 óta. Főként a – lakosságvonzás szempontjából érdekes – települési előnyök és hátrányok kihasználásának, kezelésének, kiküszöbölésének eredményessége alapján. Ez azonban az elmúlt mintegy 100-120 év távlatában, más időszakokban is jellemző volt (pl. 1890-1910 között, vagy 1930-1945 között, illetve 1970-1980 között is). Ráadásul a dinamikusan növekvő, illetve stagnáló, netán fogyó népességű települések köre némileg mindig megváltozott, átalakult. Ahogy egy-egy település társadalmi-gazdasági helyzete, népesedési és fejlődési potenciálja is folytonosan változik, akár történelmi léptékben, akár egy adott rövidebb időszak vonatkozásában tekintünk rá (4-5. ábra).

4. ábra Az állandó népességszám változásának aránya Völgy Vidéken, 1890-2007 (1890. évi népességszám = 100%)

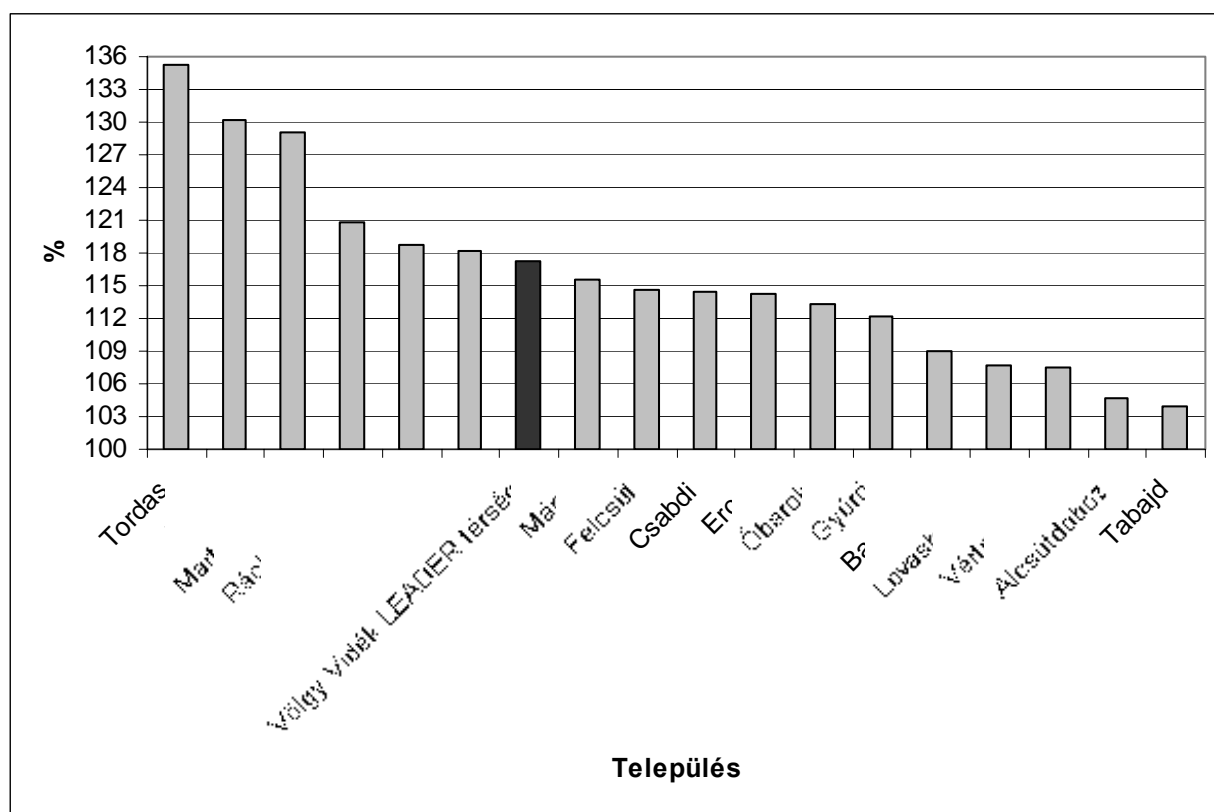

Forrás: KSH adatok alapján saját szerkesztés

1890 óta például Martonvásár, Ráckeresztúr, Ercsi, Tordas és Baracska népességbővülése haladta meg leginkább a térségi átlagot, közülük Martonvásáré több mint kétszeresen. A települések több mint felének (9 település) népességszáma azonban jelentősebb mértékben fogyott, főként Alcsútdobozé, Tabajd és Vértesacsáé. Mindezek mögött – természetesen – egyedi települési okok is meghúzódnak (pl. a világháborús veszteségek eltérő nagysága, jelentősebb kitelepülési hullám, településszerkezet változása, stb.; 3. ábra).

Ugyanakkor, ha csak 1990 óta vesszük figyelembe a változásokat, akkor egy kissé megváltozott dinamikusan növekvő népességű település-csoportot láthatunk, egy ugyancsak némileg megváltozott sorrenddel. Ebben az időszakban jelentősen megugrott Tordas és Etyek népességnövekedése, ugyanakkor visszaesett Martonvásáré, Ráckeresztúr, de főleg Ercsié és Baracskaé, viszont felzárkózott Vál, Kajászó és Mány (5. ábra).

5. ábra Az állandó népességszám változásának aránya Völgy Vidéken, 1990-2007 (1990. évi népességszám = 100%)

Forrás: KSH adatok alapján saját szerkesztés

Fentiek alapján, a történeti és a jelenlegi népességszám-növekedési tendenciák összevetése szerint a Völgy Vidék LEADER térség településeit 4 csoportba lehet sorolni (6. ábra).

- 1) Az első csoportba tartozó települések esetében történelmi léptékben és jelenleg is gyorsan bővül a lakosságszám. Ide tartozik Tordas, Martonvásár, Ráckeresztúr és

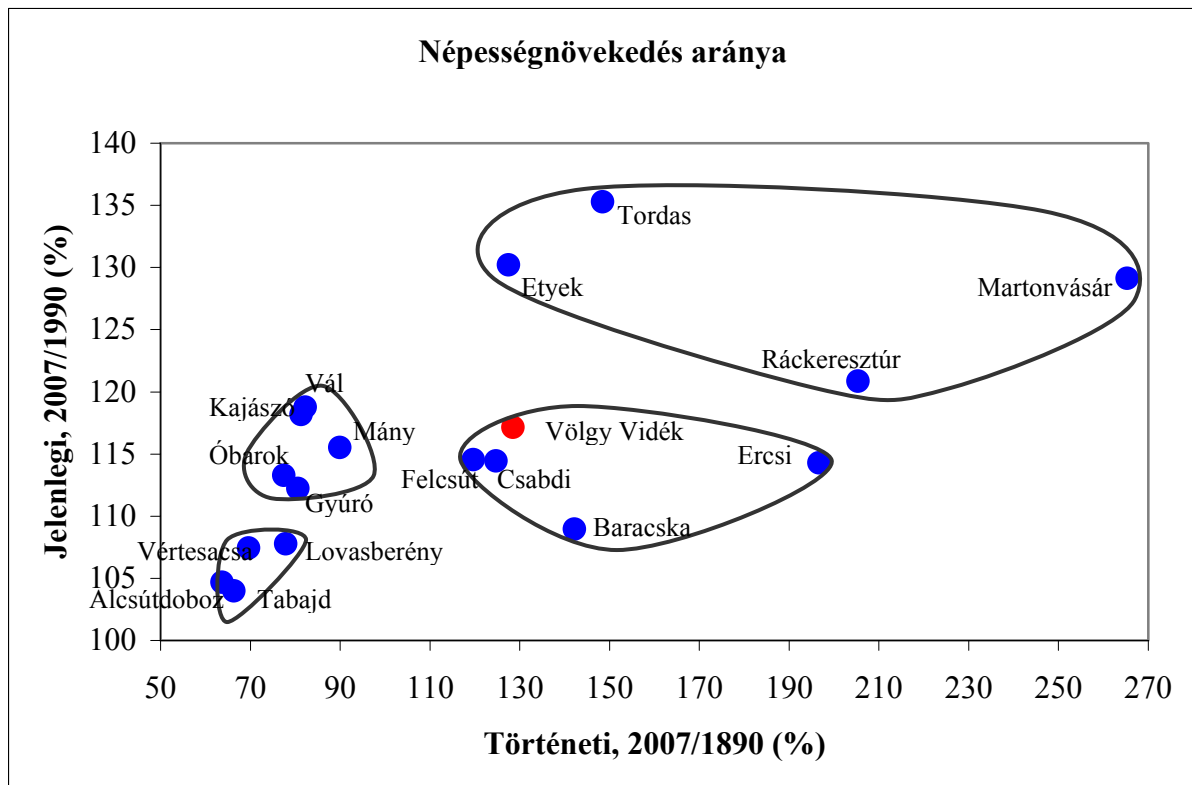
Etyek. Jellemző rájuk, hogy mind a természetes reprodukció, mind a vándorlási egyenleg hosszú és rövidtávú tendenciája rendkívüli pozitívumot mutat. Azaz, jelenleg is, és 1890 óta minden időszakban képesek voltak megtalálni azokat az eszközöket, kihasználni azokat az adottságokat, amelyek pl. fekvésükből, társadalmi-gazdasági helyzetükből, településmenedzsmentjük, vagy népesedés- és ingatlanpolitikájuk alakításából, stb. adódtak (4-6. ábra).

- 2) A történelmi léptékben jelentősen bővülő, de az utóbbi 20 évben visszafogottabban növekvő települések csoportjába Ercsi, Baracska és Felcsút, továbbá Csabdi tartozik. Előbbiek népességszáma az 1950-es, 1960-as évtizedekben ugrott jelentősebben meg, míg Felcsút a II. világháború előtt, amelyek a korabeli bicskei és ercsi iparosítás, illetve a honvédségi alakulat telepítése és fejlesztései hatásaival függnek össze. Alkalmazkodásuk hiányosságai következtében sokat veszítettek népességvonzó szerepeikből 1990 után, illetve a jelenlegi társadalmi-gazdasági körülmények között. Csabdi népességszáma folyamatosan, de némiképp csökkenő tendenciával emelkedik³ (4-6. ábra).
- 3) Történelmi léptékben csökkenő népességű, de jelenleg jelentősebben növekvő települések Mány, Vál, Kajászó, Gyúró és Óbarok. Az előző csoporttal ellentétben ezek a települések a rendszerváltozás népességváltozást (is) eredményező hatásainak nyertesei, ahová nagyobb arányban költözködik a vélhetően fővárosi szuburbanizációs eredetű, illetve a főváros térségében boldogulni vágyó távolabbról érkező népesség. Elősegítve ezzel az őslakosság és a település megújulását. Egyes korábbi időszakokban azonban lakosságuk inkább elhagyta e községeket összefüggésben a foglalkoztatás, a települési vonzerő, illetve az életminőség csökkenésével (pl. bányabezárások, közeli ipari munkahelyek leépülése, zsákjelle, stb.; 4-6. ábra).
- 4) A negyedik csoportba történelmi léptékben csökkenő és jelenleg is stagnáló, enyhén növekvő népességű települések tartoznak, mint Vértesacsa, Alcsútdoboz, Lovasberény és Tabajd. E települések lassan, fokozatosan veszítették el népességüket az elmúlt évtizedek során, amely lemorzsolódás azonban az elmúlt 20 év során megállt. Népességszámuk és -megtartó erejük jelenleg stabil, ugyanakkor közép- és hosszabb távon ennek megerősítése szükséges, hogy a pozitív változások ne csak átmenetinek

³ Csabdi 1990-ben, míg Óbarok 2000-ben vált önálló településsé, mindkettő Bicskéből kiválva. Állandó népességszámuk 1970-től áll rendelkezésre, míg lakónépességük száma és egyéb KSH adataik 1991, illetve 2000 óta.

bizonyuljanak. Helyzetük részben az egyes években kampányszerűen megugró beköltözések számának, részben az átlagosnál kisebb természetes fogyásnak köszönhető. Mindezek a tradicionális vidéki, a kevésbé tehetős, a képzetlenebb, a rászorultabb rétegek magasabb arányú jelenlétére és beáramlására is utalnak, amely az elzártabb, a fejlődési központoktól távolabb lévő települési helyzettel is összefügg (4-6. ábra).

6. ábra Völgy Vidék településeinek népesedési csoportjai

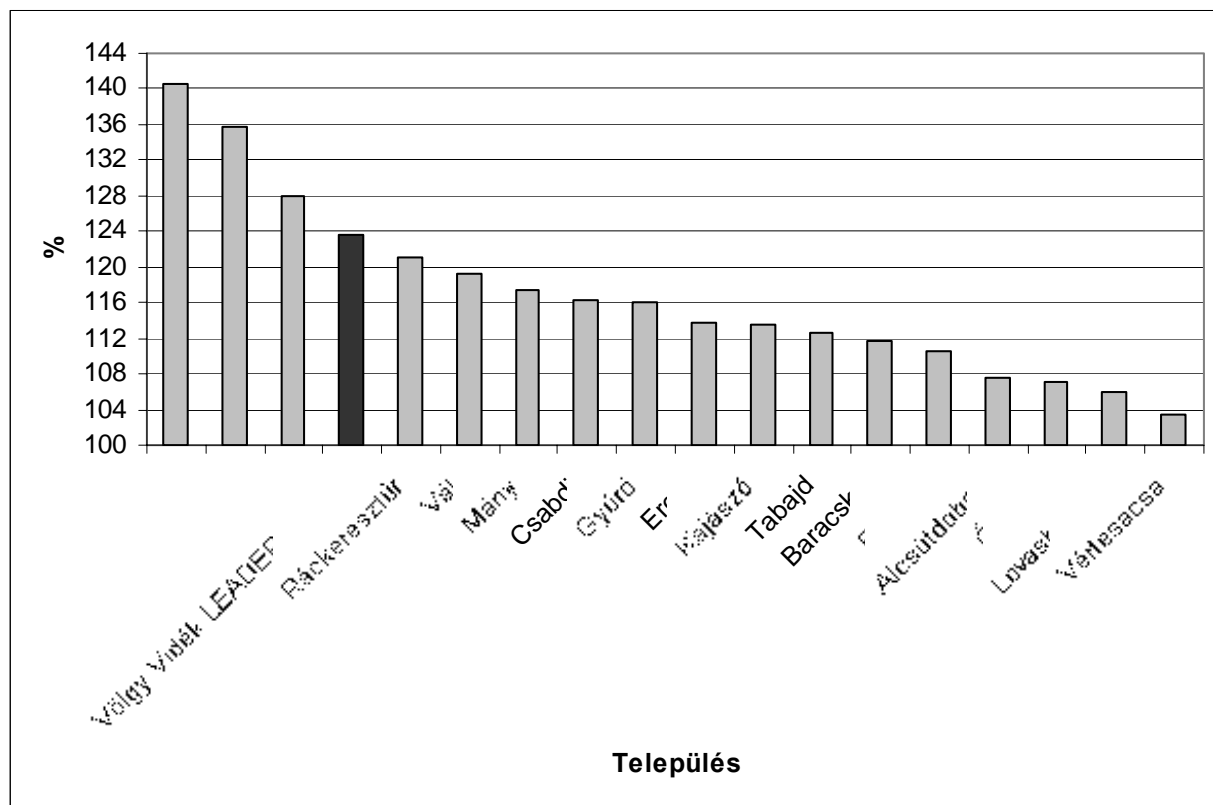
Forrás: KSH adatok alapján saját szerkesztés

Az utóbbi időszakban felgyorsult népességszám-növekedés a Völgy Vidék LEADER térség legtöbb településén együtt járt az 1990. évi népességszám több mint egynegyedét-egyötödét meghaladó nagyságrendű kiegészülésével. Az állandó népesség száma mellett a lakónépesség számának változása ugyanis szintén eltérő ütemű egyes településenként, több helyi társadalmi-gazdasági tényező függvényében. E tényezők főként a tartózkodási hely térségi, illetve azon kívüli létesítésének lehetséges többlet-okaival térnek el az állandó népesség alakulását formáló tényezőktől (ld. lejjebb).

A lakónépesség számának legnagyobb arányú bővülése Tordason (141%), Etyeken (136%) és Martonvásáron (128%) volt jellemző, míg a legkevésbé Vértessacsa, Lovasberény, Óbarok és Alcsútdoboz lakónépességének száma emelkedett 1990-2007 között (103-107%; 7. ábra; 2. melléklet). Az állandó népességszám növekedését is jelentősebben meghaladó bővüléssel

jellemezhető települések (Tabajd, Gyúró, Baracska, Alcsútdoboz, Tordas, Etyek, Mány és Csabdi) lakói rendelkeznek vélhetően a legnagyobb arányban lakóhelyükön kívüli tartózkodási hellyel (pl. a beköltözők megtartották korábbi – zömmel budapesti – lakásukat, illetve nagyobb arányban létesítettek új ideiglenes tartózkodási helyet nyaralóban, vagy a közeli városban, pl. Bicskén).

7. ábra A lakónépesség-szám változásának aránya Völgy Vidéken, 1990-2007 (1990. évi népességszám = 100%)

Forrás: KSH adatok alapján saját szerkesztés

Egyes települések népességszámának jelentősebb növekedését több, a beköltözéseknek gátat vető belső és külső tényező is akadályozta, főként a – korábban bemutatott – utolsó két népesedési csoport esetében. Ilyenek a telekalakítások, melyek révén ugyan több új utca is nyílt és népesült be a térség településein még korábban, de a meglévők előregedéséből fakadó fogyást ez nem mindig tudta pótolni. Ilyen tényező az eladó, illetve forgalomképes lakóingatlanok hiánya is, illetve ezek családon, vagy falun belüli elkelése, továbbá a más irányú fejlesztési elkötelezettségek, a települési imázs, a település befogadási politikája és az ingatlanárak.

Az 1990 óta elmaradt népességnövekedés nagyságrendje a fentiekkel jellemezhető, mérsékelt vándorlási egyenlegű településeken egyenként akár több száz főre is tehető. Ráadásul a vándorlásból fakadó, olykor csak minimális növekedési többlet néhány faluban az 1990-es

évek végére már abszolút értelemben is elfogyott egyes években. Ez praktikusán azt jelenti, hogy a 2001-es népszámlálás által 'megtalált többletnépesség' is fokozatosan elolvad a vándorlási egyenleget évente akár 10-50 fővel meghaladó természetes fogyás következtében.

Ugyanakkor más, Budapesthez közelebbi településeken a meglóduló szuburbanizáció extrém népességnövekedéssel járt (pl. Telki, Leányfalu, Veresegyház, Diósd, Budajenő, Erdőkertes, Nagykovácsi, Mogyoród, Üröm, stb.). Ez akár meg is duplázta (Telki esetében például megnégyszerezte) a népességszámot (a Budapestről kiköltözők $\frac{3}{4}$ -e Pest megyében telepedik le). Ez a többlet-népesség a környező, illetve az agglomerációs településekbe különösebb problémák nélkül talált új otthonra és illeszkedett be a helyi társadalomba kisebb-nagyobb konfliktusok, és a vele járó társadalmi-gazdasági hatások révén.

E településeken esetenként rendkívüli dinamikát hoztak az újonnan beköltözők – akik zömében nem a különféle kényszerek szülte budapesti kiköltözők közül kerültek ki – az önkormányzati bevételek, a lakóhelyi és lakókörnyezeti fejlesztések, valamint a helyi szolgáltatások mennyiségi és minőségi elemei terén egyaránt. A közszolgáltatások iránt megnövekvő igény, a kulturális fogyasztás növekedése, a fogyasztási szokások átrendeződése, az újszerű ellátások, a társadalmi és gazdasági jellegű szolgáltatások iránti kereslet emelkedése is megfigyelhető volt.

A helyi társadalom és gazdaság térpályái (a különféle igények kielégítését szolgáló belső és külső mozgások) átalakultak. Megnövekedett a kifelé mutató közösségi és egyéni mozgások és kapcsolatok aránya, amely nyitottság növekedését hozta. Ugyanakkor a befelé mutató, településen belüli térpályák száma is növekedett, emelkedett az alulról jövő kezdeményezések száma, megerősödtek a helyi társadalom összetartását szolgáló civil kezdeményezések, a helyi fejlesztési, életminőség-javító akciók és szándékok. Ugyanakkor a társadalom szerkezete olyan irányba változott, amely közép- és hosszabb távon a természetes népesedési folyamatok kiegyenlítését is magával hozta. Valamint a korszerkezeten túl, kedvező irányba módosultak a jövedelmi, az aktivitási, a foglalkoztatási és a képzettségi arányok is.

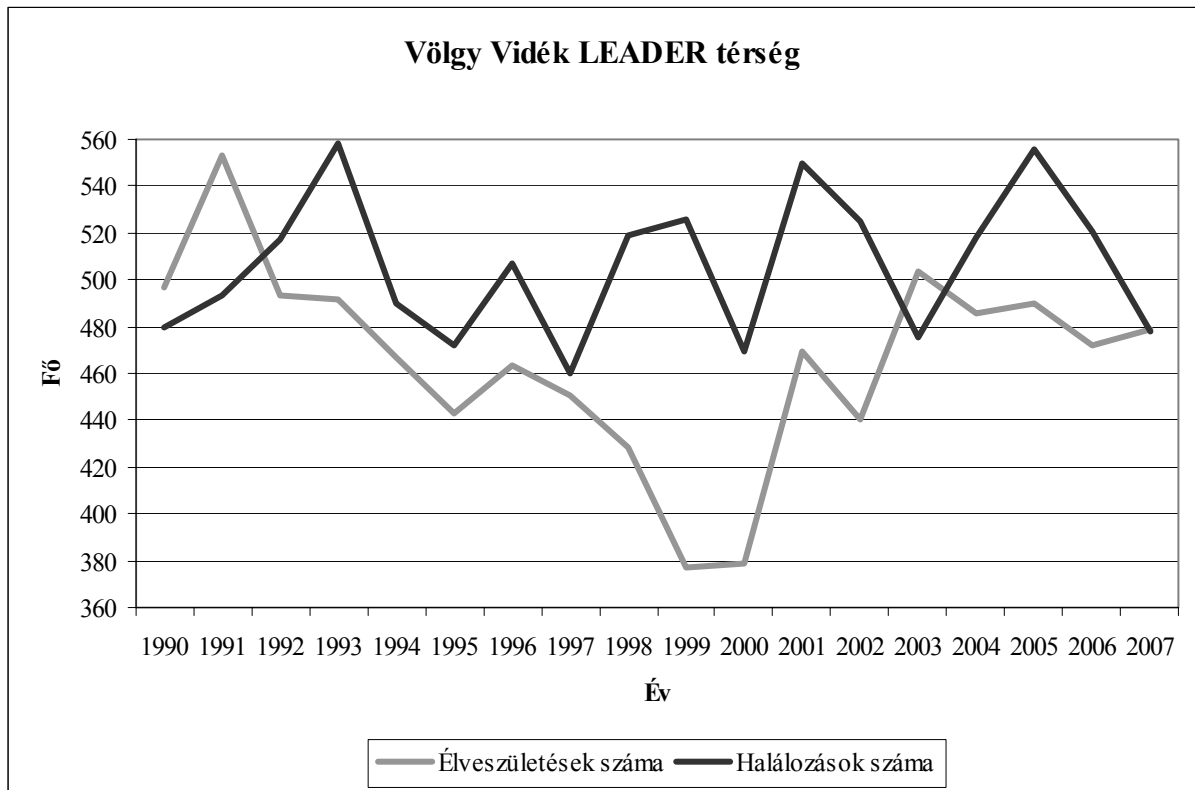
2.3. A népesedés főbb folyamatainak jellemzői a rendszerváltozás óta

2.3.1. Élveszületés, halálozás és természetes szaporodás

Az eddigiekben jelzett tendenciák értelmezéséhez az állandó, illetve a lakónépesség számát alakító tényezők közül az élveszületések és halálozások, valamint az – állandó és ideiglenes jellegű – oda- és elköltözők egyenlegét érdemes részletesebben elemezni. Völgy Vidéken a halálozások száma minden esetben jelentősen meghaladta az élveszületéseket 1990 és 2007

között (1991, 2003 és 2007 kivételével), amely a természetes népesedés negatív tendenciáját eredményezte (8. ábra). 1000 lakosra mintegy 11,5 élveszületés és 12,5 halálozás jutott évi átlagban 1990 és 2007 között, amely némileg kedvezőbb azonban az országos folyamatoknál (1000 lakosra 9,8 élveszületés és 13,6 halálozás).

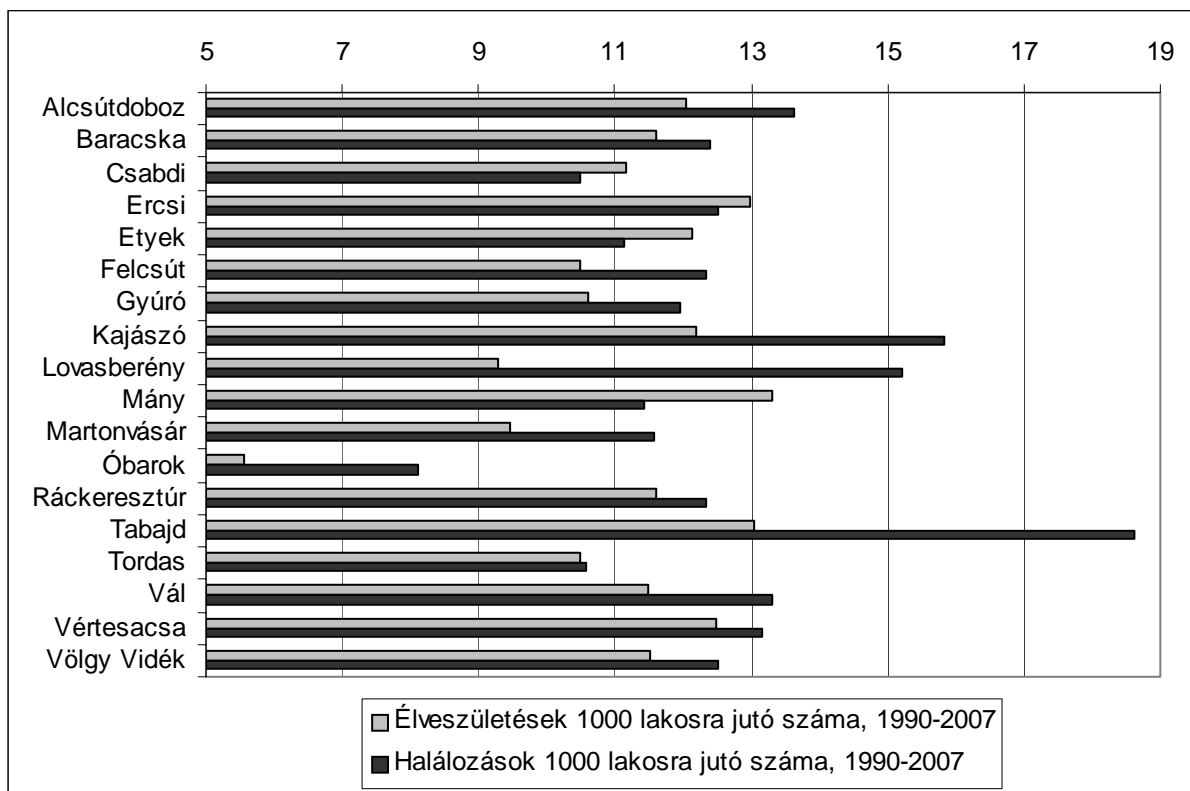
8. ábra Az élveszületések és a halálozások számának alakulása Völgy Vidéken, 1990-2007

Forrás: KSH adatok alapján saját szerkesztés

Az élveszületések és halálozások aránya az országoson túl a regionális és a megyei adatoknál is kedvezőbb Völgy Vidéken, ugyanakkor az adatok mégiscsak – egy területi összevetésben mérsékelt – természetes fogyásra vallanak. Az átlagos éves természetes szaporodás (fogyás) értéke -1‰ volt 1990-2007 között. Ez azt jelenti, hogy 1000 lakosonként évente átlagosan 1 fővel fogyott természetes módon a helyi közösség ebben az időszakban. Ezt az eredményt azonban néhány település átlagot jelentős mértékben meghaladó fogyatkozása idézte elő főként, amely az élveszületések és halálozások települési (és időbeni) eltéréseiből adódik (9. ábra; 3. melléklet).

9. ábra 1000 lakosra jutó éves átlagos élveszületés és halálozás Völgy Vidéken 1990-2007 között (ezrelék)

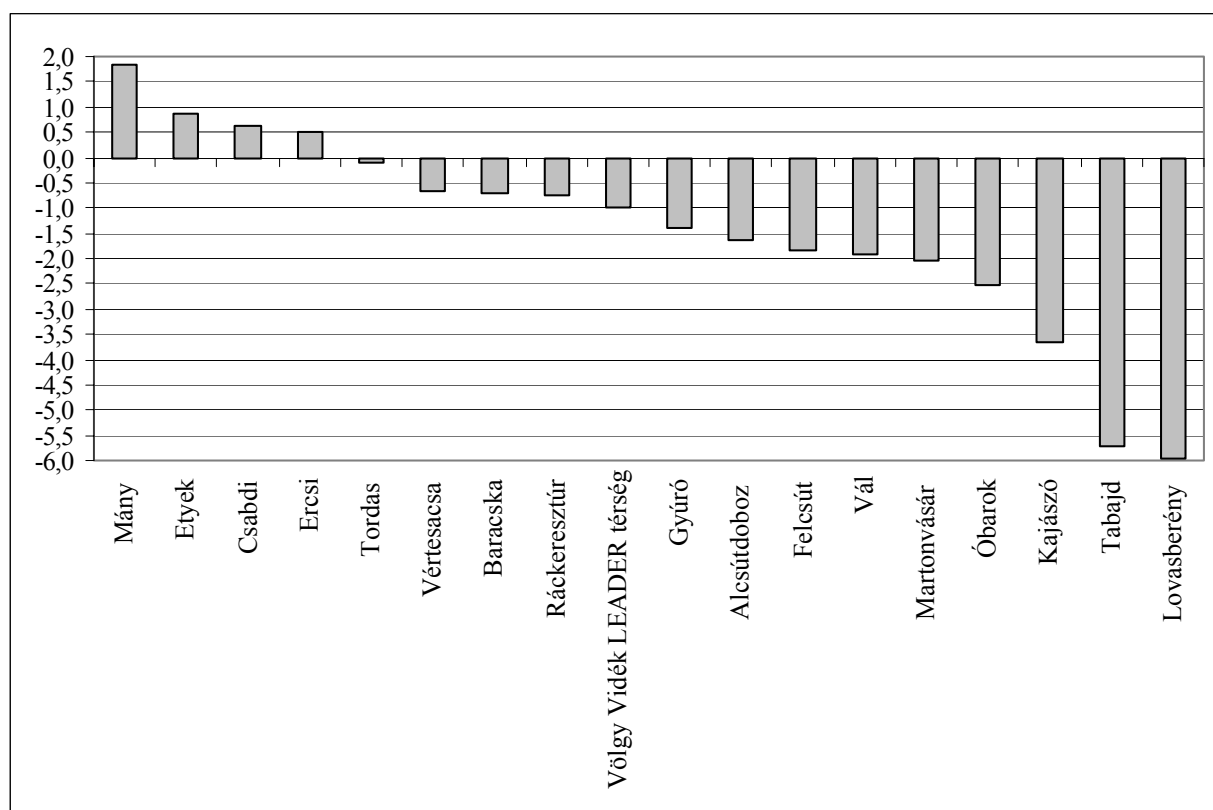

Forrás: KSH adatok alapján saját szerkesztés

Ezek a települések elsősorban is Lovasberény és Tabajd, továbbá Kajászó és Óbarok. Itt igen előrehaladott az elöregedés folyamata, ezzel párhuzamosan magas a halálozás, ugyanakkor arányaiban kevés gyermek is születik (Óbarok esetében ugyan mérsékelt a halálozási ráta, de rémisztően kevés az újszülött). Magas a halálozás továbbá Alcsútdobozon, Vértesacsán, Baracsán és Ráckeresztúron is. E településeken ugyanakkor a születésszámok is meghaladják az átlagot, vagy legalább átlag körüliek, így viszonylag mérsékelt marad lakosság természetes fogyatkozása. Az előzőek mellett jelentősebb negatív reprodukció jellemzi Martonvásárt, Vált, Felcsútot és Gyúrót is. Míg Mányt, Etyeket, Csabdit és Ercsit nagyobb arányban lakja 'szapora népesség' (10. , 15. ábra; 3., 5-6. melléklet).

Ez utóbbi településeken sajátos társadalmi kettősség jellemző, mely szerint az idősebb, vélhetően őslakos, rezidens népesség – természetes módon – jelentősebb mértékben fogy, ezért viszonylag magas szinten stabilizálódott a halálozás. Ugyanakkor a fiatalos korösszetételű beköltözők, a kevéssé tehetős rezidens, illetve a roma családok körében vélhetően sokkal magasabb a gyermekvállalási kedv. Mindezek következményeként a lakosság kicserélődése, átalakulási folyamata jóval gyorsabban zajlik, mint a térség más településein.

10. ábra 1000 lakosra jutó átlagos éves természetes szaporodás Völgy Vidéken 1990-2007 között (ezrelék)

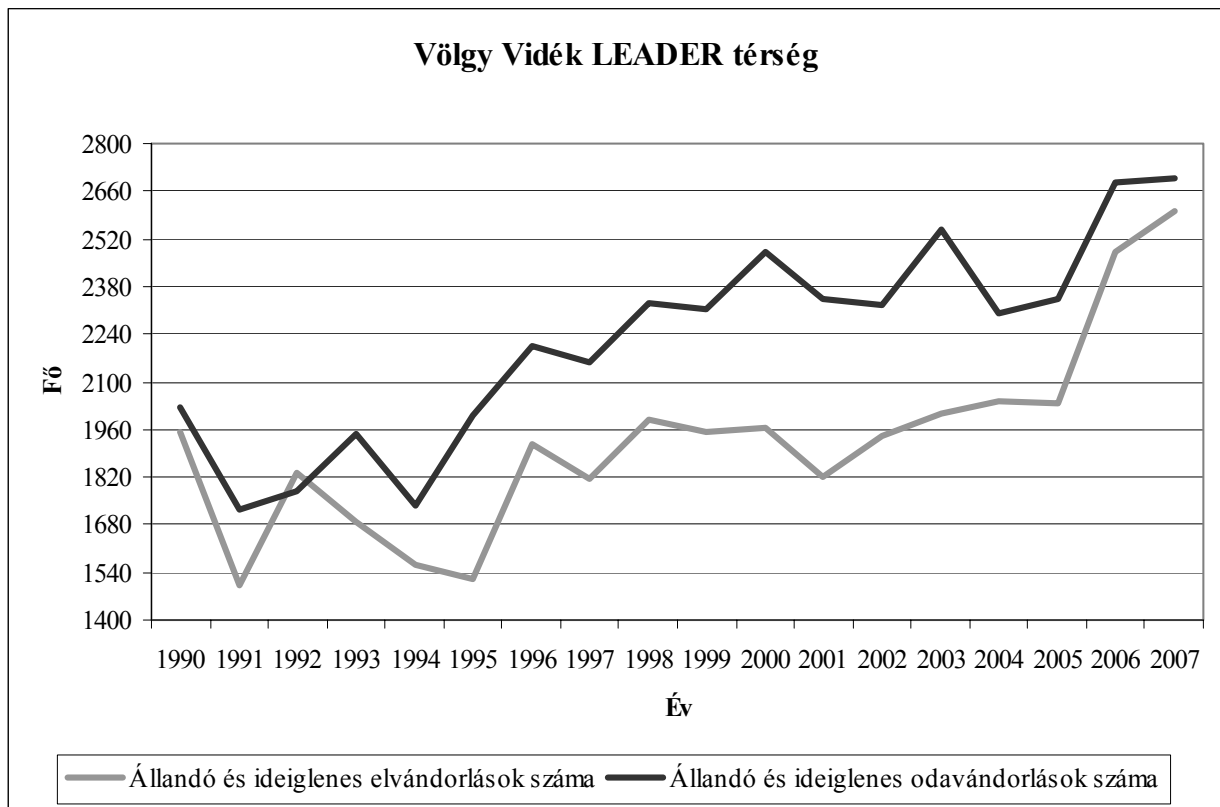

Forrás: KSH adatok alapján saját szerkesztés

2.3.2. Vándorlási egyenleg

Az állandó és ideiglenes jellegű oda- és elvándorlások száma jelentős mértékben ingadozik Völgy Vidéken 1990 óta, ugyanakkor folyamatos az egyenlegük többlete (kivéve 1992). Mindez jelentős tényleges népességnövekedés forrása, mivel a vándorlások egyenlegéből származó népességtöbblet bőségesen felülmúlja a negatív reprodukcióból származó természetes eredetű népességfogyást. A vándorlások hatására mintegy 10 ezer fővel nőtt Völgy Vidék lakónépességének száma 1990 óta, azaz nagyjából átlagosan 300 fővel gyarapodott évente. 1994-95 és 2005 között fokozatosan emelkedett a vándorlások nagyságrendje, és vele együtt a vándorlási többlet is (előtte, a rendszerváltozást követő években, hektikusan változott). 2005 óta azonban a két trend elvált egymástól: a vándorlások száma tovább emelkedett, sőt jelentősen megugrott, ugyanakkor többlete fokozatosan csökken (11. ábra).

11. ábra Az állandó és ideiglenes oda- és elvándorlások számának alakulása Völgy Vidéken, 1990-2007

Forrás: KSH adatok alapján saját szerkesztés

Fentiek azt jelzik, hogy az egyre több térségbe költöző mellett mára már megnőtt a térségből elköltözők száma is, és jelentős fluktuáció alakult ki a költözködések (vándorlások) terén. Ez a lakosság mobilitásának megnövekedésével magyarázható. A vándorlások számának emelkedése vélhetően erőteljesen összefügg a térségi, illetve az azon kívüli munkahelyek számának változásával. A helyi kontra körzeti, távolabbi munkalehetőségek, illetve bérek alakulásával.

Kérdés természetesen, hogy ez a többletnépesség honnan származik, és milyen az összetétele? Erre a pontos választ csak egy lakossági kérdőíves adatfelvétel és annak kiértékelése adhatja meg. Az ezzel kapcsolatos feltételezések azonban egyértelműen a budapesti szuburbanizációs folyamatokra, az onnan származók döntő többségére utalnak. Másodsorban ugyanakkor – az 'ott is vagyok, de mégsem' logikája alapján – az eleve a főváros környezetében letelepedni szándékozók teszik ki. Azok, akik ki szeretnék használni Budapest közelségének bizonyos előnyeit, másfelől ki akarják küszöbölni Budapest közelségének bizonyos hátrányait.

Helyi tapasztalatok szerint, illetve a kutatás során megkérdezettek véleménye alapján a beköltözők e csoportja nagyjából az Alföldről, illetve a határokon túlról – főként Erdélyből – érkezett (utóbbiak egyes településeken – pl. Baracska, Martonvásár vagy Kajászó

– jellegzetes és összetartó helyi közösségeket alkotnak). Többségében ők első lépésben Budapesten telepedtek meg, majd az összességében könnyebbnek ítélt megélhetés, illetve kedvezőbbnek vélt életminőség reményében következett Völgy Vidék a második – vagy további – lépés során. Az ide költöző új lakosság társadalomszerkezeti (korszerkezet, családi állapot, jövedelem, vagyon, végzettség, képzettség, stb.) összetétele – az általános azonosságokon túl – jelentős eltéréseket mutathat egyes településenként, sőt egyes településeken belül is (alvág-felvág, negyedek, utcák, illetve beépítés, ingatlanárak, életminőség, stb. alapján)⁴.

Az oda- és elvándorlások trendjének Völgy vidéki növekedése a budapesti szuburbanizáció területi hatókörének kiterjedésével függ össze. A Budapest környéki agglomerálódás folyamatát jelző különböző statisztikai mutatókkal végzett elemzések szerint a térségben Esztergom, Bicske és a Csepel-sziget környezete (Ercsi-Ráckeve-Kiskunlacháza) tűnnek az agglomeráció új határpontjainak (továbbá Dabas, Pusztavacs, Cegléd és Nagykáta Pest megyében). Így a Völgy Vidék jó néhány települése, funkcionális értelemben, tulajdonképpen a budapesti agglomeráció része (a népesedési, foglalkoztatási, ingázási, stb. adatok alapján leginkább Ercsi, Ráckeresztúr, Martonvásár, Tordas, Gyúró és Etyek). A komplex vizsgálatok faktorai azonban eltérő dinamikával jelennek meg a Budapest környéki – agglomerációs és távolabbi – háttértelepüléseken.

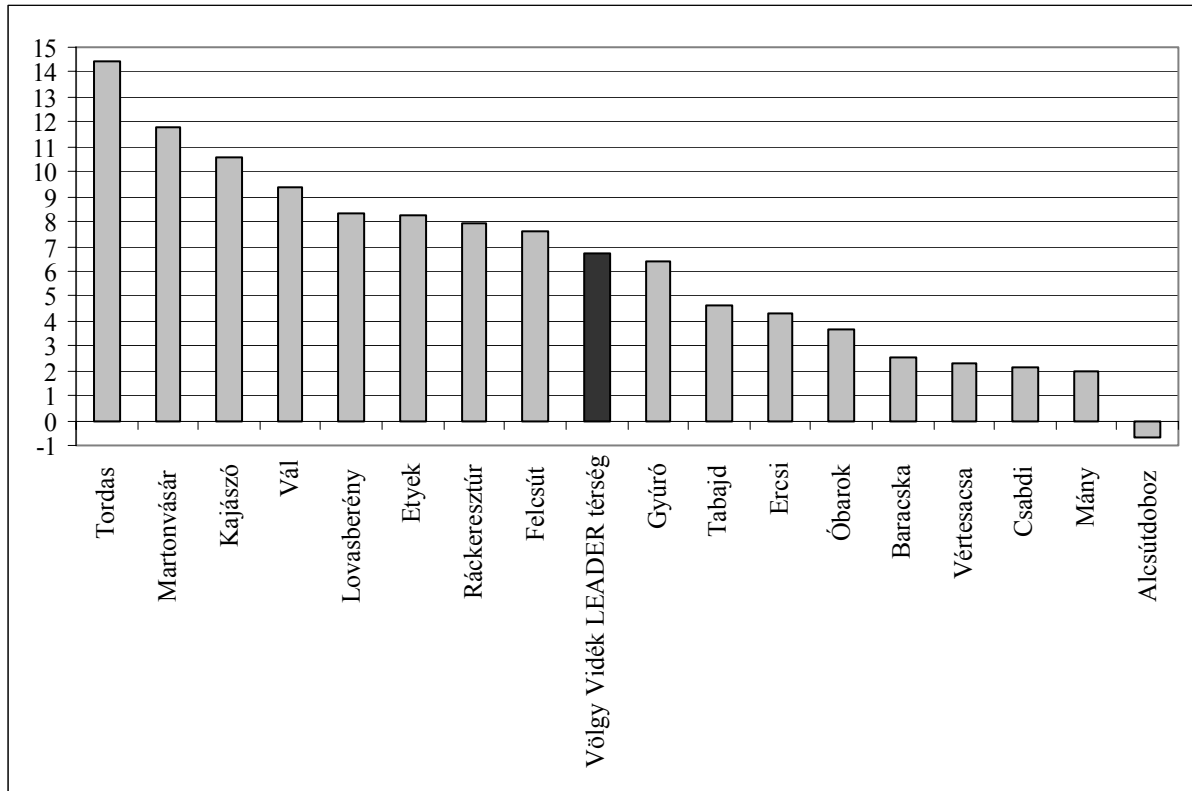
A jelenlegi agglomeráción kívüli településeken egyértelmű az alvótelepülési funkció, ahol kedvezőbbek a lakásépítés, az életvitel, az életmód lehetőségei. A népességnövekedés dinamikája ugyanakkor egyértelműen a jelenlegi agglomeráció határain belül marad (főképpen is a dunántúli oldalon, míg a pesti oldalon a nagyobb határral rendelkező agglomerációs települések fokozottabban hordoznak alvótelepülési jelleget is). A vállalászási faktor dinamikája viszont mindkét jellemzőt mutatja: egyrészt kitolódik az agglomeráción kívülre, másrészt az egész agglomerációs térséget átvágja, egyértelműen a kivezető fővonalakhoz illeszkedve a logisztikai szempontok miatt.

A vándorlások egyenlege jelentős települési eltéréseket mutat a Völgy Vidék LEADER térségben. A lakosságárányos eltérések nagyságrendje meghaladja a 6-7-szerest is. Azaz egy-egy település esetében a saját lakosságához képest ennyivel több az érkezők és a távozóak különbsége, mint egy-egy másik település vonatkozásában. A szélső értékeket itt Tordas, Martonvásár, Kajászó és Vál, illetve Alcsútdoboz, Mány, Csabdi, Vértesacska és Baracska

⁴ Mindez több tényező függvénye, ugyanakkor az eltéréseket és összefüggéseket csak egy – a fentiekben is jelzett – részletes lakossági kérdőíves adatfelvétellel lehet tisztázni és pontosítani.

képviselik egyrészt a jelentős népességbefogadó, másrészt a jelen időszakban kevésbé vonzó települések között (Alcsútdobozról ráadásul többen költöztek ki, mint ahányan be 1990 óta; 12. ábra; 4., 6. melléklet).

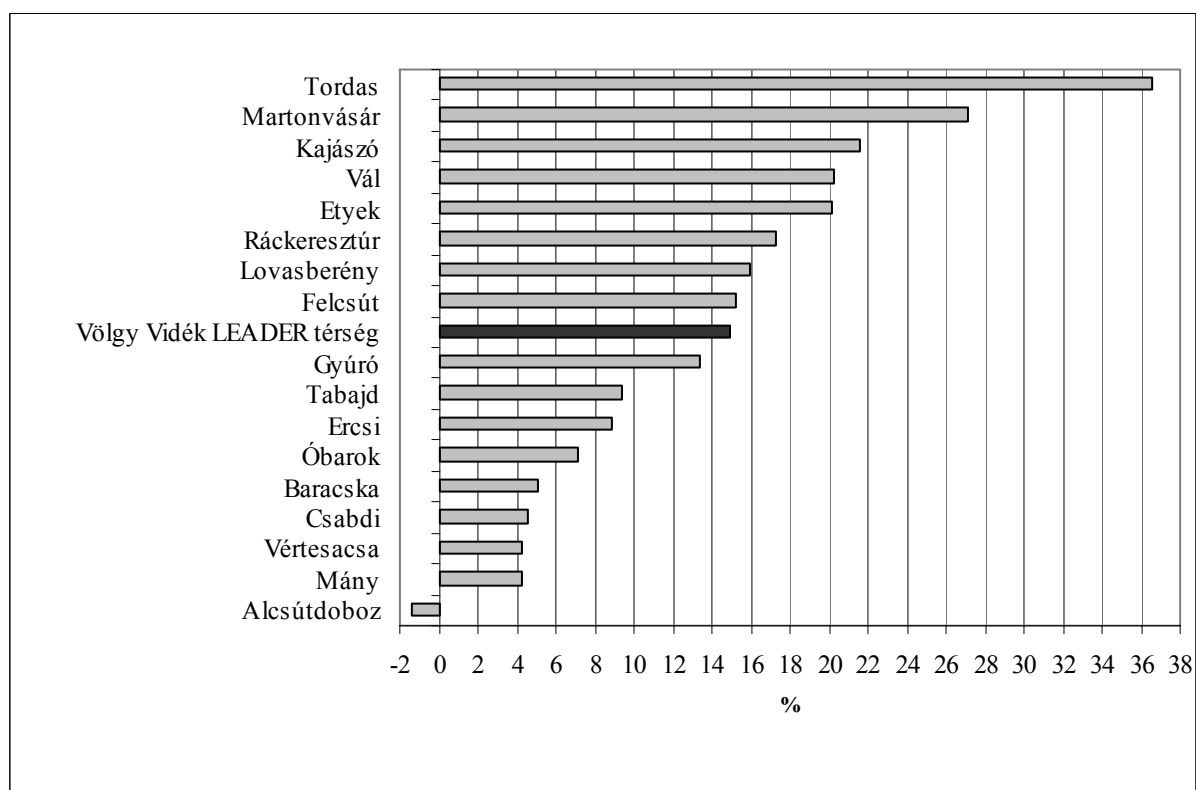
12. ábra 1000 lakosra jutó éves átlagos vándorlási egyenleg Völgy Vidéken 1990-2007 között (ezrelék)

Forrás: KSH adatok alapján saját szerkesztés

Tordas jelenlegi lakosságának például több mint az 1/3-a 1990 óta 'vándorolt' a községbe, míg Martonvásár esetében több mint 1/4-nyi ez az arány, de Kajászó, Vál és Etyek esetében is meghaladja az 1/5-öd részt. Mány, Vértesacsá, Csabdi és Baracska esetében azonban az elmúlt 18-20 év viszonylag szerény lakosságpótlást, illetve -cserét hozott az őslakosok, illetve az 1990 előtt beköltözők együttes számához viszonyítva (4-5%; 13., 15. ábra).

13. ábra 1990-2007 közti vándorlási különbözet Völgy Vidéken az 1990. évi lakónépesség arányában (%)

Forrás: KSH adatok alapján saját szerkesztés

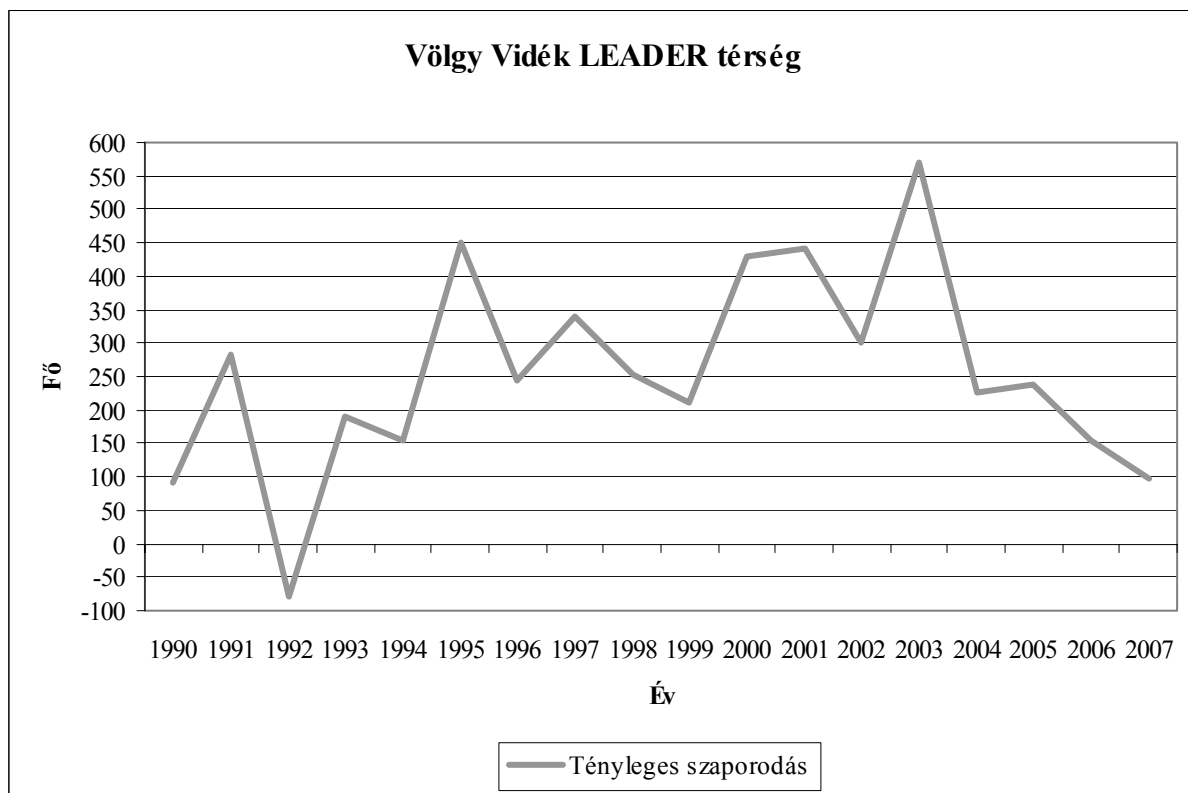
A kedvező, stabilan magas vándorlási egyenleg és a – területi összevetésekben – mérsékelt természetes fogyás együttes hatása gyors népességnövekedést hozott Völgy Vidéken a rendszerváltozás után. Trendjeik egyszerű továbbvezetésével a tényleges népességszám további, ugyanakkor némileg lassuló növekedése várható a közeljövőben. 1990-2007 között a térség lakónépességének száma természetes módon 731 fővel fogyott, párhuzamosan 5326 fővel nőtt a vándorlások különbözeteként⁵.

2.3.3. Tényleges szaporodás

A 8. és 11. ábra mutatóiból (élveszületés és halálozás, illetve oda- és elvándorlás) számított egyenlegek (természetes szaporodás és vándorlási egyenleg) összeadásából állapítható meg Völgy Vidék tényleges szaporodásának mértéke 1990-2007 között. Ez összességében 4595 fő, amely időben (és településenként is) viszonylag nagyobb mértékben ingadozó tényleges szaporodás eredménye. Főként az 1990-es évek közepe (1995-97) és az ezredforduló utáni évek (2000-2003) jelentettek dinamikus bővülési időszakot, szemben a szerény növekedésű 1990-es évek elejével, végével és az utóbbi néhány évvel (14. ábra).

⁵ Ennél azért nőtt lényegesen többel valójában a népességszám, mert egyrészt 2 településsel gyarapodott időközben a térség (kb. 2000 fő), másrészt a 2001. évi népszámláláskor fellelt többletnépességet hozzáírták az adatokhoz (kb. 2000 fő). Így 2007-re a lakónépesség tényleges növekménye elérte 8426 főt 1990 óta.

14. ábra A tényleges szaporodás alakulása Völgy Vidéken, 1990-2007

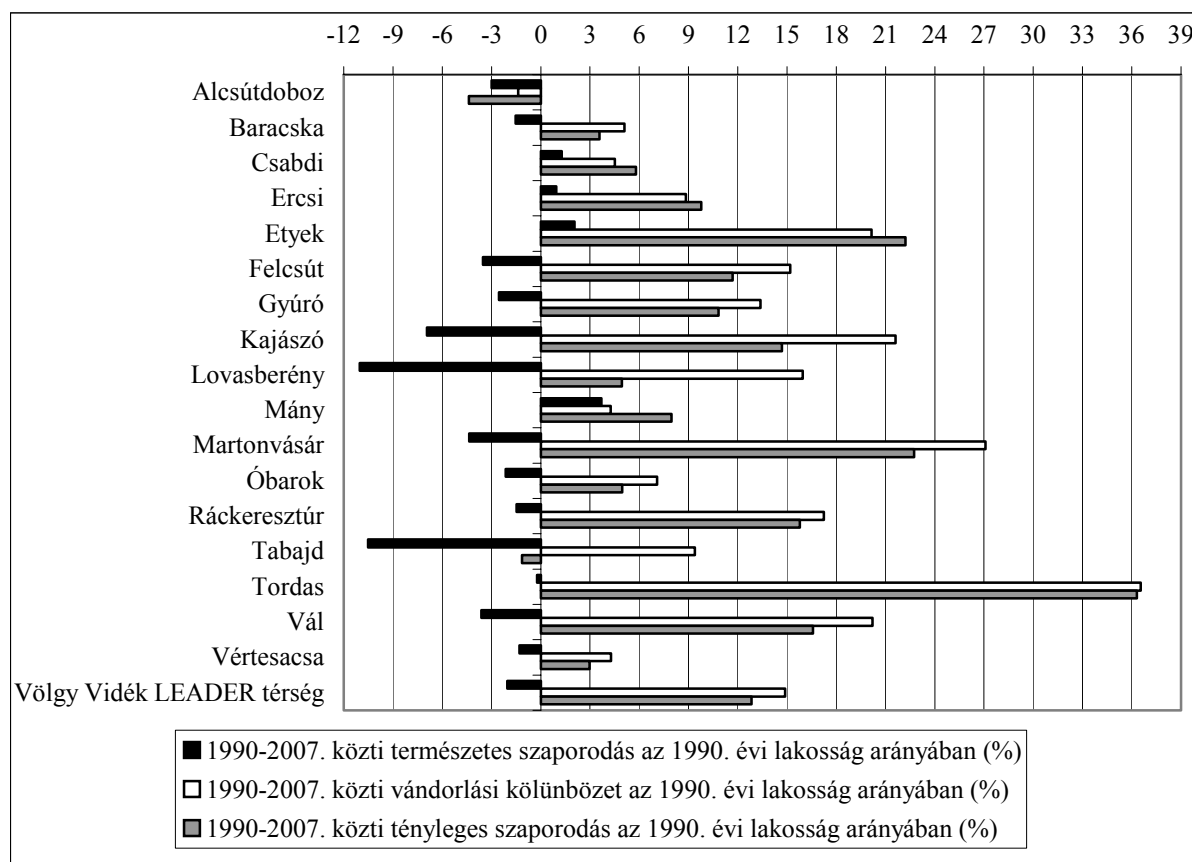

Forrás: KSH adatok alapján saját szerkesztés

A tényleges szaporodás – és az azt befolyásoló természetes szaporodás és vándorlási egyenleg – településenkénti eltérése hasonló szélsőségeket mutat, mint a térségre vonatkozó időbeni eltérése (14-15. ábra). Akárcsak a vándorlási egyenlegnél, ebben az esetben is a jelentős nagyságrendű népességet vonzani tudó települések emelkednek ki. Így elsősorban is Tordas, Martonvásár és Etyek, másodsorban Ráckeresztúr, Vál és Kajászó. Míg a népességvonzás szempontjából az átlagtól jócskán elmaradó települések kerülnek nagyjából itt is a háttérbe, mint Alcsútdoboz, Tabajd, Vértesacsa és Baracska (15. ábra; 5-6. melléklet).

Magyarországon a tényleges szaporodás értéke 1981 óta negatív, vagyis immár több mint negyedszázada tartós népességfogyásról beszélhetünk. Nem alakult ez másképp a Völgy Vidéken sem az 1980-as évek végéig. Ezzel szemben azóta, kizárólag a megfordult és nagyarányúvá vált pozitív vándorlási egyenlegnek köszönhetően, tényleges népességnövekedés tapasztalható, amely az ország viszonylag kevés térségére jellemző. Ezek a zónák kizárólag Budapest és a nagyvárosok, továbbá a Balaton környékén, illetve Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében és néhány kisebb vidéki térségben alkotnak területi koncentrációkat. A vándorlási egyenleg erőteljesebb hatása azonban csak az előző esetekben jelenik meg a tényleges szaporodásban, míg utóbbi térségekben a természetes szaporodás hatása kiemelkedő.

15. ábra 1990-2007 közötti természetes szaporodás, vándorlási egyenleg és tényleges szaporodás Völgy Vidéken az 1990. évi népesség arányában (%)

Forrás: KSH adatok alapján saját szerkesztés

A születések és a halálozások rövidtávon várható stagnálása népességfogyást eredményezne a jövőben Völgy Vidéken, ha tartós vándorlási többlet nem egyenlítené ki továbbra is, illetve fordítaná növekedésbe. Ezt több olyan tényező is befolyásolja, amelyekre egy kedvező terület-, vidék-, illetve településpolitika jelentékeny hatással lehet. Főként olyan térségekben lehet ennek jelentős szerepe, mint amilyen Völgy Vidék elhelyezkedése is, ahol lehetőség van a Budapest, illetve a más környező nagyobb városok (pl. Tatabánya, Székesfehérvár, Bicske, Érd, Százhalombatta) dekoncentrációs folyamataiból való profitálásra.

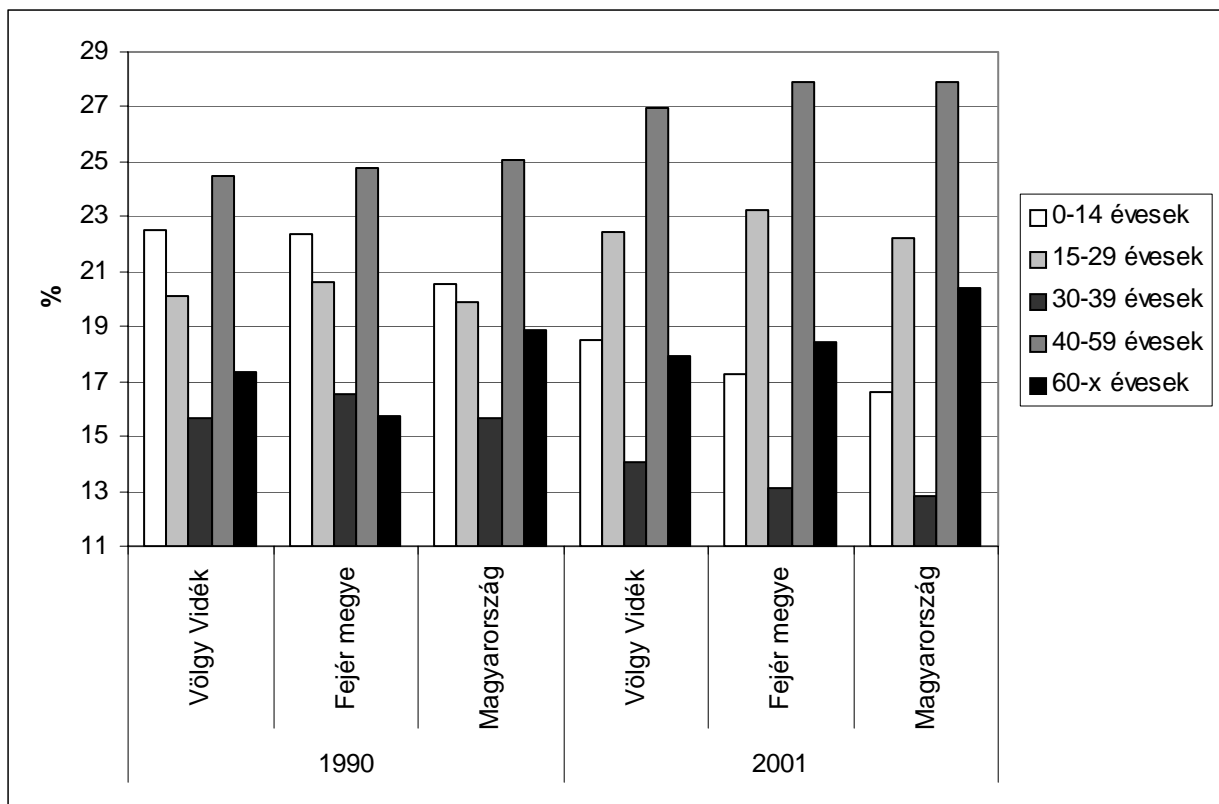
A Pest megyei települések tényleges szaporodási értékeiből az is kiderül, hogy Budapesthez a Völgy Vidék egyes településeinél akár jóval közelebb fekvő településeknél is tapasztalható tényleges fogyás, főként az alföldi zónában (pl. Inárcs, Monor, Bugyi, Szigetújfalu, stb.). Viszont távolabb fekvő települések esetében is fellelhető tényleges szaporodás (pl. Hernád, Tatárszentgyörgy, Tápiószéle, Farnos, Dömsöd, stb.). Természetesen ezt – a korábbiakban is jelzett – tényezők befolyásolják részben a természetes szaporodás, részben a vándorlási egyenleg oldaláról (pl. elérhetőség, ingatlanárak, népesedéspolitika, stb.). Ugyanakkor a kép nagyon hasonló a vándorlási egyenleget jelző képhez, amely az országnak ebben a

zónájában, Budapest közelsége és népesség-dekoncentrációja miatt, szorosabb összefüggést jelez. Mindezek azt mutatják, hogy Völgy Vidék számára jelentős tartalékok, népesedési lehetőségek rejlenek még a bevándorlás fokozásában.

2.3.4. A korszerkezet változása és várható következményei

Völgy Vidéken a népesség korcsoportok szerinti megoszlása jelentősen eltér mind az országos, mind a megyei átlagtól. A magyarországi és a Fejér megyei értékekhez viszonyítva a térségben magasabb a gyermekkorúak aránya (több mint 2, illetve 1 százalékponttal). Annak ellenére is így van ez, hogy 1990-2001 között mintegy 400 fővel csökkent a 15 év alattiak száma. A gyermekkorúak teljes lakossághoz mért aránybeli különbsége az elmúlt 18-20 év során ennek ellenére fokozatosan nőtt a térség javára a gyermekvállalási kor körüli fiatal felnőttek bevándorlási többletéből, illetve térségbeli gyermekvállalásaikból adódóan. Az aránybeli különbség így a fiatal felnőtt-korúak (30-39 évesek) esetében is megmutatkozik, illetve egyértelműen nőtt 1990-2001 között (ők azok, akik 20-30 éves koruk között telepedtek le a térségben az 1990-es évek folyamán; 16-17. ábra)⁶.

16. ábra A népesség főbb korcsoportonkénti aránya Völgy Vidéken, Fejér megyében és Magyarországon 1990-ben és 2001-ben

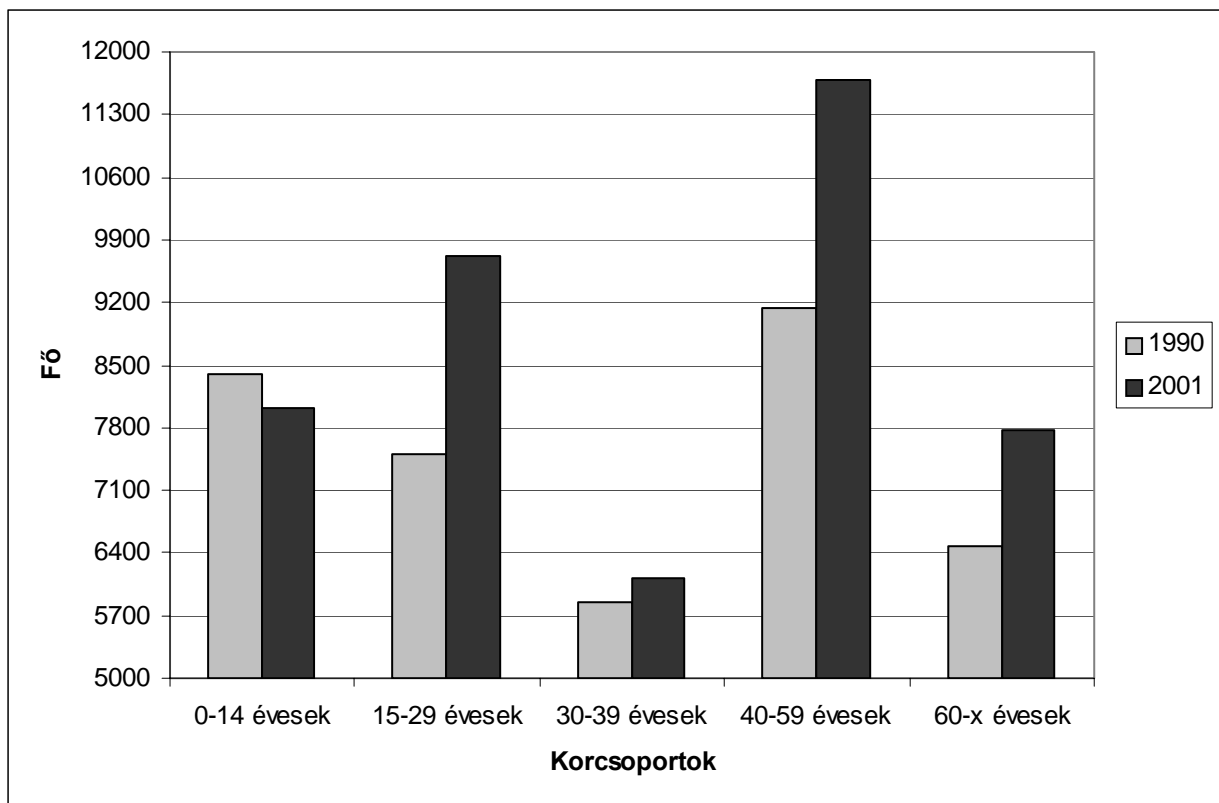

Forrás: KSH adatok alapján saját szerkesztés

⁶ A népesség korcsoportos statisztikai létszámadatait csak a népszámlások eredményei tartalmazzák.

Hasonló arányú, de ellenkező előjelű eltérések tapasztalhatók a közép- (40-59) és az időskorúak (60-x) arányainak területi összehasonlításakor: több mint 1 százalékpontos elmaradás a megyei és az országos értékektől 2001-ben. Szintén annak ellenére van ez így, hogy abszolút számuk nagymértékben megnövekedett a bevándorlási többlet hatására. A 15-29 éves korosztály korcsoportok közti aránytartása ugyanakkor nem változott lényegesen. Területi szempontból a megyei adatoktól azonban mintegy 1 százalékpontos volt 2001-ben az elmaradás, míg az országossal lényegében megegyeztek az arányok (16. ábra). A térségben a leglátványosabban a középkorúak száma és lakossági aránya nőtt 1990-hez képest (mintegy 2500 fővel, illetve 2,5 százalékponttal). Mindez jórészt az 1980-as évek végén, 1990-es évek elején betelepülő fiatalabb korú felnőttek korosodásából, illetve az 1990-es évek végétől beköltözők között meg lévő magasabb részesedésükből adódik (16-17. ábra).

17. ábra Völgy Vidék népességének megoszlása főbb korcsoportonként 1990-ben és 2001-ben

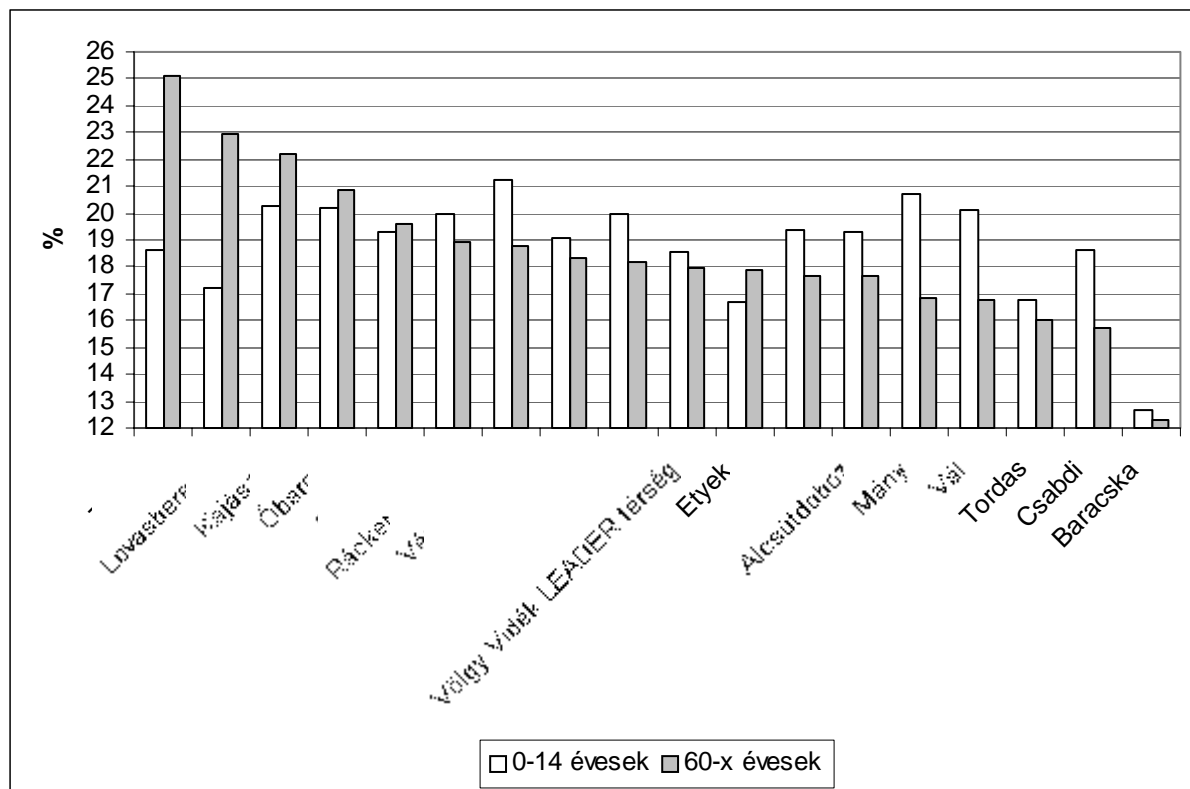

Forrás: KSH adatok alapján saját szerkesztés

A térség egyes települései között jelentős eltérések tapasztalhatók a korszerkezet terén is. Sőt ez az egyik olyan mutató (a beköltözők tömeges megjelenése mellett), amely az egyes településeken akár utcaszinten is látványos különbségeket mutat. A szélső korcsoportok, a gyermek- és az időskorúak arányának különbségeivel célszerű jelezni a korszerkezet területi differenciáit. A 18. ábra szerint a térségben Tabajd, Lovasberény, Kajászó és Óbarok számít a

leginkább előregedett településnek. Városi népességgel való összevetésben ezek az időskori lakossági arányok (25-21%) ugyanakkor nem számítanak kiemelkedőnek. Csabdiban, Tordason, Válban és Mányon a legkevesebb ugyanakkor az időskorú (13-14%)⁷. Mány, Vál és Csabdi ugyanakkor a legfiatalosabb térségi települések, de a sok időskorú mellett Vértesacsán, Kajászón, Óbarokon, Ráckeresztúron és Gyúron a gyermekek száma is magas (18-19. ábra, 7. melléklet).

18. ábra A gyermek- és időskorúak lakossági arányának eltérései Völgy Vidéken, 2001

Forrás: KSH adatok alapján saját szerkesztés

A korszerkezet struktúrájából adódóan a növekvő számú idősebb középkorúak mellett a 60 év felettiek – ezzel együtt az eltartottak – száma is emelkedni fog a közeljövőben. Ez Völgy Vidék, illetve egyes települései szociálpolitikája számára is növekvő kihívást jelent majd. Amellett, hogy kedvezőtlen irányba fordíthatja a természetes népességnövekedés kilátásait is hosszabb távon. Főként abban az esetben, ha nem sikerül a fiatal korosztályokat minél nagyobb arányban megtartani, helyben tartani. A népesedési adatokból (is) egyértelműen látszik, hogy egyre nagyobb figyelmet kell szentelni a fiatal korosztályok (15-24 évesek) igényei felmérésére és kielégítésére. Illetve a más térségekben elvégzett iskoláik utáni

⁷ Baracska estében mind az idősek, mind a gyermekkorúak aránya kirívóan alacsony (12,7-12,3%), ez azonban abból a mintegy 1200 fős népességtöbbletből adódik, akik a helyi BV intézetet lakják (ők zömében a 15-29 éves korosztály tagjai). Számuk figyelmen kívül hagyásával 18,3 illetve 17,8% lenne a vonatkozó érték a gyermek-ill. az időskorúak arányára.

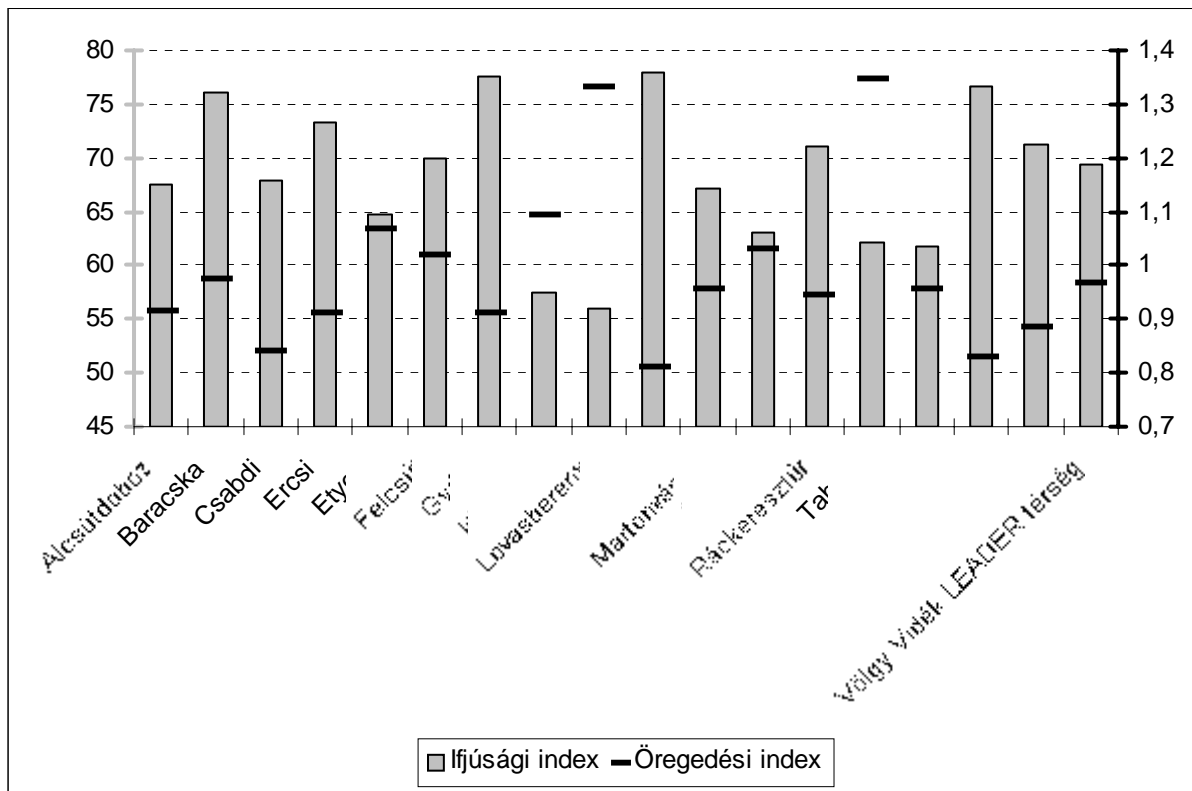
visszacsábításukra a helyi megélhetési, szórakozási, kulturális és egyéb lehetőségek széles skálájának aktivizálásával. Leginkább ugyanis ők lehetnek érintettek az elvándorlásban.

Ez azonban – a helyi vélemények szerint – egyelőre kevésbé jellemző, ugyanakkor mégis erősödik a tendenciája (általában a tanulóévek következtében, vagy fiatal munkavállalóként jelentkezik ez veszélyként). A helyi – kulturális, rendezvényszervezési, intézményvezetői és civil – szakértők szerint a fiatalok azért mennek el innen kisebb arányban, mint az ország más részeiből, mert viszonylag erős itt a települések identitásból és tradíciókból táplálkozó népességmegtartó ereje. Továbbá kedvezők a tömegközlekedés feltételei Budapest irányába, ezért a közép- és felsőoktatás, valamint a munkavállalás is megoldható napi ingázással.

A korszerkezet várható változásainak jelzését szolgálja az ifjúsági és öregedési index elemzése is. Az ifjúsági index azt mutatja meg, hogy mennyi 30 éven aluli jut száz 30 éven felüli népességre: a térségi átlag ez esetben 69, vagyis száz 30 éven felüli lakosra 69 fiatal jut, amely hat százalékponttal kedvezőbb az országosnál (és eggyel a megyeinél). Az öregedési index azt jelzi, hogy milyen az időskorúak relatív aránya a fiatalkorúakéhoz képest, vagyis milyen mértékű a térség, illetve települései társadalmának előregedése. Magyarországon az öregedési index értéke 1,23, Fejér megyében 1,01, míg a Völgy Vidék LEADER térségben 0,97, vagyis 100 fiatalra átlagosan 97 idős lakos jut (19. ábra). Ez kedvező érték az ország más területeihez, településeihez viszonyítva, de a 40-49 és főleg az 50-59 év közöttiek nagyarányú jelenléte a korstruktúrában várhatóan rontani fogja ezt közép- és hosszú távon.

A települési szinten kirajzolódó különbségek alátámasztják a korábbiakban is jelzett települések társadalmának előregedését: Tabajd és Lovasberény, továbbá Kajászó, Etyek és Óbarok népessége átlagosan a legidősebb, miközben Lovasberényben és Kajászon a 30 év alatti rétegek lakossági aránya is alacsony. Mány, Gyúró, Vál és Baracska az, ahol sok fiatalkorú jut a 30 év felettiekre, közülük Mány és Vál, továbbá Csabdi és Vértesacsa a legkevésbé előregedett (18-19. ábra).

19. ábra Az ifjúsági és öregedési index alakulása Völgy Vidéken, 2001

Forrás: KSH adatok alapján saját szerkesztés

Jelen tanulmány külön ugyan nem tér ki a nemek közti arányokkal, a családalapítással, a (család)háztartásokkal és azok szerkezetével, a házasságkötésekkel és válásokkal kapcsolatos adatok elemzésére, de a népesedés szempontjából trendjeik arra engednek következtetni, hogy a családnak, mint közösségnek és összetartó erőnek a szerepe Völgy Vidéken is csökkent. Helyette az egyéb együttélési, illetve az önálló életviteli formák aránya nőtt meg. Bár ez enyhébben jelentkezik, mint az országban, vagy a városokban, amely a helyi tradíciók megtartásával, tiszteletével, a falusi hagyományok, a vidéki normák továbbélésével indokolható. A folyamat csökkenti azonban a családtámogatási és egyes szociális jellegű támogatási formák lehetőségét, illetve helyette más támogatási formák és jogosultsági kritériumok kialakítására ösztönöz közép- és hosszú távon.

A korszerkezet kapcsán összesítésként kiemelhető, hogy a Völgy Vidék LEADER térség népességstruktúrája egyelőre fiatalos, amely a vándorlások különbözőete révén, az arányaiban kiemelkedő fiatal felnőtt-korú betelepülők és gyermekeik javára írható. Az időskorúaknak a gyermekkorúak arányát egyelőre el nem érő, de közelítő korosztályos részesedése ugyanakkor ráirányítja a figyelmet az előregedés párhuzamosan zajló, de – területi összevetésben – még mérsékelt előre haladására. Az idősek száma ugyanis jelentősen bővült 1990 óta, mintegy 1300 fővel térségi szinten. Ráadásul az 50-59 évesek népes korcsoportja jelentősen növeli

számukat és részarányukat a 2000-es években, majd az utána következő – a 2001-es népszámlálás alapján szintén széles – 40-49 éves korosztály is hamarosan eléri a '60x-et'.

3. Völgy Vidék népesedési kilátásai

3.1. Módszertani megfontolások

A demográfiai előrejelzésekkel kapcsolatosan a hétköznapi nyelv több fogalmat is ismer, amelyeket gyakran – hibásan – szinonimaként használ. Az egyik a népesség-előreszámítás, a másik a demográfiai előrebecslés. A demográfiai előrebecslés egy többkomponensű módszer, metodikai eljárásrend, melyet különböző kimenetek előállítására érdekében használnak a kiinduló adatokon. A népesség-előreszámítás ezzel szemben már a cél, a demográfiai előrebecslés (egyik) kimenete. A népesség-előreszámítás a népesség nemek és korévek (korcsoportok) szerinti létszámának jövőbeni időpontra történő becslése (Klinger 1996).

Népesség-előreszámítást már a 17. században is végeztek (Gregory King), és jól ismert T. R. Malthus elmélete, a népesség növekedését leíró exponenciális függvénye. A XX. században a népességi modellek már több aspektust vettek figyelembe, az egyes társadalmi különbségeket (pl. a fejlődő és a fejlett országok eltérő termékenységét, halandósági tábláját), a számítások báziséveit, a múltbeli fejlődési irányait, stb. Ezek az előrejelzések alapvetően a népesség összlétszámának extrapolációi (gyakran csak egytényezős modellek), és nem vették figyelembe a népesség korösszetételét (mely igen hosszú távú hatást fejt ki), így rendre jelentősen alulbecsülték a várható népességszámot.

Napjainkban ezeket a módszereket már nem alkalmazzák, az utóbbi évtizedekben alapként a kohorsz-komponens módszert használják⁸. De megjelent már a tudományos szakirodalomban a társadalom komplexitását is figyelembe vevő (pl. különböző gyermekvállalási stratégiák, életmódok, stb.) ún. evolúciós népesség-előreszámítási modell is.

3.2. A népességszám várható alakulása Völgy Vidéken 2020-ig

A népesség-előrejelzés folyamata három fő lépésből áll. Elsőként a számítási algoritmust kell meghatározni, ezután demográfiai hipotéziseket kell felállítani, majd több változatban elkészülnek a konkrét előrejelzések. Az algoritmus régebben a népességszám-előrebecslés volt. Ebben az esetben, a KSH 2007-es (a 2001-es népszámlálás adataiból) továbbvezetett kiindulási népességszámát alapul véve (44.500 fő), egytényezős extrapolációval (figyelmen kívül hagyva a népesség teljes, korcsoport szerinti reprodukciós folyamatát), a növekedési ütemet megadva határozható meg Völgy Vidék jövőbeni népességszáma. A növekedési ütem ez esetben a születési, a halálozási és a vándorlási arányszám (1000 lakosra jutó halálozás,

⁸ A módszer lényege, hogy a demográfusok a hipotéziseiket olyan részletességgel dolgozzák ki, hogy ezek alapján nemenkénti és kor szerinti népesség-továbbvezetést végezhesenek.

születés, illetve vándorlási egyenleg) alapján becsülhető, lineáris regressziókkal. Az egyes demográfiai hipotézisek szerinti növekedési ütemek pedig megadják a várható népességszámokat.

A népesedés *pesszimista forgatókönyvi* becslése a halálozási arány magas szintű stagnálásával, a születésszám erőteljes csökkenésével, valamint egy megforduló trendű, majd fokozódó elvándorlással számol. E változatban a 2007. évi 44.500 fős népesség nagyjából 25.900 főre csökkenne 2020-ig. Ebben az esetben, még ha a lineáris regresszióval becsült éves halálozási arányok el is fogadhatók, az ezer lakosra jutó születésszám csökkenése azonban feltételezhető, hogy nem lesz a számítások szerinti drasztikus mérvű (ahogy azt az országos előrejelzések is tartalmazzák egyébként). E változatban azért csökkenne folyamatosan a születésszám, mert a lineáris regressziós egyenlet az 1970-2007 közötti időszak adatai alapján kalkulált, ahol az 1970-es évek közepén elért születési csúcs – kisebb ingadozásokkal ugyan, de – folyamatosan csökkenő tendenciát mutat (pl. némi emelkedés 2001 óta). A vándorlási egyenleg alakulása a legkritikusabb elem, amely a jelenlegi költözködési folyamatok fényében egyúttal a pesszimista forgatókönyv népességszám kimenetének a valószínűségét nagymértékben lecsökkenti.

A *kiegyensúlyozott népesedési forgatókönyv szkeptikus változata* az 1970-2007 közötti mérsékelt népességnövekedést meghatározó demográfiai trendek továbbvezetésével 47.400 fős stagnáló jellegű, kismértékben növekvő várható lakosságszámot jelez előre 2020-ra. Ennek során enyhén emelkedő természetes fogyással és minimális vándorlási többlettel lehetett számolni a növekedési ütemet. 1990 után azonban igen jelentős változások következtek be a vándorlás terén, amely e verzióban nem kap kellő hangsúlyt.

Az *idealista változat* hasonlít a szkeptikus verzióra, azonban a becslésekhez csak az 1990 óta eltelt éveket veszi alapul. Ezek szerint Völgy Vidék lakosságának növekedési üteme pozitív, a népességszám jelentősebb mértékben nő. Ez a változat a halálozási arány enyhe csökkenésével, a születési arány stagnálásával és mérsékelt vándorlási többlettel számol. Ez alapján 2020-ban a lakosok száma megközelíti, sőt akár át is lépheti az 50 ezer főt (49.520 fő). Csak a 2001 óta megújult bevándorlási hullám legújabb egyenlegeivel újraszámolva hasonló érték adódik (49.700 fő).

A vándorlási egyenleg bizonytalansági tényezőire felhívja ugyanakkor a figyelmet a *realista változat* becslése, amikor a bázisévek vonatkozásában kikerülnek a nagymértékű ingadozások (amelyek mögött nagyobb részben egy-egy időszaki budapesti, kisebb részben helyi munkahelyteremtések vagy megszűnések állnak, illetve a nagyvárosi szuburbanizáció

meghatározó okai keresendők). A becslés újbóli elkészültével az ezrelékes vándorlási egyenlegek csökkennek, a térség becsült pozitív növekedési üteme mérséklődik, ami visszafogottabb növekedést jelentene ugyanezen forgatókönyv lehetőségein belül. Ez a megközelítés tulajdonképpen a vándorlási többlet csökkenésével számol hosszabb távon, amely a szuburbanizációs és a térségbe költözési folyamatok csillapodásaként is értelmezhető, és mintegy 49 ezer fős népességet jelez előre (1. táblázat).

3.2.1. Várható tendenciák az országos népességszám előrejelzések függvényében

A fenti népességszám-előrebecslések, mivel nem veszik figyelembe a teljes reprodukciós folyamatot, ill. nem számolnak a korcsoport szerinti összetétel módosulásából fakadó eltérésekkel, viszonylag pontatlannak számítanak. Jóval pontosabban lehet előreszámítani a népességet a kohorsz-komponens módszerrel. Ennek során az adott év eleji, korévek szerinti bontott népességből a következő év elejéig a születések hozzáadásával és a kor szerinti halálozások levonásával kapjuk meg. A módszer figyelembe veszi az idő múlását, a koréves népesség életkora emelkedik. A halálozás a halandósági tábla alapján (továbbélési valószínűségek megadásával), míg a születésszám a nők életkora szerinti általános korszpecifikus termékenységi arányszámok és a női népességszámok szorzatösszegeként állítható elő.

Az előreszámítás annál pontosabb, minél közelebb vagyunk a legutóbbi népszámláláshoz, minél rövidebb távra és minél nagyobb területi egységre történik. Völgy Vidék esetében a kohorsz-komponens módszer ugyanakkor szintén csak korlátozottan érvényes (akárcsak más területekre vagy településekre esetében), mert a módszer zárt népességet feltételez, nem számol a vándorlással, ami a térség esetében jelentős népességszám-változást okozhat⁹.

A kohorsz-komponens módszerrel számított országos népesség-előreszámítás arány-módszerrel történő területi résznépességre vonatkozó kiszámítása adja a *trendkövető forgatókönyvet*. Ennek egyes változatai feltételezik, hogy Völgy Vidék demográfiai folyamatai pontosan leképezik az országos helyzetet (tudvalévő, hogy ez persze nem igaz). Az MTA Nemzeti Stratégiai Kutatási Programja keretében készült országos népesség-előreszámítás három scenáriót vázol fel: alap-, fiatal és idős változatot. A *fiatal változatban* magas termékenységgel, alacsony élettartammal és magas külső vándorlással, az *alapszenárióban* közepes termékenységgel, közepes élettartammal és közepes vándorlással, az

⁹ Ezt lenne hivatott figyelembe venni a multiregionális modellezés, de talán nem véletlen, hogy összetettsége miatt pl. a megyék szintjére vonatkozó területi előreszámítás utoljára 1986-ban készült (L. Rédei 2001)

idős változatban, pedig alacsony termékenységgel, magas élettartammal és alacsony külső vándorlással számoltak (*Hablicsek* 1997, 2005).

A KSH Népeségtudományi Kutató Intézetének országos népesség-előrejelzése meglehetősen borús képet jelez a 2020-ig, illetve a 2050-ig terjedő időtávokban (8-14. melléklet). Az ország népességszáma 2020-ra például várhatóan 9 millió 866 ezer főre, majd még tovább apad. A 2001-es népszámlálás eredményeiből kiinduló előreszámítási adatbázis vonatkozó adatai értelmében, 2020-ban a fenti népességszámhoz 20,2 – 60 – 19,8 százalékos korcsoportos megoszlás tartozik a 0-19, 20-64 és 65 év felettiiek vonatkozásában. A jelenlegi 21,5 – 62,5 – 16 százalékos arányokkal szemben, míg 2050-ben ugyanezen korcsoportok szerint 18,7 – 54,5 – 26,8 százalékos népességarány-megoszlás várható. Ez a társadalom előregedési folyamatát jelzi főként a középkorúak kárára, ugyanakkor a későbbiekben annak lassulása várható a növekvő reprodukció miatt. Az átlagos gyermekszám értéke ugyanis várhatóan folyamatosan növekszik a becsült növekvő vállalási kedvvel párhuzamosan, illetve a szülőkorba kerülők női folytonos aránymódosulása miatt (1,375-ről 1,6-ra). A fiatalok részaránya ezért nem apad drasztikusabb módon az előrejelzések értelmében.

Az élveszületések és a halálozások alakulásának függvényében 2020-ra a természetes fogyás meghaladja a 31 ezer főt éves szinten, amelyet mintegy 12 ezer fős külső vándorlási egyenleg tompít, így a tényleges fogyás 19-20 ezer fő körül alakulhat. Ez alapvetően nem tér el jelentősebben a hasonló mutatók jelenlegi egyes évekre jellemző értékeitől. Ezzel szemben 2050-re már megduplázódhat az országos természetes fogyás nagyságrendje az előrejelzések alapváltozata értelmében, megközelítve ezzel a 60 ezer főt, amely tényleges módon körülbelül 45 ezer fős fogyást jelent (a mintegy 15 ezer fős külső vándorlási többlet miatt; 8-14. melléklet). Ezek szerint az ország népessége a jelenlegi kisvárosnyi népességfogyással szemben lassacskán egy középvárosnyival fog csökkenni. Mintha egy Salgótarján, Hódmezővásárhely, vagy Dunaújváros nagyságú várost vennénk le Magyarországról minden egyes elkövetkezendő évben.

Természetesen ezek az országos tendenciák területi (regionális, megyei) és helyi (LEADER térségi, kistérségi, települési) léptékben egyre nagyobb szórással, heterogén eltéréssel érvényesülnek. Ennek nagyságrendje helyi-települési szinten akár eltérő előjeleket is eredményezhet, vagy tizedes eltérést is jelenthet abban az esetben, ha olyan folyamatok befolyásolják a népességfejlődést, amelyek a vázolt tendenciákban rejlő feltételezésekkel ellentétesek, vagy – éppen ellenkezőleg – azokat felerősítő feltételeket, hatásokat, elemeket foglalnak magukban.

Mindezek alapján az arány-módszert alkalmazva a trendkövető forgatókönyv szerint 2020-ra a 2001. évi 42.141 fős Völgy vidéki lakosságszám a fiatal változat szerint 41.186 főre, az alapváltozat szerint 40.760, az idős változat szerint pedig 40.070 főre kellene, hogy csökkenjen. Ha összevetjük ezeket a népességszám előrebecslés eddigi forgatókönyvi eredményeivel, akkor a pesszimista és a kiegyensúlyozott scenárió szkeptikus változata közti eredményeket láthatunk, az utóbbihoz sokkal közelebbi, de a 2001-es kiinduló adathoz képest némileg alacsonyabb értékekkel (1. táblázat). A korábbiakban jelzett Völgy vidéki népesedési folyamatok alapján joggal feltételezhető, hogy az országos összevetés alapján kalkulált eredmények nem állják meg a helyüket ebben a térségben¹⁰.

3.3. Változások a népesedést meghatározó migrációs tényező terén

A pesszimista és a kiegyensúlyozott forgatókönyvekkel szemben egy alapvetően optimista forgatókönyv különböző változatai szerint a nehezen tervezhető vándorlási egyenleg becslését különböző mértékben szükséges további pozitív irányba korrigálni. Amellett, hogy a természetes szaporodás tényezői vélhetően nagyjából a realista-idealista fejlődésmenet által elvártak szerint alakulnak. Ezzel kapcsolatosan a dinamikus, a fenntartható, illetve a robotstus népességnövekedés becslése, illetve feltételeinek meghatározása emelendő ki.

Az optimista forgatókönyv egyes változataihoz tartozó többletnépesség olyan pozitív vándorlási egyenlegből származik, amely a beköltözéseket kiemelten kezelő és támogató, egységes, elemeiben egymásra épülő terület-, vidék-, település-, illetve gazdaságfejlesztési stratégia/stratégiák révén valósul meg. Ezek programelemeinek társadalmi komponensei is kiemeltnek kell, hogy legyenek. Emellett a többletnépesség eredete tekintetében feltételezni szükséges a budapesti szuburbanizációs folyamat hosszabb távú fennmaradását, illetve szükséges annak változó intenzitásával és módosuló területi kiterjedésével kalkulálni.

E tekintetben a következő főbb tényezőket szükséges számba venni:

- ✓ Az állandó jelleggel Budapestről kiköltözők száma – 1980 óta több mint háromszorosára növe – elérheti akár az évi 35 ezer főt is, és további mintegy 25 ezer főt érinthet az ideiglenes jellegű kivándorlás.
- ✓ Budapest környékének széles skálájú vonzereje nem csak a budapestieket vonzza a térségbe, hanem az ország távolabbi vidékeiről és a határokon túlról is számosan érkeznek a közeli főváros lehetőségeinek szélesebb értelmű kiaknázása céljából.

¹⁰ Megemlítendő, hogy a módszer alapváltozata a 2001-es népszámlálási adatok alapján 2007-re 41.553 főt becsülne előre Völgy Vidék népességére, amely a 'valóságos' 44.534-től meglehetősen távol áll (utóbbi adat természetesen szintén a KSH más módszertani továbbvezetésének eredménye).

- ✓ Az eddigi vizsgálatok eredményei alapján úgy tűnik, hogy a szuburbanizációnak, területi-társadalmi összefüggésben két fő oka van:
 - A magasabb jövedelmű rétegek nagyobb lakásba, kertes házba igyekeznek a nyugalom, a csend és a biztonságigény növekedése stb. miatt. Ez a kiköltözés a városhoz közelebbi településekre irányul, ahol minőségi cserére, nyugalmas és tiszta környezetre sokkal inkább és olcsóbban van lehetőség (mint pl. ugyanazt a családi házat megkapni Budapest kertes negyedeiben);
 - Az alacsonyabb jövedelműek a magas városi lakásfenntartási és megélhetési költségek miatt, kényszer szülte költözésekkel a kissé távolabbi településekre tartanak.
 - A két különböző státuszú népesség területileg eltérő helyen fekvő (frekventált – kevésbé frekventált) falvakba áramlik, illetve ez egy falun belül bizonyos utcák, negyedek elkülönülésében is megjelenik.
- ✓ A vándorlási egyenleg a nyugati és északnyugati agglomerációban a legmagasabb, ahol 30-60%-kal, vagy ennél is többel nőtt az egyes települések lélekszáma 1990 óta (pl. Telki, Nagykovácsi, Csobánka). A terjeszkedés irányainak következő erőteljes zónája Solymár, Veresegyház, Erdőkertes, Leányfalu, Sződliget és Tököl irányába mutat (több mint 20%-os népességbővülés). 15%-ot meghaladó a népességnövekedés a harmadik zónában is: Kisoroszi, Piliscsaba, Páty, Tárnok, Budaörs, Diósd, Majosháza, Szigethalom.
- ✓ Ezzel szemben Pest megye (keleti) határai mentén fogy a kistérségek népessége (pl. Aszód és Szob térsége), vagy stagnál (pl. Abony-Cegléd-Nagykörös térsége), így az agglomeráció és a (keleti) perifériák között szakadék tátong vándorlási egyenleg tekintetében.
- ✓ A fenti két zóna közti térben elhelyezkedő településekre a szuburbanizáció hatóköre már csak korlátozottan terjed ki. Szakirodalmak szerint általánosságban ide inkább a nyugdíjasok és a 'kiszegzisztenciák' költöznek, mely által e települések népessége nem fogy, hanem stagnáló jellegű: pl. Monor, Dabas és Nagykáta kistérségei, valamint Vác környéke, vagy a Csepel-sziget délebbi települései. A budai, dunántúli oldalon ez Szentendre kistérségeinek távolabbi településeire, illetve a Váli-völgyre és az attól délnyugatra fekvő dombvidéki településekre értelmezhető (természetesen csak funkcionális értelemben, mivel utóbbiak nem Pest megyében fekszenek).
- ✓ A migrációs folyamatokat tekintve a férfiak aktivitása általában magasabb, mint a nőké. Ez Budapest esetében is kimutatható, átlagosan mintegy 20%-kal több férfi,

mint nő költözik ki évente a fővárosból. Budapestről arányaiban leginkább a 30-49 éves középkorosztály tagjai (a kiköltözők átlagosan 35%-a), illetve gyermekeik (0-14 évesek: 25%), valamint a 60 év felettiiek (18%) költöznek ki.

3.4. Optimista népesedési forgatókönyvek

A Völgy vidéki népesedés *optimista forgatókönyvének dinamikus változata* kettős feltételezést alkalmaz. Egyrészt feltételezi a vándorlási egyenleg terén, hogy – a lényegesen megváltozó külső és helyi feltételek következtében és a szuburbanizáció területi kibővülése révén – egy elmaradt becsült beköltözési többlet valóban megjelenik a térségben az elkövetkező bő 10 évben¹¹. Másrészt a népességnövekedés a Pest megyével közvetlenül határos Fejér megyei Völgy Vidék LEADER térségben is eléri az elmúlt 17 év – a budapesti agglomerációt is magába foglaló – Pest megyei települési átlagát. Az első értelmezéshez tartozó többlet-népességszám nagyjából 9600 főre tehető 2020-ig, amely mintegy 54.100 fős Völgy vidéki népességet jelentene. A második értelmezés szerint mintegy 53.800 főre emelkedne a népességszám. Ez a számítás és összevetés is jelzi, hogy a térség dinamikus települései lépést tartanak a Pest megyei települések átlagos népességbővülésével. A dinamikus verzió fentiek nagyjából 53.900 fős átlagával számol (1. táblázat).

Ekkora többletnépesség több év során elnyújtott helyi társadalmi integrációja kezelhető konfliktusokkal, vállalható fejlesztésekkel reálisan kielégíthető többletigényekkel jelentkezik a közösség számára a tapasztalatok és a szuburbanizáció hatásaival foglalkozó szakirodalmak szerint egyaránt. Az évi 680-720 fős vándorlási többlet mintegy 250-300 újonnan kialakított – vagy meglévő és eladó – telket, illetve lakást feltételez (ezzel szemben évi átlagban 120-160 új lakás épül a térségben). A területi elkülönülés révén megvalósuló lakóterület fejlesztés is mérsékelt területi és társadalmi feszültségekkel jár (ennek kifejtése a fenntartható változat feltételeinek és hatásainak részletesebb bemutatásánál szerepel).

Az optimista népességnövekedés *fenntartható változatának* alapfeltételezése szerint hasonlóan alakul a vándorlási többlet Völgy Vidéken is, mint amekkora népességtöbbletet 2005-ig az ilyen téren legaktívabb Pest megyei települések befogadtak 1990-es népességszámuk függvényében¹². Ez az arány 88%-osra tehető, amely Völgy Vidék esetében

¹¹ A továbbiakban minden egyes település lélekszáma olyan dinamikus nő, hogy 2020-ra eléri Tordas, Vál, Martonvásár, Etyek, Kajászó és Ráckeresztúr 1990-2007 közti átlagos népességbővülését (21,5%).

¹² A 186 Pest megyei település felső decilisének átlaga az 1990-2005 közti népességnövekedés 1990-es népességszámhoz viszonyított aránya alapján. Az összehasonlításokban azért Pest megye szerepel, mert a Völgy Vidék LEADER térség népesedési folyamatai a területi közelség és a funkcionális hasonlóság révén jobban leképezik e megye és települései folyamatait, mint Fejérét.

39.100 fős népességnövekedést feltételez, azaz 2020-ban 83.700 fővel számol (1. táblázat). Ez a népességnövekedés egyfajta felső mennyiségi korlátot is jelent ebben az időintervallumban, mivel az ezt meghaladó további növekedés már területi és társadalmi-gazdasági integrációval kapcsolatos problémákat vet fel. A helyi társadalom egyensúlyának megbomlásához, a társadalomszerkezet közép- és hosszú távú átalakulásához, jelentősebb őslakos-beköltöző konfliktusokhoz vezethet. Ugyanakkor a hosszabb távú fenntarthatóságot ebben az esetben több tényező együttállása, fejlesztési lehetősége is biztosítja még. A fenntartható pálya azonban annál kedvezőbbé válik, minél inkább eltávolodik a valóságos növekedés a biztonsági sávszélektől, de megtartva a szimmetrikus egyenlőséget. Ez a növekedésben rejlő társadalmi-gazdasági hatások optimalizálását is biztosítja. Ennek értéke, illetve a társadalmi-gazdasági értelemben fenntartható népességszám 62-65 ezer fő körülire becsülhető 2020 vonatkozásában.

A *robosztus változat* értelmében az igen dinamikus népességnövekedést offenzív társasházi lakóterület fejlesztés generálta masszív vándorlási többlet adja. Ennek mértéke eléri az elmúlt tizenhét évben legdinamikusabban növekvő agglomerációs települések szintjét. 2020-ig mintegy 1500 új háztartás létesülne évente a térségben, és a népességszám 105 ezer fő környékén tetőzne (1. táblázat). A helyi társadalom jelentős mértékű átalakuláson megy keresztül. A lakosságon belül többségbe kerülnek a 2007 utáni újonnan beköltözöttek, amely drasztikusan átrajzolja a korszerkezetet, a természetes szaporodást és növekedést, továbbá a társadalomszerkezet egyéb jellemzőit (pl. jövedelmi helyzet, iskolázottság, mobilitás, foglalkoztatás, stb.). Kiemelten a helyi értékeket, sajátosságokat is. Ugyanakkor a társadalmi-gazdasági hatások a térség infrastruktúrájában, közszolgáltatásaiban és ellátásában, a településszerkezetben, a települések képében és politikájában, a közlekedési és közbiztonsági helyzetben, a vállalkozói aktivitásában és a civil szervezettségében is alapvető változásokat jelentene.

3.5. A fenntartható népességnövekedés feltételei és várható hatásai

A népesség-előreszámítás optimista forgatókönyve fenntartható változatának feltételei és társadalmi-gazdasági hatásai körvonalazzák a népességszám-előrebecslés eredménye alapján szomszédos változatok hasonló kereteit is. Utóbbiak a spontán folyamatok révén várható, illetve a tervezett népességnövekedés felső határáiként utalásszerűen kerülnek megfogalmazásra.

A fenntartható népességnövekedés feltételei közül kiemelendő a vándorlási többlet hosszabb távú biztosítása, melynek alapját sikeres lakóterületi – és hozzá tartozó környezeti – fejlesztések teremtik meg (ilyenek több településen folyamatban vannak: pl. Martonvásár, Tordas, Tabajd, Kajászó, Etyek, Felcsút, stb., illetve tervezés alatt állnak: pl. Ráckeresztúr, Ercsi, Baracska, Tordas, Etyek, stb.¹³). Továbbá a Budapestről történő kiköltözések intenzitásának változatlansága, illetve területi szempontú kiterjedése biztosítja, amely egyéb irányokból származó beköltözési többlettel egészül ki.

Mindez biztosíthatja a folyamatban lévő és a további szükséges lakóterületi fejlesztésektől számított 1200-1400 fős éves szintű népességnövekedést, ugyanakkor biztonságosan 1000-1200 főre tehető ez. Ennél többet azonban már a szélesebb keretfeltételek sem tesznek reálissá, mivel az oly mérvű éves népességnövekedést feltételezne, amely sokkal jobb adottságú – zömében agglomerációs – települések offenzív lakóterületi fejlesztései révén, tapasztalatai nyomán sem valósultak, valósulhattak meg. A lakóterületi fejlesztések 2010 után történő megvalósulása inkább a dinamikus változat 2020-as népességszámát eredményezheti, míg elmaradása a kiegyensúlyozott forgatókönyv idealista, illetve realista változatához közelíthet felülről. Az előregedés és ezzel összefüggésben a lakások felszabadulása, illetve a foghíjak beépülése a jelenlegi településtartományon belül a becsült éves növekedés mintegy 20%-át lehet képes térségi szinten befogadni hosszabb távon.

Feltételként olyan további tényezők fogalmazhatók meg, amelyek egyben a népességnövekedés és -megtartás hosszabb távú fenntarthatóságának garanciáit is jelentik. Ugyanakkor megvalósításuk szükségessége levezethető a várható társadalmi-gazdasági hatásokból, azok következményeként értelmezhető. A népességnövekedés fenntarthatóságához hozzájárul például a helyi infrastruktúrák és közszolgáltatások új népességszámhoz tartozó bővítési lehetősége, a beköltözők felnövekvő gyermekei meghatározó részének helyi óvodai és általános iskolai elhelyezhetősége és minőségi nevelésének biztosíthatósága. Továbbá a fiatalok kiváló közép- és felsőfokú tanulással, szak- és továbbképzéssel, illetve munkavállalással kapcsolatos választási és ingázási lehetőségei.

A több irányban is kiváló ingázási lehetőségeken túl, az utóbbit támogatják a kisebb helyi ipari munkahelyek fejlesztési tervei és a várható új betelepülésekhez kapcsolódó jelentős munkaerőkínálat, melynek egyre nagyobb hányada jelenik meg helyben (is). A helyi

¹³ Néhány folyamatban lévő nagyobb léptékű lakóterületi fejlesztés a teljesség igénye nélkül: Szent László parki lakókert és Marton Liget Martonvásáron, Kajászóliget és Kajászó lakópark Kajászón, Kápolnapark és Zöld Domb Etyeken, Tóváros Bicskén, Csillagfürt és Tordas lakópark Tordason.

foglalkoztatás lehetőségeinek térségi javítása az elsődleges feladat az elkövetkezendő években, főként a szolgáltatások és a környezetkímélő iparágak terén. Ugyanakkor ki kell alakítani a népesség megtartáshoz szükséges egyéb tényezőket, ezek rendszerét, és a folytonosan javuló hozzáférhetőséget.

A népesség természetes folyamatoknál szélesebb bővülését különböző térségi és települési szintű kapacitás-bővítési és ellátási színvonal-emelési elképzelések is támogatják a helyi megkérdezettek szerint. Főként kulturális-művelődési (modern kultúrházak nagy rendezvénytermekkel), sport (pl. labdarúgó-akadémia, műfüves és beltéri fejlesztések), szórakozási (térségi szinten elterjedt hagyományőrző és egyéb térségi programba szervezett rendezvények) és egészségügyi-szociális (pl. egészségház-fejlesztések, kistérségi ellátások rendszere) területeken. Továbbá szabadidős (rendben tartott közparkok, játszóterek, horgásztavak, integrált közösségi és szolgáltatói terek), turisztikai-vendéglátási (kerékpárutak, borturizmus, pihenőturizmus lehetőségei, minőségi szálláshelyek és éttermek), településközi együttműködési, stb. téren.

A fenntartható népességbővülést támogatja az is, hogy hagyomány egyes településeken a családok különböző generációinak településen belüli együttélése, mely során az idősebbek segítik a fiatalabbakat helyi ingatlanok megszerzésében, felújításában, elősegítve a helyi letelepedést. Néhány település jelenlegi népességszáma azon a határterületen mozog, amely a közösségi szolgáltatások rentábilis fenntartása és fejlesztése szempontjából kritikus. Így a hatékonysági szempontok javítása is hozzájárul a népességvonzás feltételeinek átalakításához.

Mindezt beköltözésekkel járó egyéb előnyök is kiegészítik (pl. helyben maradó adók és vásárlóerő, szolgáltatás-igénybevételek, stb.), ugyanakkor a hátrányok nagyobb része csak jelentősebb koncentráció létrejöttékor jut érvényre. Ezek olyan vonzó tényezők, amelyek a beköltöző, majd idősödő korosztályok későbbi budapesti, illetve származási helyre történő visszaköltözésének mérséklésében is kiemelten fontos szerepet kapnak. További hatás, illetve egyben lehetőség is, hogy a térségi, a települési és a környezeti állapotok egyensúlya magasabb népességszám mellett, egy új társadalmi egyensúlyi szinten is biztosítható. De várható a hagyományosan erős helyi civil szervezettség fokozódása is, amely erősíti a társadalmi kohéziót.

Völgy Vidék jelenlegi lakói szemszögéből nem elhanyagolható szempont – a népességnövekedés fenntarthatósága terén – a személyes kapcsolatok fennmaradása és megőrizhetősége a növekvő népességszám, a zsúfoltság fokozódása esetén is. A gazdasági önfenntartás lehetőségei feltételezhetően javulnak (helyben maradó adóforintok, vásárlások és

szolgáltatás-igénybevételek, vállalkozási feltételek javulása, stb.), a közszolgáltatásokkal kapcsolatos igény szint növekszik, amely az adminisztratív, illetve közztesítéssel kapcsolatos – mindenkor újra és újra felvetődő – lehetséges intézkedések ellen hat. Mindemellett olyan friss szellemi tőke beáramlása is várható, amely hosszabb távon önmagában is jelentős megtartó erőként vehető figyelembe.

Ugyanakkor olyan társadalmi-gazdasági hatások is várhatók, amelyek a jelenleg meglévő kedvező adottságokban negatív tendenciaként jelenhetnek meg, kezelésük kiemelt figyelmet érdemel. Az eddigi beköltözők általában magasabban kvalifikált, könnyen alkalmazkodó, aktív, az őslakosokhoz hasonló kultúráltsággal rendelkező, a helyi – ki nem mondott – elvárásoknak megfelelő személyiségek voltak. Helyi integrációjuk – elenyésző kivétellel – zökkenőmentesen zajlott le az elmúlt években a megkérdezettek szerint. Ez a beköltözők nagyságrendjének növekedése miatt némileg módosulhat annak ellenére is, hogy a jelenlegi és tervezett lakóterületi fejlesztések célcsoportja elvileg messzemenően támogatja az előzőeket (életmódváltásra készülők/kényszerülők, családi és/vagy társasházias beépítést választó, kisvárosias életmódot keresők, gyermekes, a szélesebb értelmű középosztályhoz tartozó családok).

Ugyanakkor általánosságban a Völgy Vidéken élőkre – de települési közösségi szinten kisebb eltérésekkel – jellemző befogadó-készség, a paraszt-polgári (részben a sváb) szocializációból származó hasonló értékrend, precizitás, zárt közösségi létforma, gondosság, tisztaság, hagyományörzés és -tisztelet, rendezettség némiképp sérülhet, melynek megtartása fokozott erőfeszítéseket igényel. Hiányában a hagyományos értékrendek lassú feloldódása várható hosszabb távon (illetve fokozódása, mivel ez a folyamat már korábban megindult). A beköltözők értékrendbeli jelentősebb eltérése önmagában akadály lehet az integrációnak, mivel a területi és társadalmi különállás feloldása gátolttá, késleltetetté válhat.

A népességszám-fokozódás magával hozza a zsúfoltság növekedését a térségben részben a települési közterületeken, közutakon, részben a szolgáltató helyeken, intézményekben. Ennek fizikai kezelése számos racionalizálási, bővítési, technikai jellegű beavatkozást igényel. Ugyanakkor nem fizikai vonatkozásai is számottevők, amelyek szintén közösségi szintű megoldást, pl. az együttélési szabályok módosítását, esetleges kibővítését igénylik. Fokozódó konfliktusok az ügyintézés, a településirányítás, a területhasználat, a közbiztonság, a gazdasági élet és a közszolgáltatások terén is várhatók egy, a spontán módon alakulónál tervezett módon jobban bővülő, de a társadalmi-gazdasági és a környezeti hatások szempontjából egyaránt fenntartható népességnövekedés esetén.

4. Következtetések

Völgy Vidéken jelentősebb népességfejlődés várható abban az esetben is, ha a térség nem kezdeményezi és támogatja új lakónépesség betelepítését. A jelenlegi és a részben abból kifejlődő későbbi demográfiai tényezők önmagukban is biztosítják a dinamikus fejlődéshez szükséges létszámnövekedést. Így a népességszám alakulása nem válhat a társadalmi-gazdasági fejlődés kerékkötőjévé, a fejlesztési elképzeléseket visszafogó tényezővé. Sőt egyes meglévő kapacitások, ellátások esetében a bővítések már eddig sem tudtak, illetve tudnak lépést tartani az igények növekedésével, amelyeket a majdani új fejlesztések és szolgáltatások, méretezések kapcsán is figyelembe kell venni.

A lakónépesség alakulásában alapvetően két tényezőcsoport játszik meghatározó szerepet: a természetes szaporodás és a népmozgalom, illetve a nem demográfiai tényezők (gazdasági fejlődés, természetföldrajzi tényezők, lakásépítés, stb.). A térség demográfiai tényezőiről elmondható, hogy az élveszületések aránya középtávon várhatóan nem, vagy csak kismértékben fog növekedni (átmeneti jelleggel, alapvetően a baby boom idején születettek gyermekeinek jelenbe kitolódott gyermekvállalása, illetve a gyermekvállalási kor közelében lévők nagyobb arányú beköltözése és vállalásai révén). A halálozások száma és aránya várhatóan sem pozitív, sem negatív irányba nem változik jelentősen, azaz magas szinten stabilizálódik, enyhén emelkedik közép- és hosszabb távon.

Az eddigi folyamatok tapasztalatai alapján a vándorlási egyenleg jelentősebb további javulása sem várható tudatos letelepedés-ösztönzés nélkül. A vándorlási többlet fokozódása főképp az azt befolyásoló nem demográfiai jellegű tényezők további alakulásának függvénye. Ennek kiemelkedők ugyanakkor a feltételei a helyi gazdaság dinamizmusa és foglalkoztatásának várható növekedése, a népességmegtartás és az elérhetőség kedvező helyi körülményei, a budapesti szuburbanizáció várható irányváltása és területi kiterjedése, valamint a tervezett lakóterületi fejlesztések miatt.

Völgy Vidék népességszáma alakulásában döntően a lakosság vándorlása okozta a lényegesebb változásokat korábban is, amely a közelmúltra fokozottan igaz. Ennek becslése jelen társadalmi-gazdasági körülmények között még rövid időtávra is igen nehéz feladat. Abban ugyanakkor minden pesszimistától eltérő előreszámítás megegyezik, hogy a térség népességszáma 2020-ig növekedni fog, csak annak mértékében vannak eltérések. Az 1. táblázat összefoglalóan tartalmazza a különböző forgatókönyvek, eltérő feltételezések és módszerek által várható népességszámokat, azok valószínűségének megadásával.

1. táblázat A népesség-előreszámítások és azok eredményeinek főbb jellemzői és valószínűségük

Forgatókönyv	Változat	Feltételezések	Módszertan	Várható népességszám 2020-ban	Valószínűség a helyi népesedési folyamatok változatlansága mellett	Valószínűség népességnövelést szem előtt tartó vidék- és koherens településfejlesztés mellett
Pesszimista	Pesszimista	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Stagnáló halálozási arány ✓ csökkenő születésszám ✓ fokozódó elvándorlás 	Lineáris regresszió	25.900	*	*
Trendkövető	Fiatal	<ul style="list-style-type: none"> ✓ magas termékenység ✓ alacsony élettartam ✓ magas vándorlási többlet 	Kohorsz-komponens és arány-módszer	41.190	*	*
	Alap	<ul style="list-style-type: none"> ✓ közepes termékenység ✓ közepes élettartam ✓ közepes vándorlási többlet 	Kohorsz-komponens és arány-módszer	40.760	*	*
	Idős	<ul style="list-style-type: none"> ✓ alacsony termékenység ✓ magas élettartam ✓ alacsony vándorlási többlet 	Kohorsz-komponens és arány-módszer	40.070	*	*
Kiegyensúlyozott	Szkeptikus	<ul style="list-style-type: none"> ✓ enyhén emelkedő természetes fogyás ✓ alacsony vándorlási többlet 	Lineáris regresszió	47.400	**	**
	Realista	<ul style="list-style-type: none"> ✓ enyhén emelkedő természetes fogyás ✓ közepes vándorlási többlet 	Lineáris regresszió	49.000	****	***
	Idealista	<ul style="list-style-type: none"> ✓ enyhén emelkedő természetes fogyás ✓ magas vándorlási többlet 	Lineáris regresszió	49.520	*****	****
Optimista	Dinamikus	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Stagnáló természetes fogyás ✓ magas vándorlási többlet 	Lineáris regresszió és arány-módszer	53.900	****	*****
	Fenntartható	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Stagnáló természetes fogyás ✓ kiemelkedő vándorlási többlet 	Lineáris regresszió és arány-módszer	63.500	**	***
	Robosztus	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Stagnáló természetes fogyás ✓ erőteljes vándorlási többlet 	Lineáris regresszió és arány-módszer	105.000	*	*

Forrás: saját szerkesztés

A népesedést befolyásoló egyéb tényezők változatlansága mellett, a vándorlási többlet kialakulásánál jelzett feltételek megvalósulása kialakíthatja a népességnövekedés fenntartható körülményeit. Az ehhez tartozó 2020-as mintegy 62-65 ezer fős maximum népességszám helyi integrációja mérsékelt, kezelhető területi és társadalmi-gazdasági konfliktusok árán valósuló folyamat lehet. Ehhez a lakóterületi fejlesztéseket és azok megvalósítási feltételeit, hatásainak kezelését szem előtt tartó koherens terület- és gazdaságpolitika konzekvens és feszített tempójú végrehajtása szükséges.

A helyben meglévő külső és belső társadalmi-gazdasági adottságokból, valamint az ebből adódó lehetőségekből azonban sokkal *realisabbnak tűnik egy mérsékeltbb dinamikájú népességnövekedés 2020-ig*. Eszerint, a mintegy *alsó határon 50 ezer fős és felső határon 55 ezer fős* 2020-as új népességszámhoz tartozó növekedési, térségfejlődési pálya nem közelíti meg a fenntarthatóság felső határát. Az éves átlagban mintegy 160-200-ra tervezhető új lakásegységhez, illetve háztartáshoz 420-600 fős vándorlási többlet csatlakozik, amely a lakásfejlesztések megvalósításának éveiben ennél akár 15-20%-al is magasabban érné el a csúcst, miközben tendenciájában enyhülne. A nagyjából 6-10 ezer fős népességtöbbletből származó integrációs lehetőségek kedvezőbben alakulnak, továbbá a fejlődési pálya is biztonságosabbá, oldottabbá, átjárhatóbb határokkal rendelkezővé válik, valamint a csatlakozó fejlesztések jobban tervezhetők és kivitelezhetők.

Annál inkább várható a természetes demográfiai folyamatok rövid- és középtávú javulása, valamint a fenntarthatóság hosszabb távon történő biztosíthatósága, minél célzatosabb folyamatok segítségével próbálja a terület- és vidékfejlesztés, továbbá a kapcsolódó operatív településfejlesztések alakítani a beköltözők társadalmi szerkezetét. Ez leginkább a gyermekvállalási kor környékén lévő korosztályok meglévő helyi korszerkezetbe történő csatlakozásából eredhet, azaz a beköltözők között a 20-40 évesek magasabb arányát kívánja meg. A budapesti kiköltözők közül, a helyi realitások figyelembe vételével, a fiatal aktív korú foglalkoztatott alsó-, közép- és felsőközép, valamint felsőbb jövedelmi rétegek területi orientálása tűnik célszerűnek.

E rétegek beköltözését elsősorban a kiváló elérhetőség, illetve a közeli centrumok jó megközelíthetősége (közte a közösségi közlekedés lehetőségei is), a falusi-kisvárosi idill és nyugalom, a kedvező lakóhelyi és környezeti adottságok és állapotok, az ingatlanárak és az ingatlanszerzés megkönnyített lehetőségei, valamint a befogadó és aktív helyi közösség támogatja. Budapest és más nagyvárosok környező településeinek hasonló tapasztalatai alapján. Másodsorban nem elhanyagolható szempontok a helyi foglalkoztatás lehetőségei, a

fejlett helyi infrastruktúrák, valamint közösségi és magánszolgáltatások (kiemelten az oktatás-nevelés és az egészségügy), a megtartó jellegű és előremutató közösség, a kedvezőbb életviteli lehetőségek (pl. szolgáltatási díjak, megélhetési költségek), a szabadidő eltöltésének kulturált lehetőségei (pl. sport, turizmus, közterületek), a gazdasági tevékenységeket támogató helyi ösztönzők, továbbá az ügyintézés rugalmassága.

Ezek zöme jellemző Völgy Vidékre, vannak azonban olyan elemek is, amelyek javítása további közösségi erőfeszítéseket igényel (pl. egységes ösztönzők, szolgáltatások és szabadidős tevékenységek minőségfejlesztése, alközponti lehetőségek, integrált fejlesztések, stb.). A beköltözések növekedése generálta, a társadalmi-gazdasági élet széles körére kiterjedő konfliktushelyzetek és az infrastrukturális, szolgáltatási és egyéb jellegű többletigények feltételezik a helyi közösség(ek) tágran értelmezett együttélési szabályainak és elvárásainak módosulását is. Ugyanakkor az újonnan érkezők számára is egyértelművé érdemes tenni a helyi (települési) adottságokból származtatható esetleges többletkívánalmakat. Mindezek biztosíthatják a fenntarthatóság keretein belül maradó népességnövekedés zökkenőmentes területi és társadalmi-gazdasági integrációját.

5. Vonatkozó irodalom

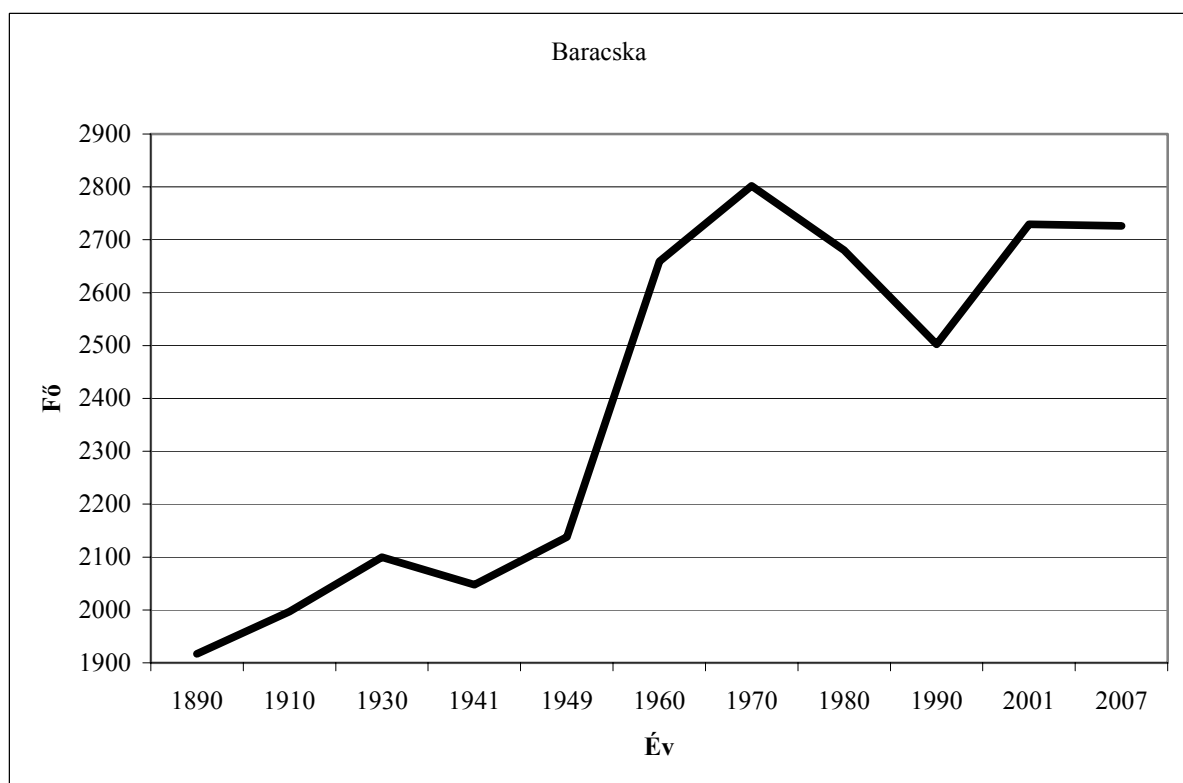
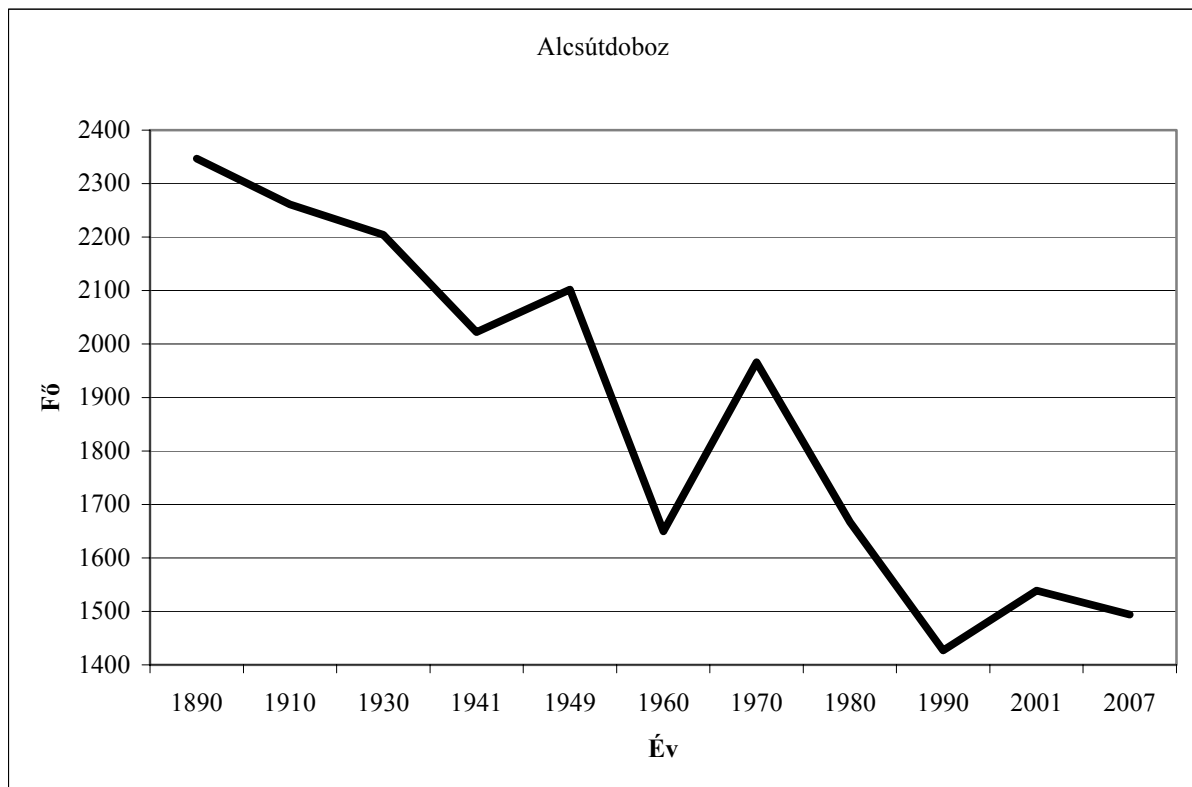
- Bajmóczy P. (2002) A szuburbanizációt kiváltó okok a vidéki Magyarországon. In: Abonyiné Palotás J. – Becsei J. – Kovács Cs. (szerk.) A magyar társadalomföldrajzi kutatás gondolatvilága. Ipszilon Kiadó és Pedagógiai Szolgáltató Kft, Szeged. pp. 247-257.
- Beluszky P. (1999) Magyarország településföldrajza. Dialóg Campus Kiadó, Budapest-Pécs. 584. p.
- Daróczy E. (2001) A népesedés kérdései a demográfus szempontjából. In: Gönczö Sándorné (szerk.): Népesedési kérdéseink egyházi szemmel: A Magyar Református Presbiteri Szövetség 9. Nemzetközi Konferenciájának előadásai és állásfoglalásai. Debrecen, 2000. június 26-29. Budapest, Magyar Református Presbiteri Szövetség. pp. 59–78.
- Daróczy E. (1999) Ki a fővárosból – Változások Budapest és az ország vándorforgalmában. In: Barta Gy. – Beluszky P. (szerk.): Társadalmi-gazdasági átalakulás a budapesti agglomerációban. Budapest, Regionális Kutatási Alapítvány. pp. 69-90.
- Dövényi Z. – Kovács Z. (1999) A szuburbanizáció térbeni-társadalmi jellemzői Budapest környékén. Földrajzi Értesítő. 1-2. pp. 33-58.
- Izsák É. (1999) A települési sorrend megváltozása a szuburbanizációs index alapján a budapesti agglomerációban. Földrajzi Értesítő. 1-2. pp. 83-98.
- Klinger (1999, szerk.) Demográfia. Bp. 376. o.
- Kovács K. (1999) A szuburbanizációs folyamatok a fővárosban és a budapesti agglomerációban. In: Barta Gy.– Beluszky P. (szerk.) Társadalmi-gazdasági átalakulás a budapesti agglomerációban. Regionális Kutatási Alapítvány, Budapest. pp. 91-114.
- Kovács Z. (szerk., 1999) A szuburbanizáció jellemzői a Budapesti agglomerációban. Földrajzi Értesítő. 1-2. pp. 93-126.
- L. Rédei M. (2001) Demográfia. 155. o.
- Hablicsek L. (2003) A magyarországi népesség jövője nemzetközi összehasonlításban. In: Spéder Zsolt (szerk.): Család és népesség – itthon és Európában. Budapest, KSH NKI – Századvég, p. 524–558.
- Hablicsek L. (2003) A népességreprodukció területi aspektusairól. Demográfia, 46. évf.
- Hablicsek L. (2001) Népségreprodukció Magyarországon a 20-21. században. Budapest, KSH NKI (KSH NKI kutatási jelentései, 68.)
- Hablicsek L. (1997) Magyarország népességének előreszámítása, demográfiai forgatókönyvek. MTA STRATEK, Bp.
- Tímár J. (1999) Elméleti kérdések a szuburbanizációról. Földrajzi Értesítő. I-II. pp. 7-31.
- Tímár J. – Váradi M. M. (2000) A szuburbanizáció egyenlőtlen fejlődése az 1990-es évek Magyarországon. In: Horváth Gy. – Rechnitzer J. (szerk.) Magyarország területi szerkezete és folyamatai az ezredfordulón. MTA RKK. Pécs, pp. 153-175.
- Tosics I. (1999) Kövezett zöldövezet. Cash Flow. 7. pp. 30-35
- Tosics I. (szerk., 1998) Szuburbanizációs tendenciák és településfejlesztési stratégiák Budapesten és agglomerációjában. Városkutatás Kft, Budapest.
- Váradi M. M. (1999) Hová megyünk lakni? Szuburbanizációs minták és konfliktusok a budapesti agglomeráció budai oldalán. Esettanulmány. In: Barta Gy. – Beluszky P. (szerk) Társadalmi-gazdasági átalakulás a budapesti agglomerációban. Regionális Kutatási Alapítvány, Budapest. pp 115-129.
- Zoltán Z. (1980) Az Alföld urbanizációja. In: Zoltán Z. (szerk.) A változó Alföld. Budapest. pp. 147-163.

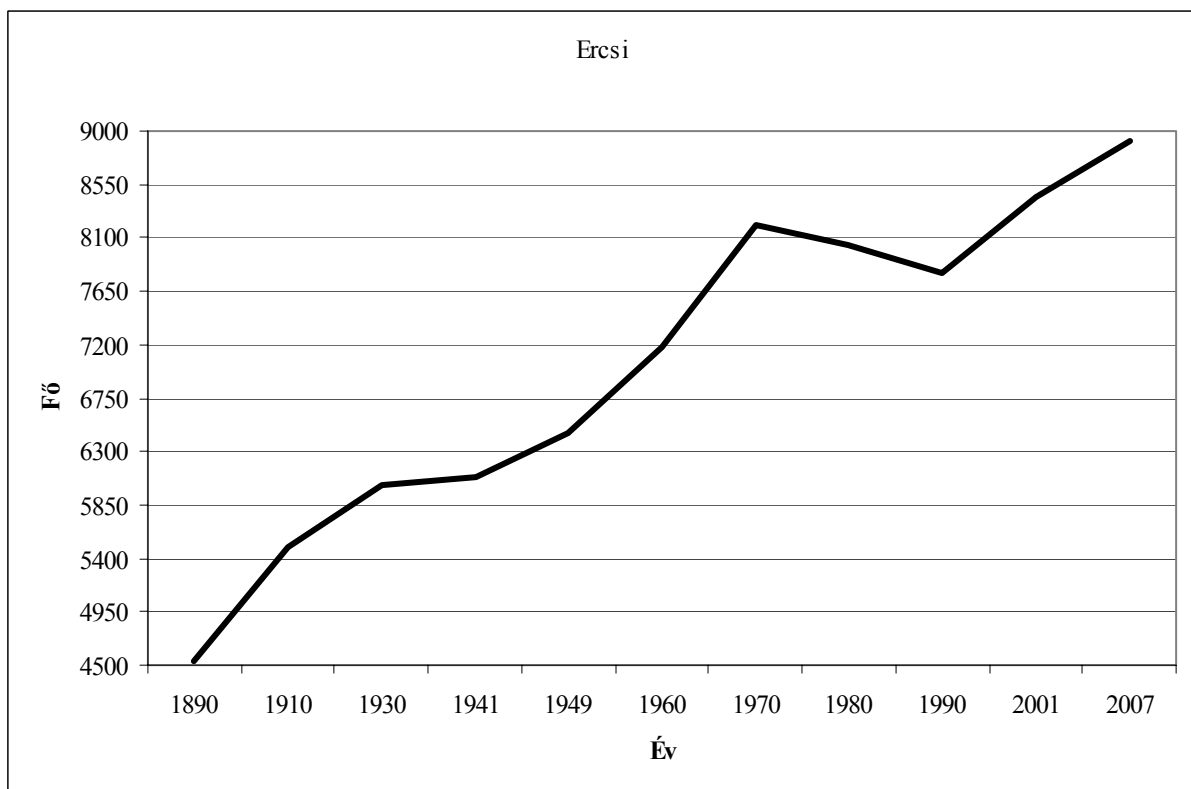
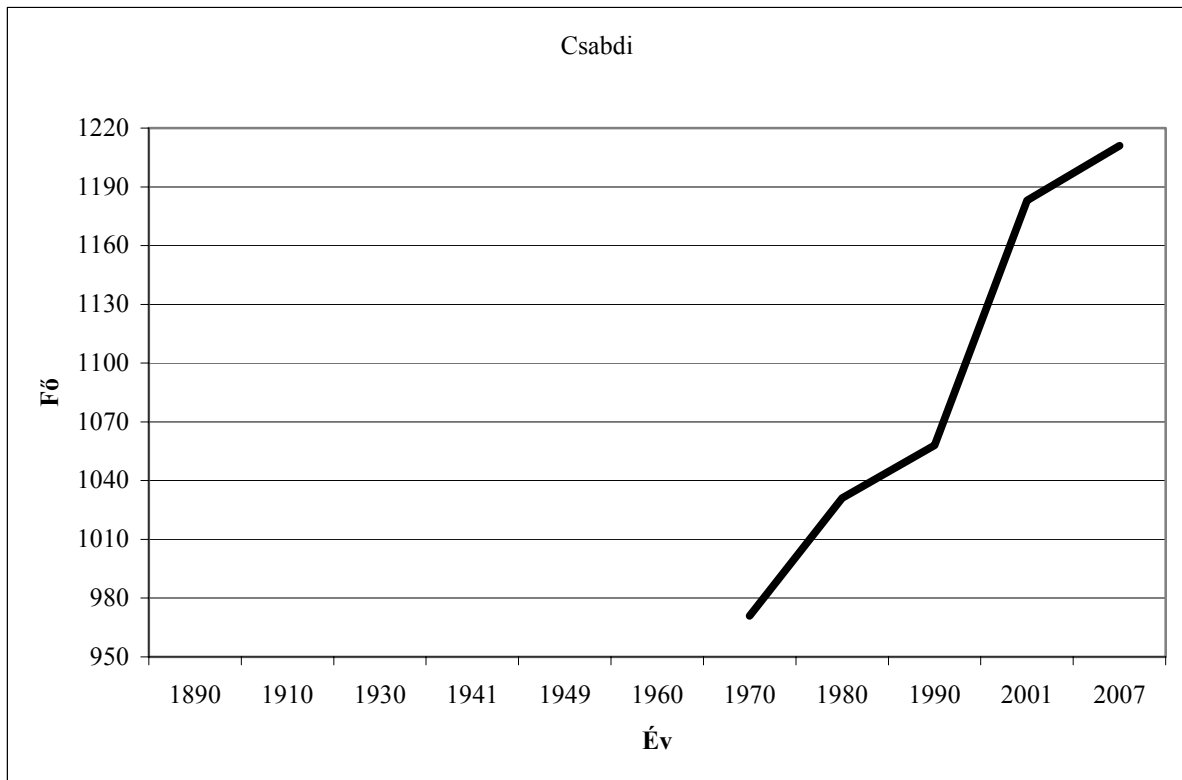
6. Mellékletek

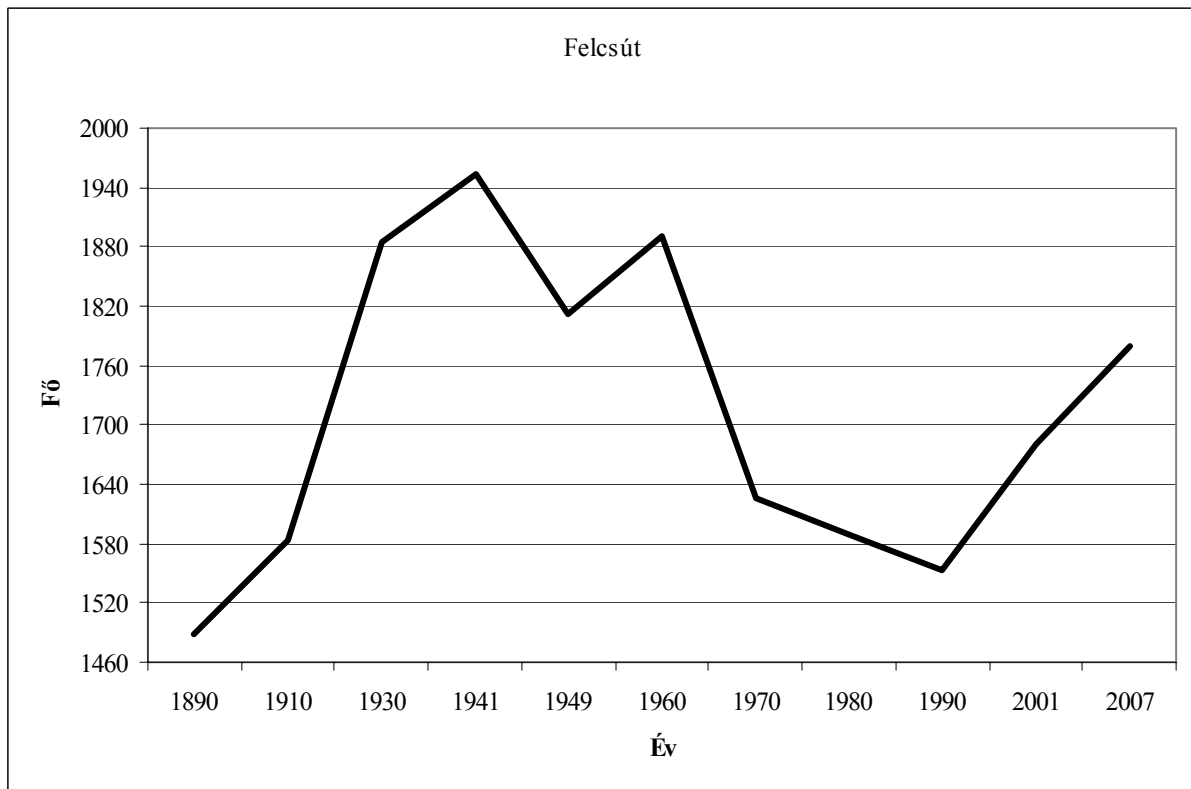
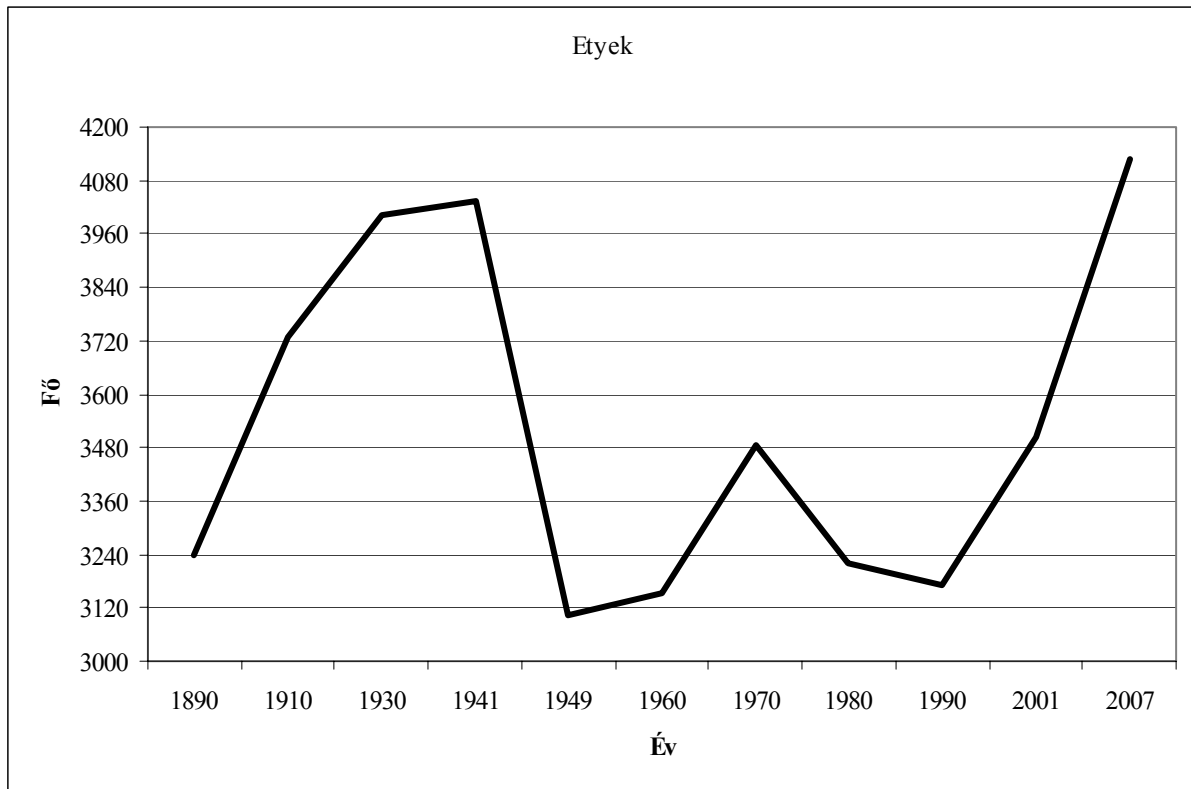
MELLÉKLETEK JEGYZÉKE

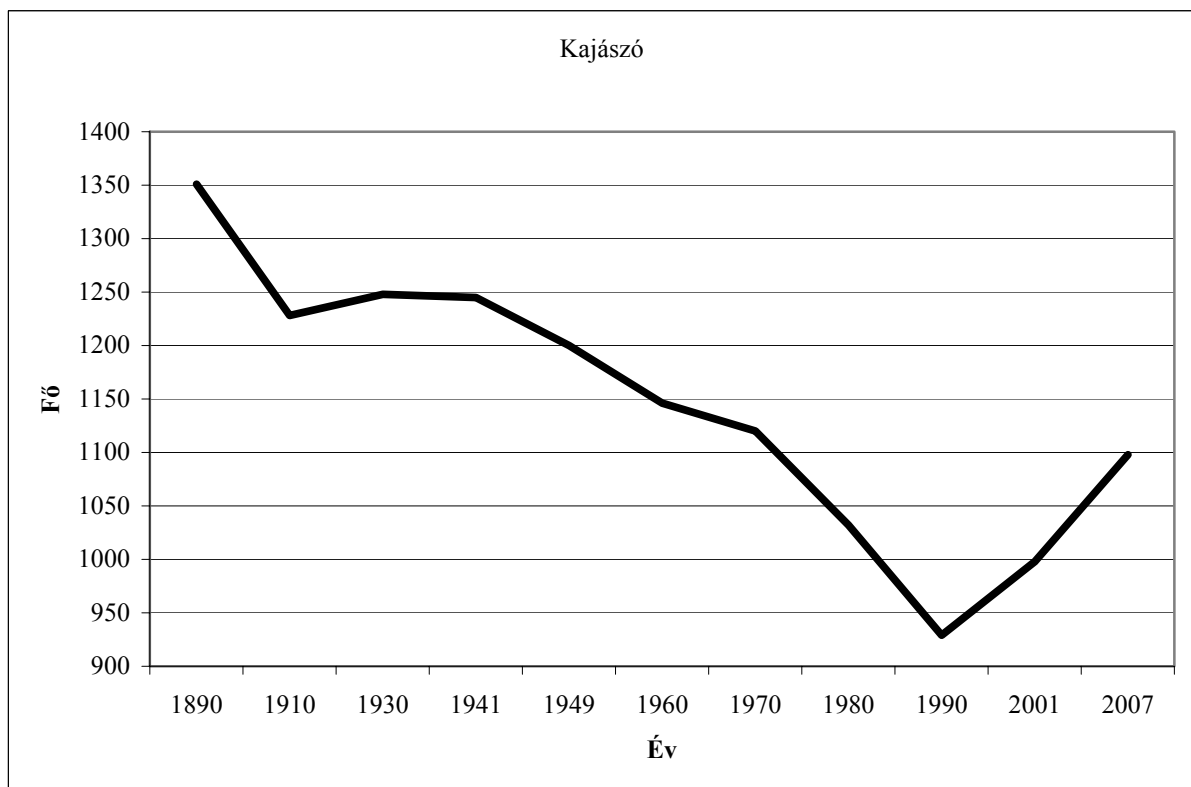
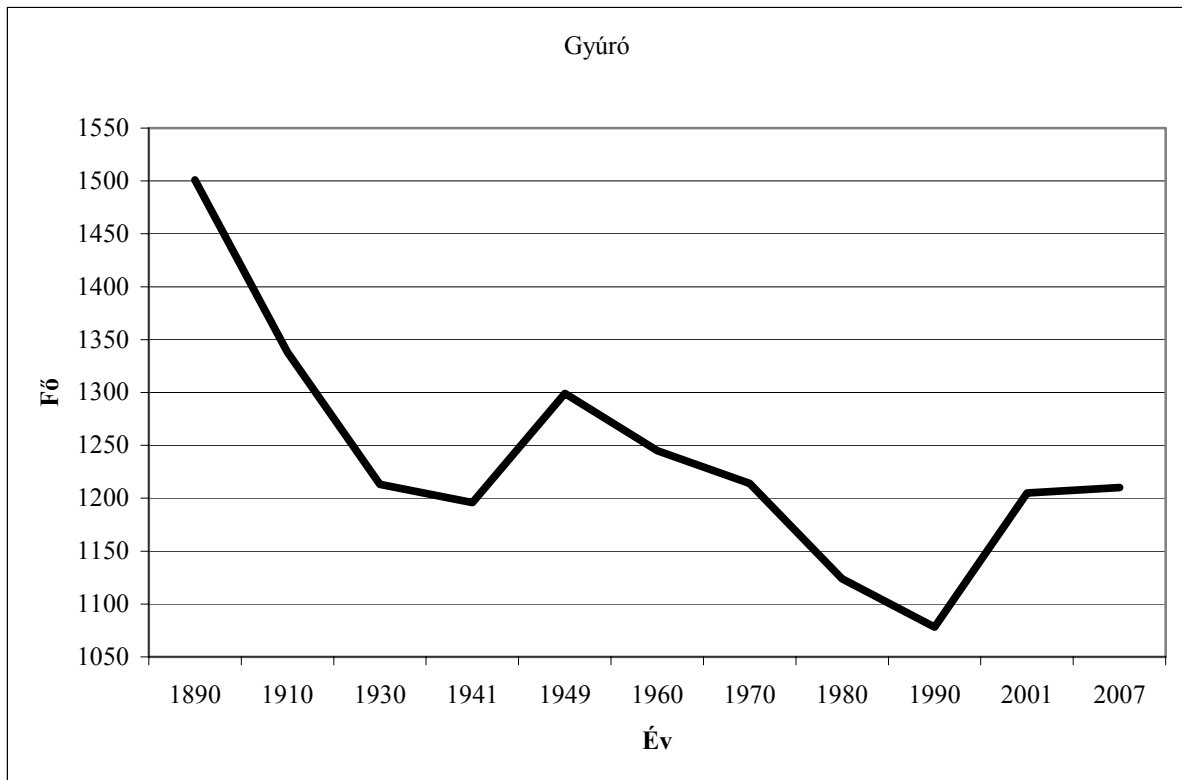
1. melléklet Az állandó népesség számának alakulása Völgy Vidék településein, 1890-2007	48
2. melléklet A lakónépesség számának alakulása Völgy Vidék településein, 1990-2007.....	57
3. melléklet Az élveszületések és a halálozások számának alakulása Völgy Vidék településein, 1990-2007	66
4. melléklet Az állandó és ideiglenes oda- és elvándorlások számának alakulása Völgy Vidék településein, 1990-2007	75
5. melléklet A tényleges szaporodás alakulása Völgy Vidék településein, 1990-2007.....	84
6. melléklet 1000 lakosra jutó természetes szaporodás, vándorlási különbözet és tényleges szaporodás Völgy Vidéken és településein, 1990-2007	93
7. melléklet A népesség főbb korcsoportonkénti aránya Völgy Vidék településein, 2001	102
8. melléklet A várható népességszám, a nemek, a korcsoportok és a főbb demográfiai mutatók Magyarországon 2020. I. 1-én.....	111
9. melléklet A természetes szaporodás várható alakulása 2050-ig Magyarországon, különböző előreszámítási módszerek alapján	112
10. melléklet A tényleges szaporodás várható alakulása 2050-ig Magyarországon, különböző előreszámítási módszerek alapján	113
11. melléklet Az átlagos gyermekszám várható alakulása 2050-ig Magyarországon, különböző előreszámítási módszerek alapján	114
12. melléklet A 0-19 évesek arányának várható alakulása 2050-ig Magyarországon, különböző előreszámítási módszerek alapján (%)	115
13. melléklet A 20-64 évesek arányának várható alakulása 2050-ig Magyarországon, különböző előreszámítási módszerek alapján (%)	116
14. melléklet A természetes szaporodás várható alakulása 2050-ig Magyarországon, különböző előreszámítási módszerek alapján (%)	117
15. melléklet Völgy Vidék népesedésével kapcsolatos legfontosabb adatok táblázatai.....	118

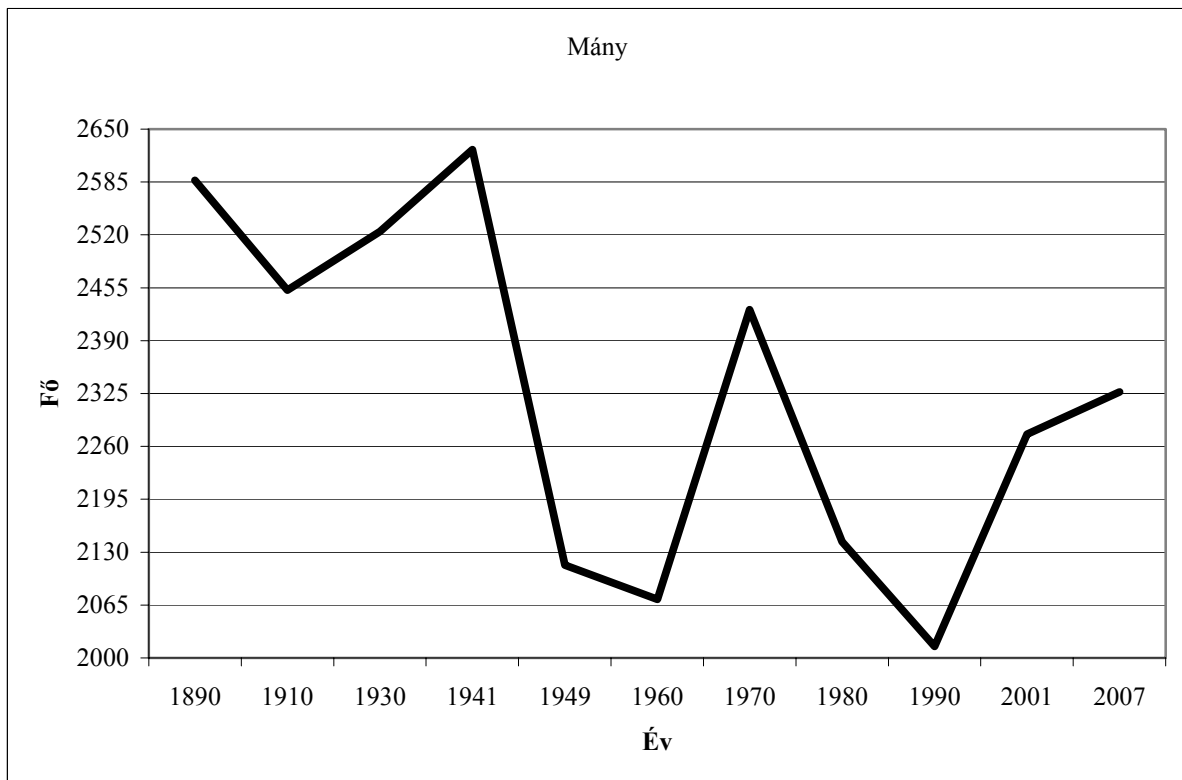
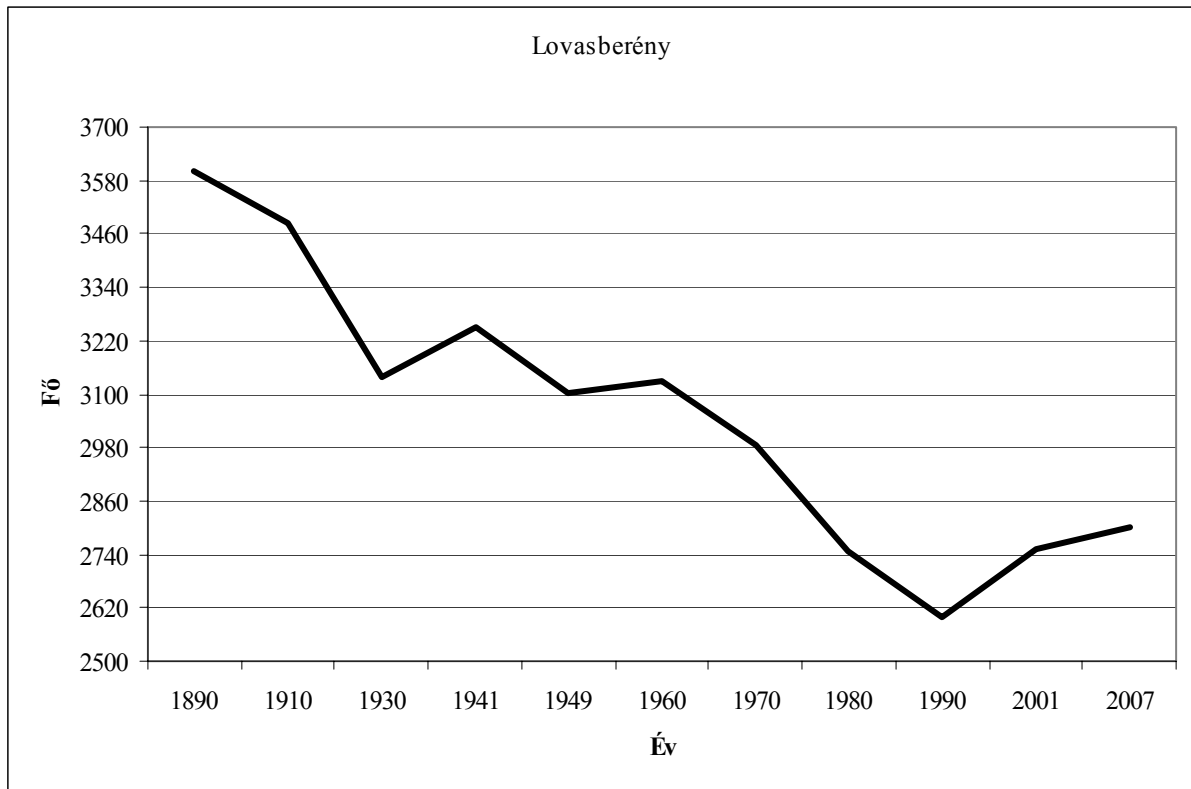
1. melléklet Az állandó népesség számának alakulása Völgy Vidék településein, 1890-2007

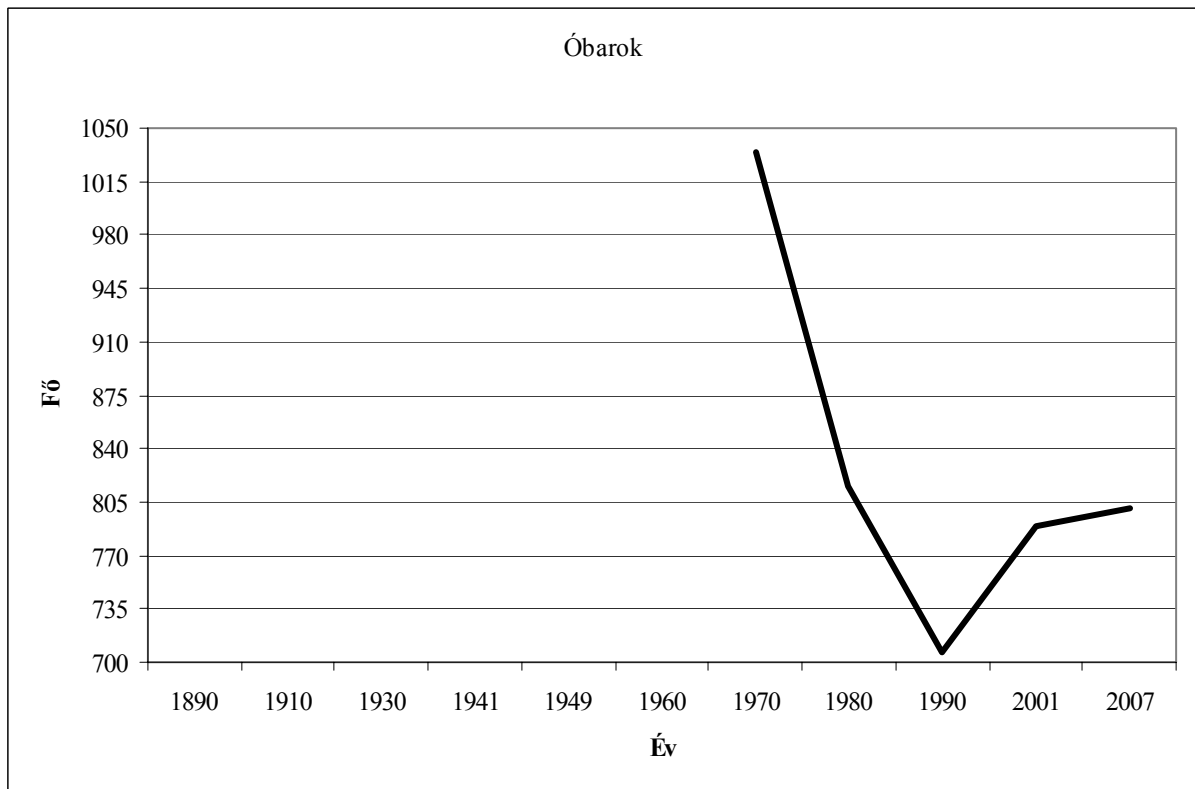
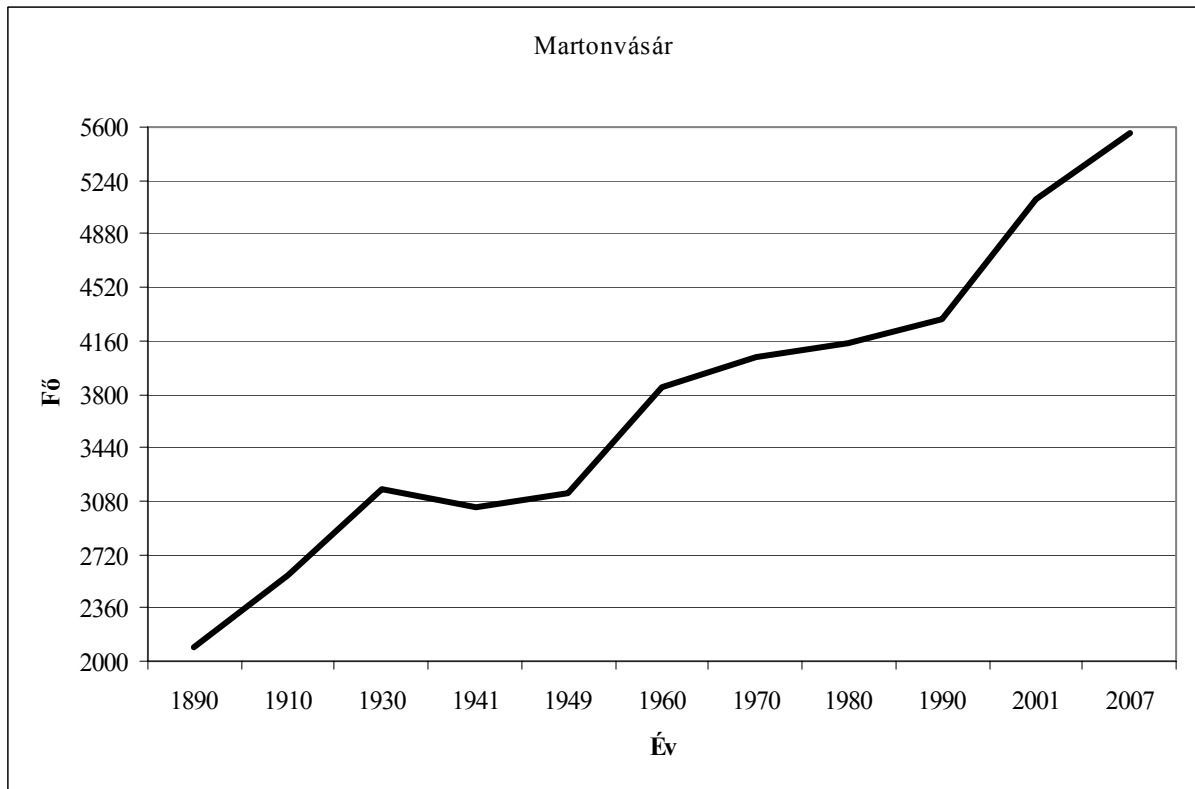

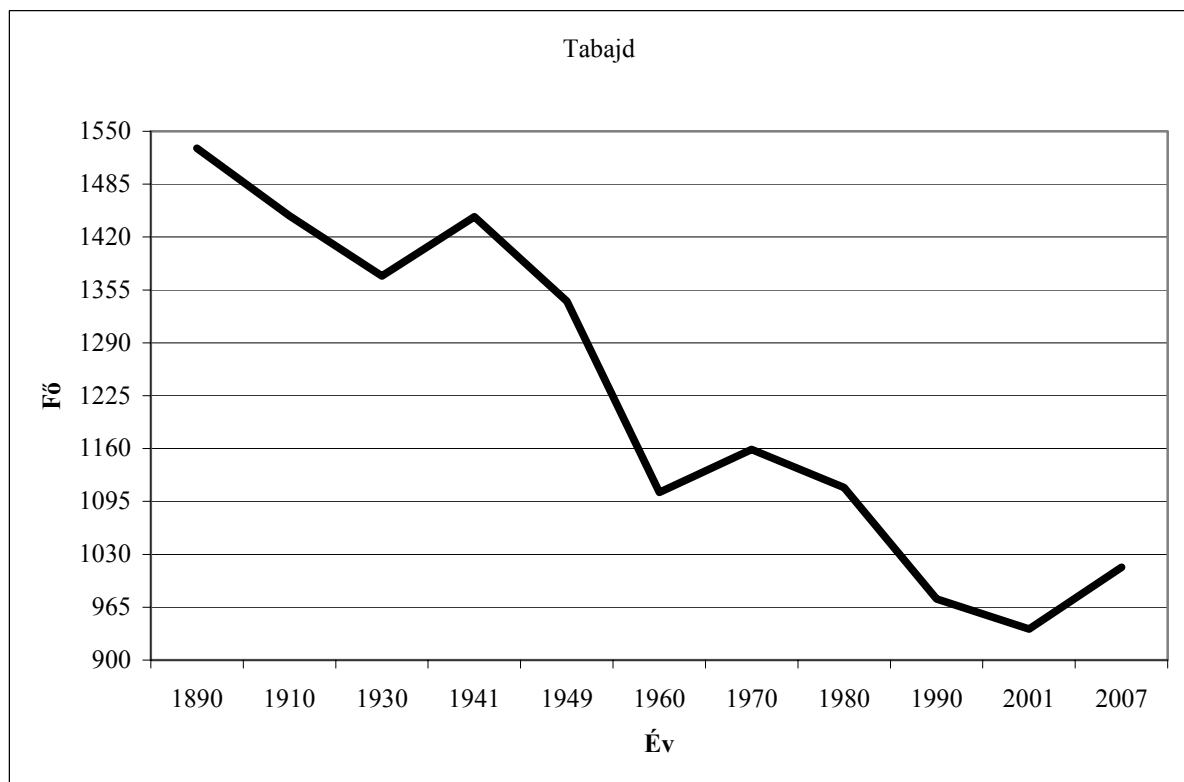
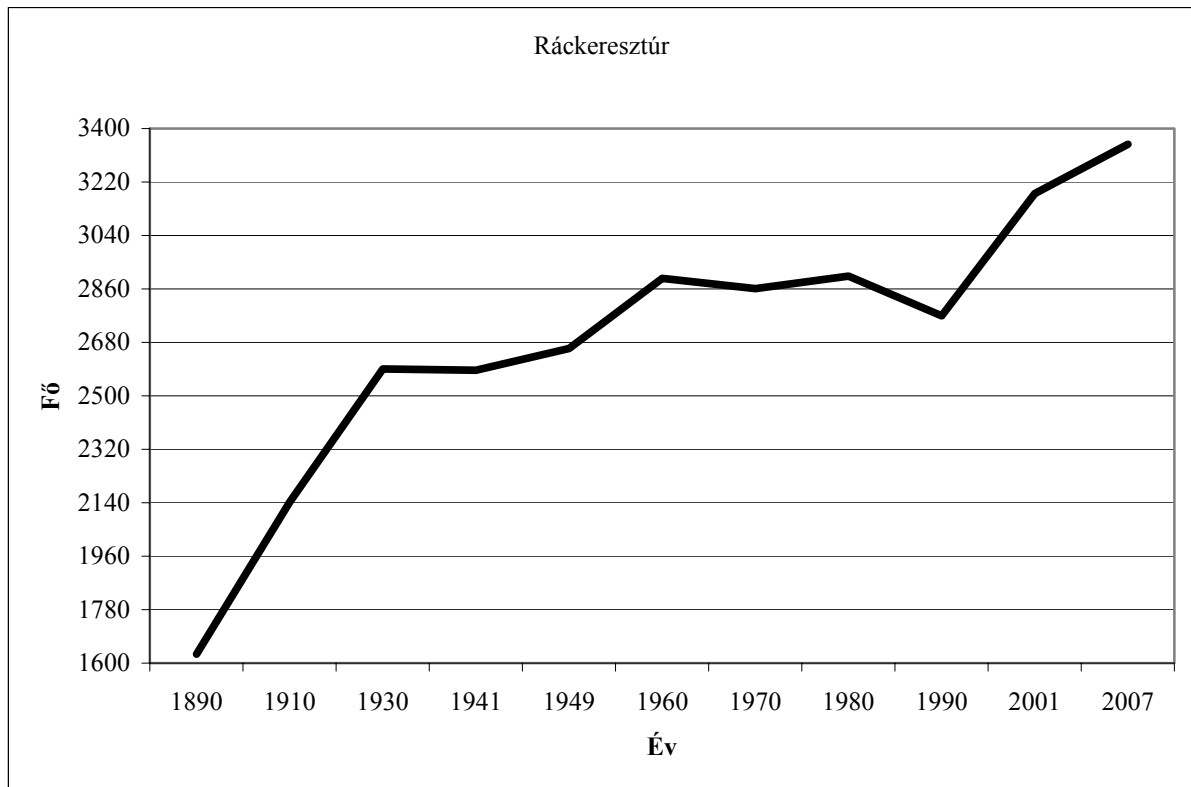

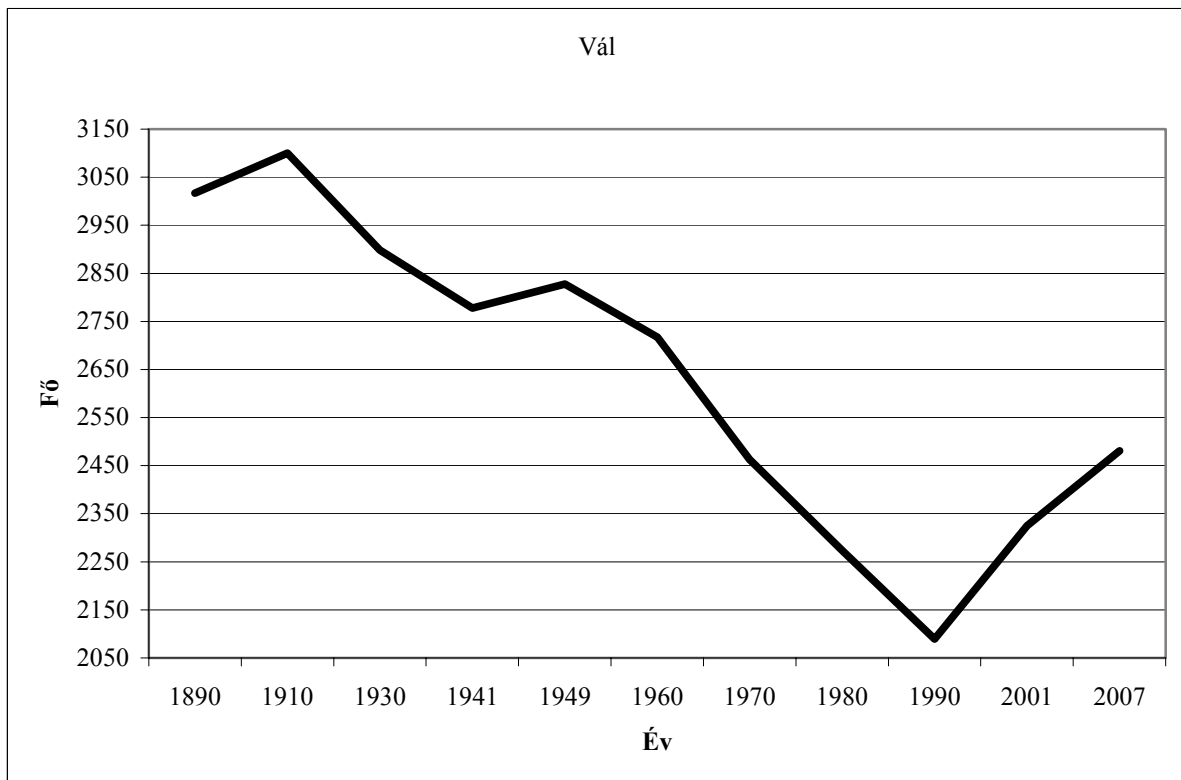
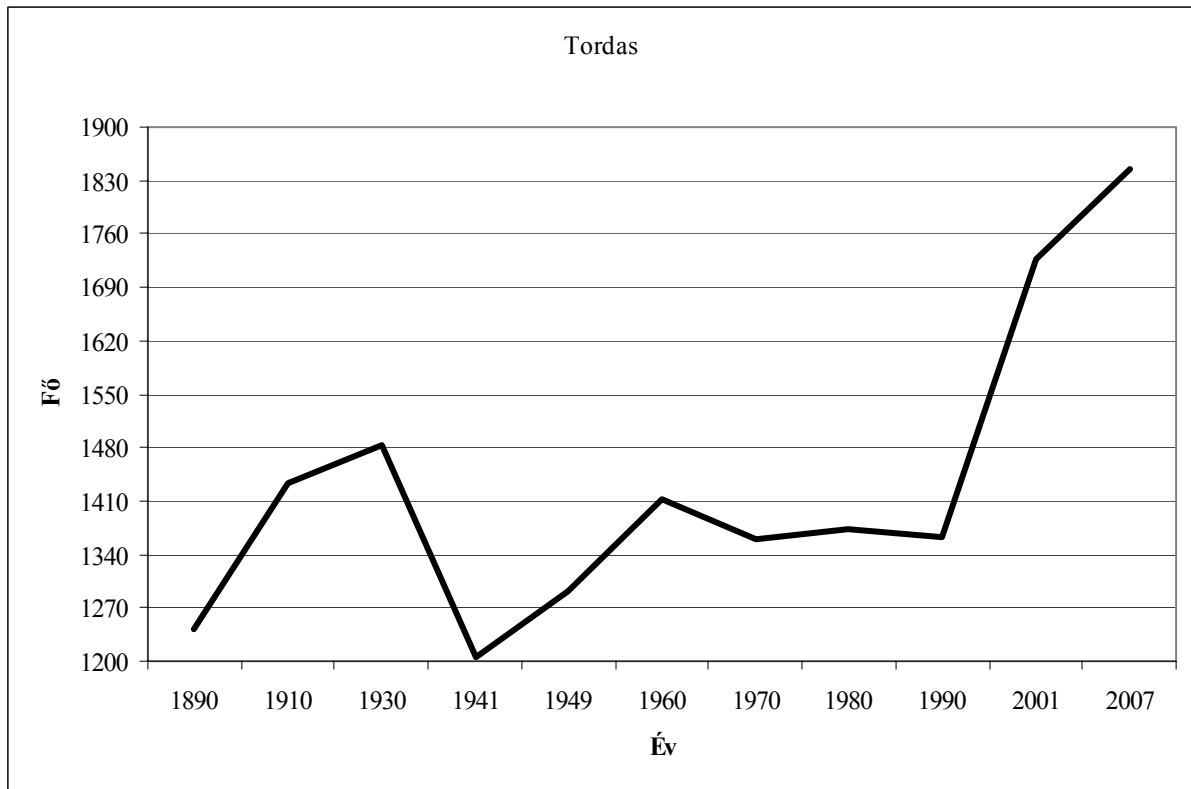

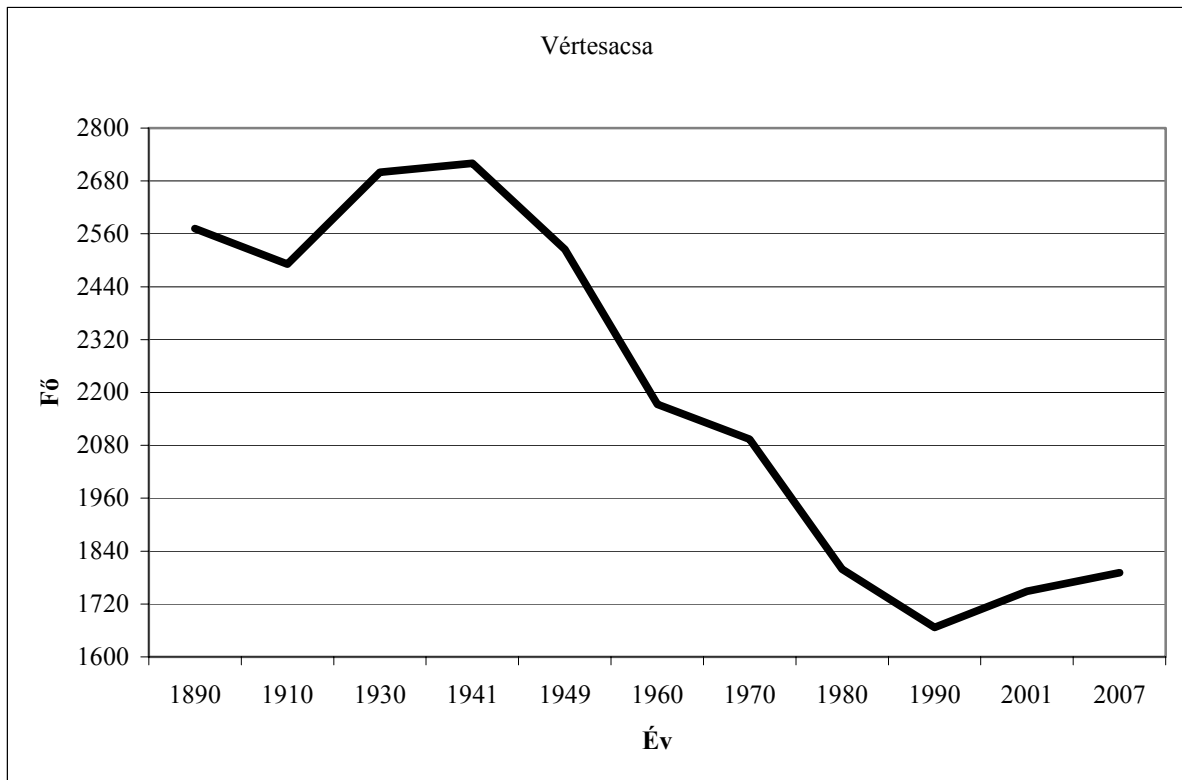

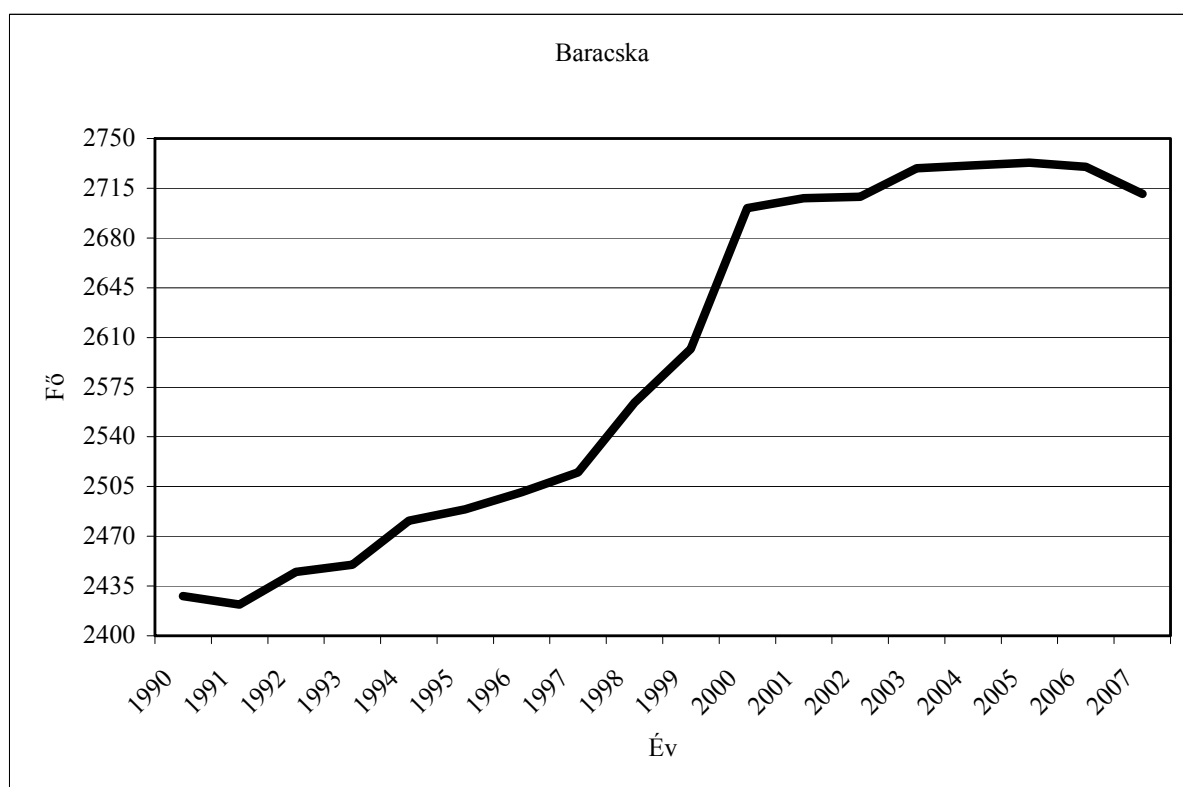
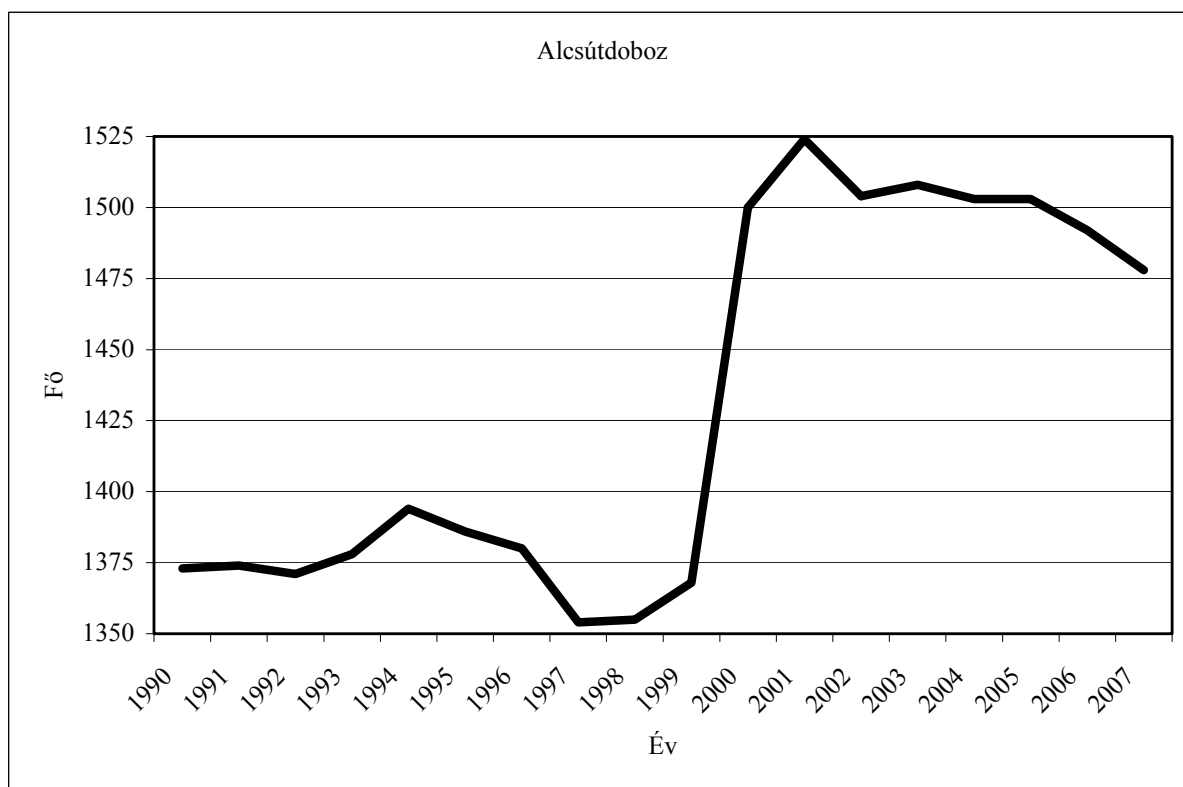

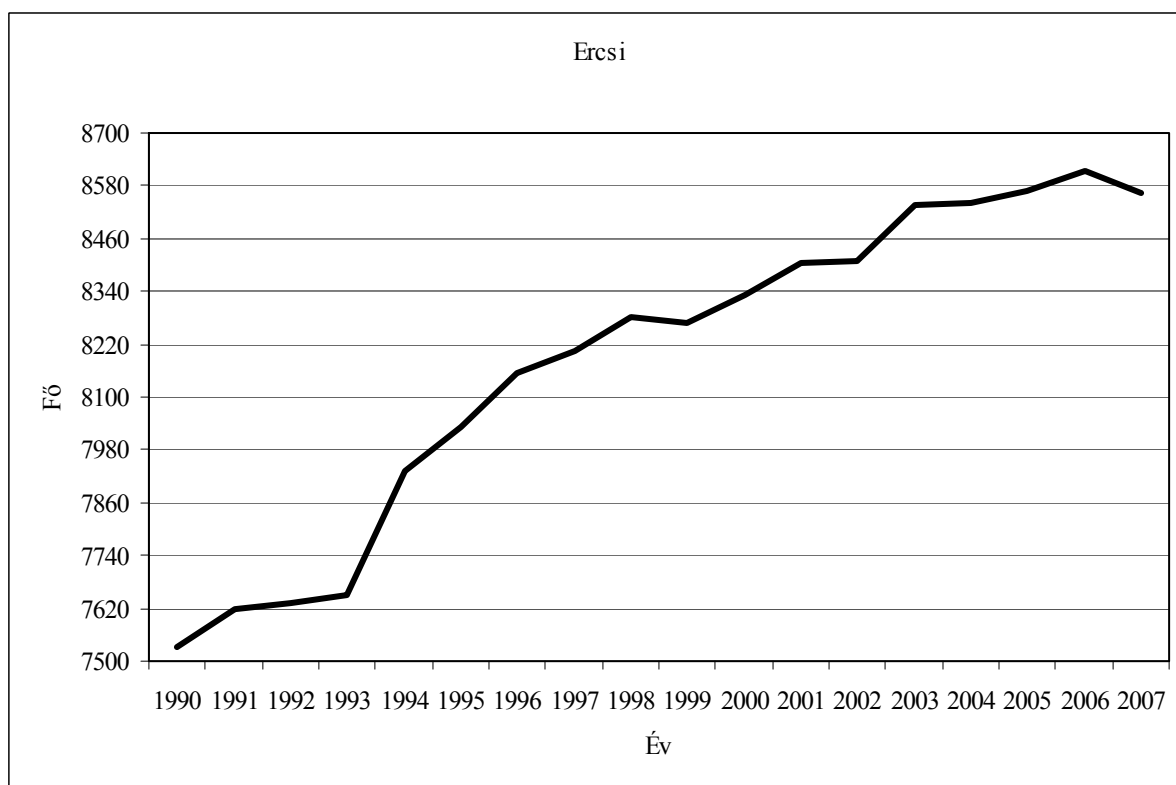
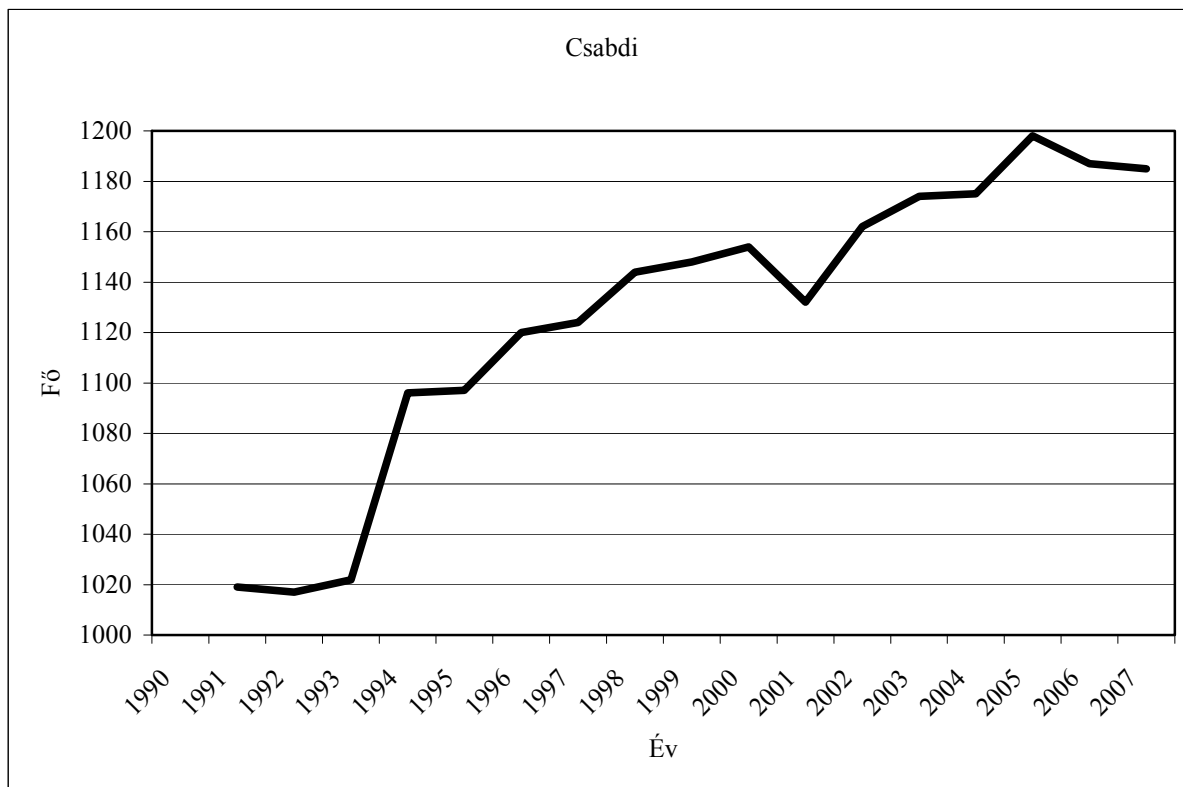

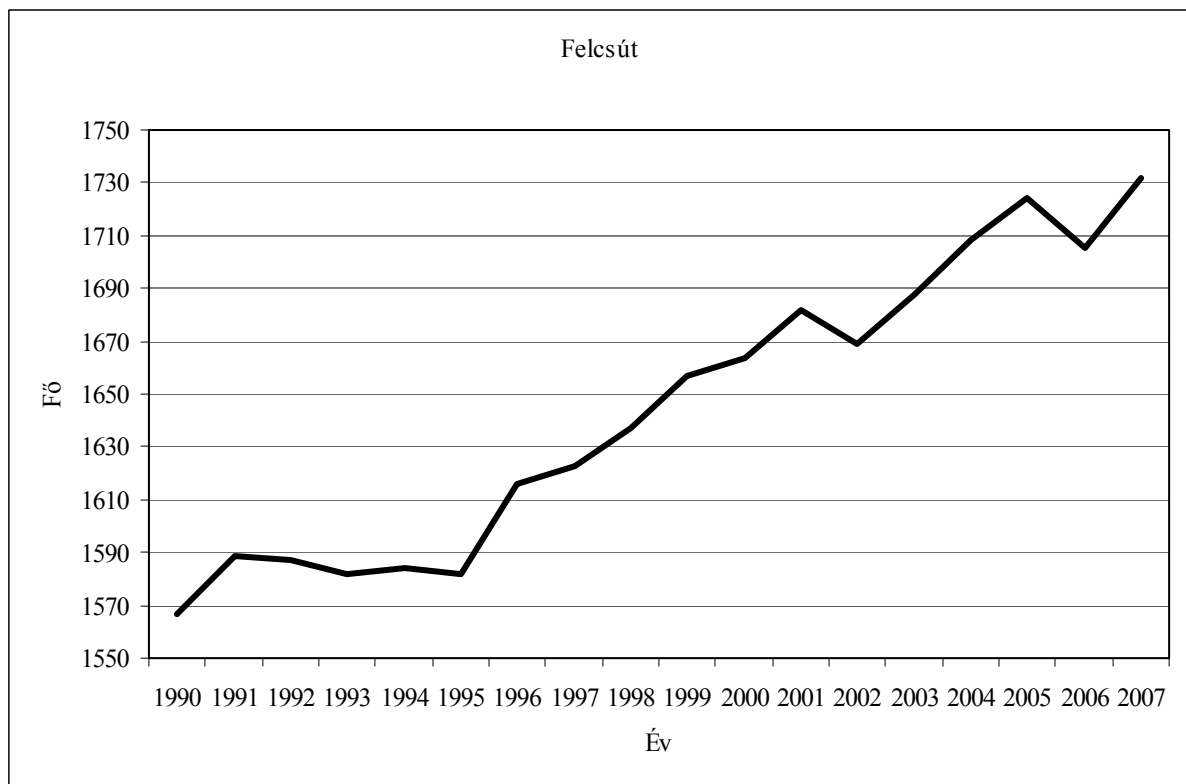
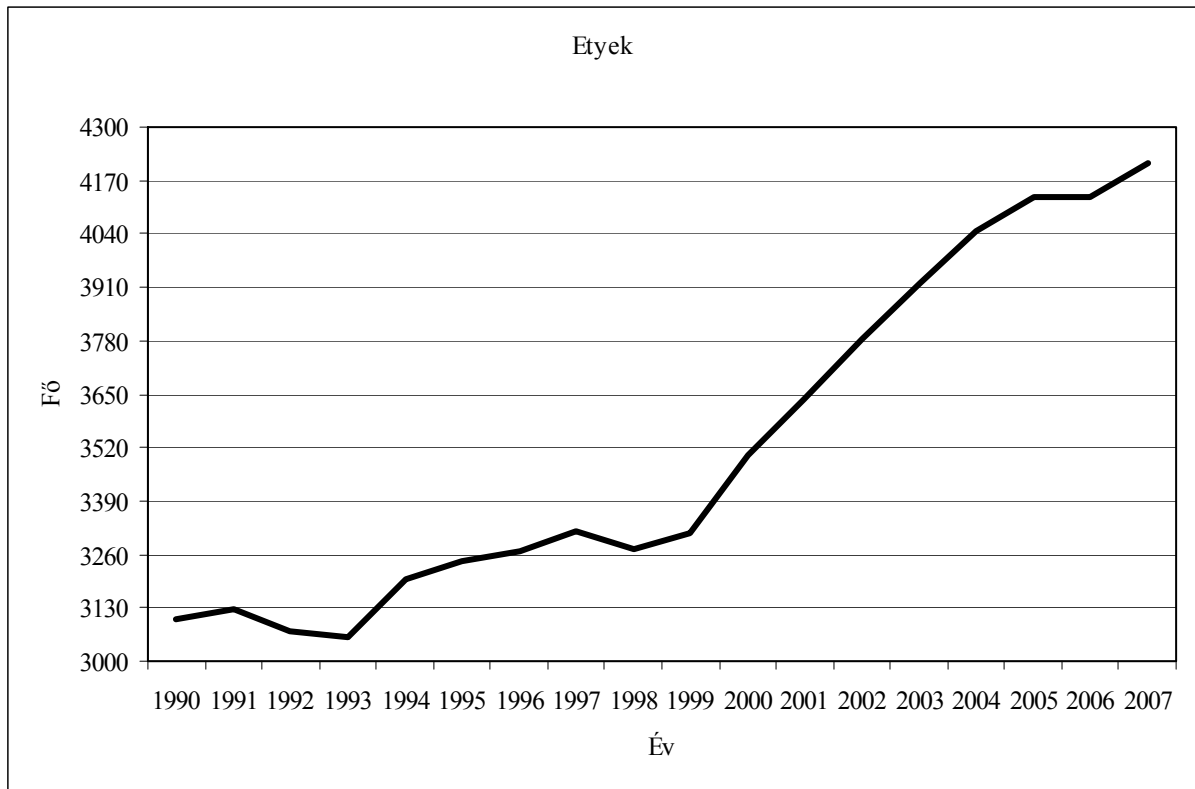

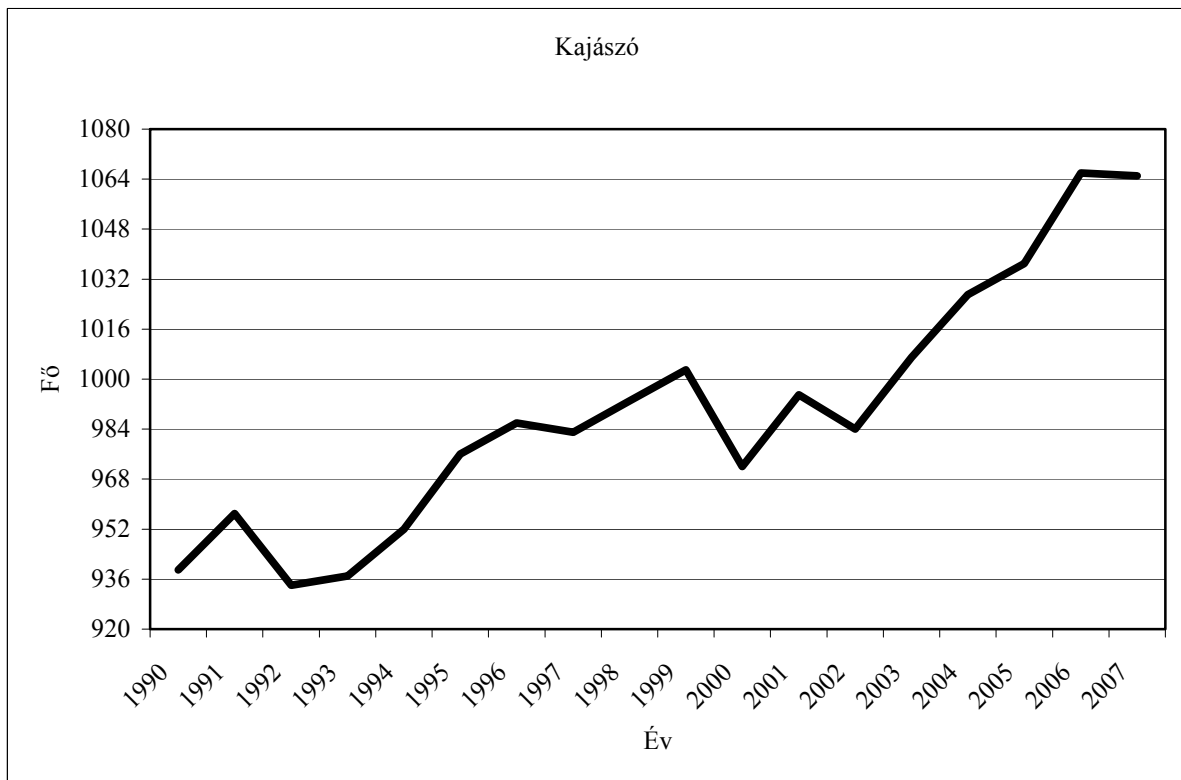
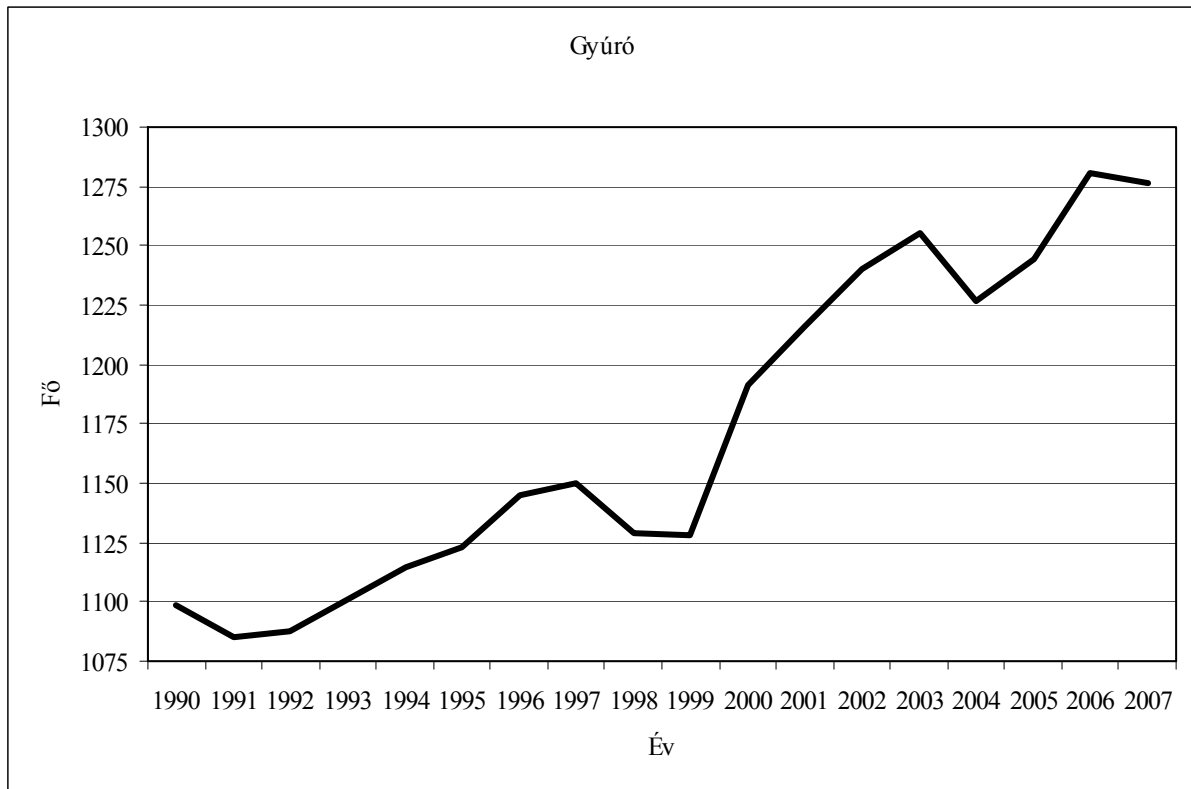
Forrás: KSH adatok alapján saját szerkesztések

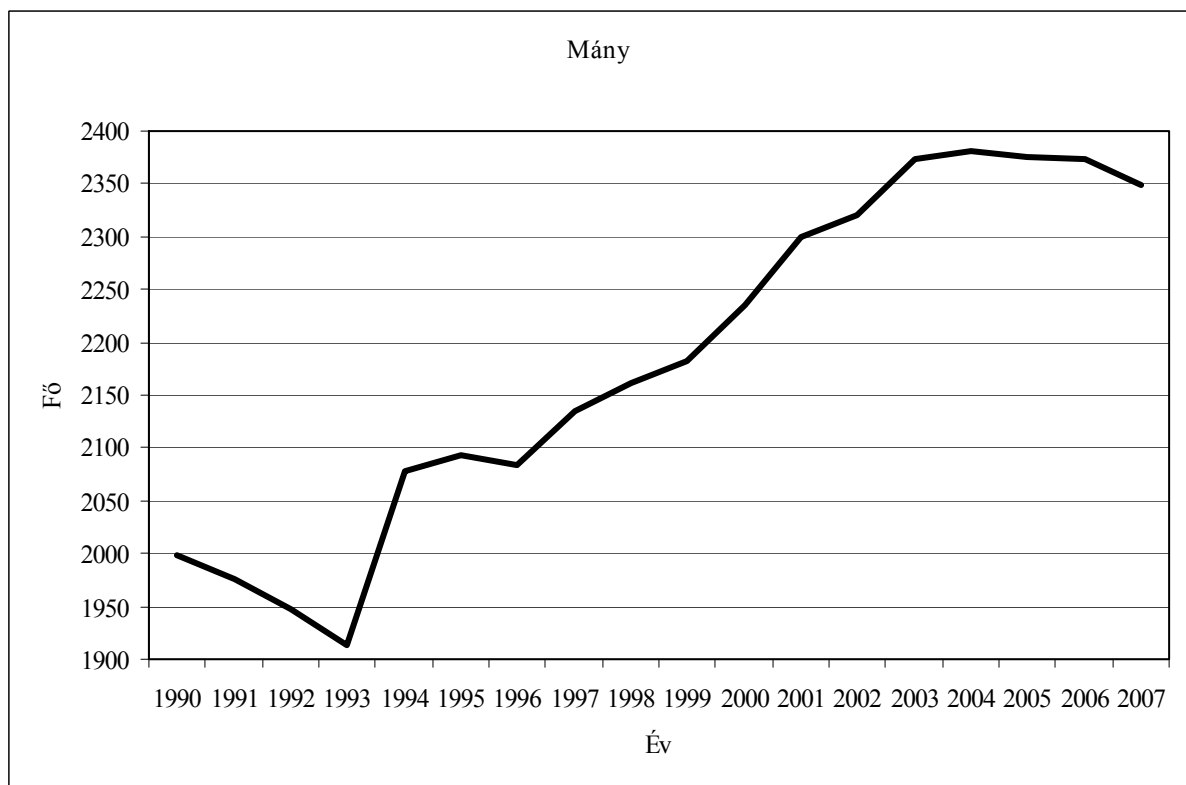
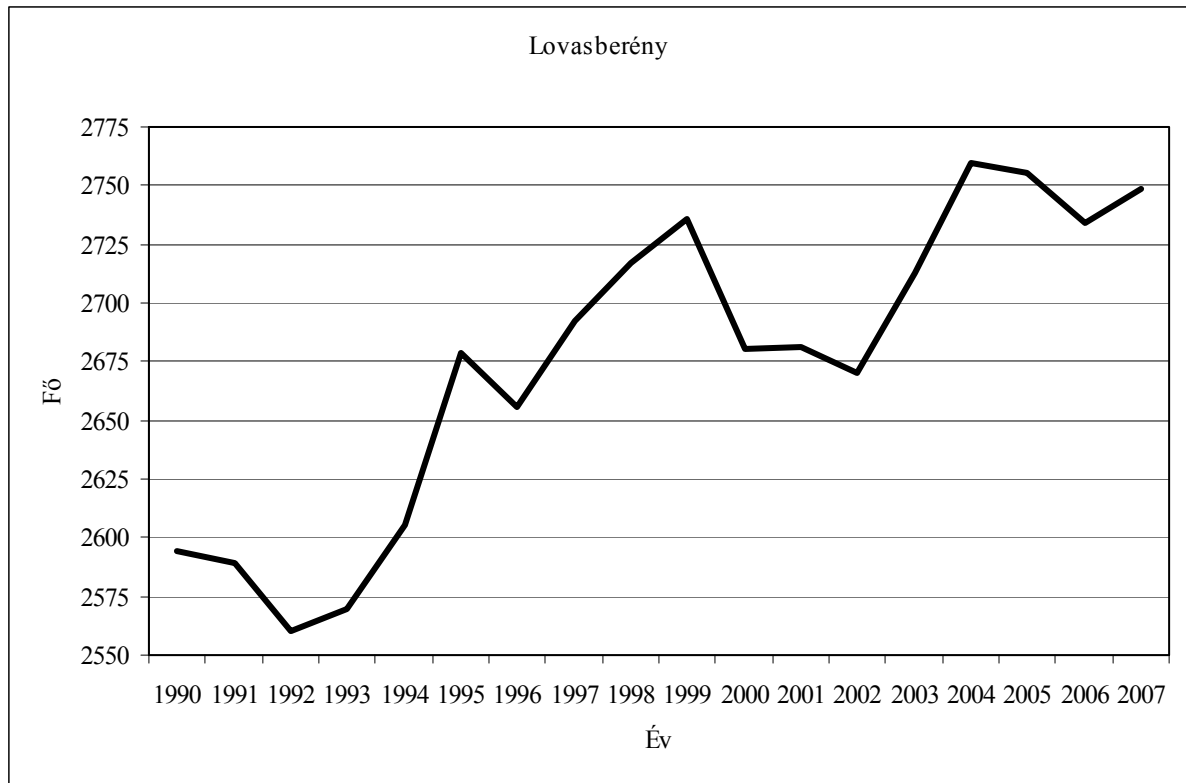
2. melléklet A lakónépesség számának alakulása Völgy Vidék településein, 1990-2007

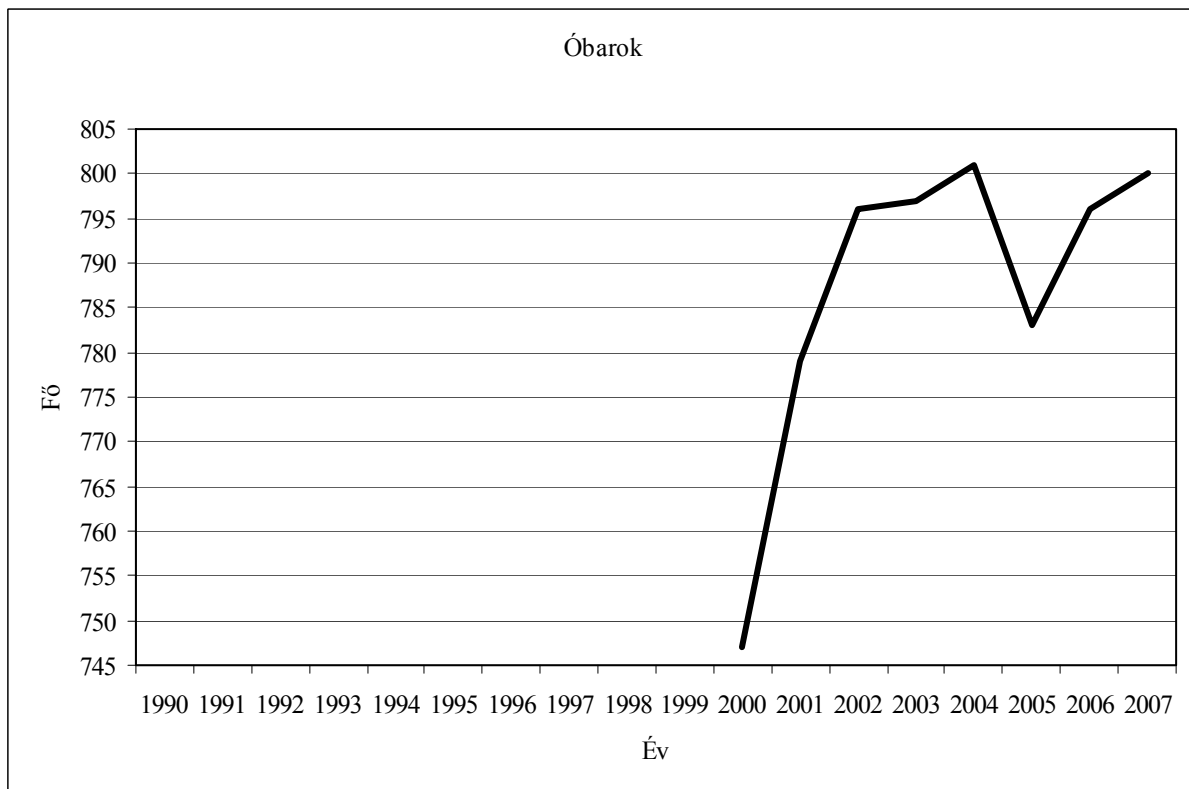
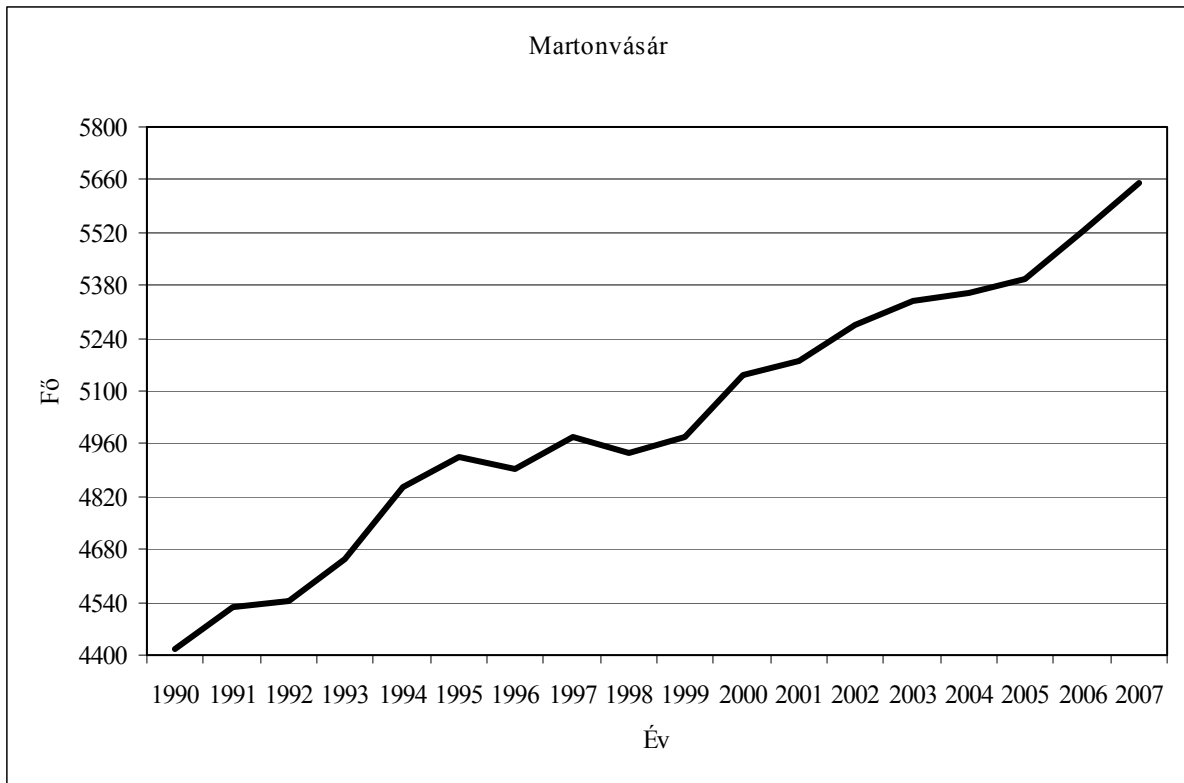

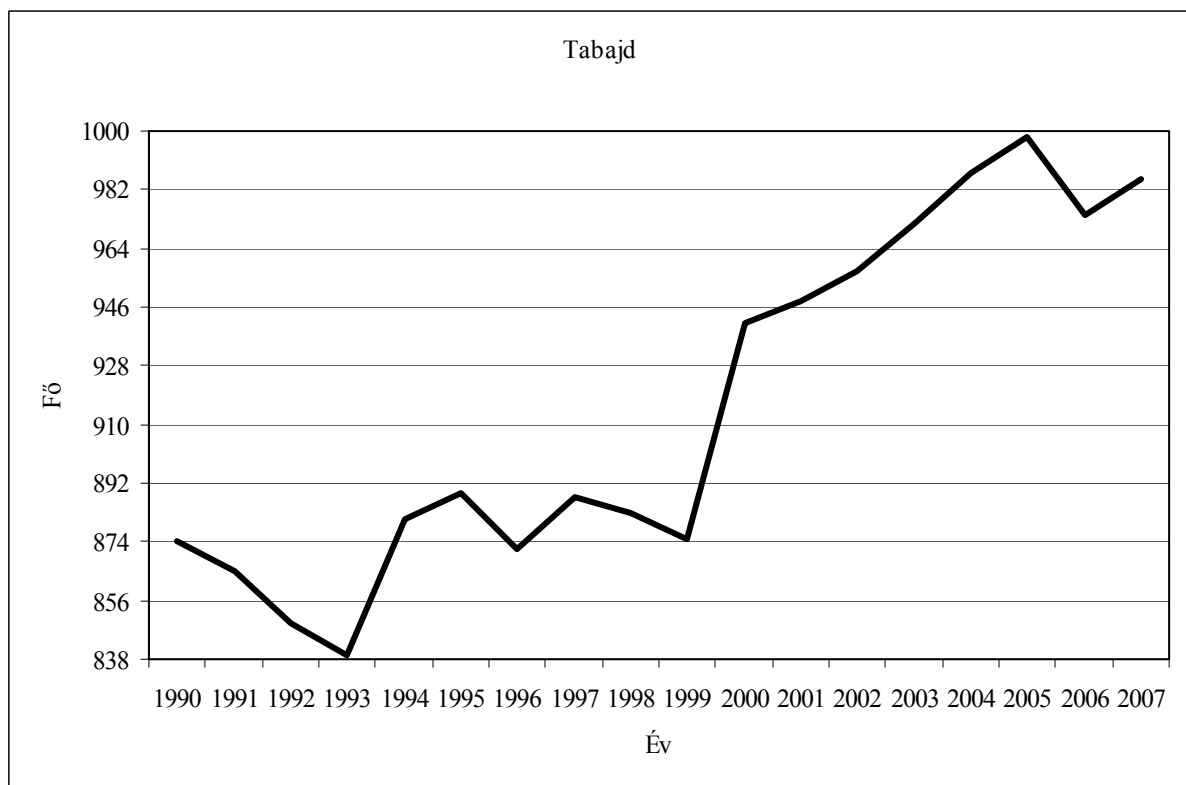
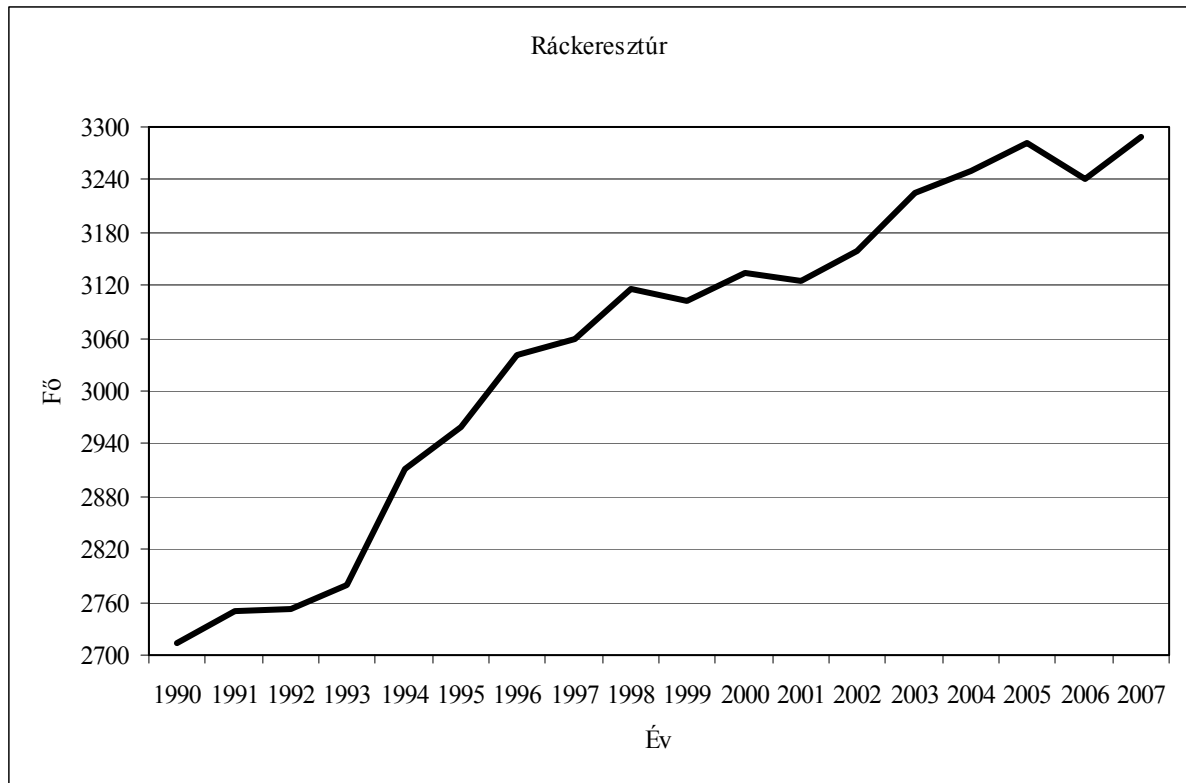

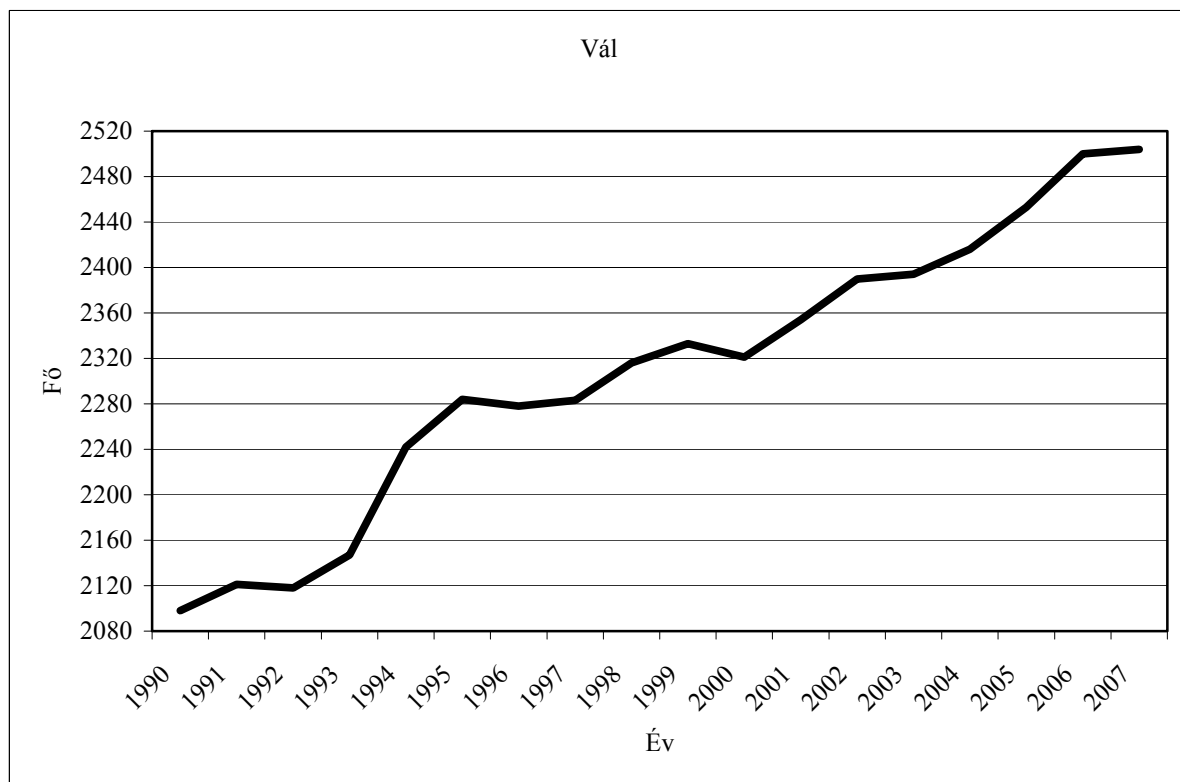
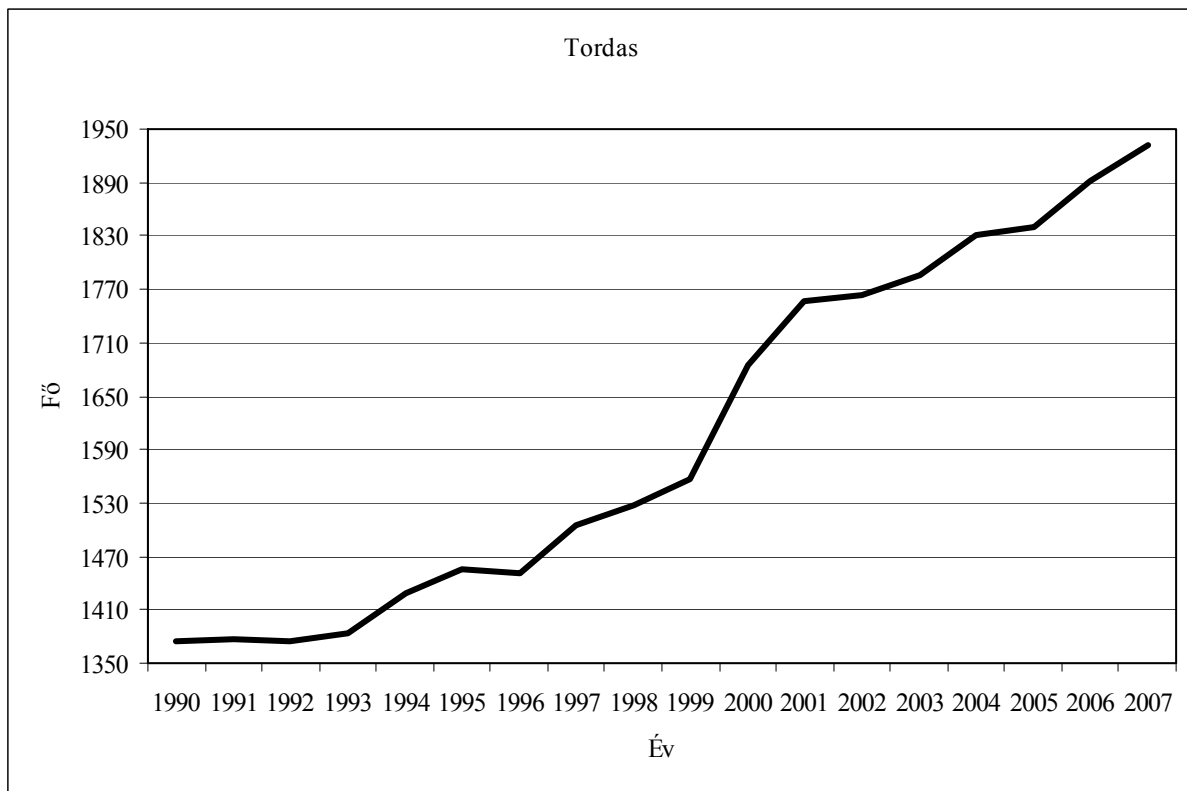

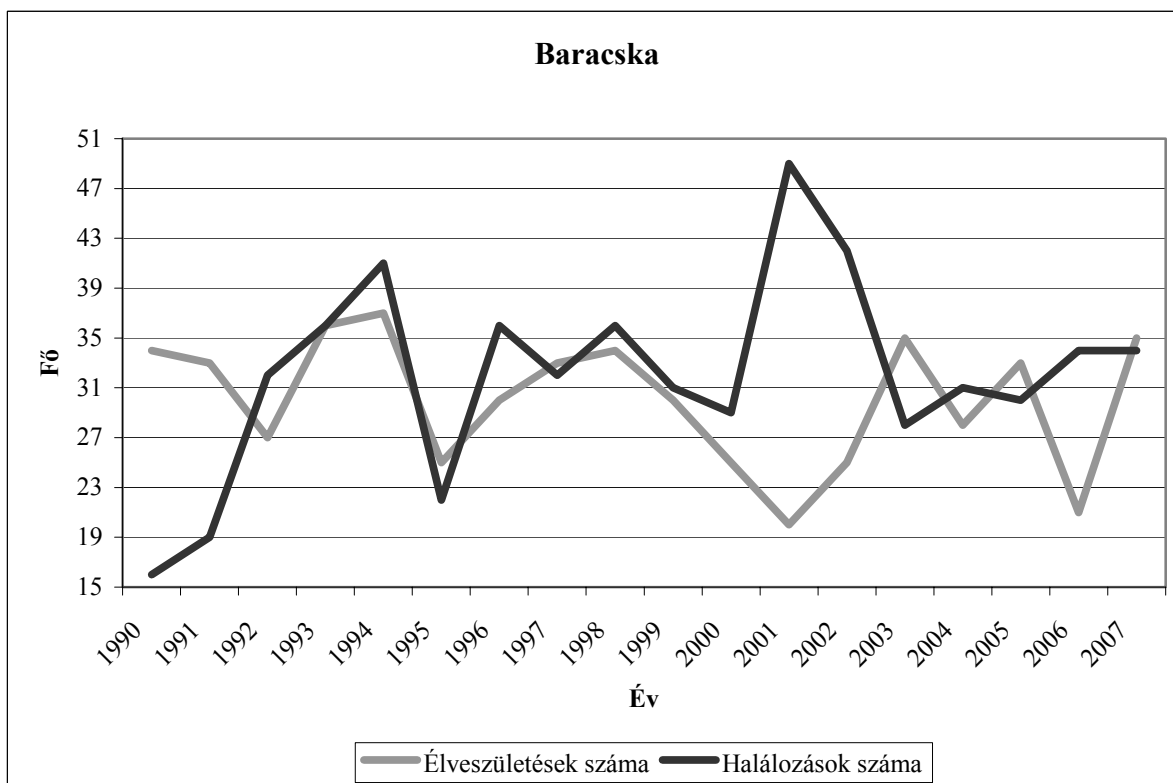
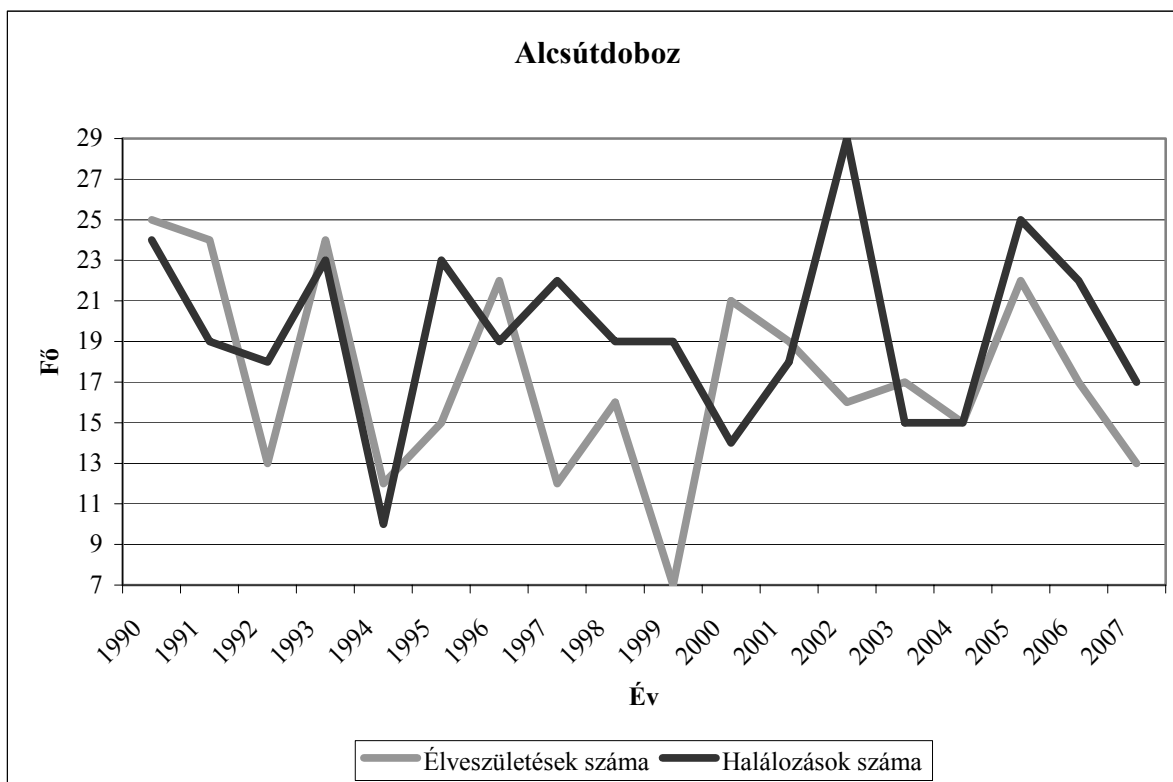

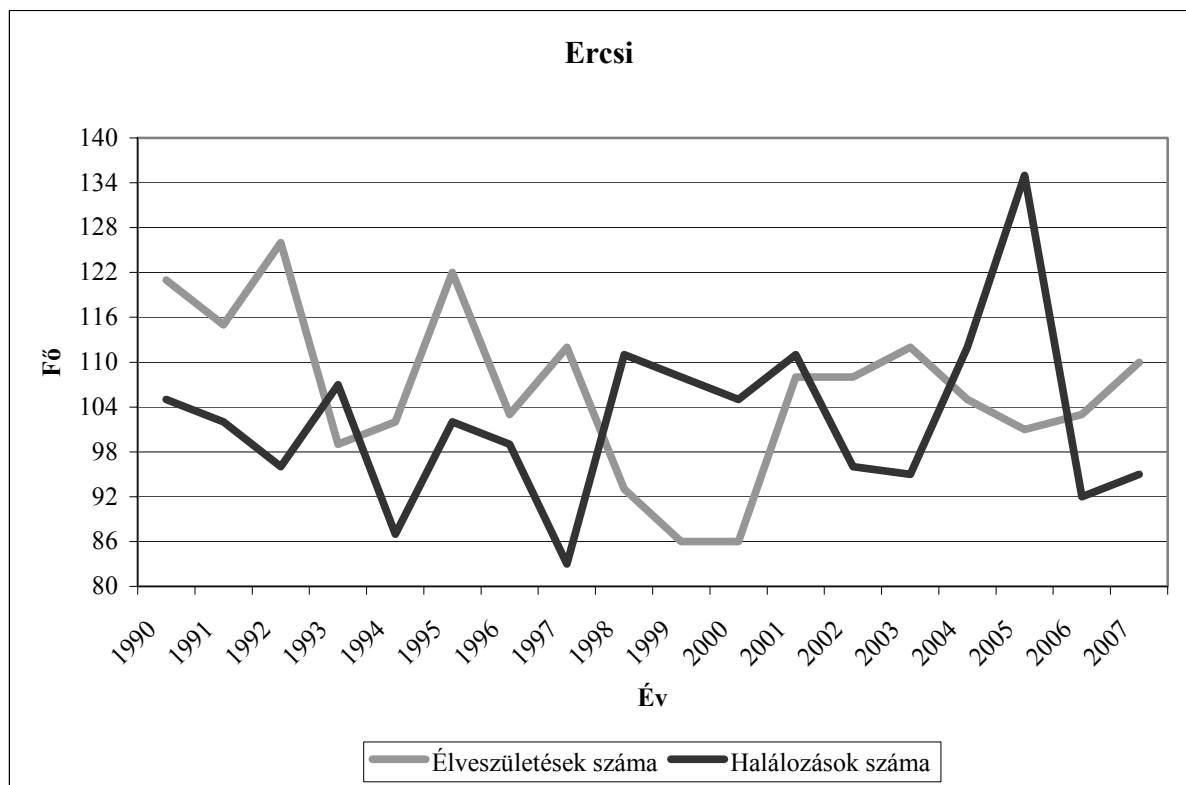
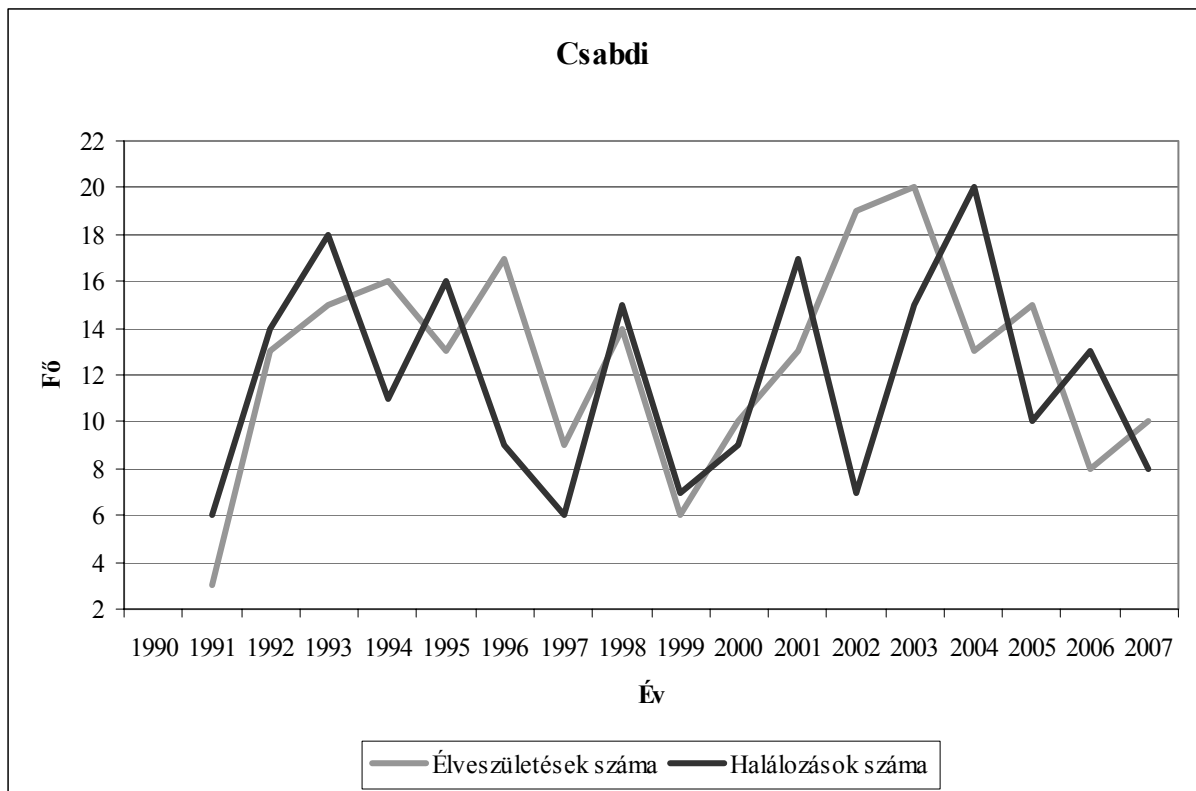

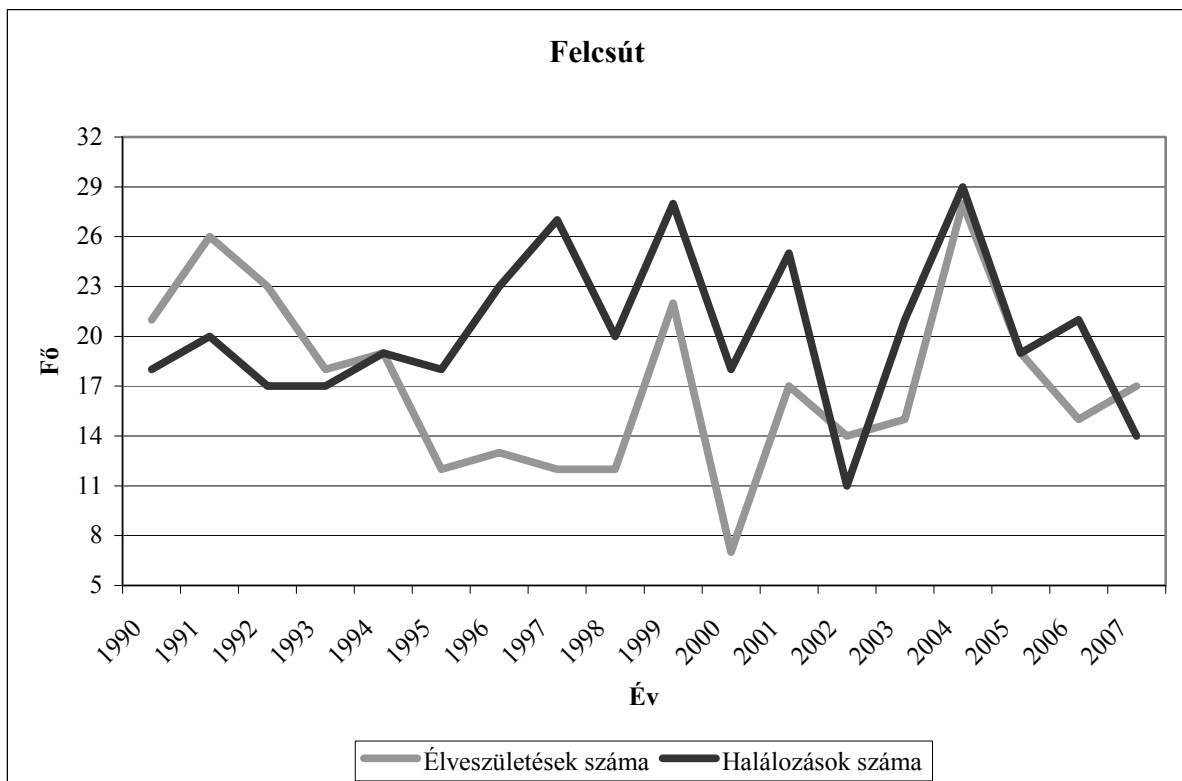
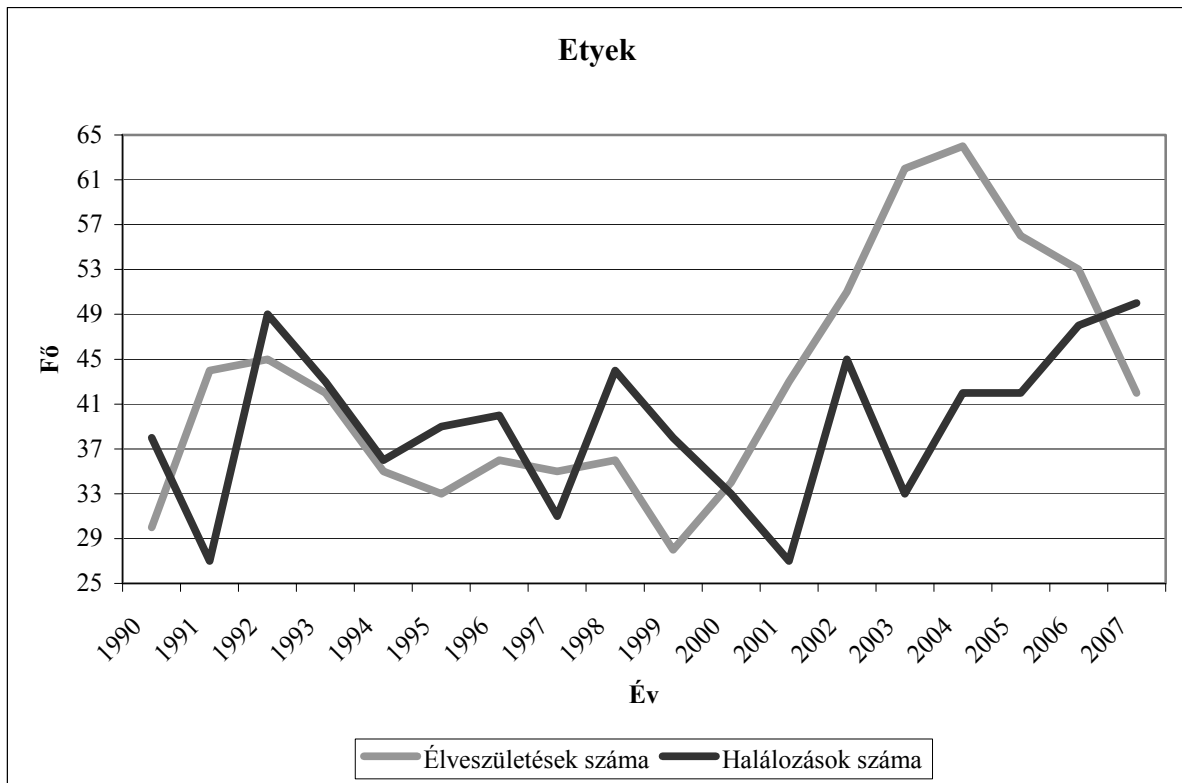

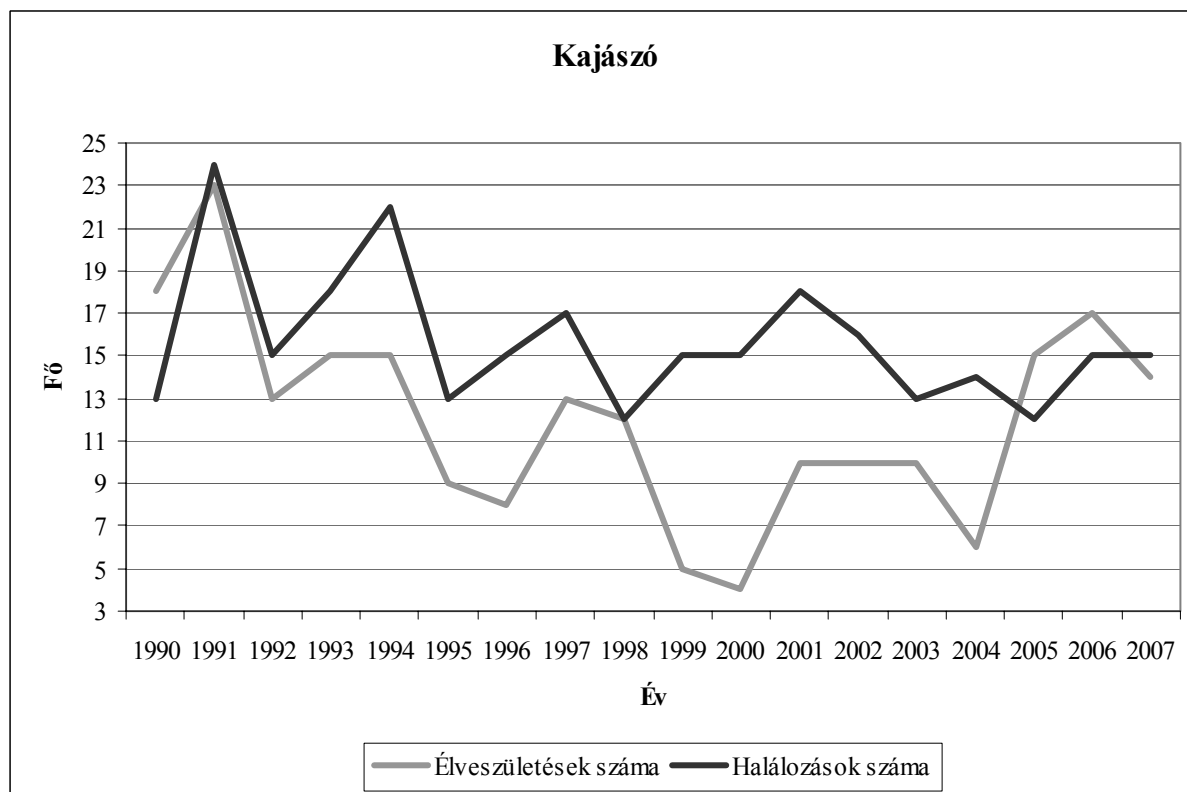
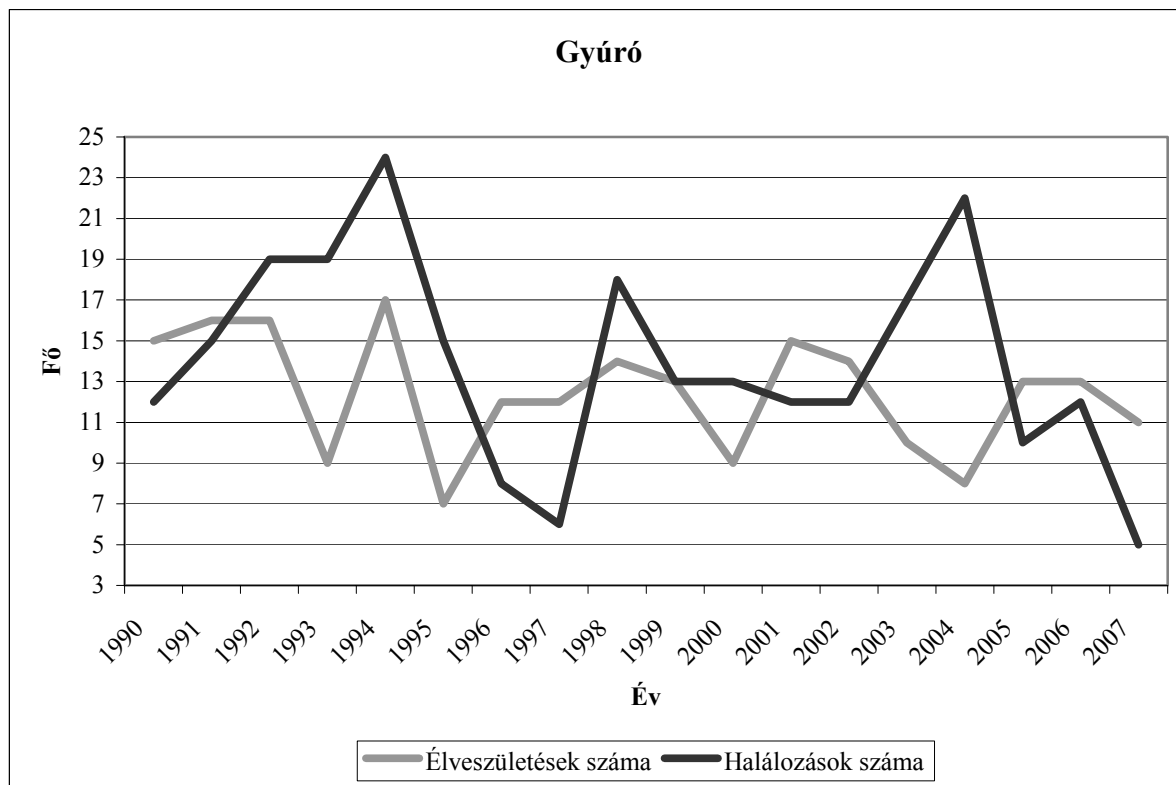
Forrás: KSH adatok alapján saját szerkesztések

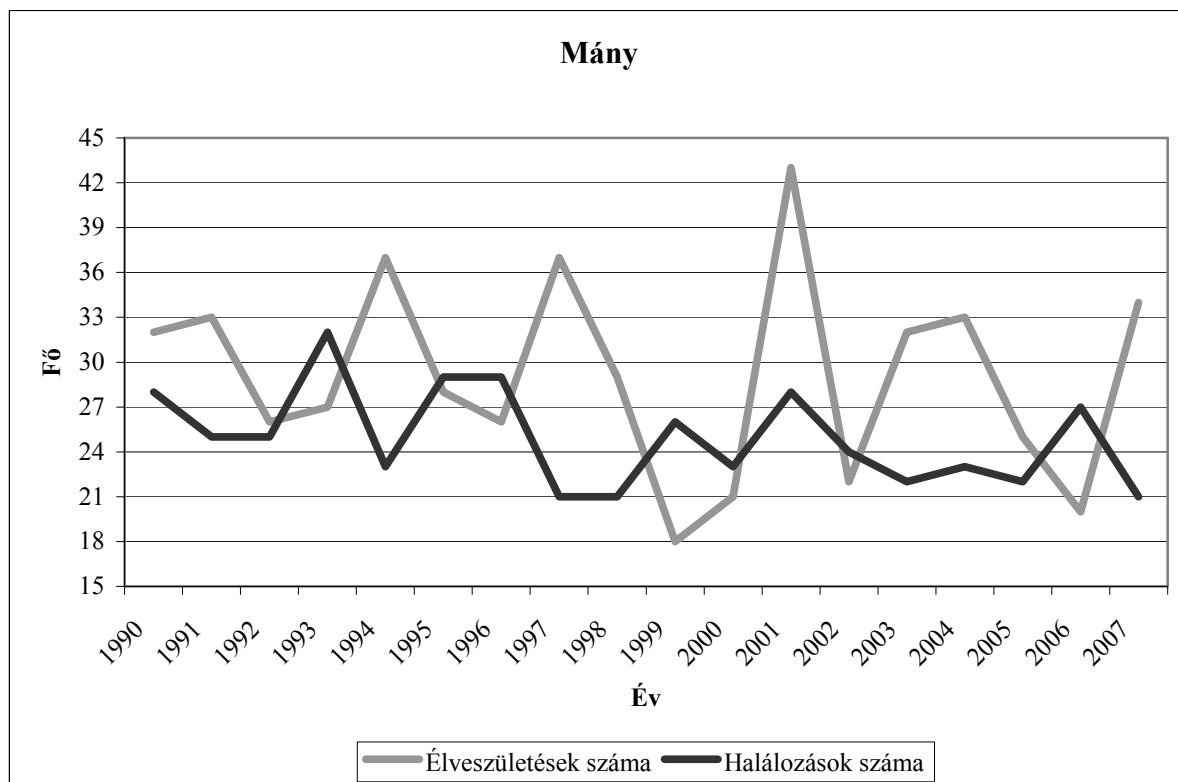
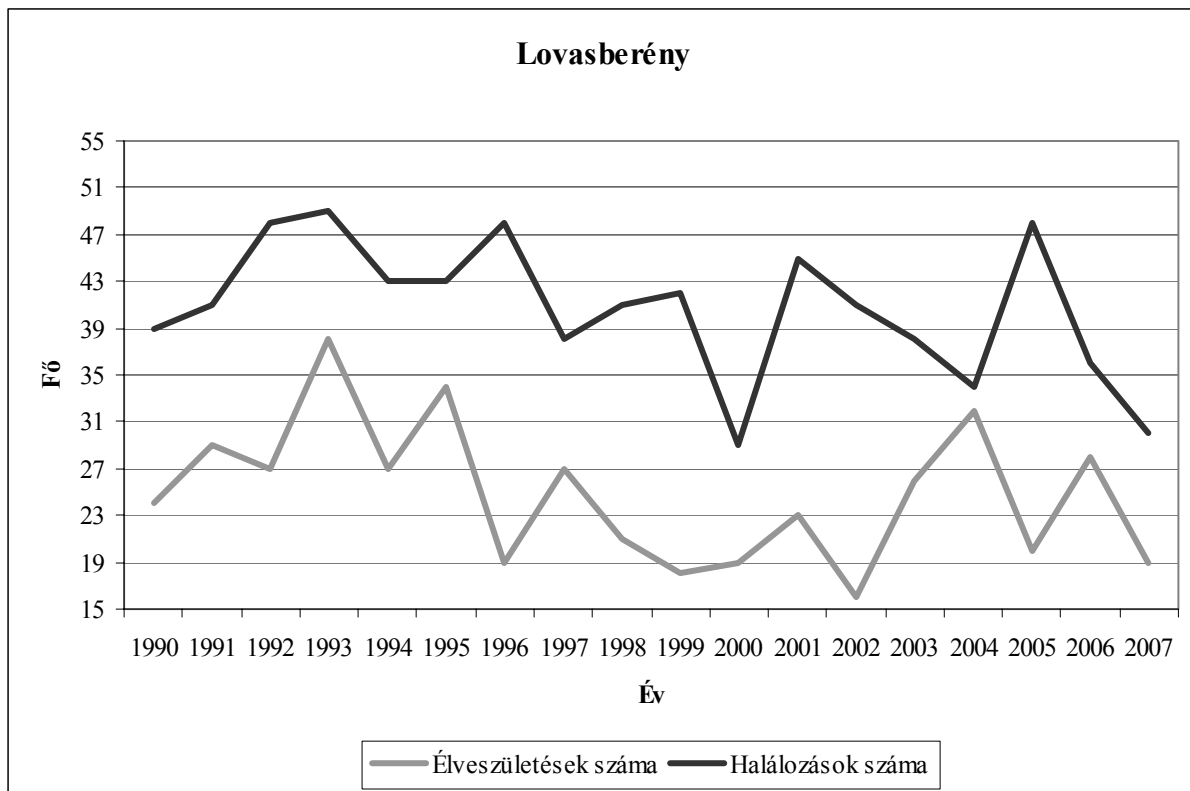
3. melléklet Az elveszületések és a halálozások számának alakulása Völgy Vidék településein, 1990-2007

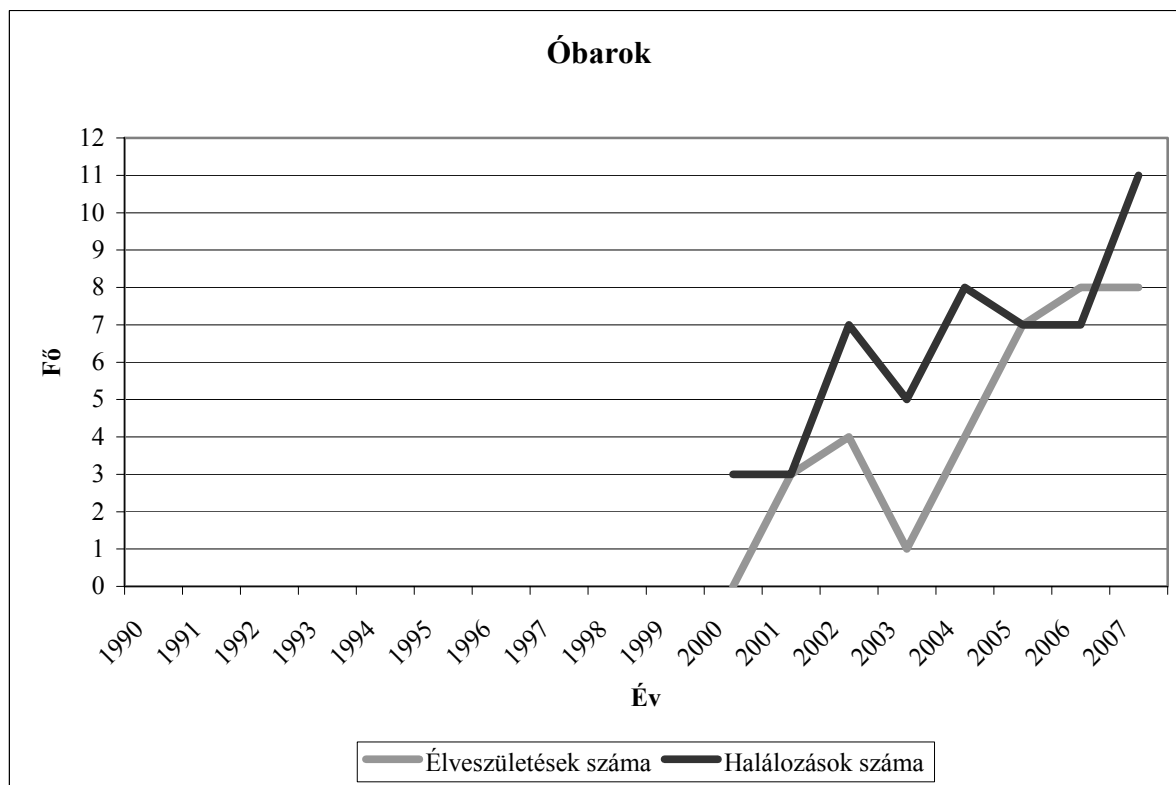
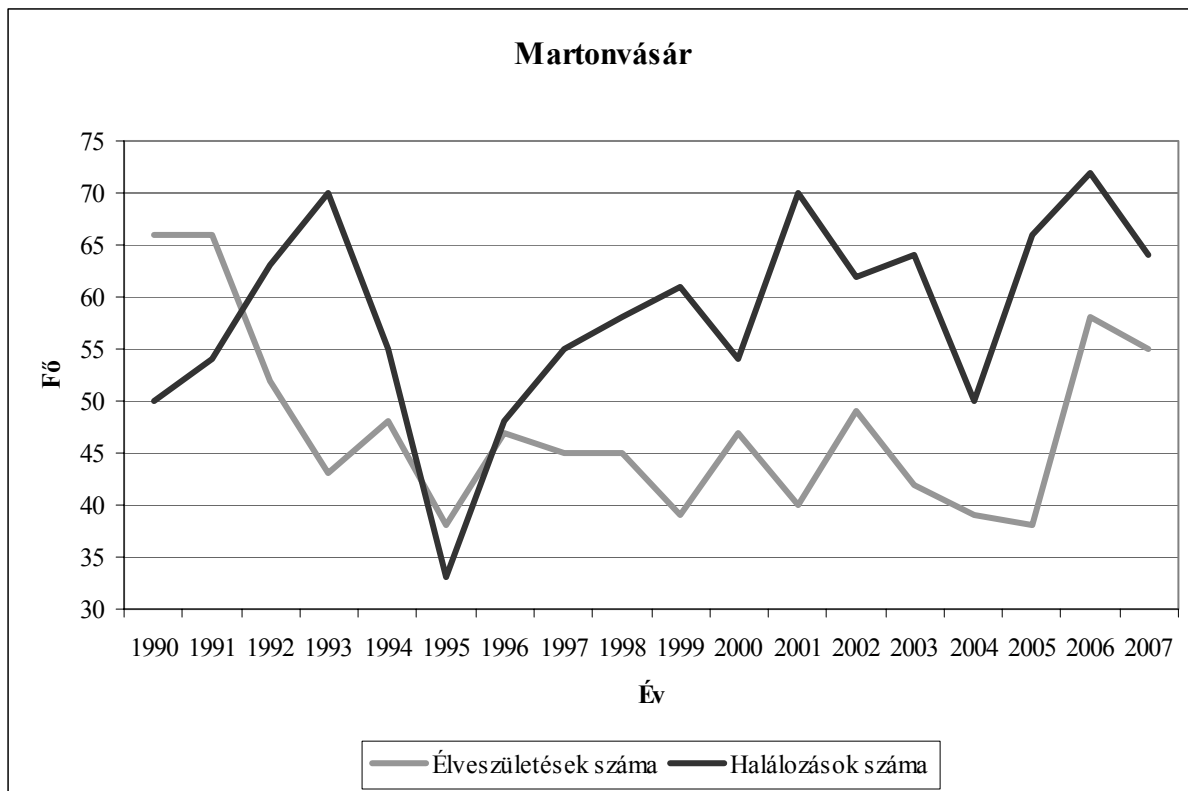

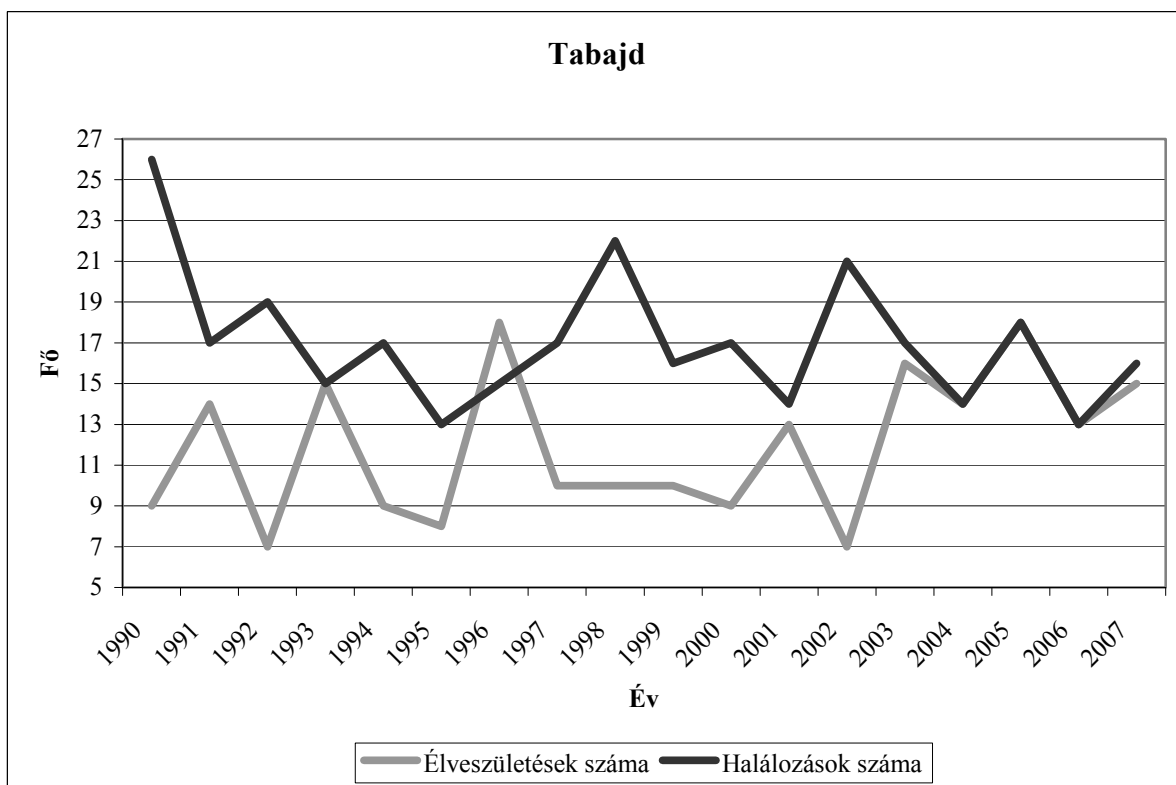
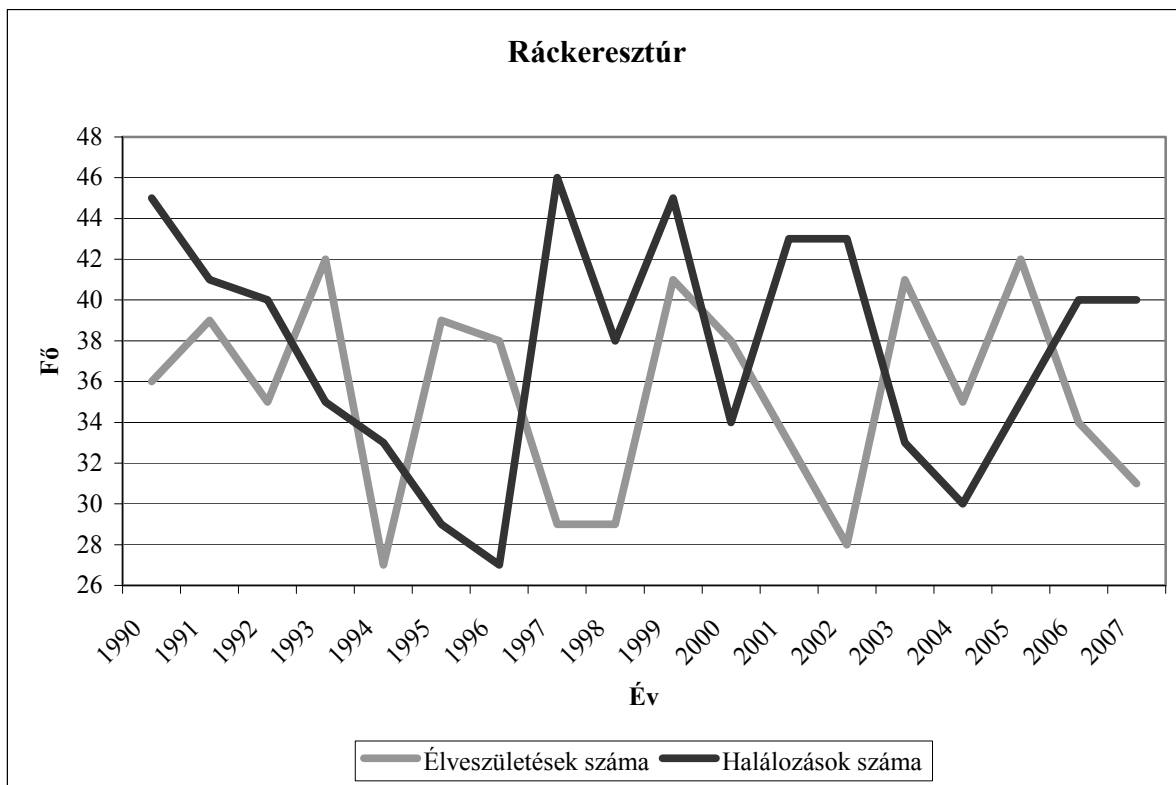

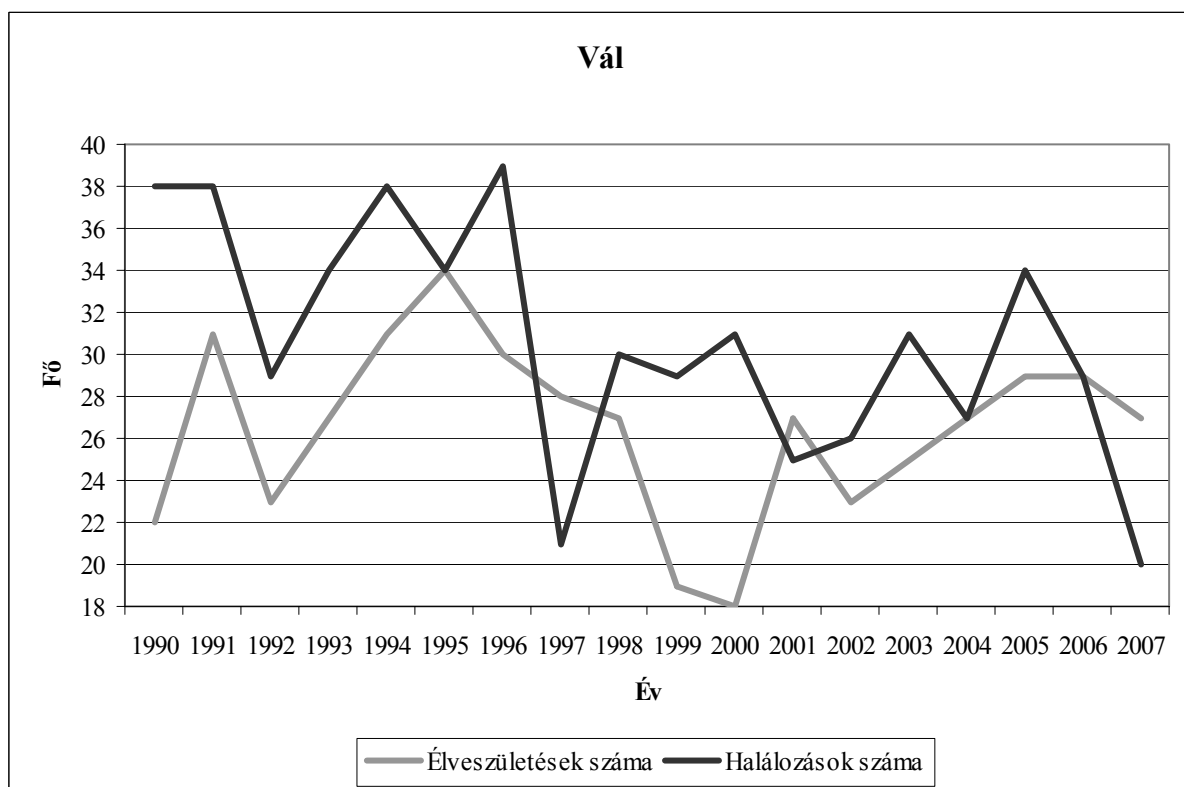
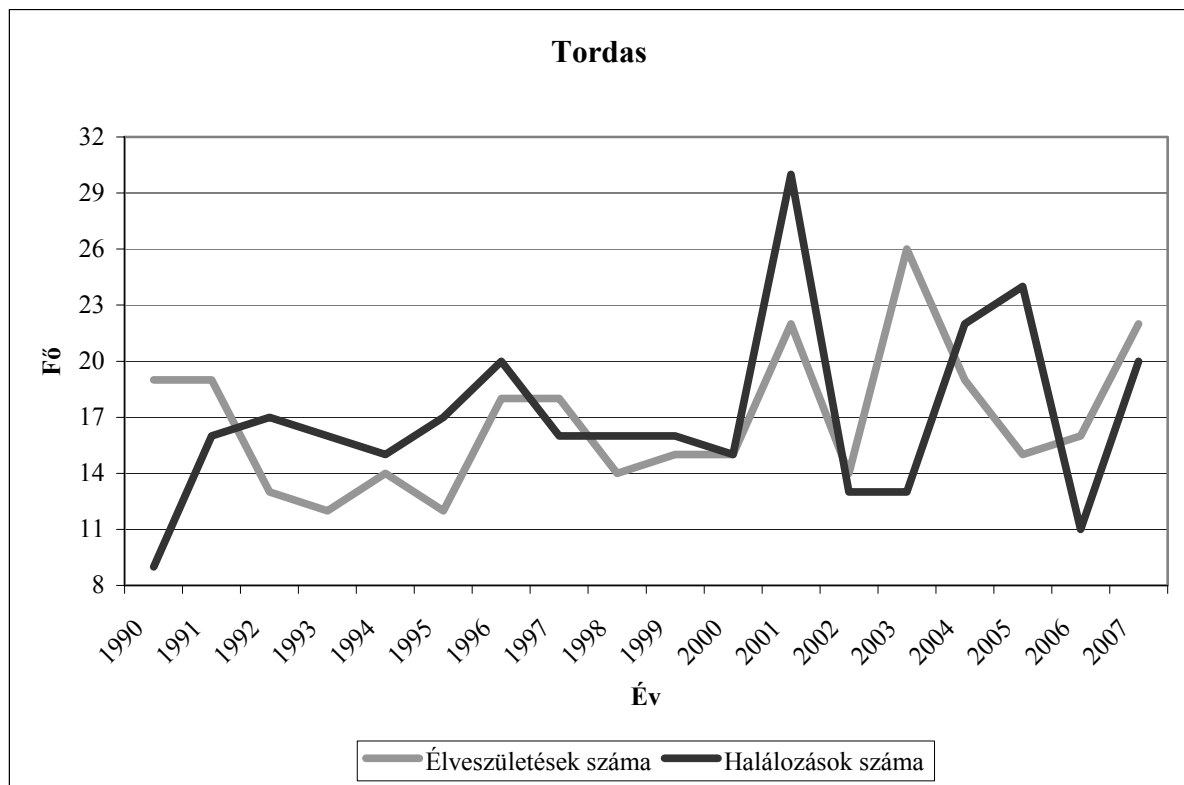

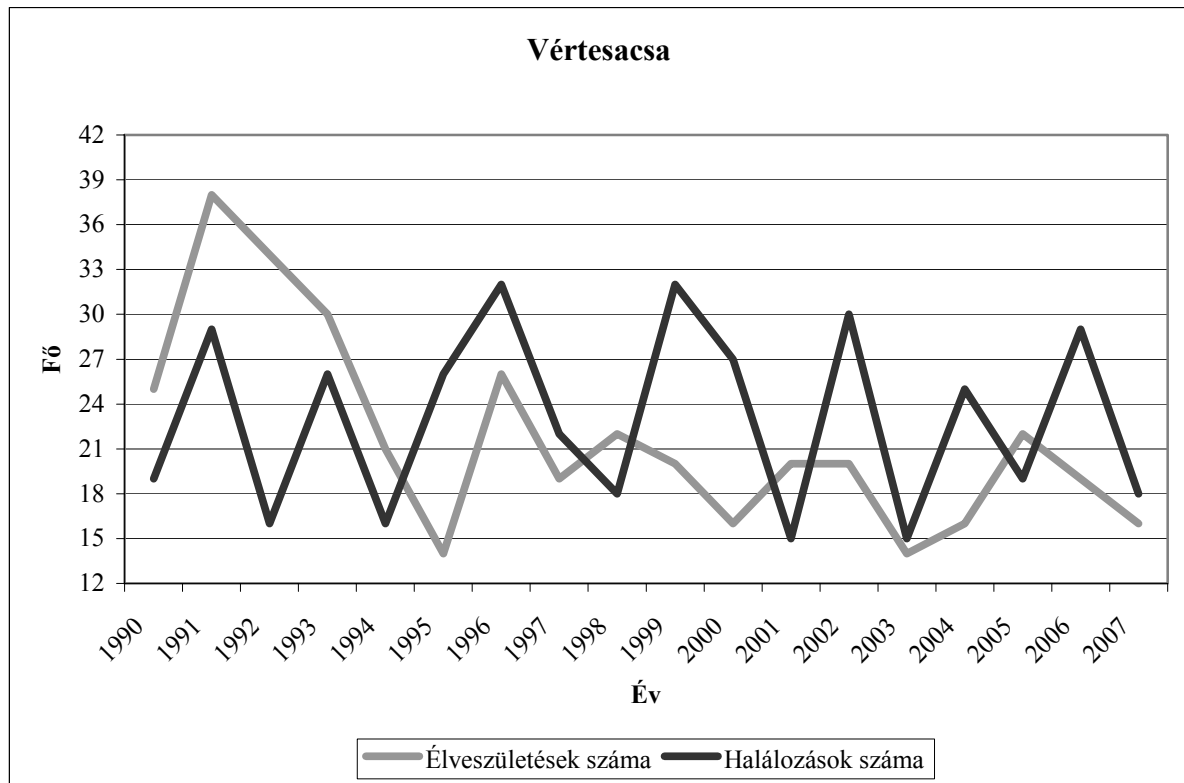

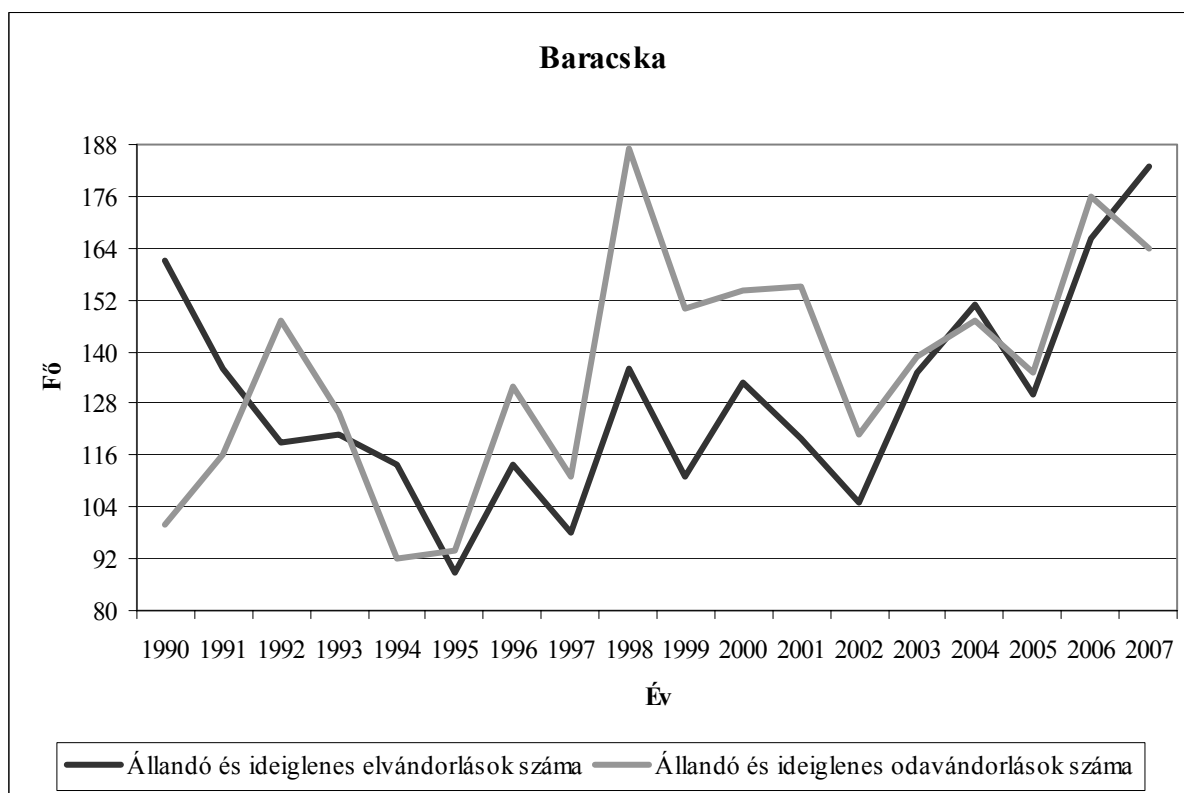
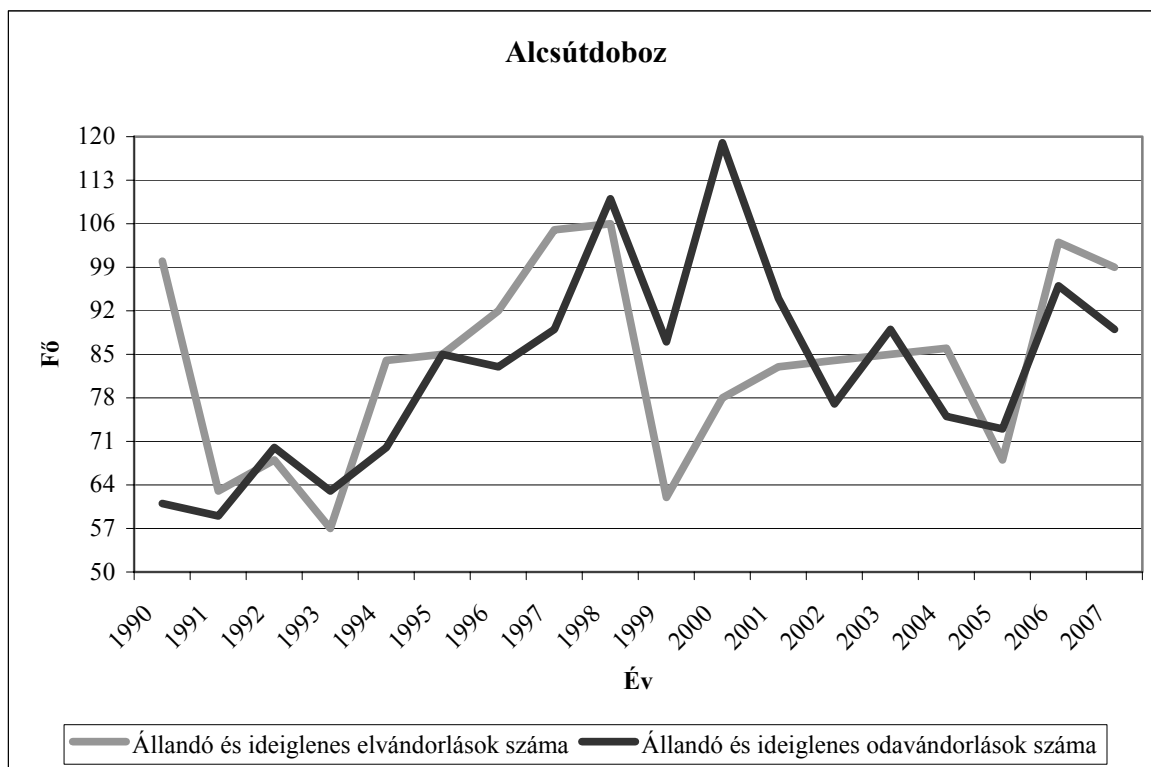

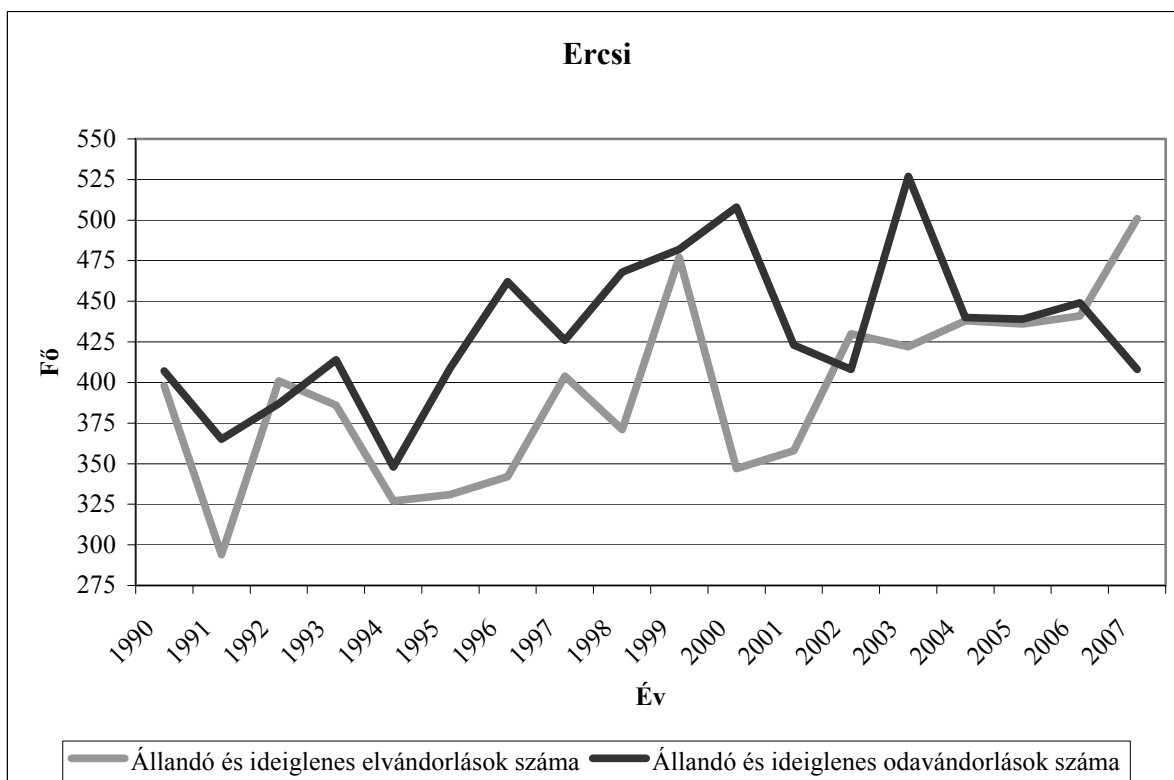
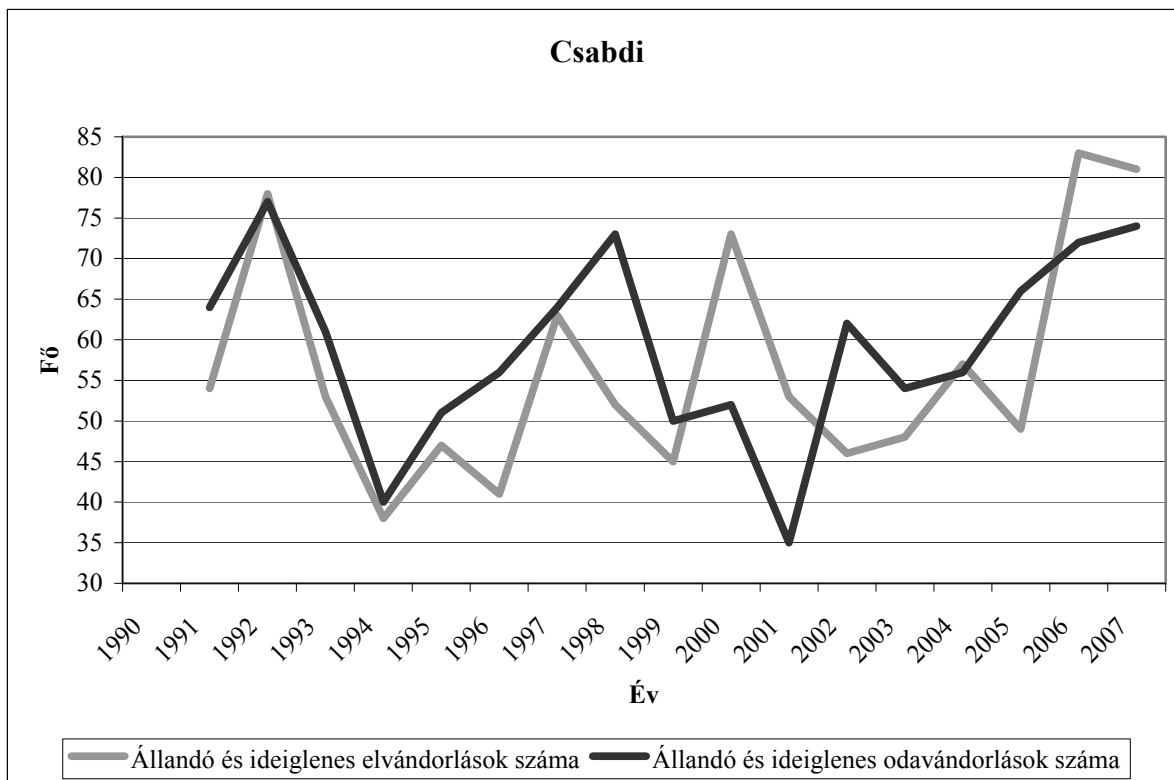

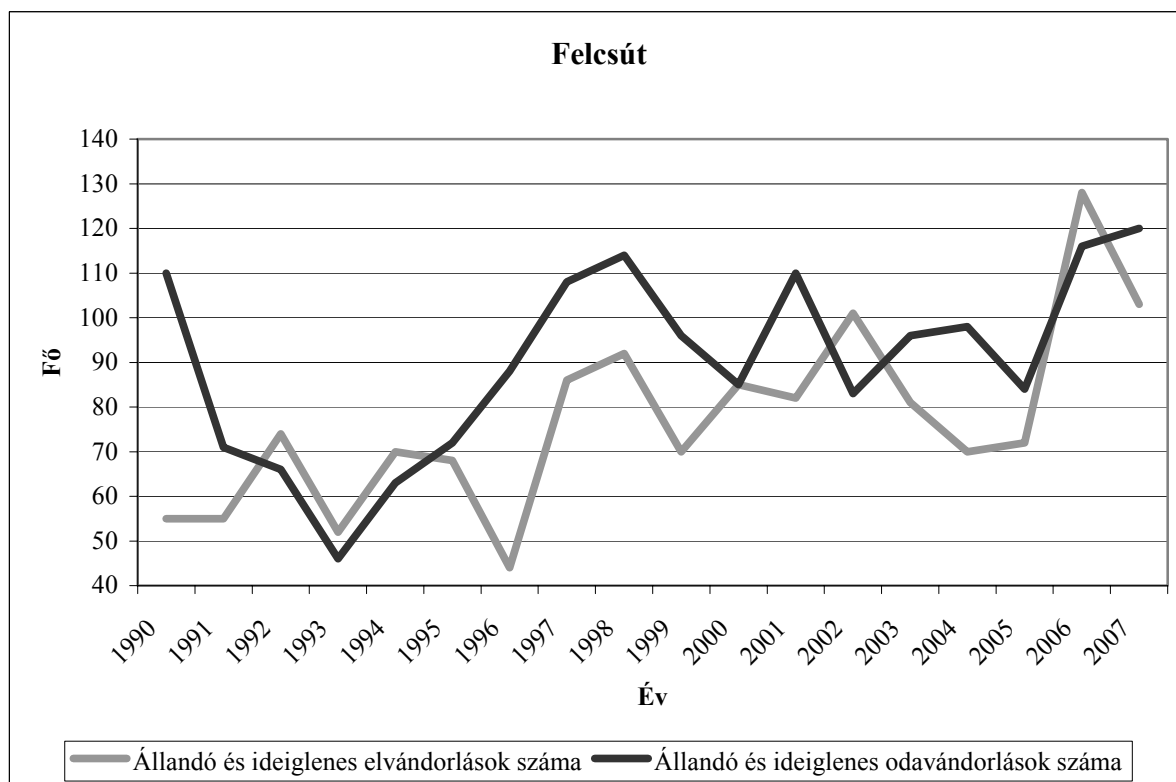
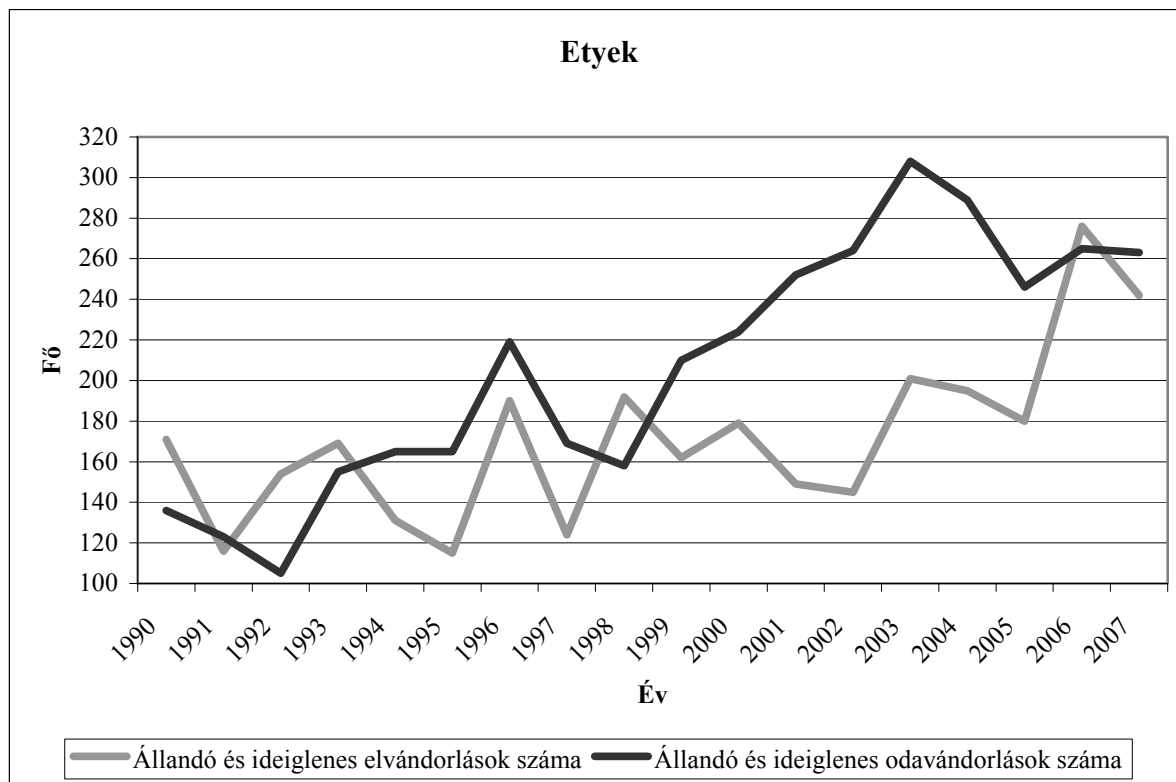

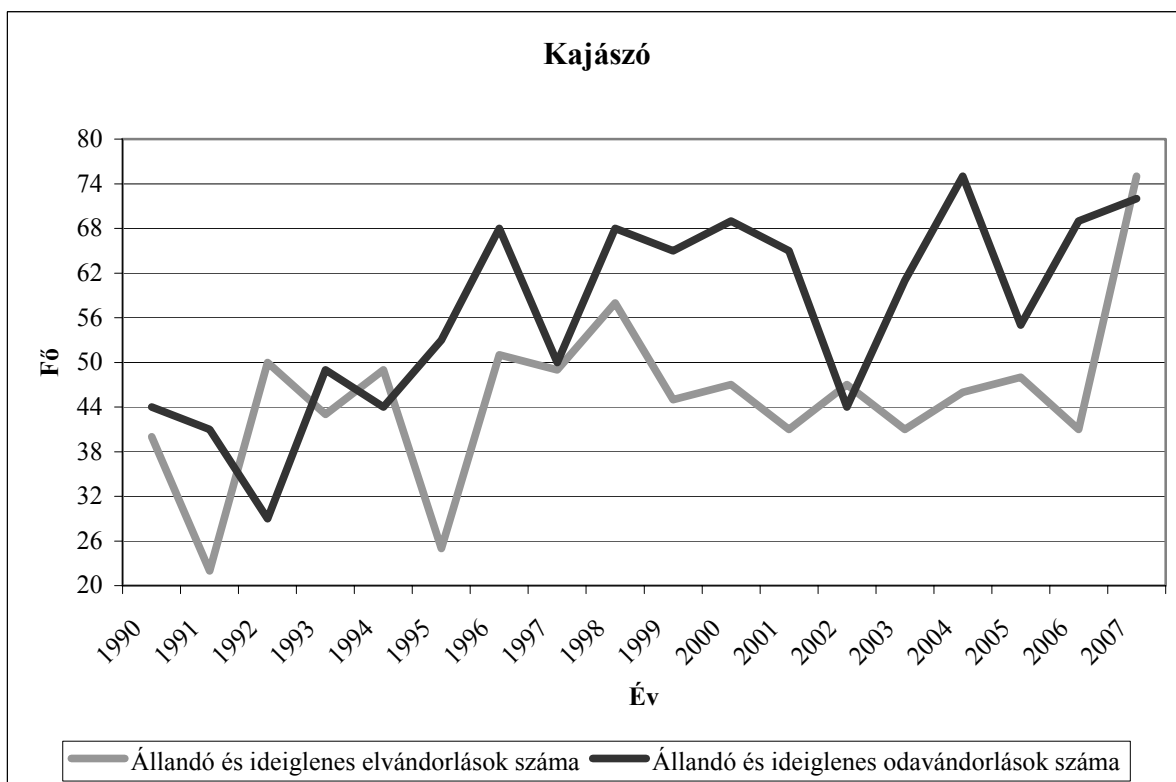
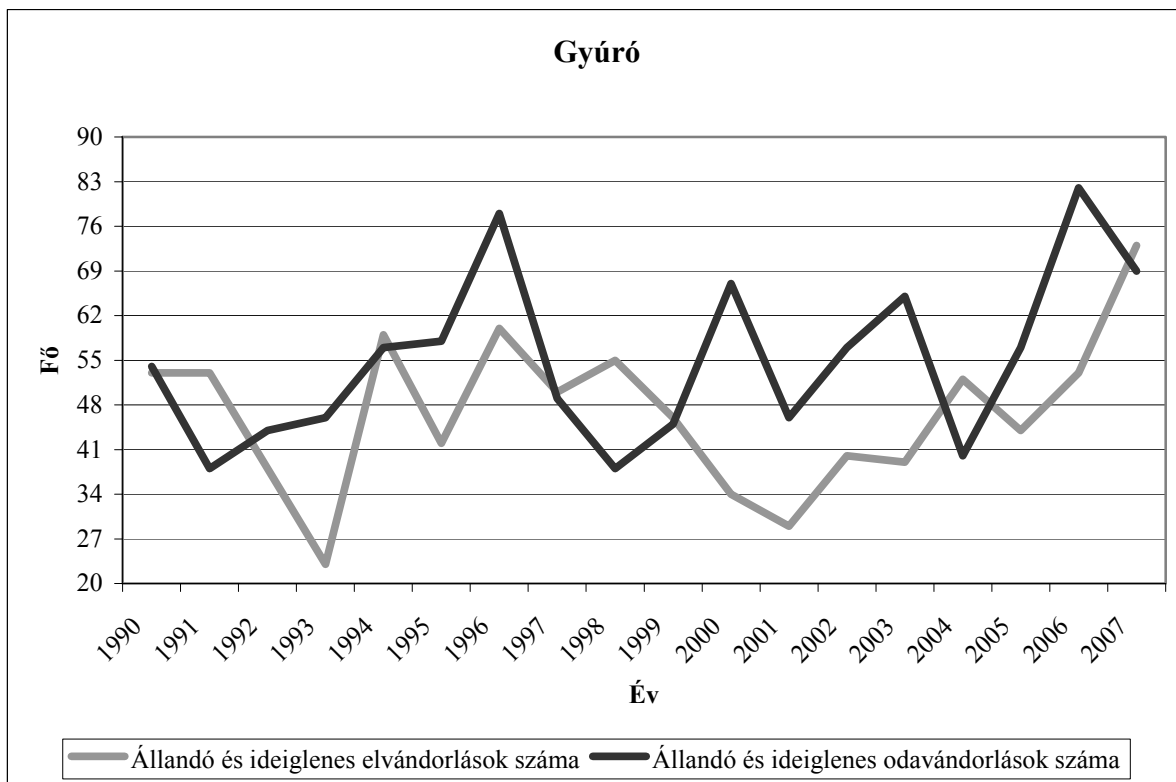
Forrás: KSH adatok alapján saját szerkesztések

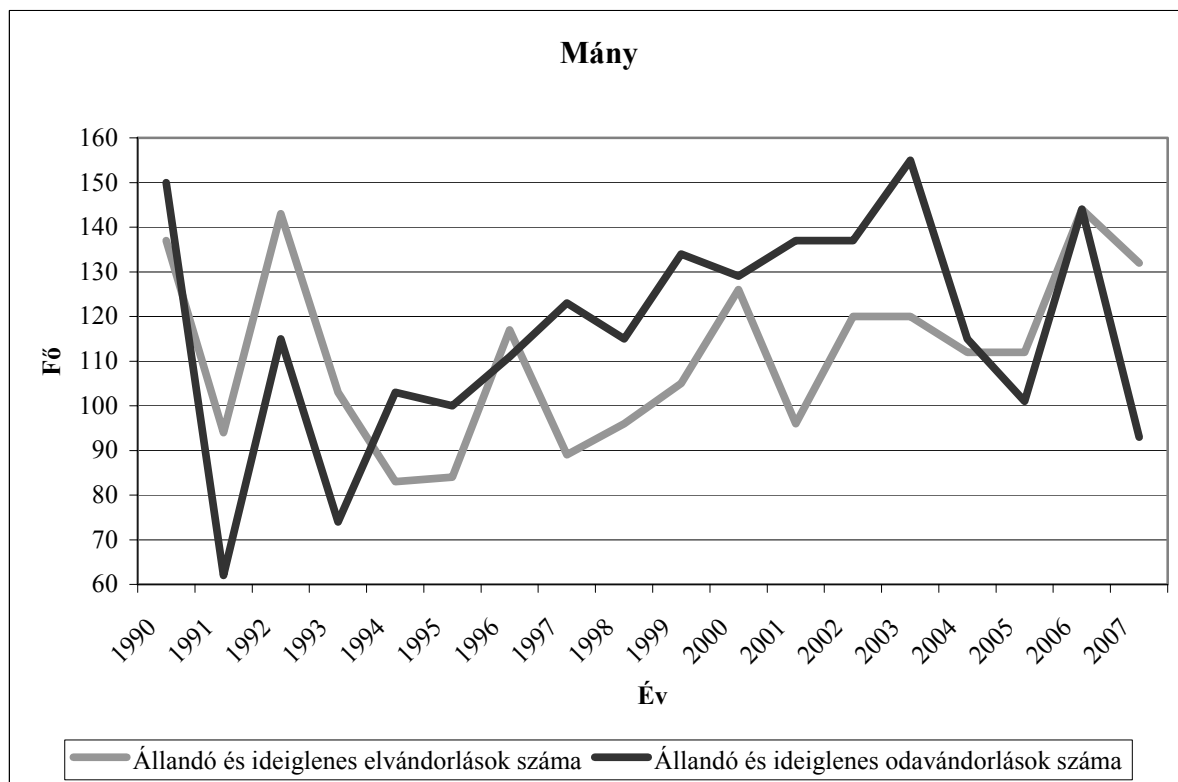
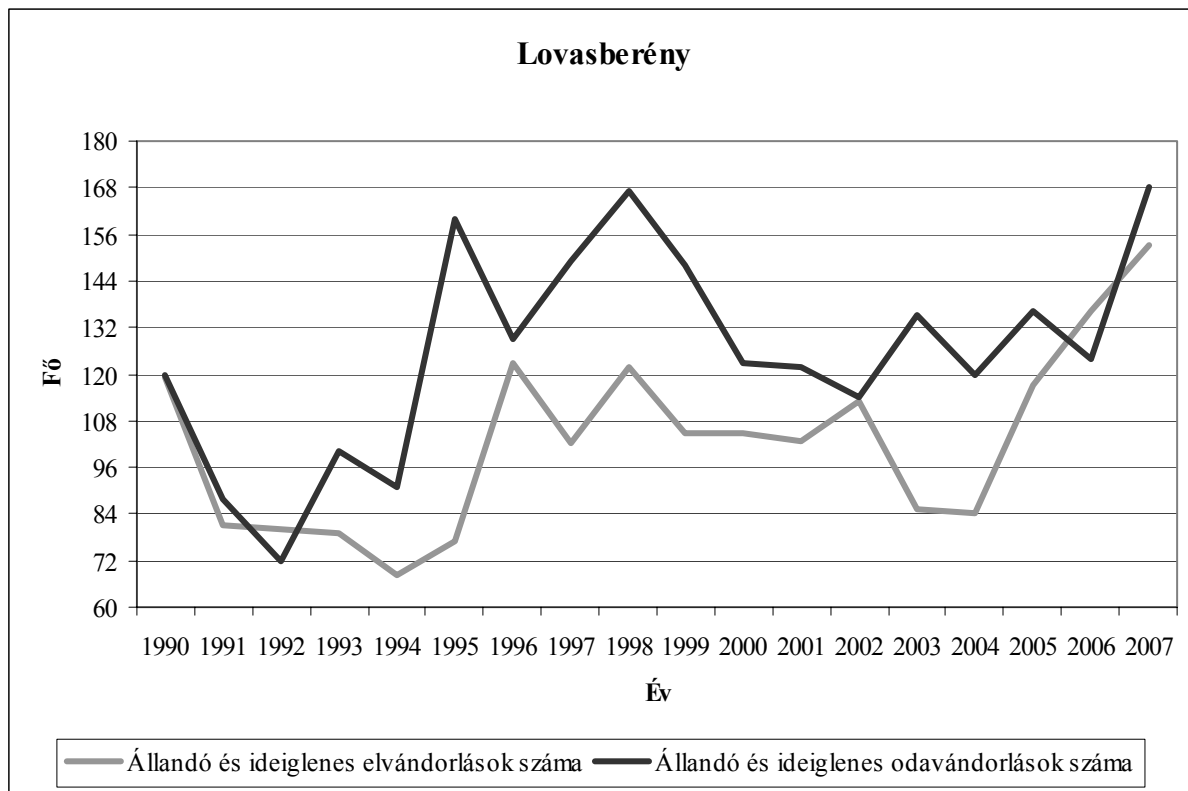
4. melléklet Az állandó és ideiglenes oda- és elvándorlások számának alakulása Völgy Vidék településein, 1990-2007

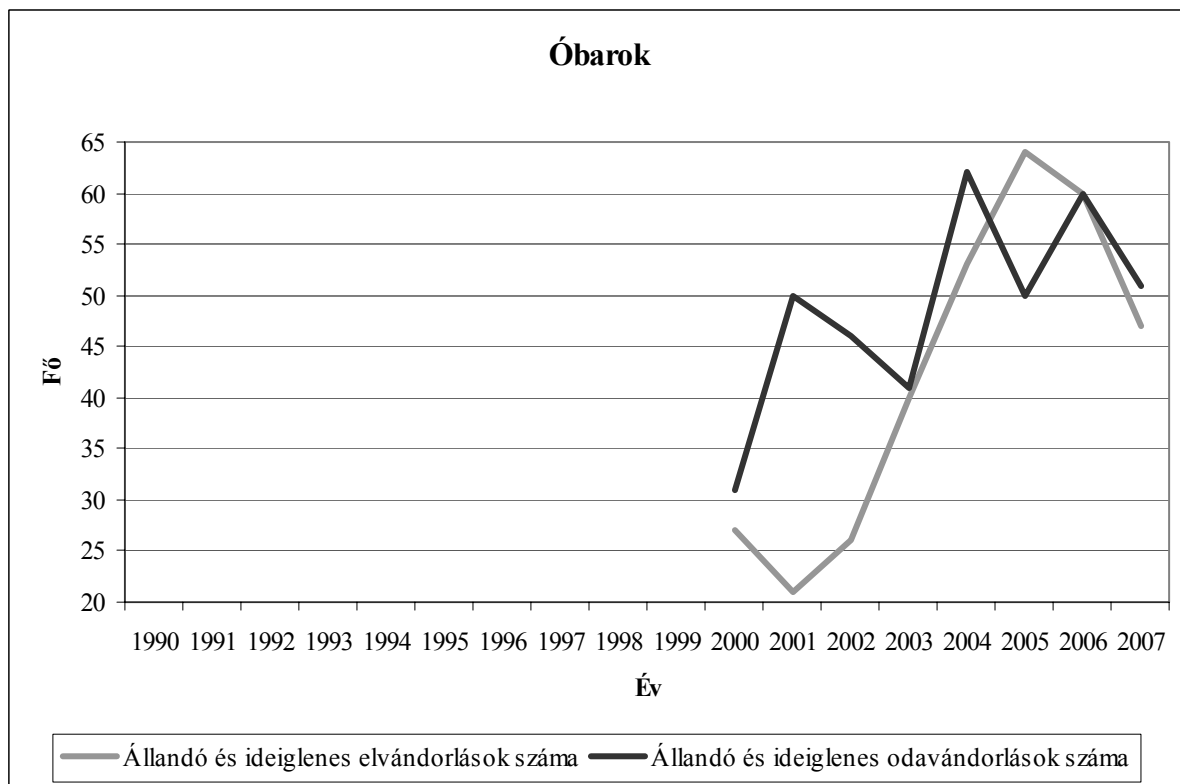
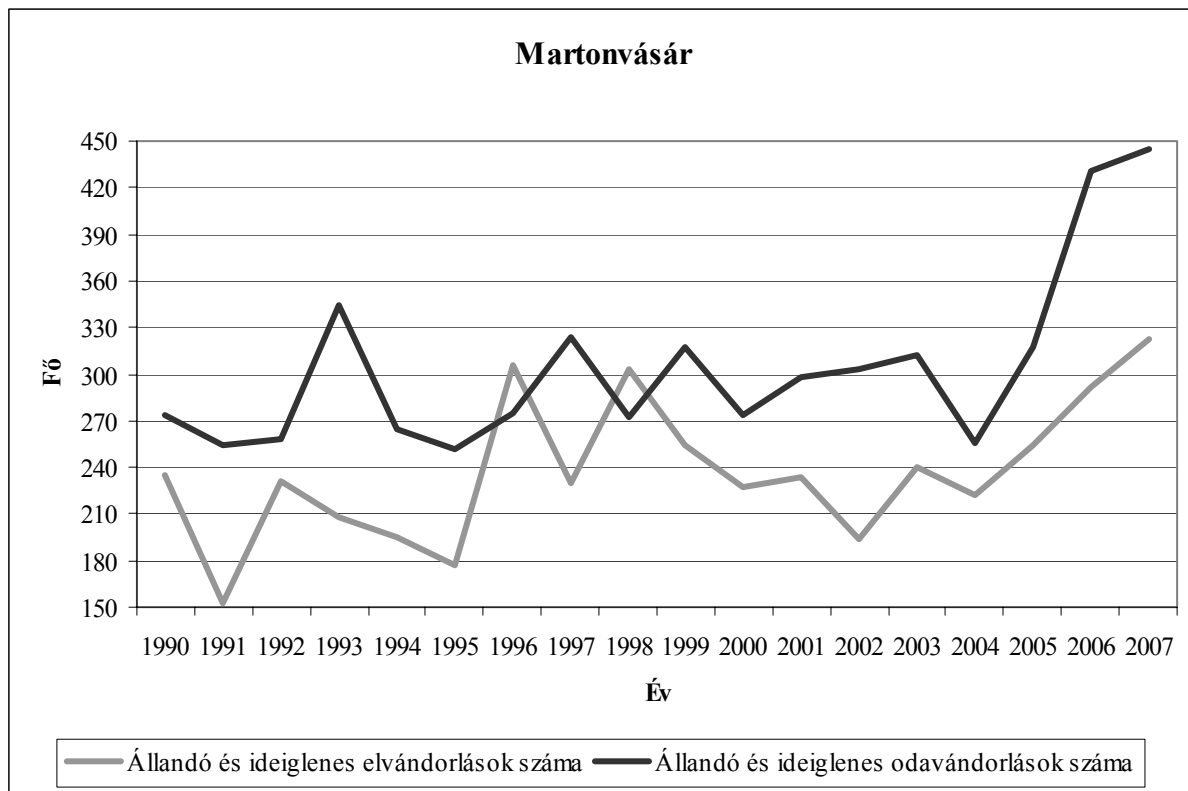

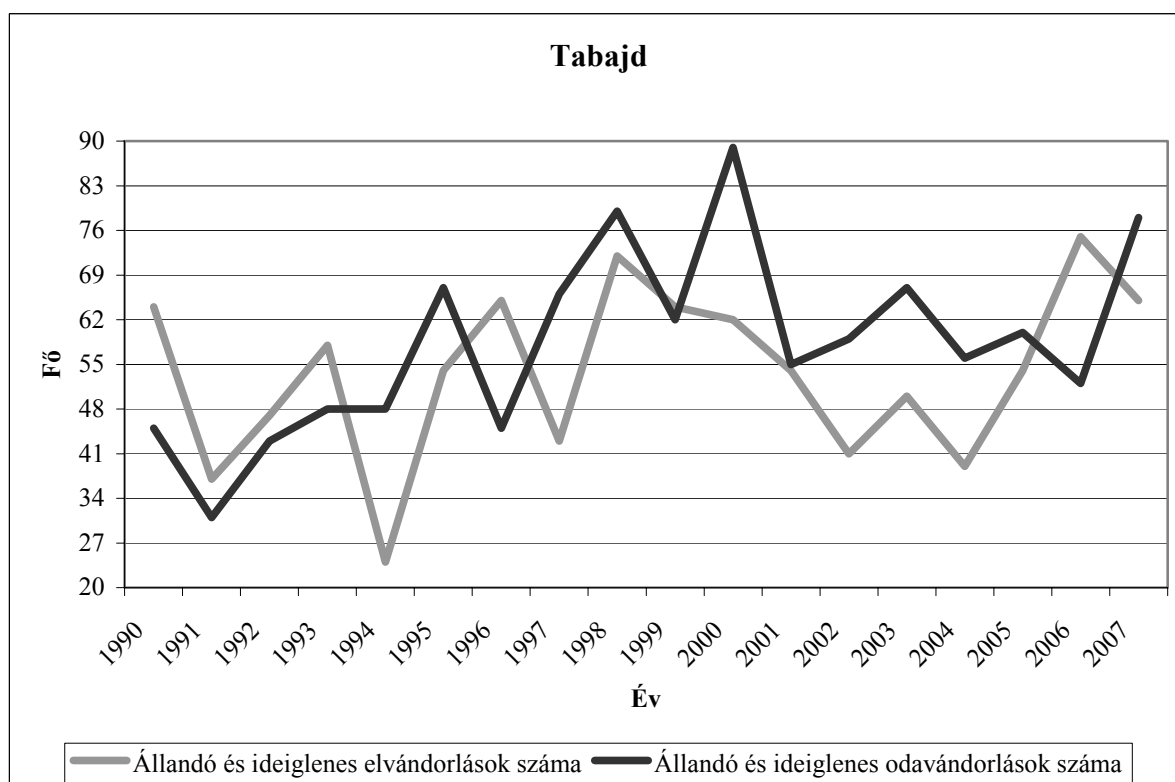
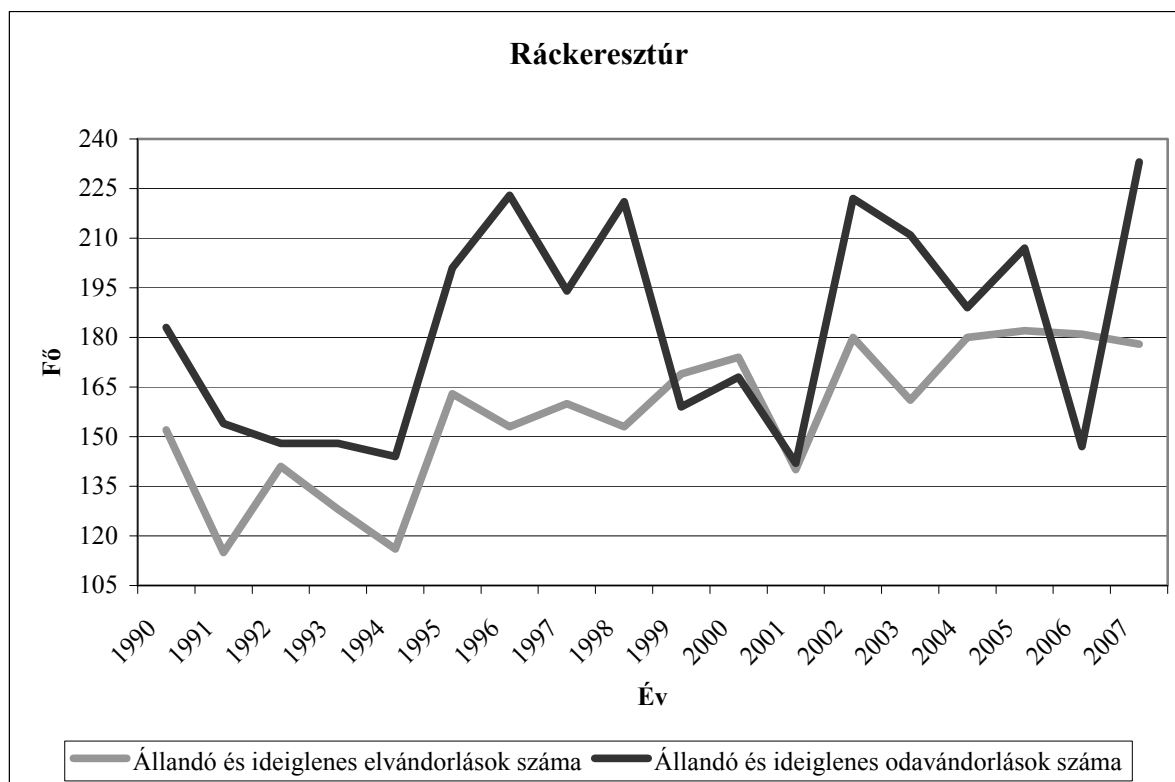

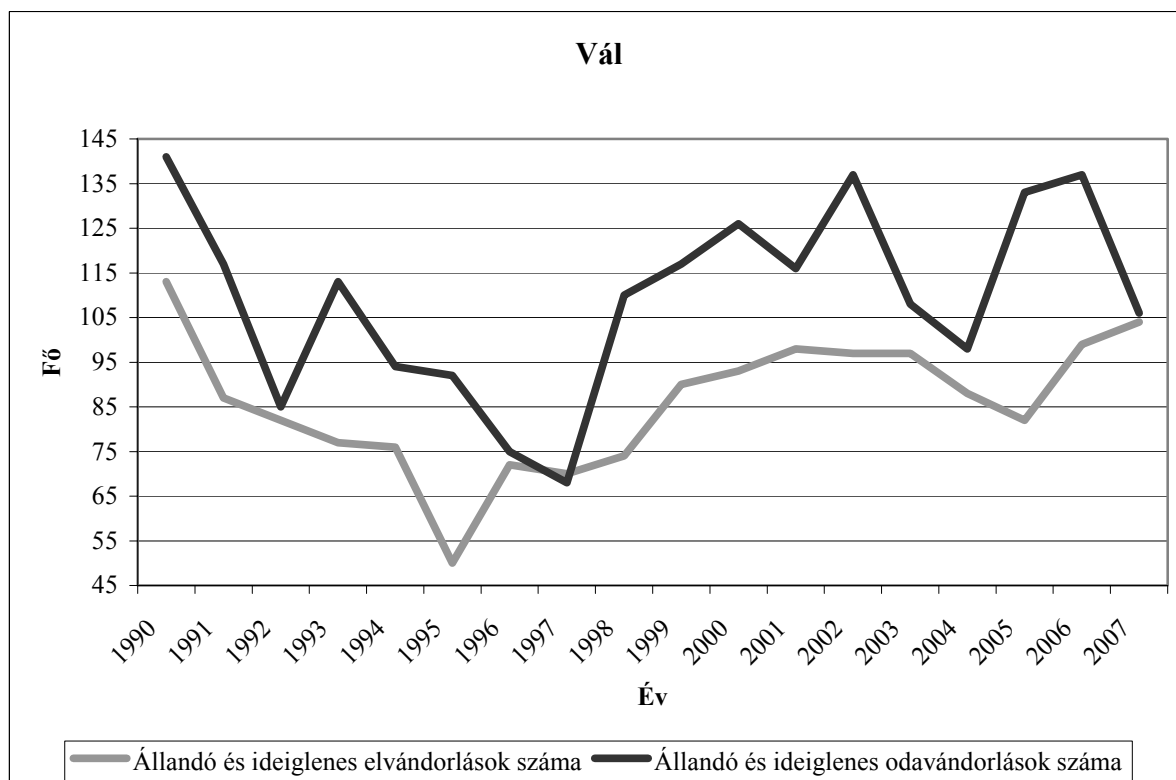
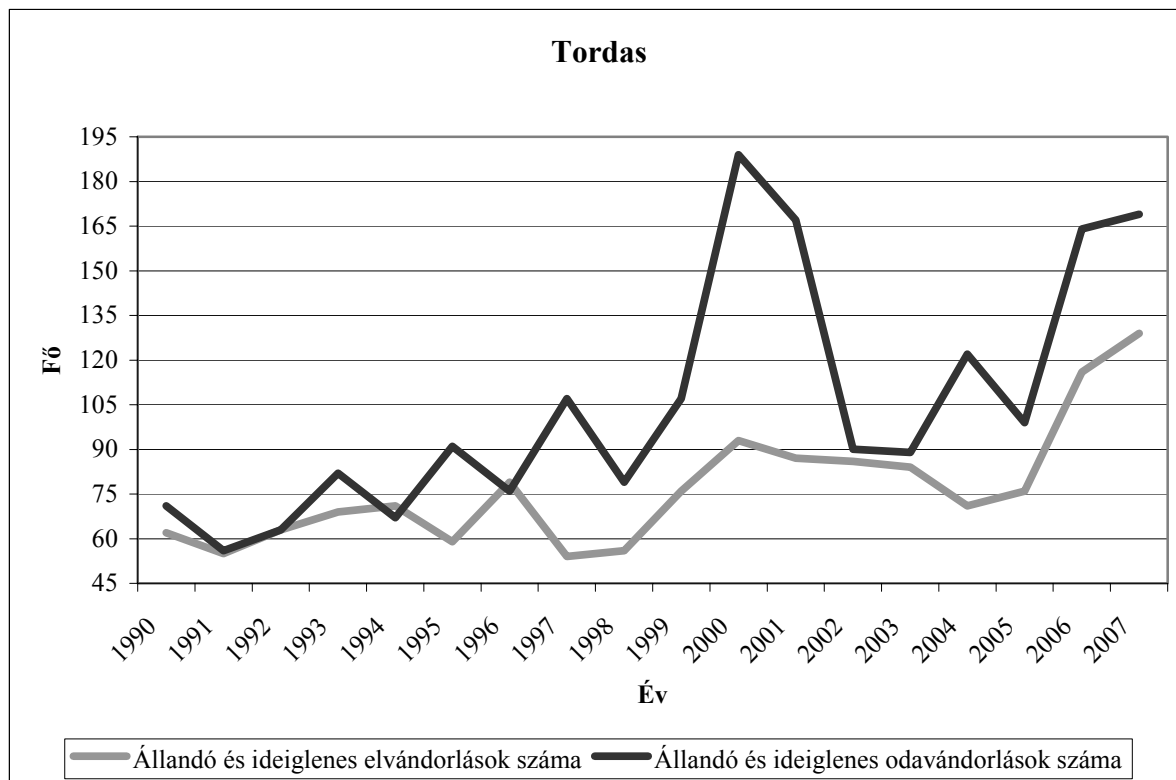

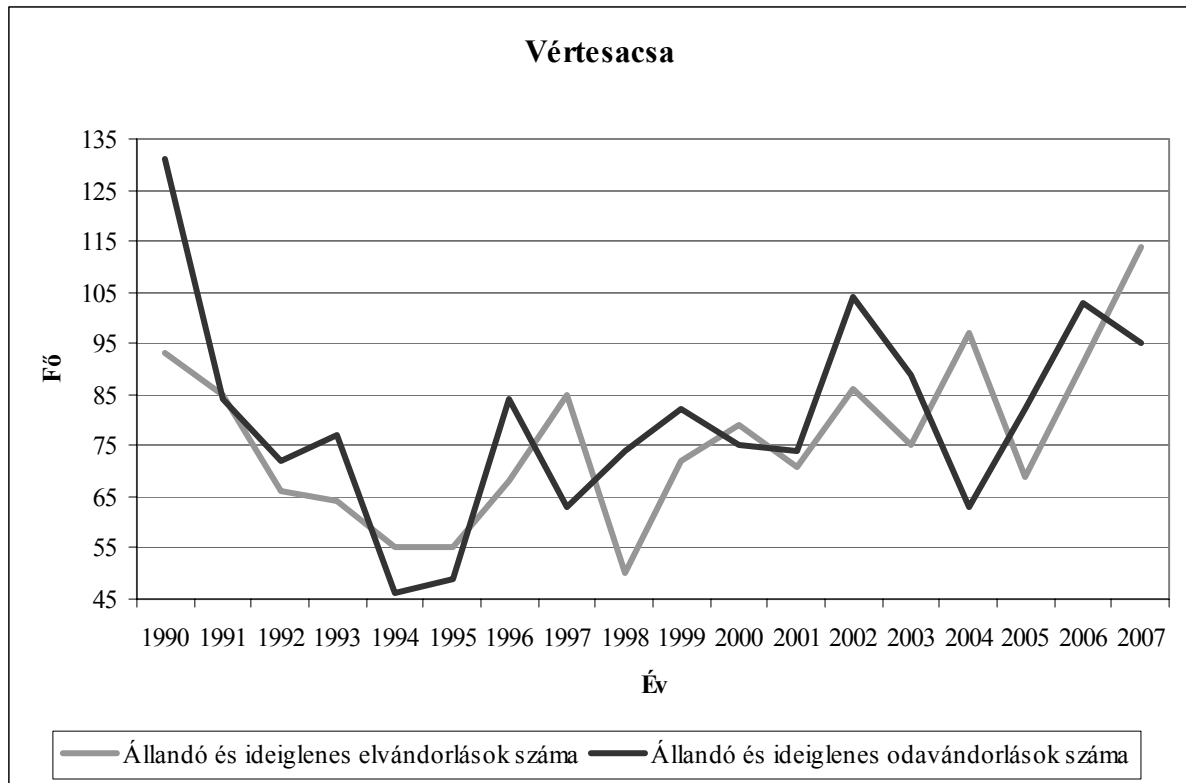

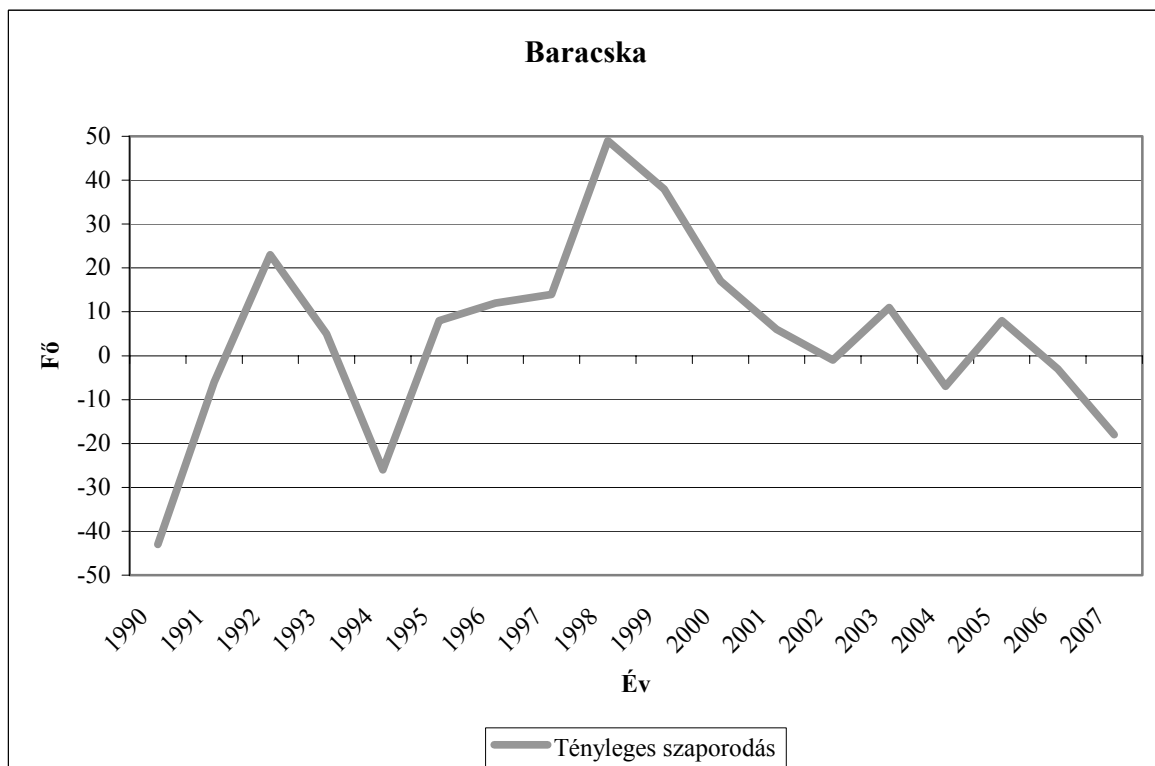
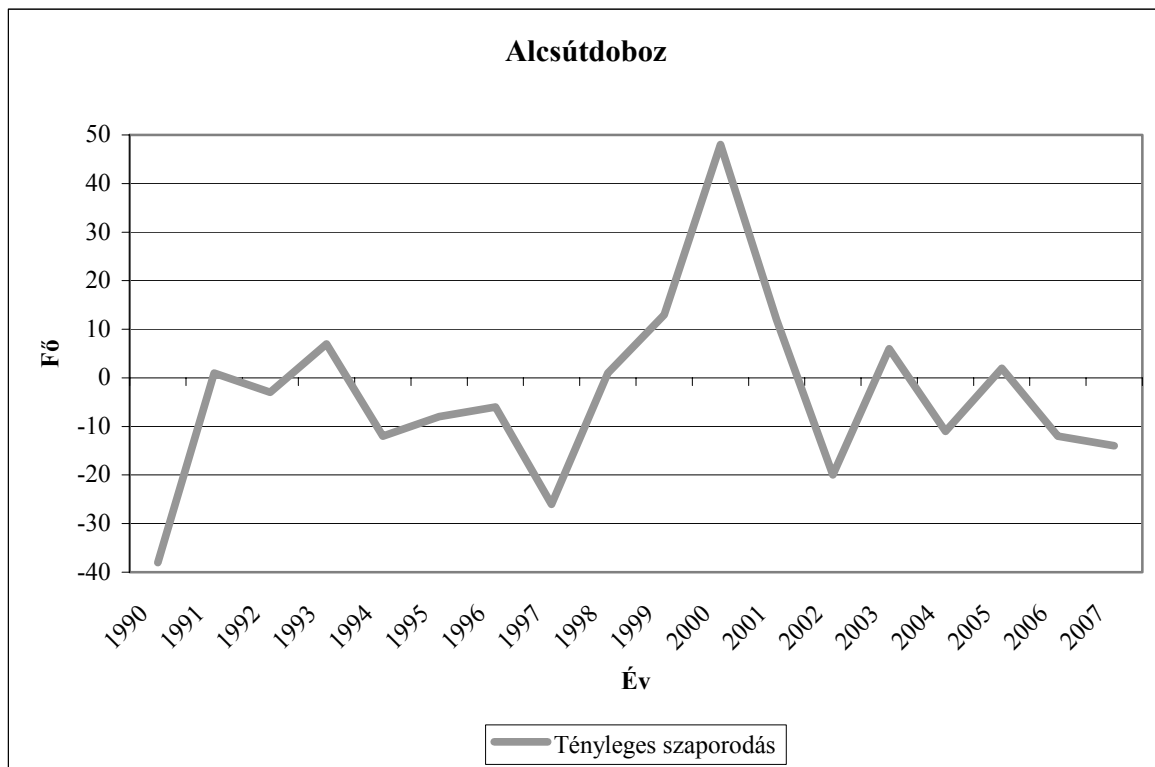

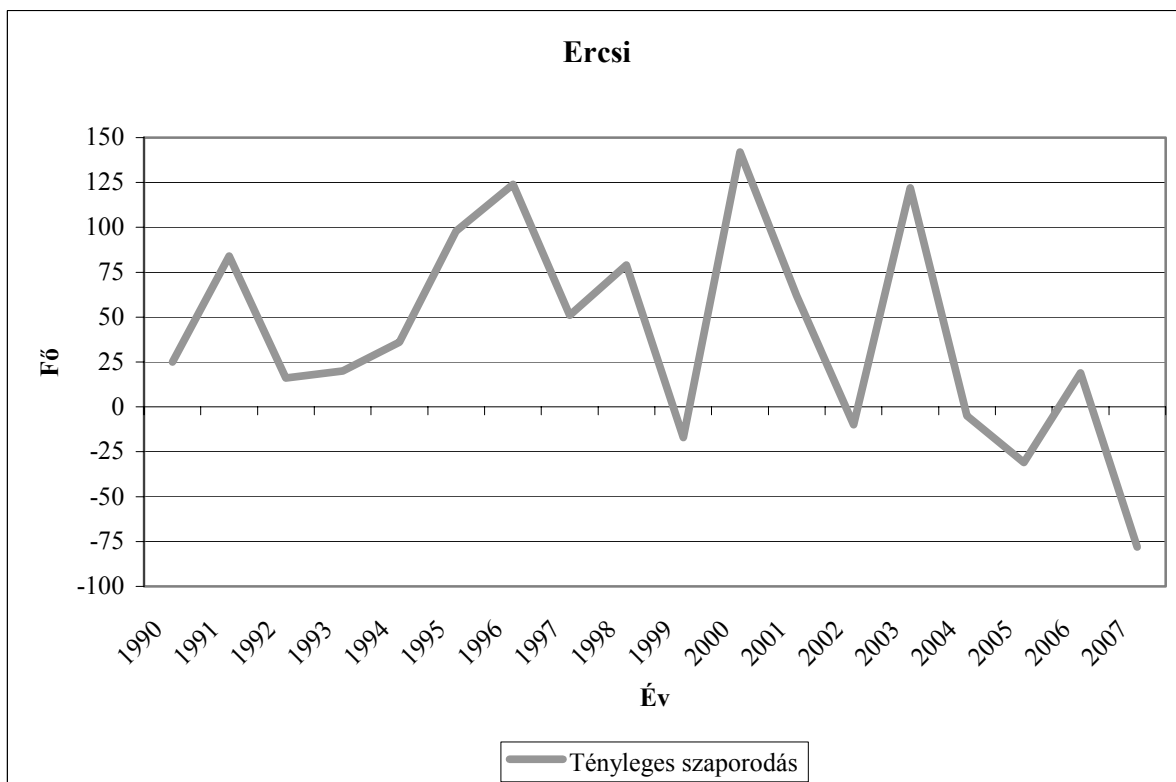
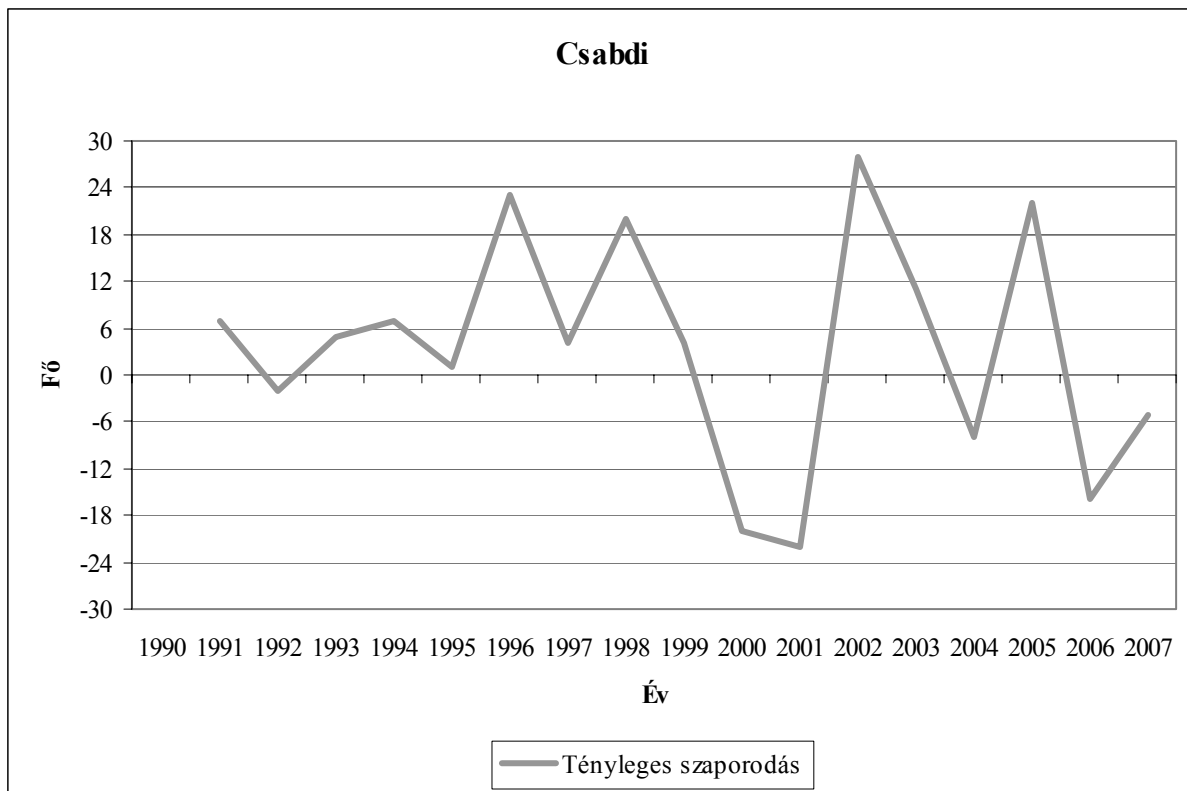

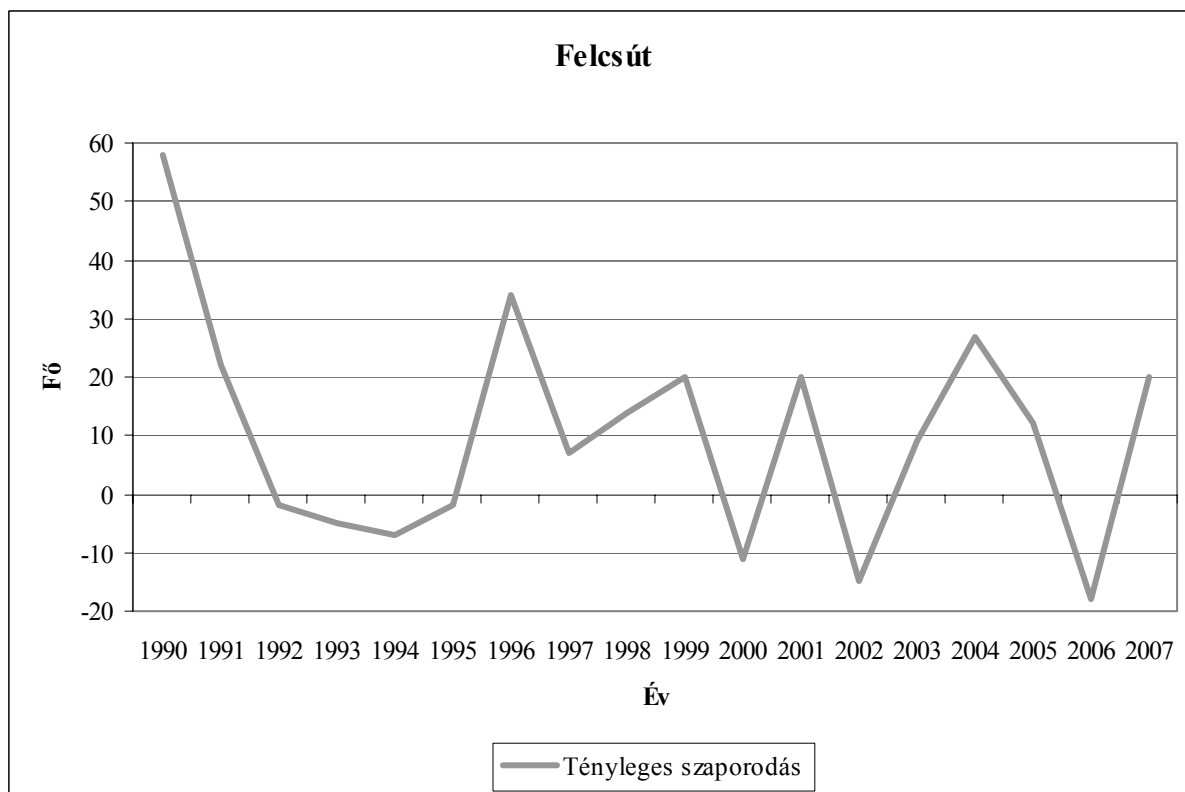
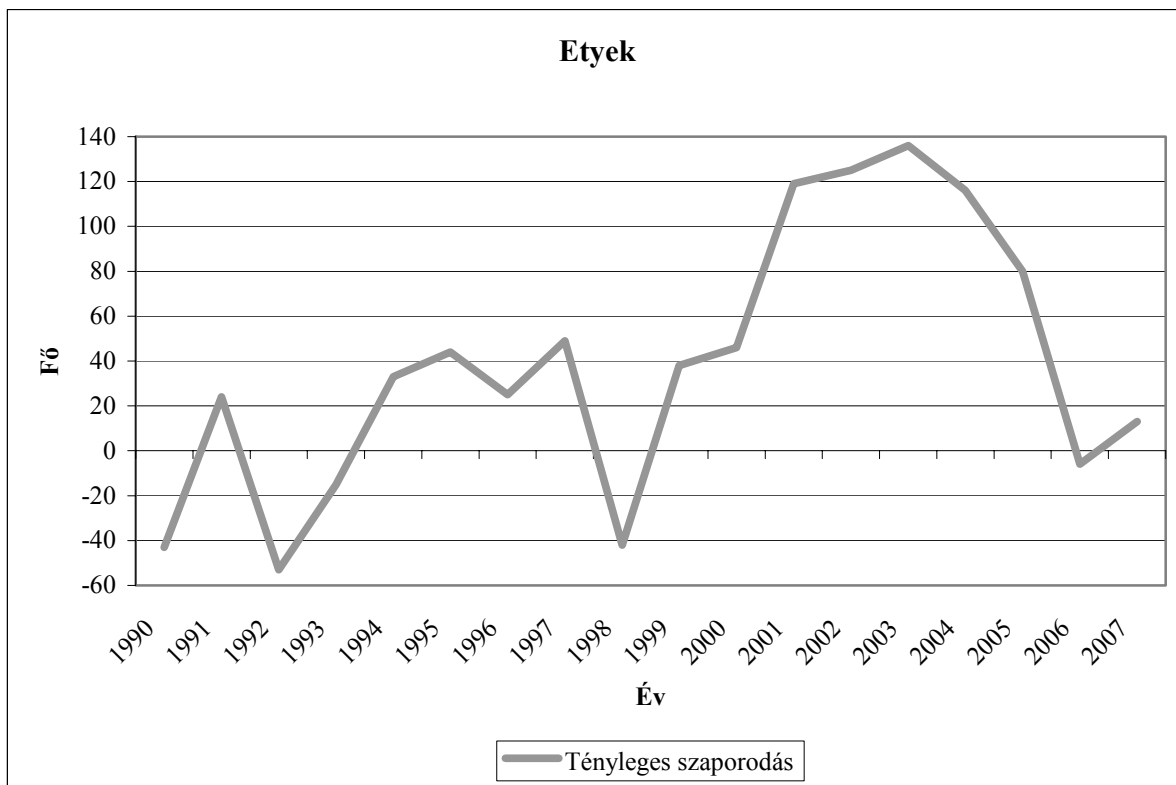

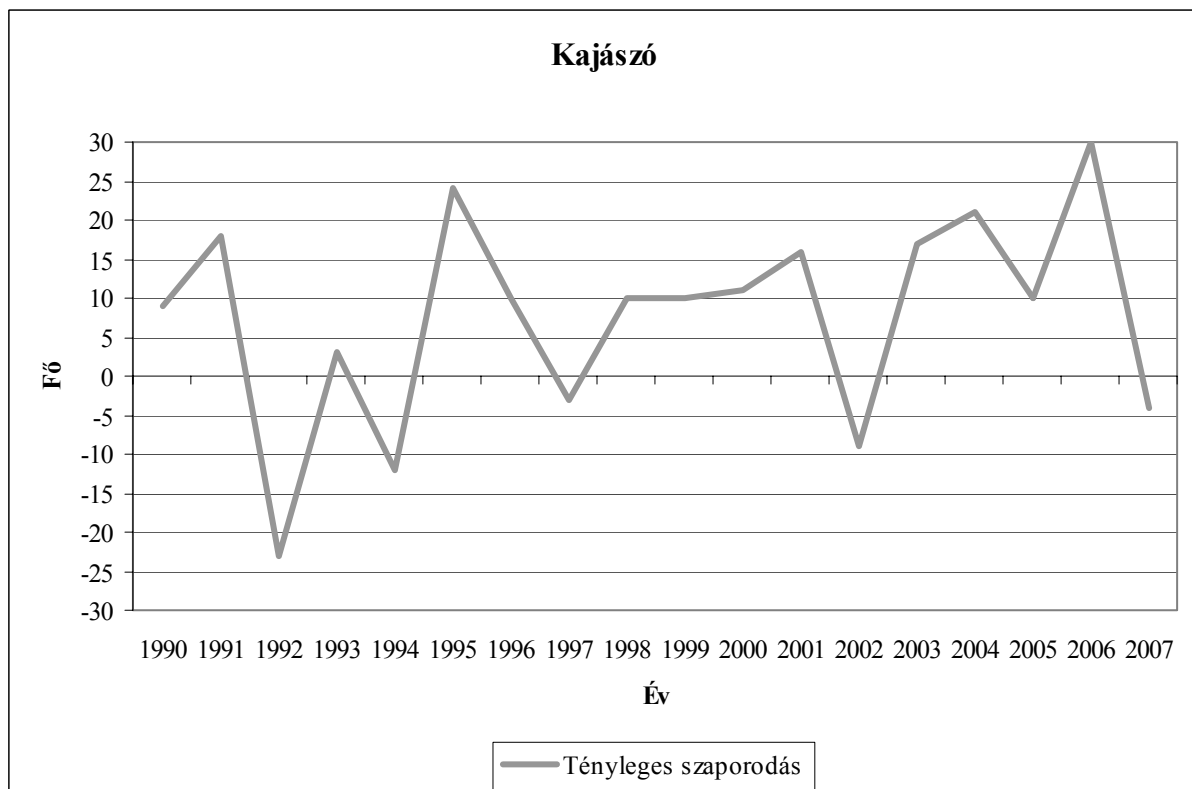
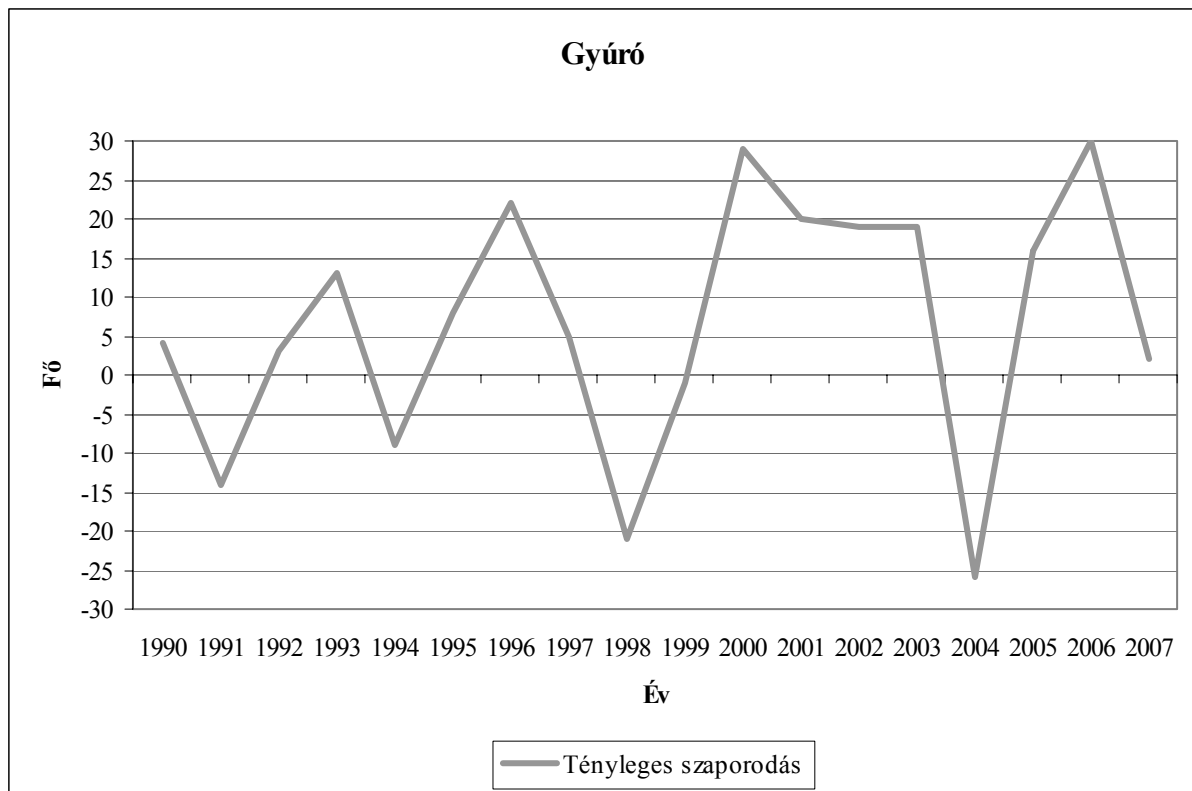
Forrás: KSH adatok alapján saját szerkesztések

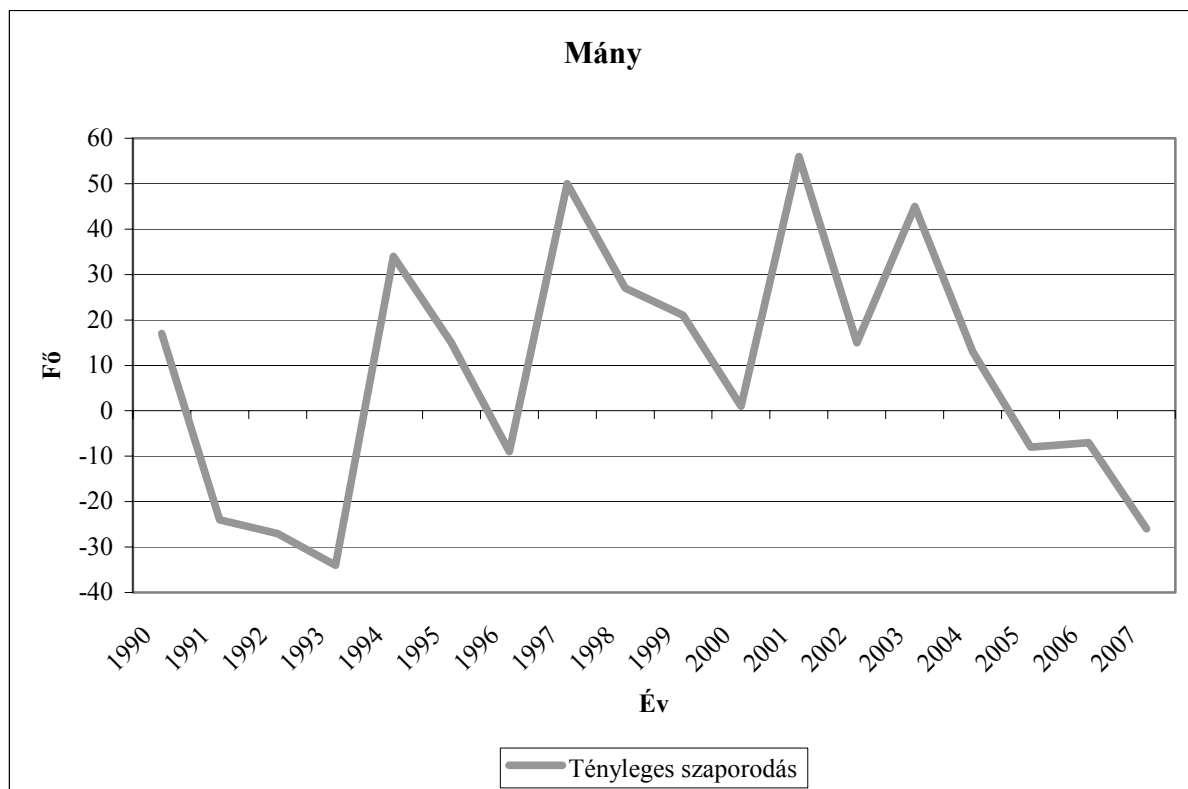
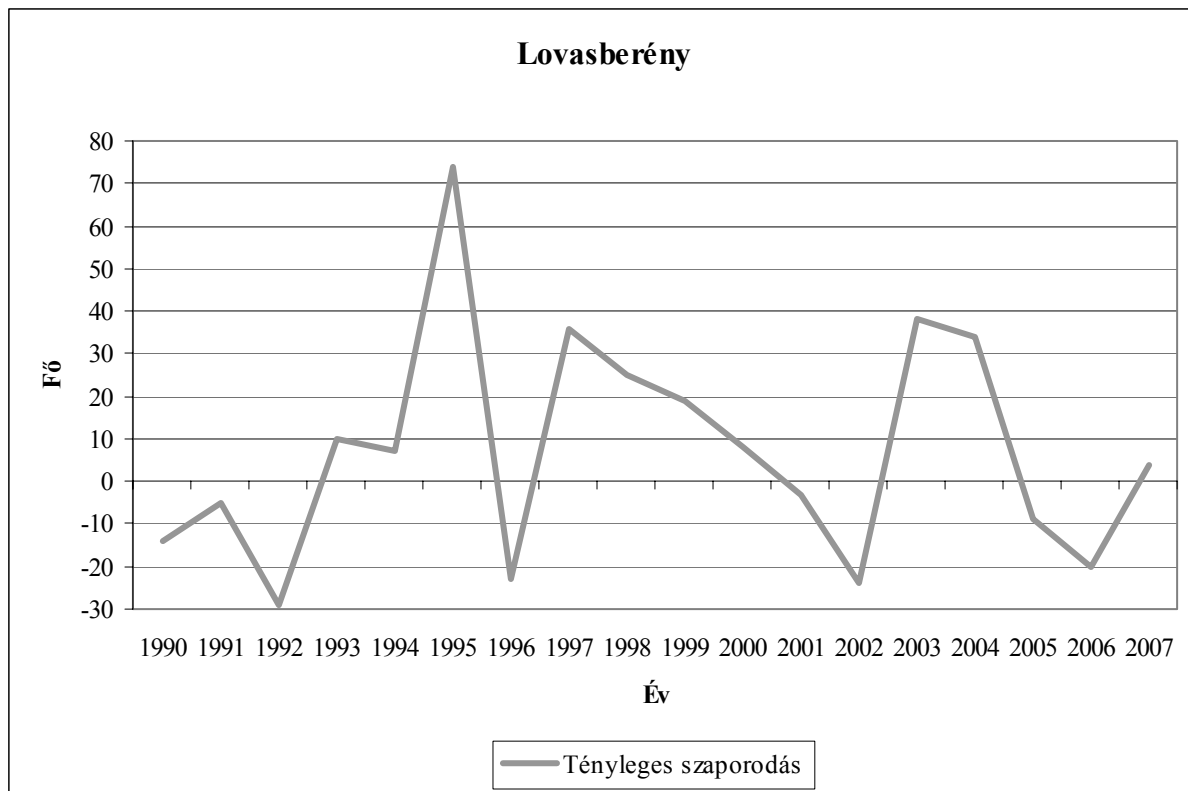
5. melléklet A tényleges szaporodás alakulása Völgy Vidék településein, 1990-2007

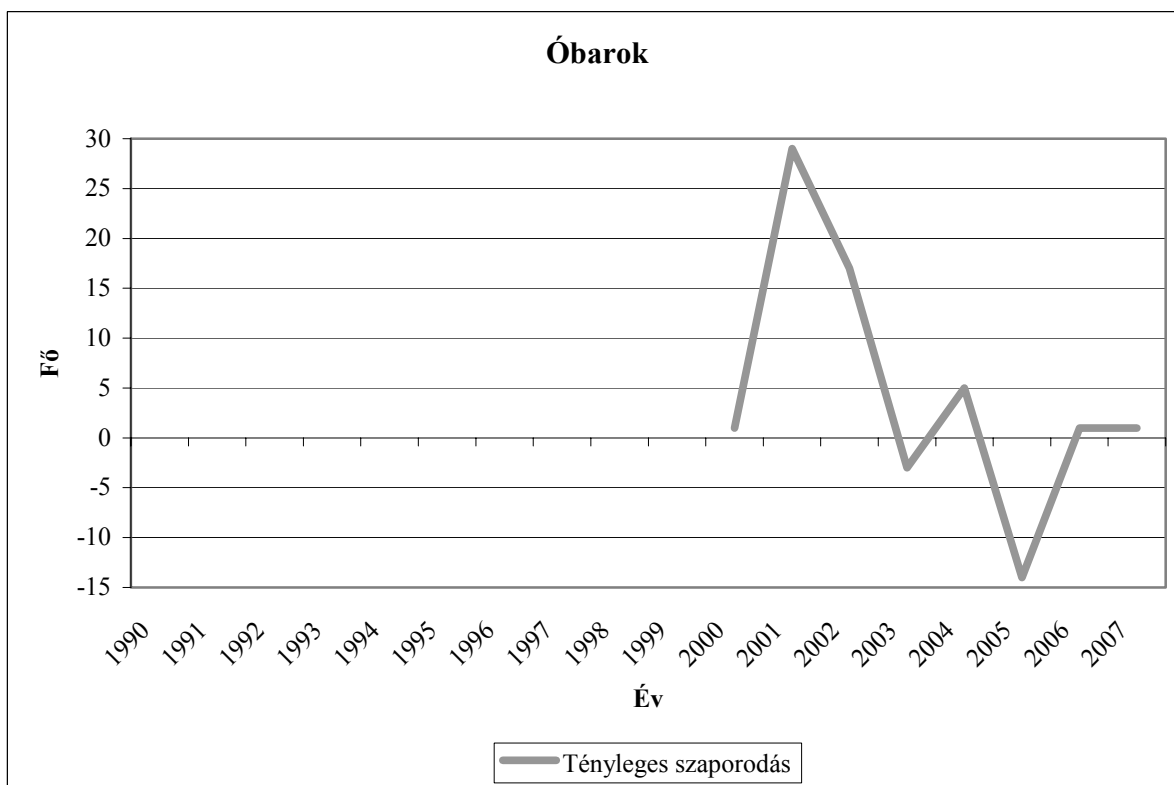
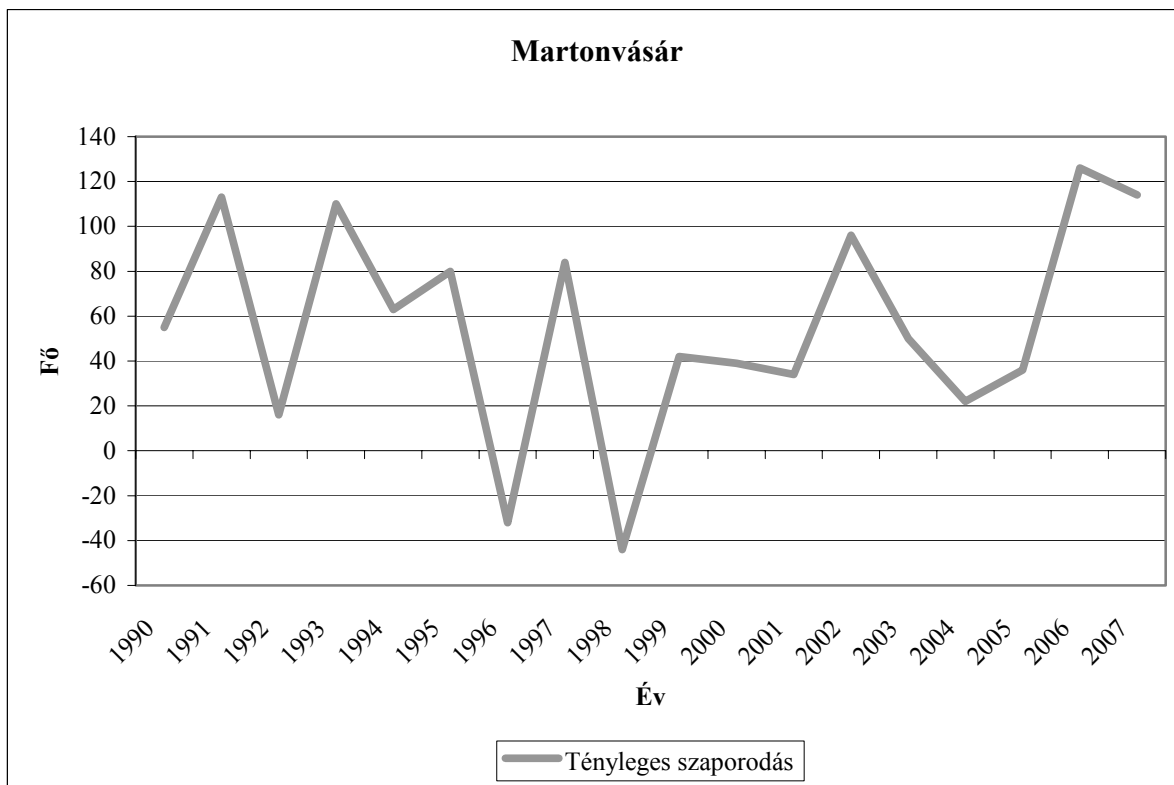

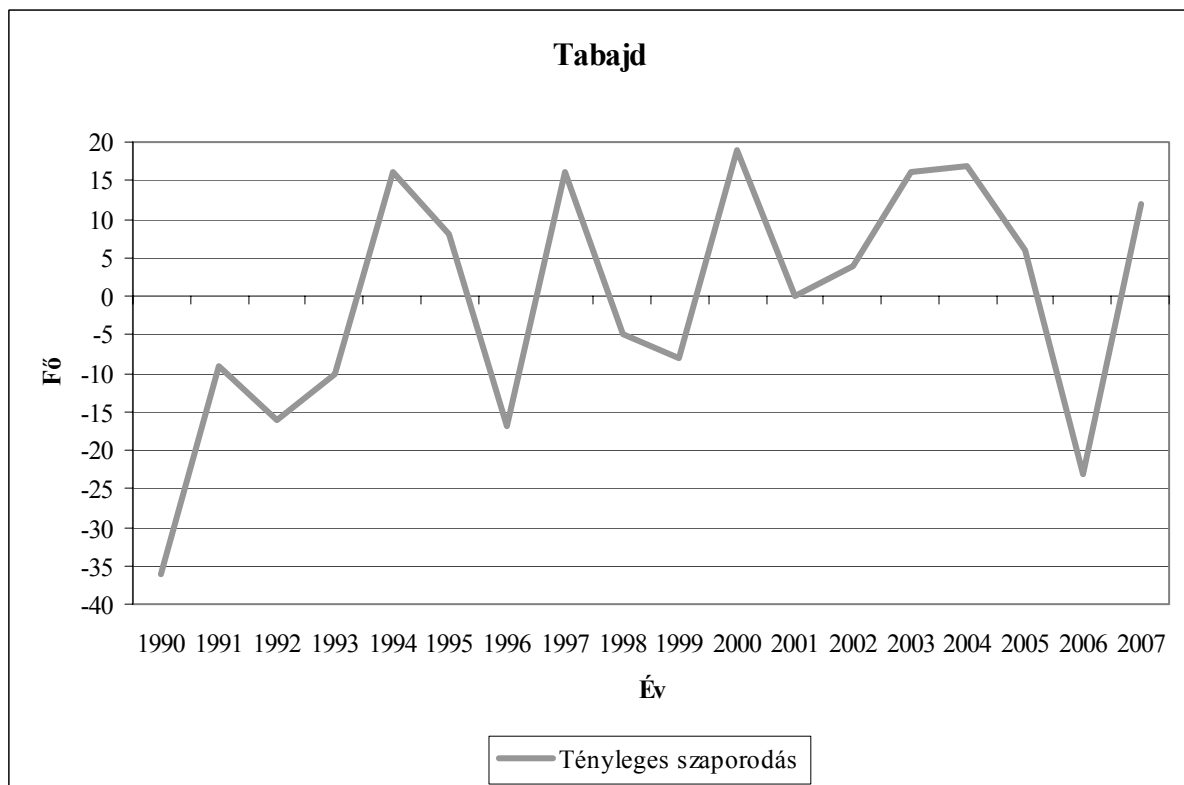
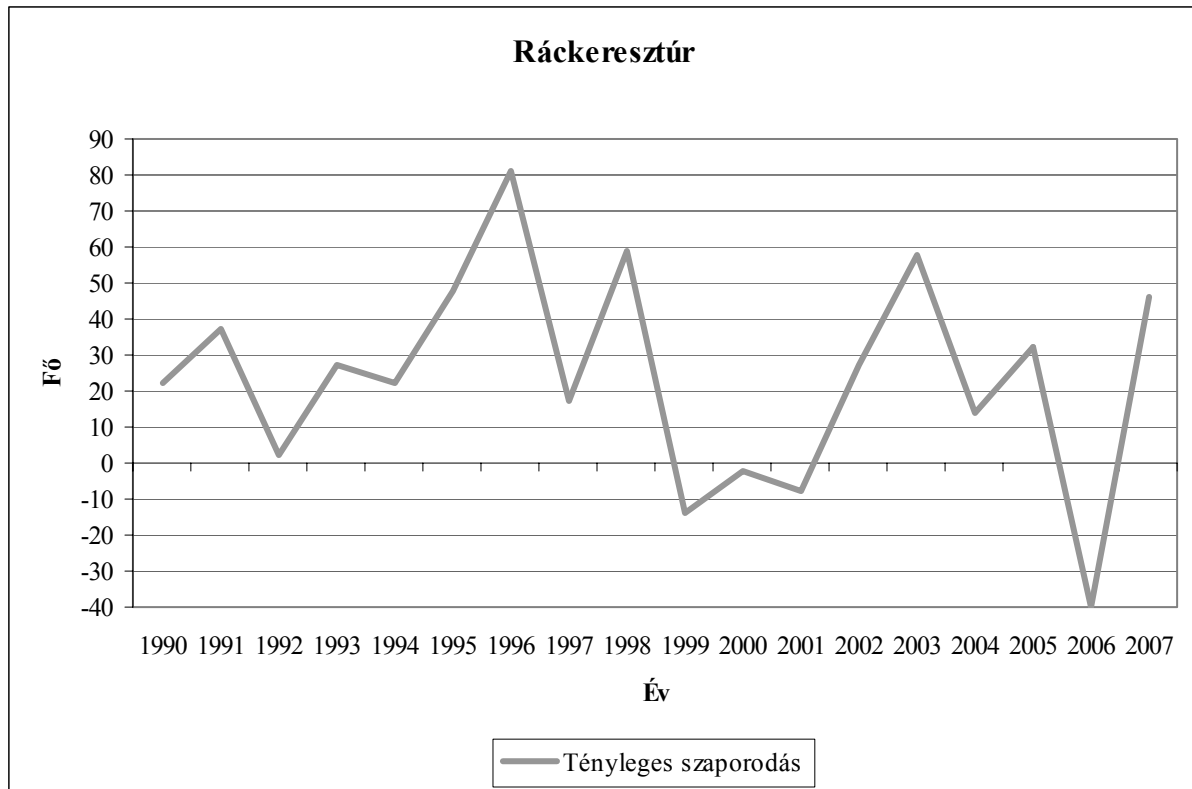

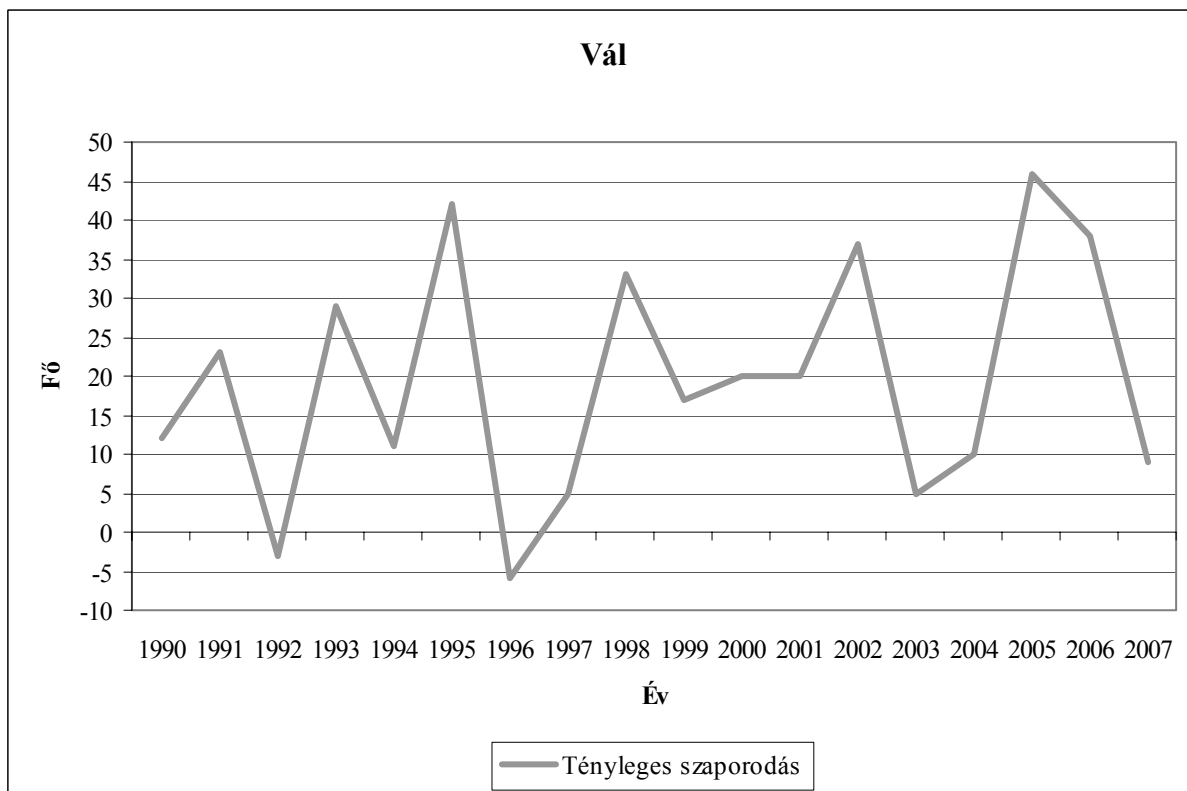
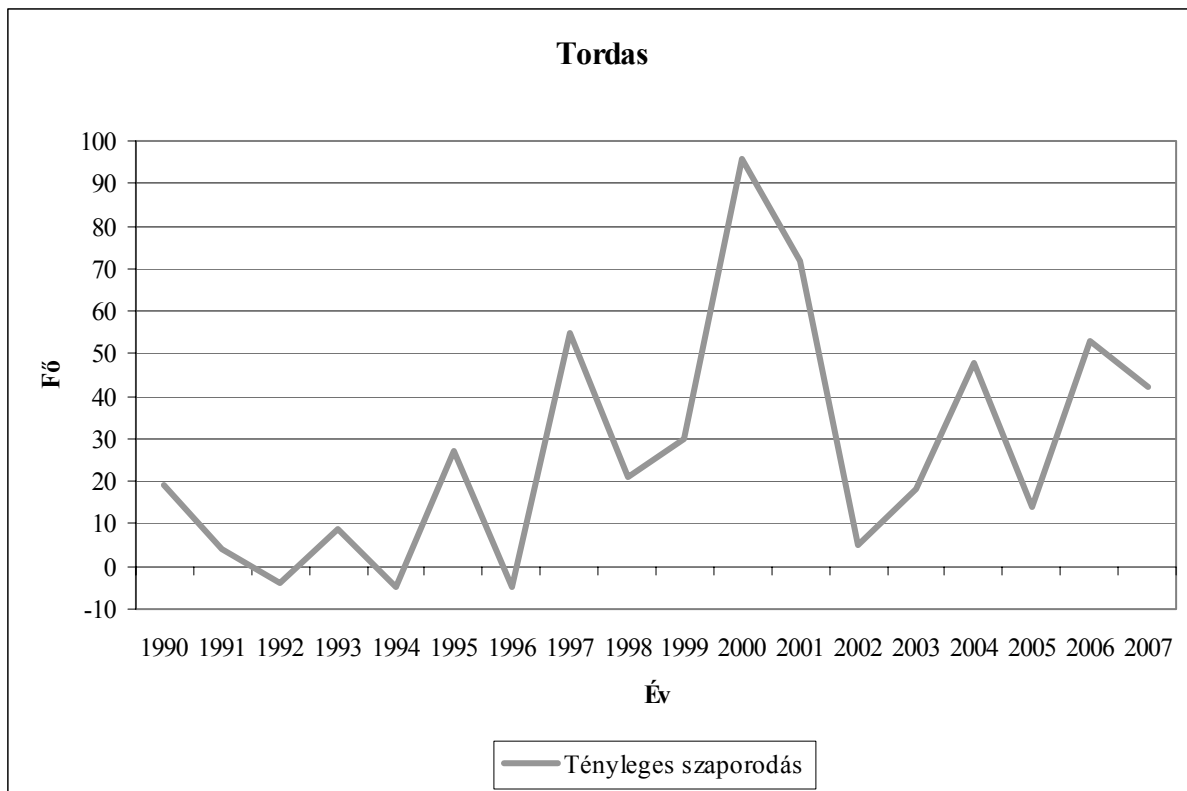

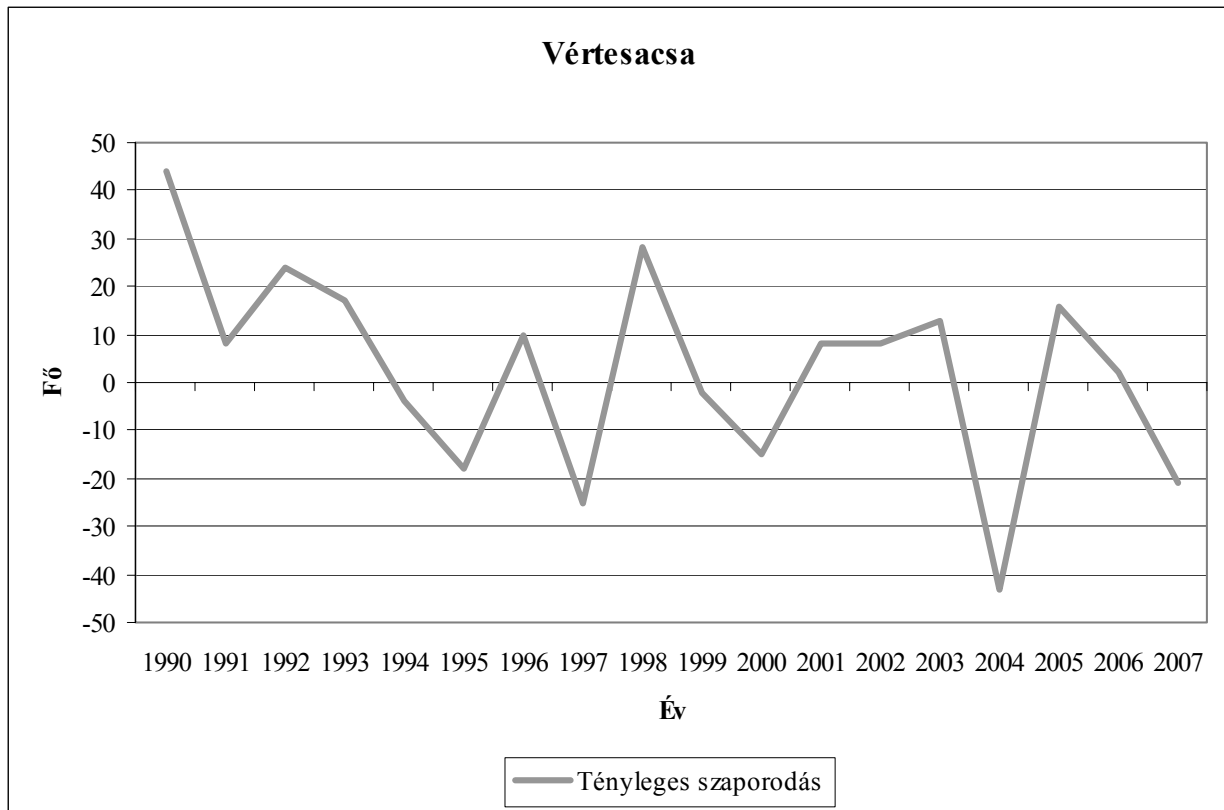

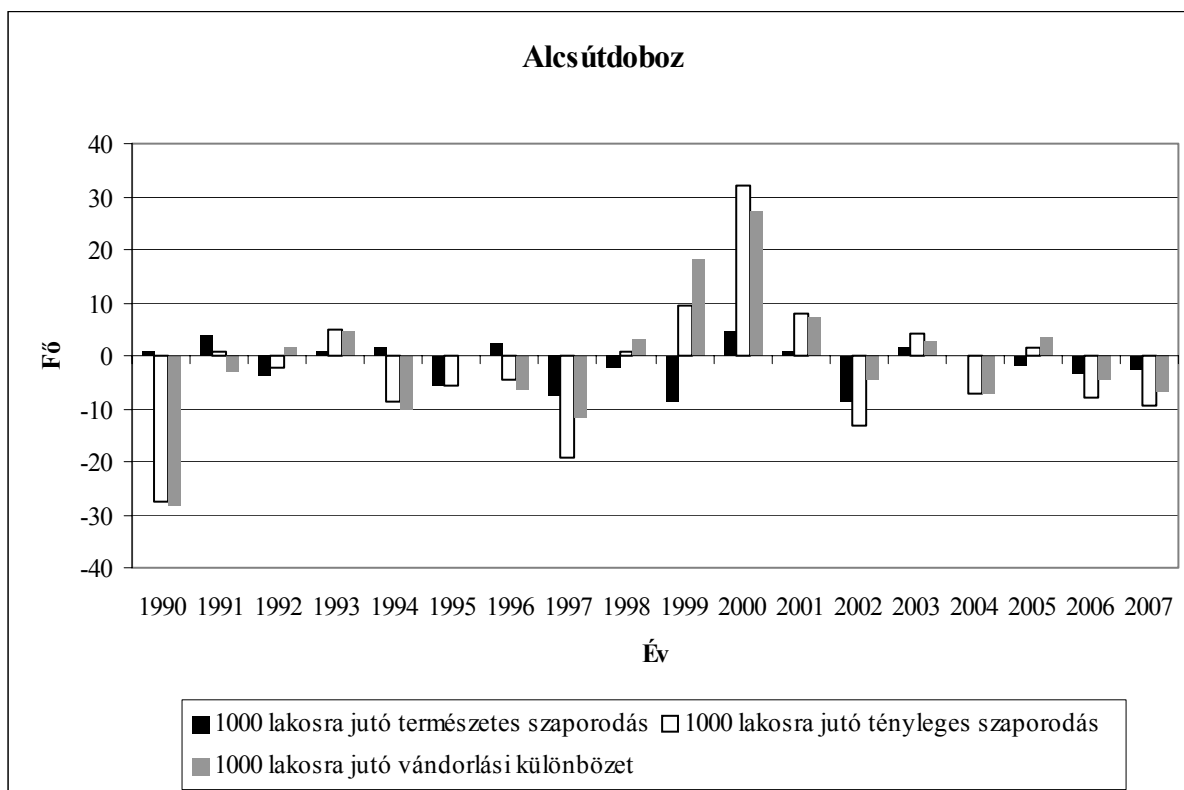
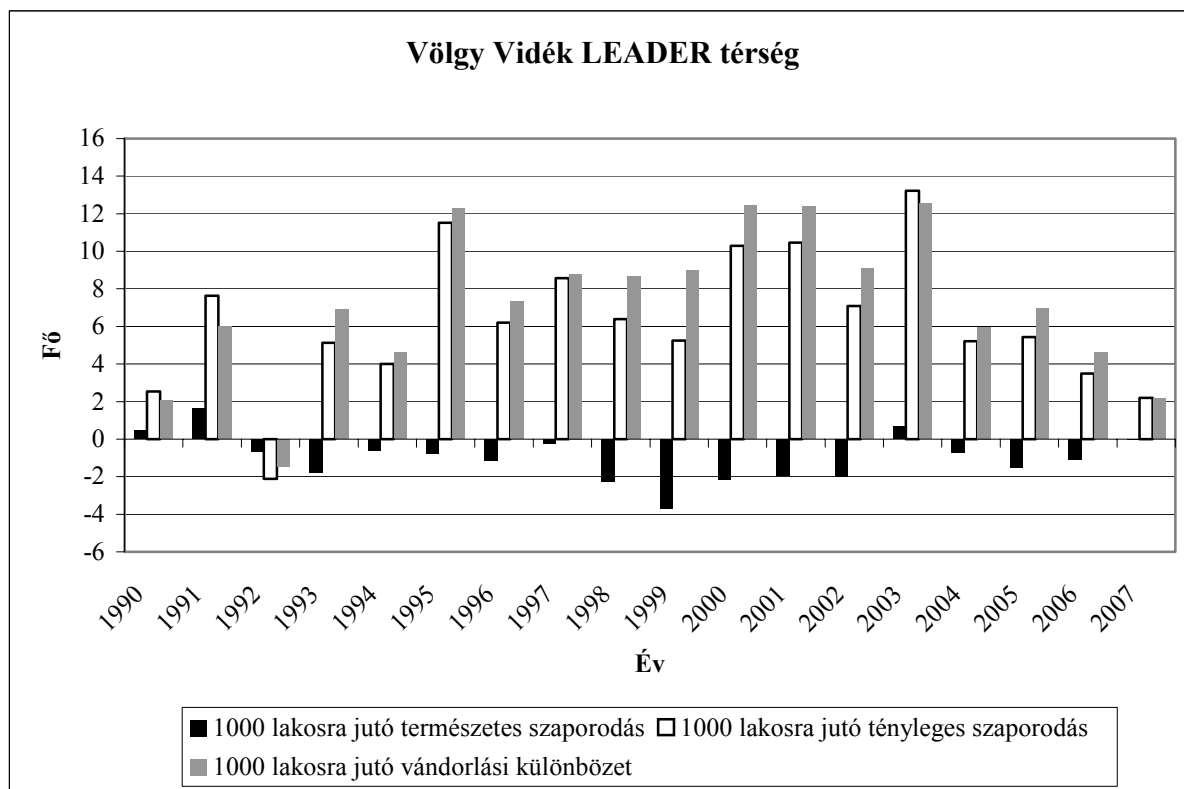

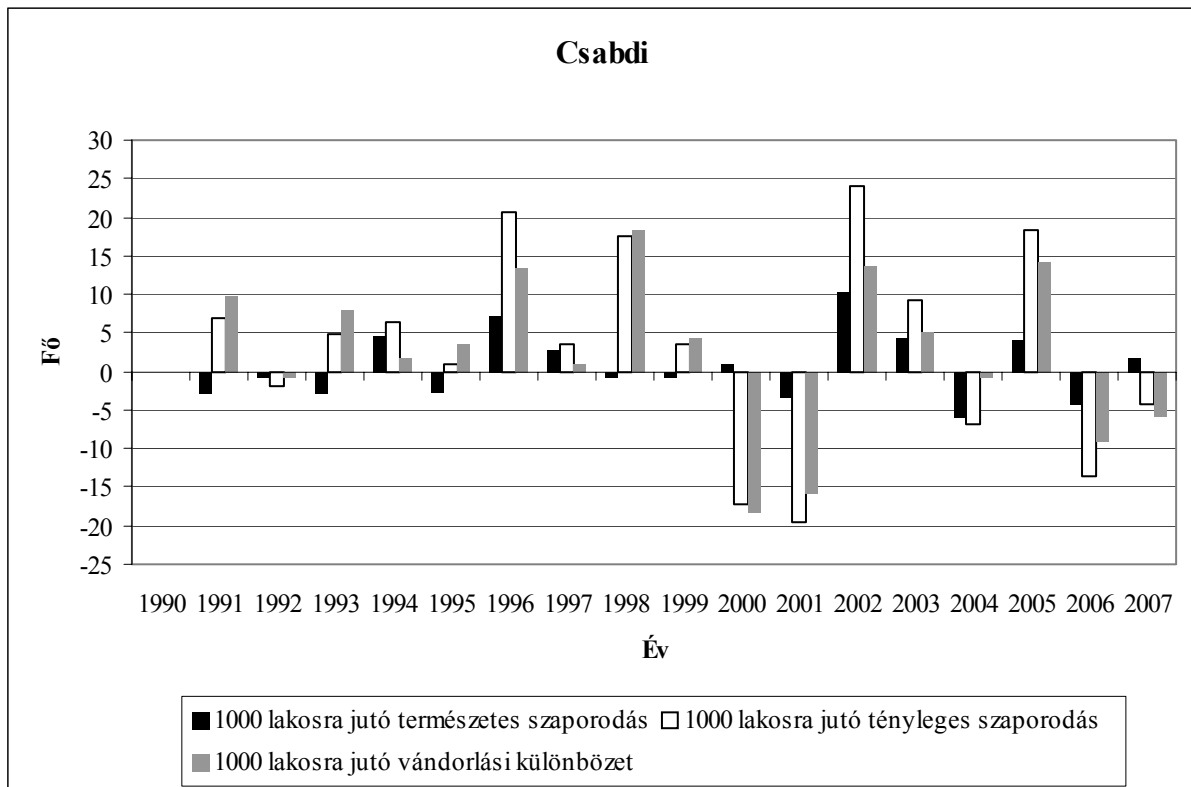
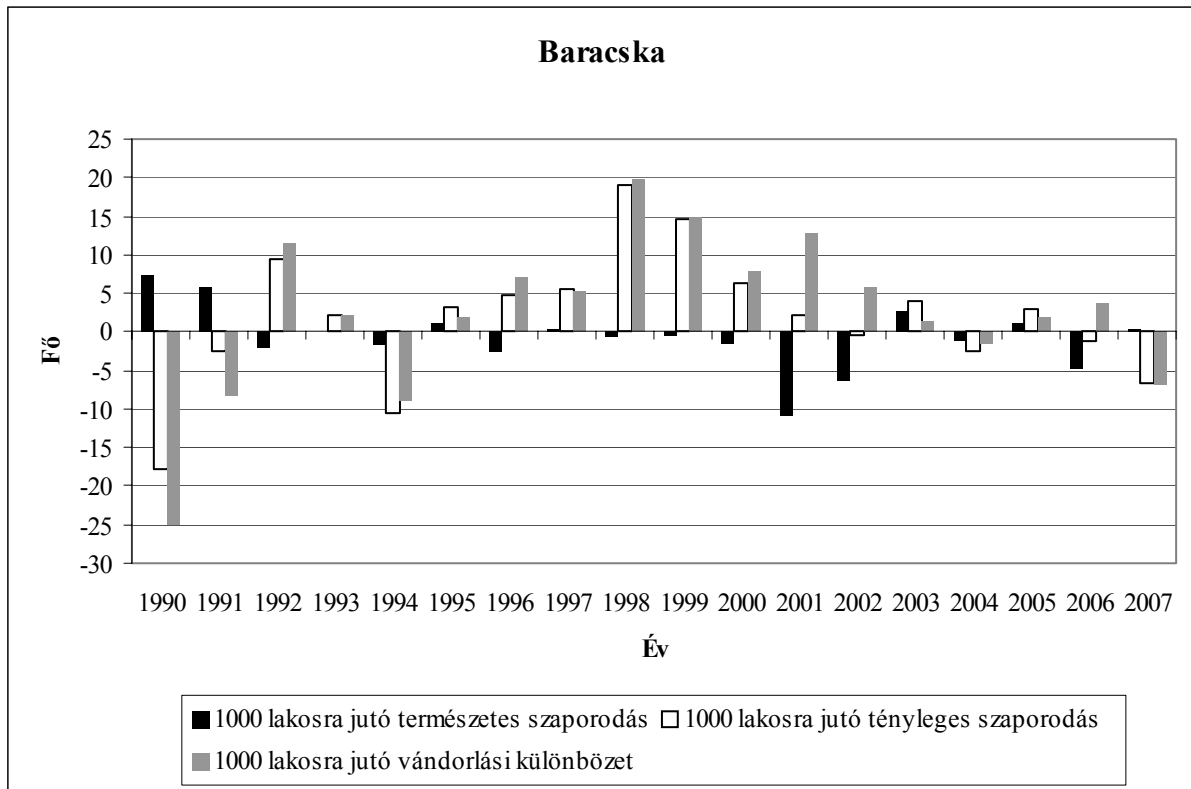

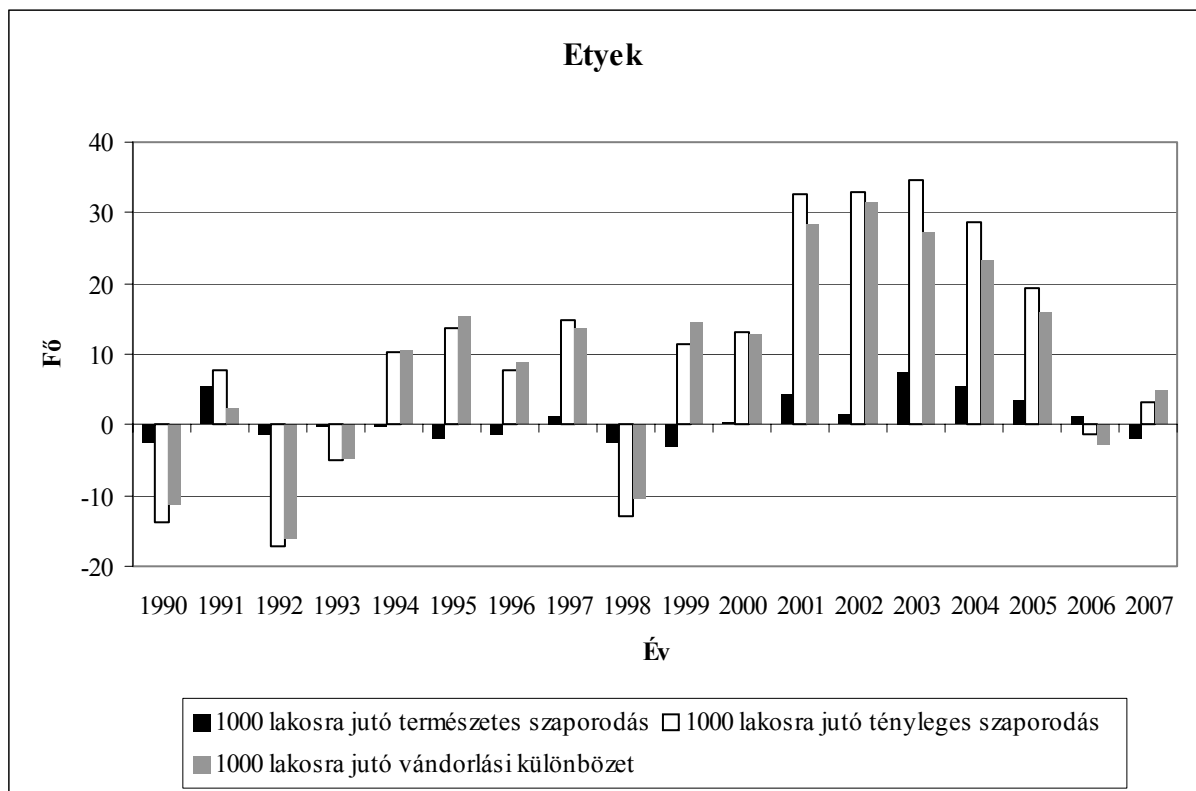
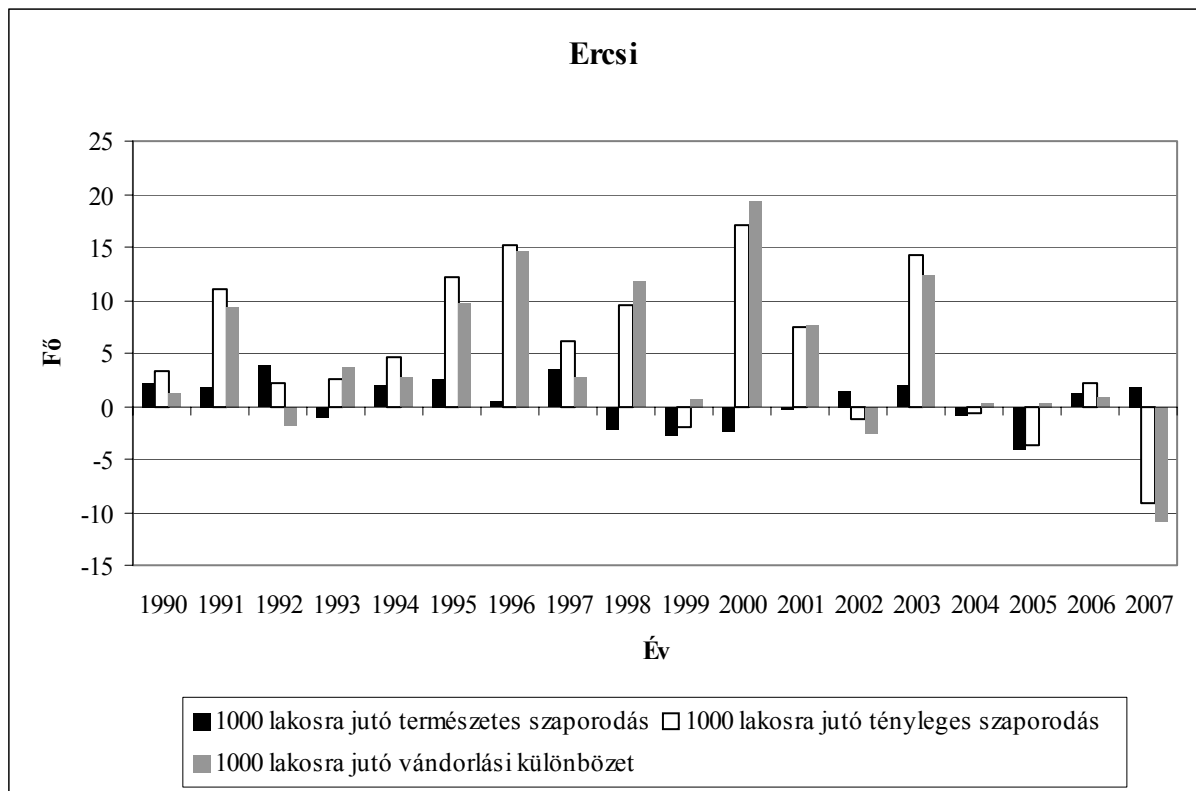

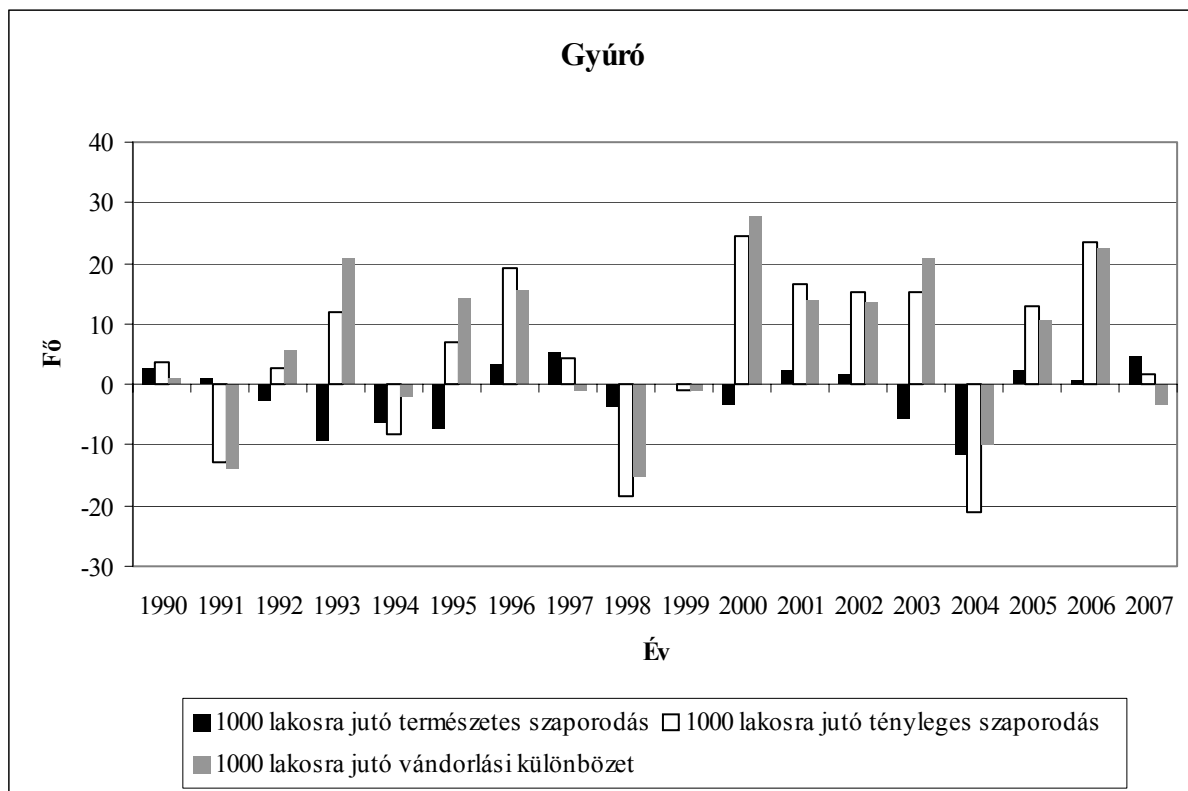
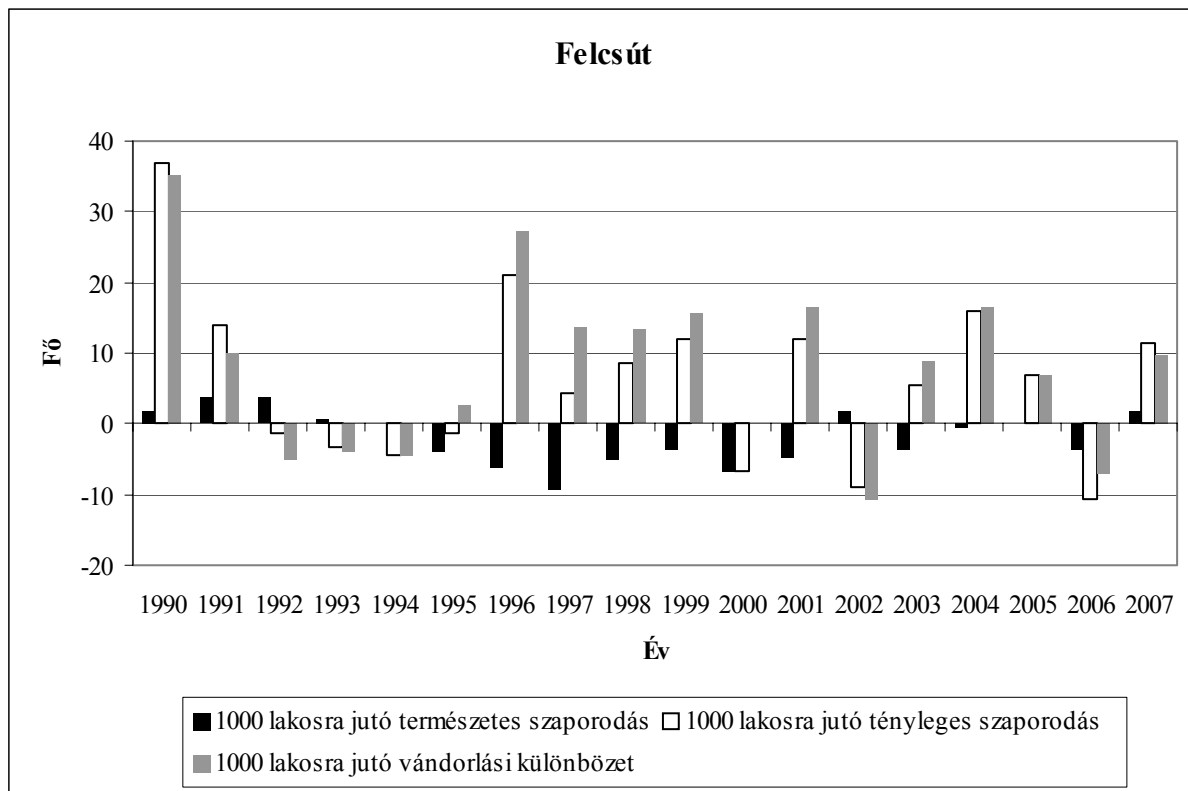
Forrás: KSH adatok alapján saját szerkesztések

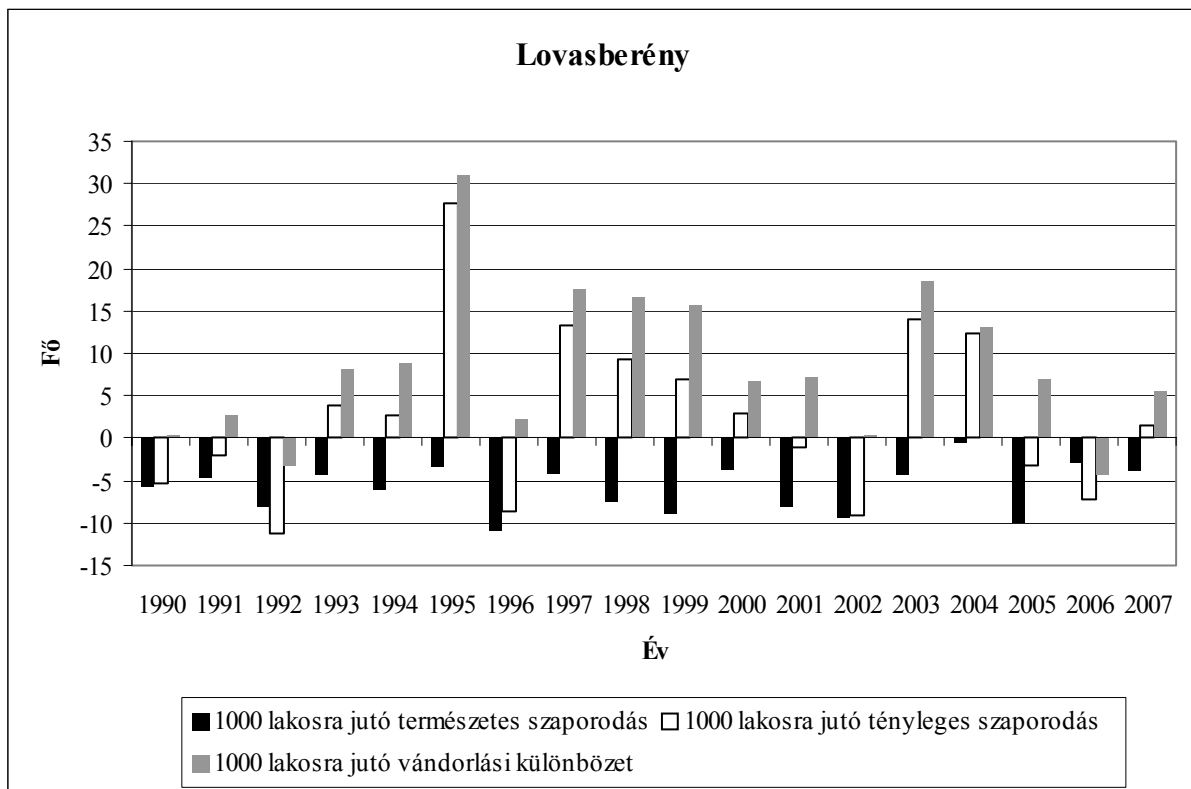
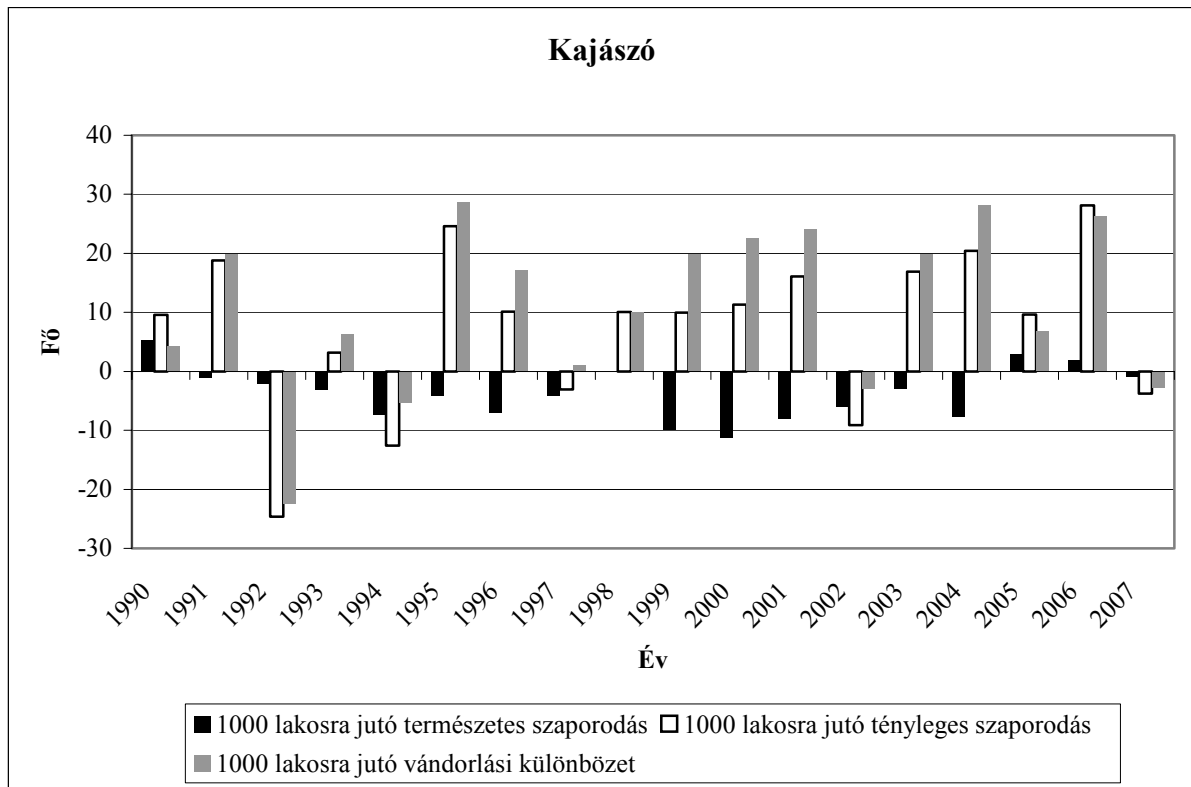
6. melléklet 1000 lakosra jutó természetes szaporodás, vándorlási különbözet és tényleges szaporodás Völgy Vidéken és településein, 1990-2007

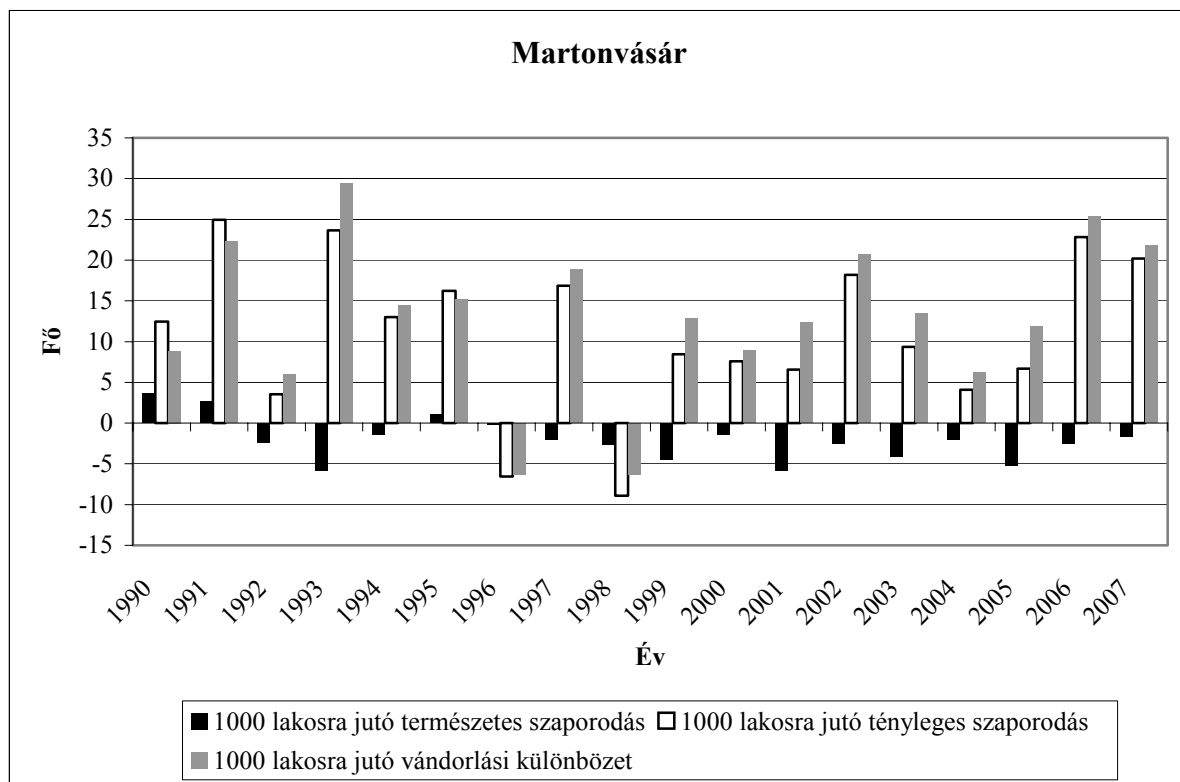
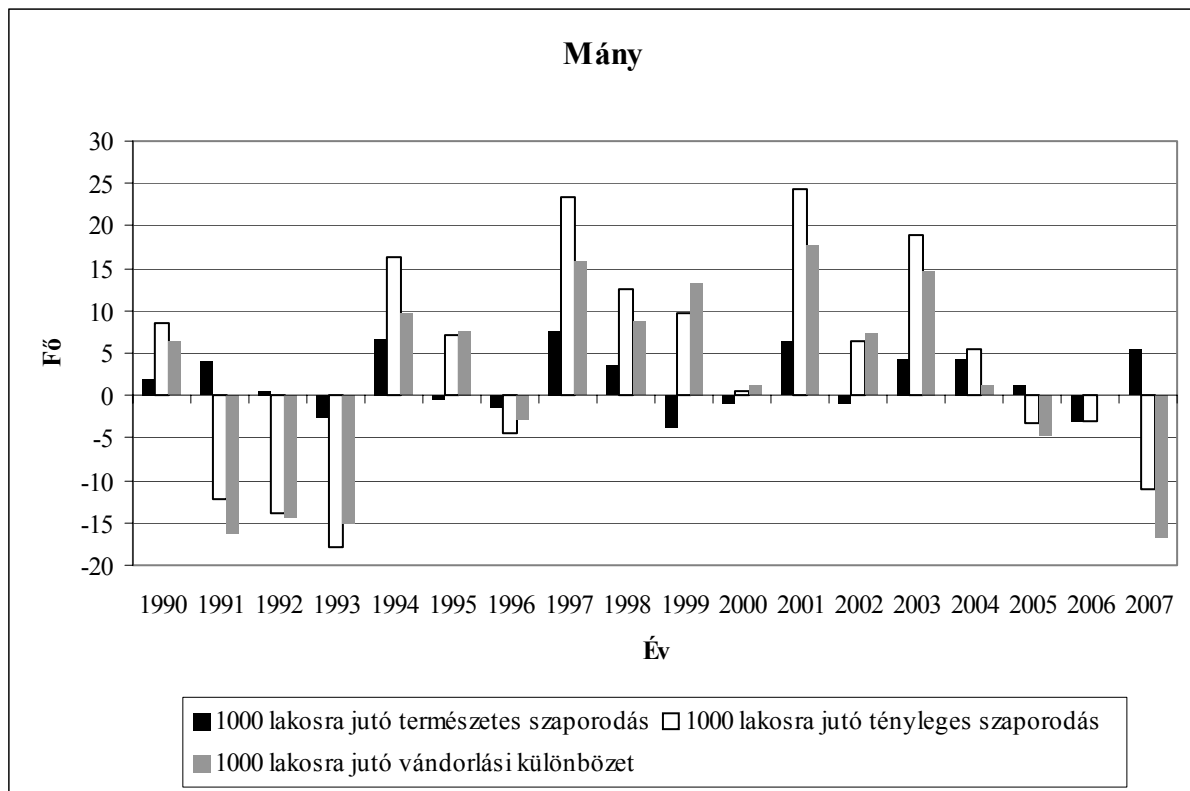

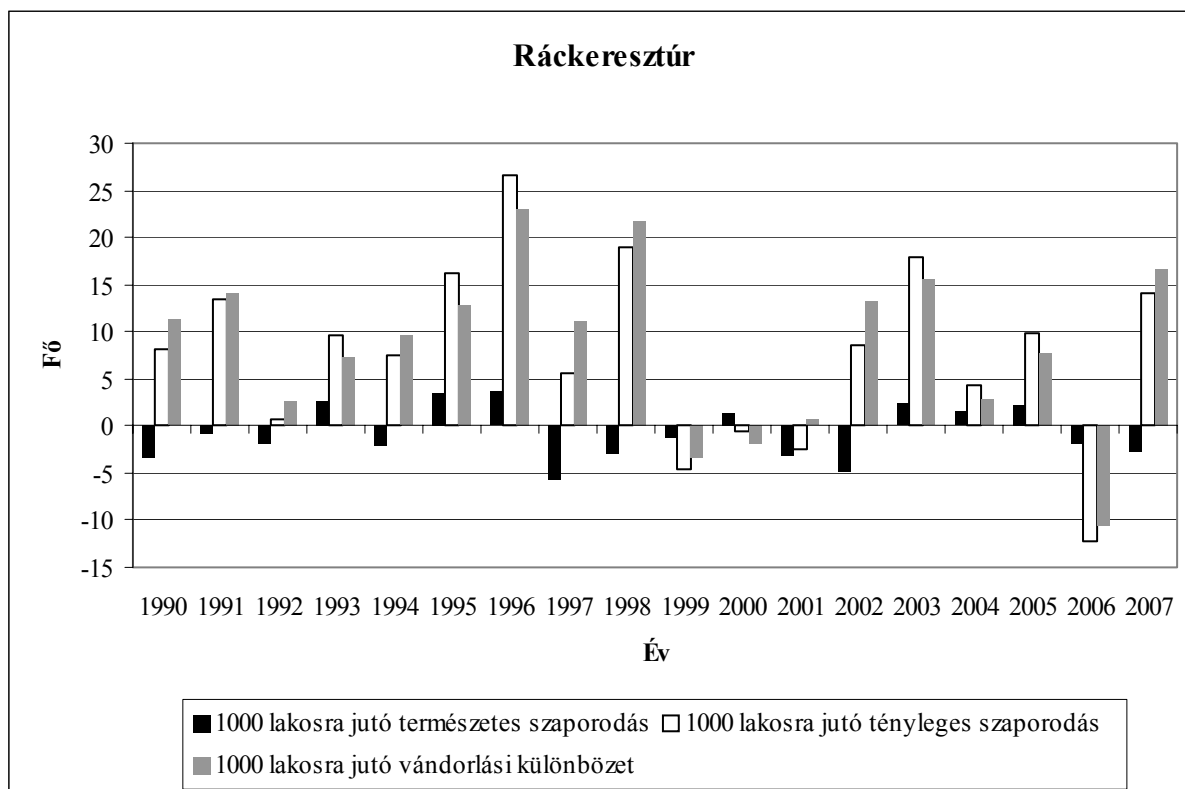
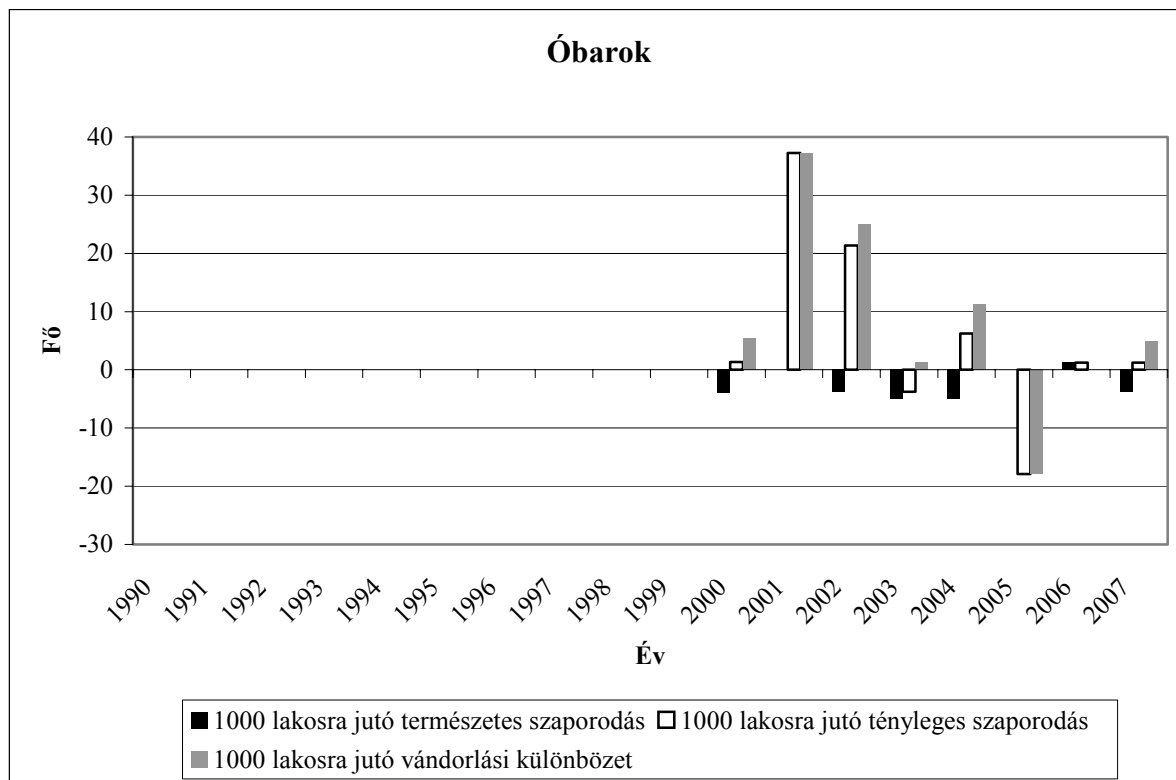

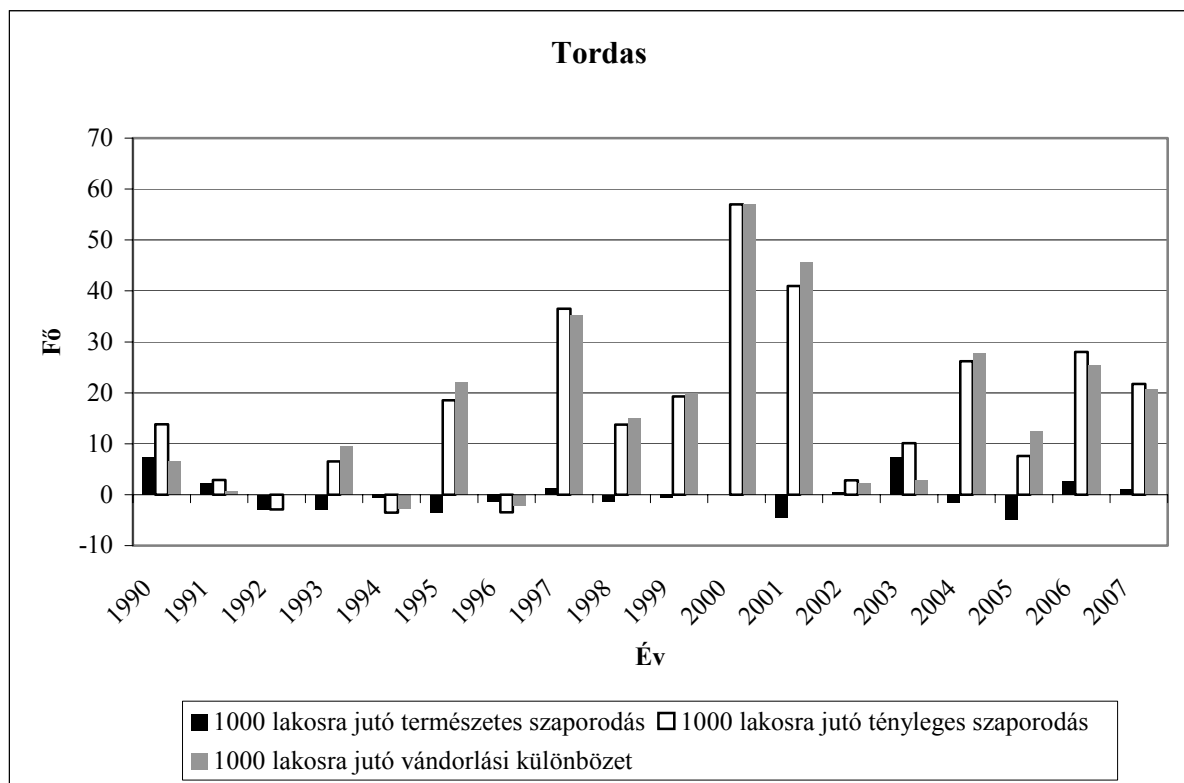
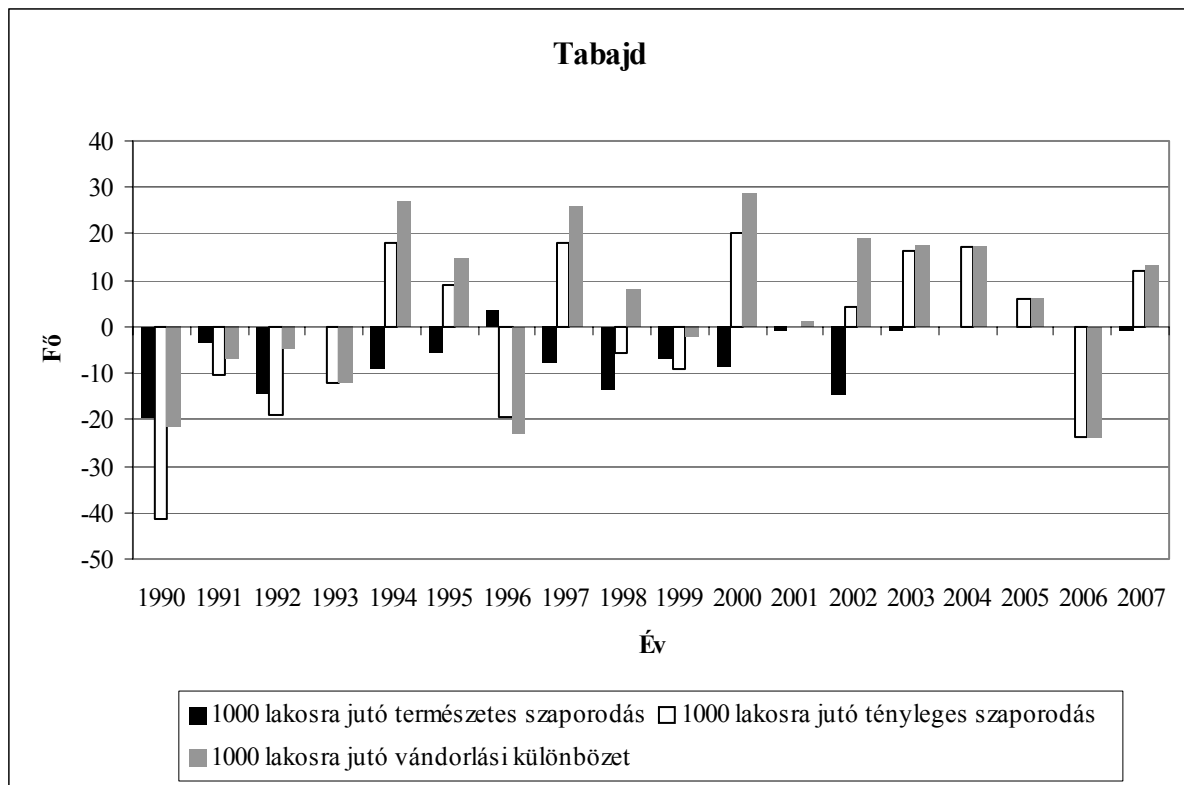

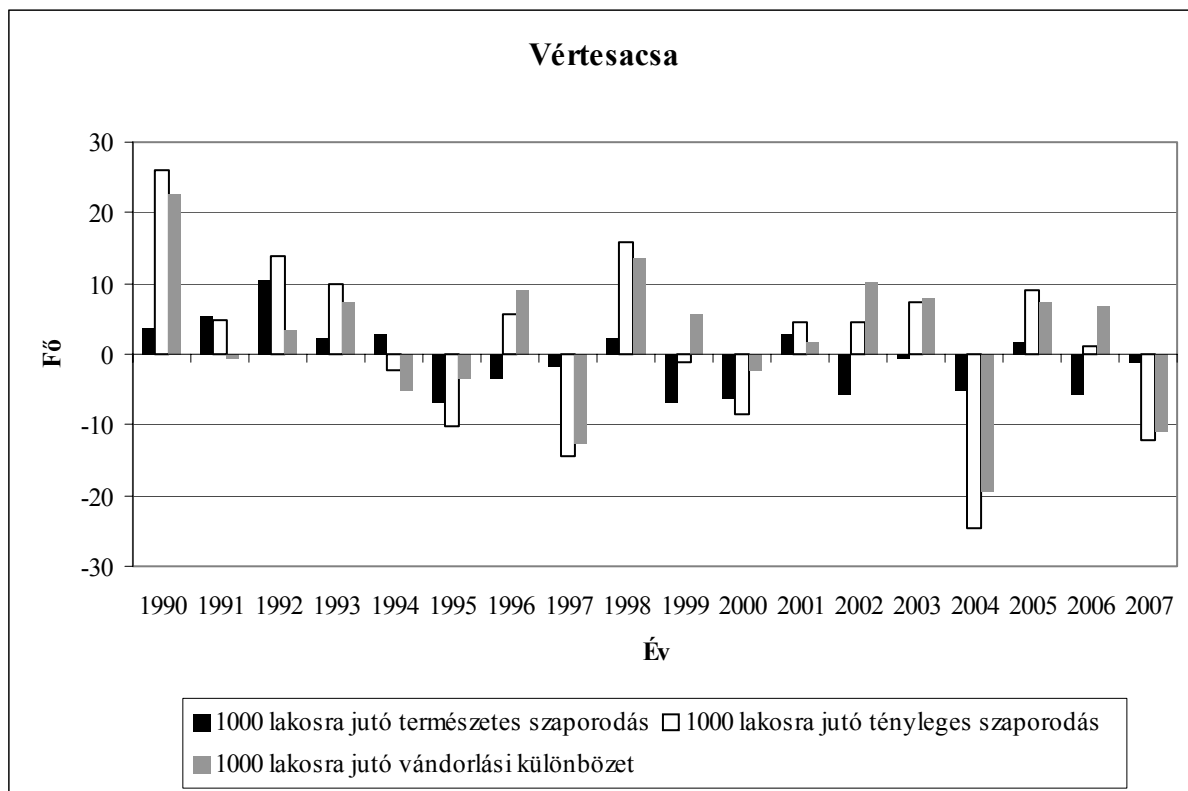
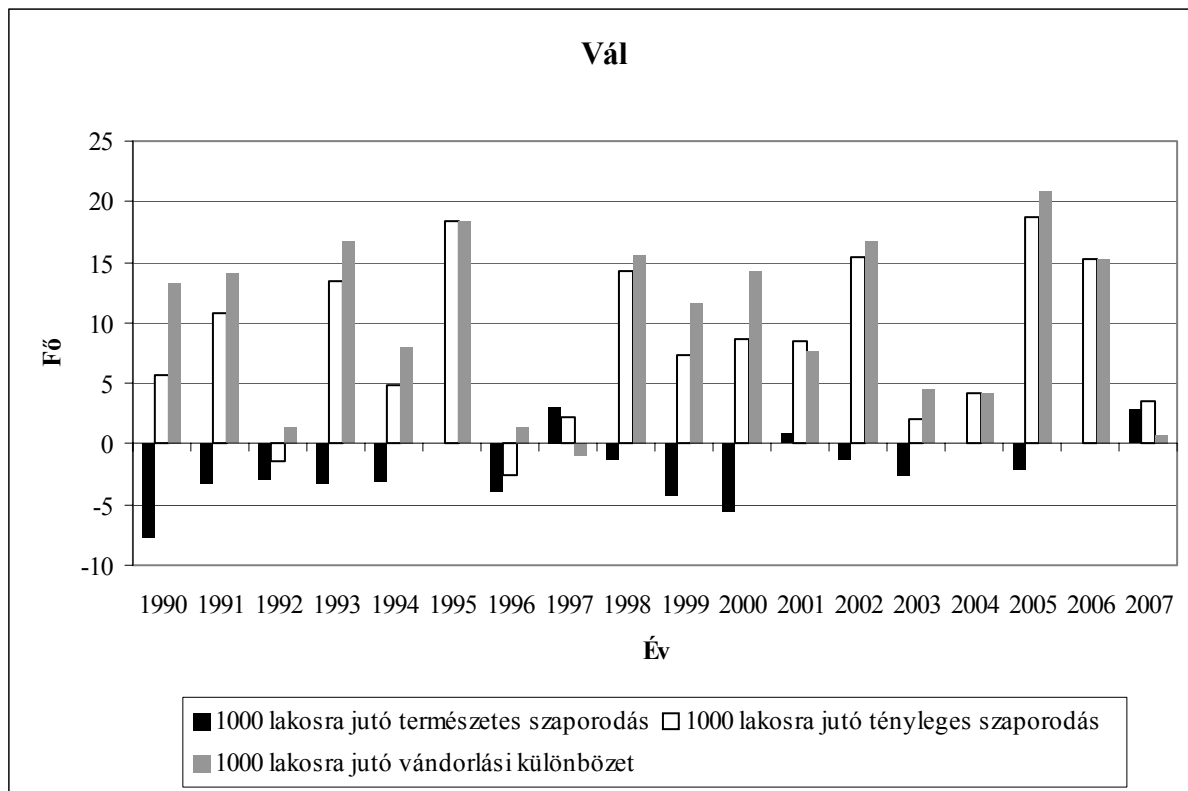

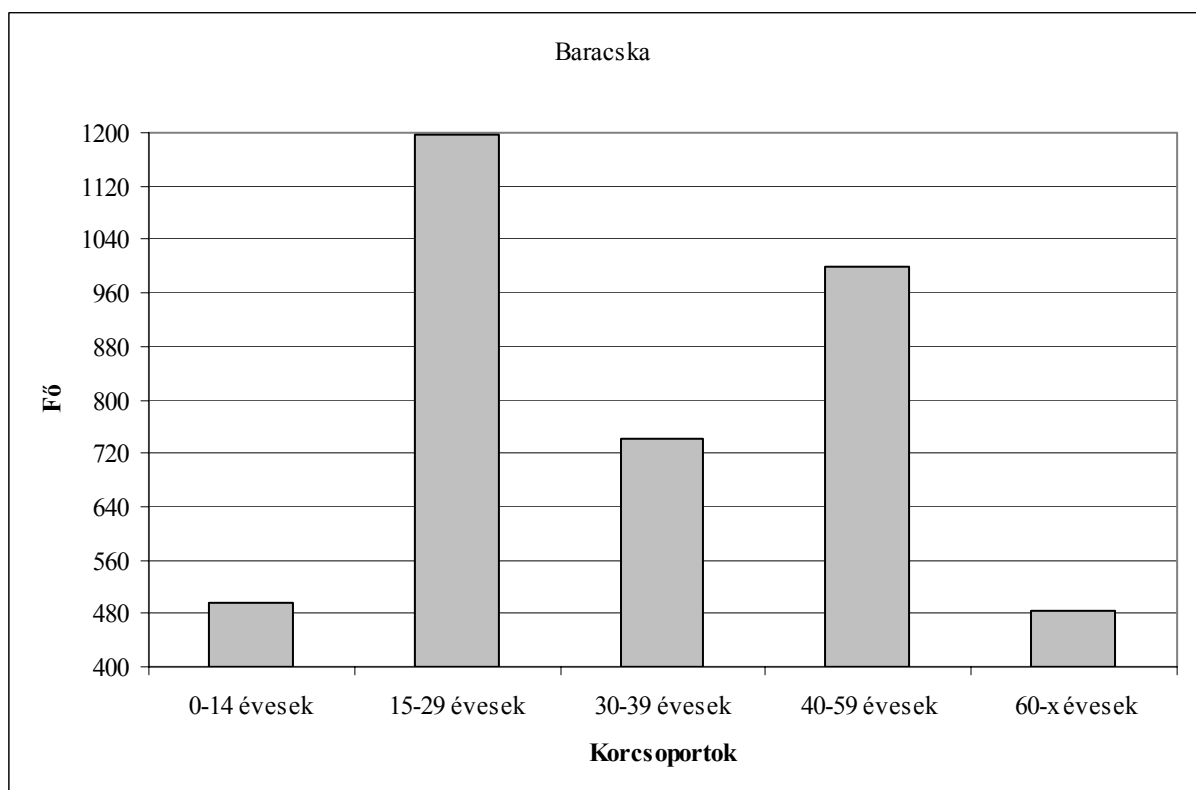
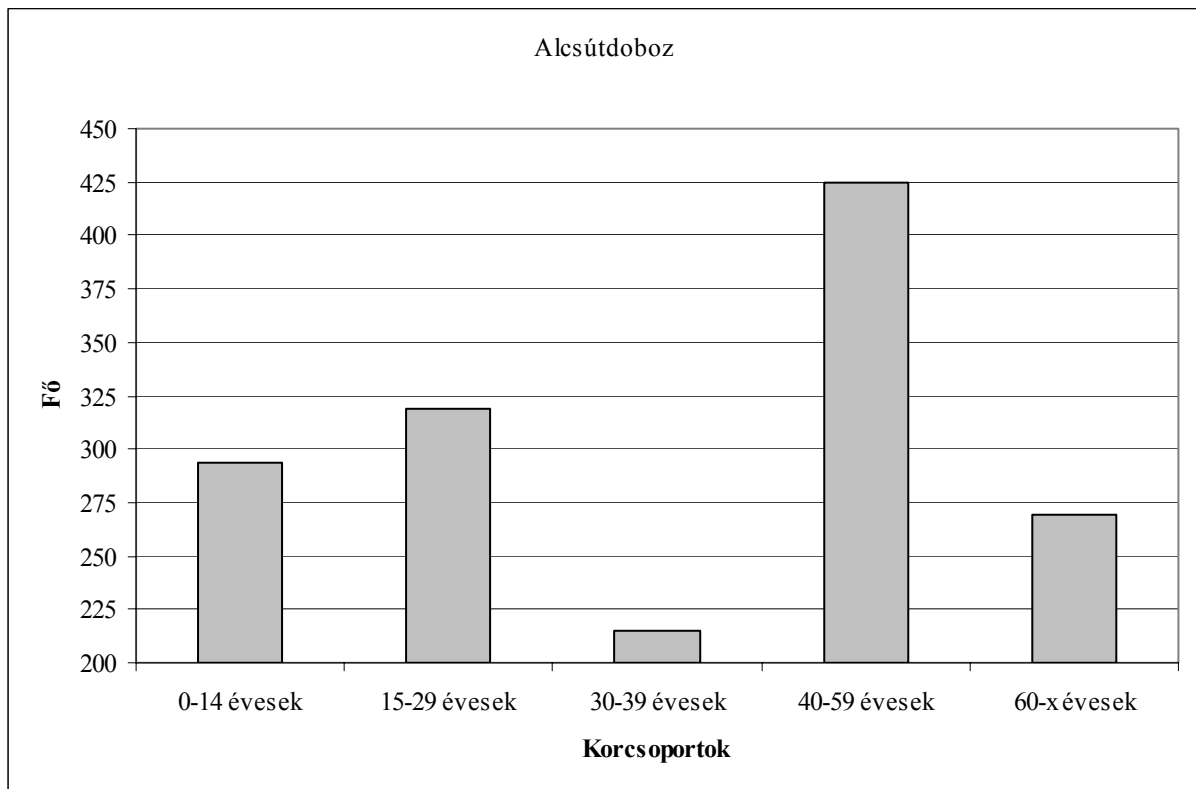

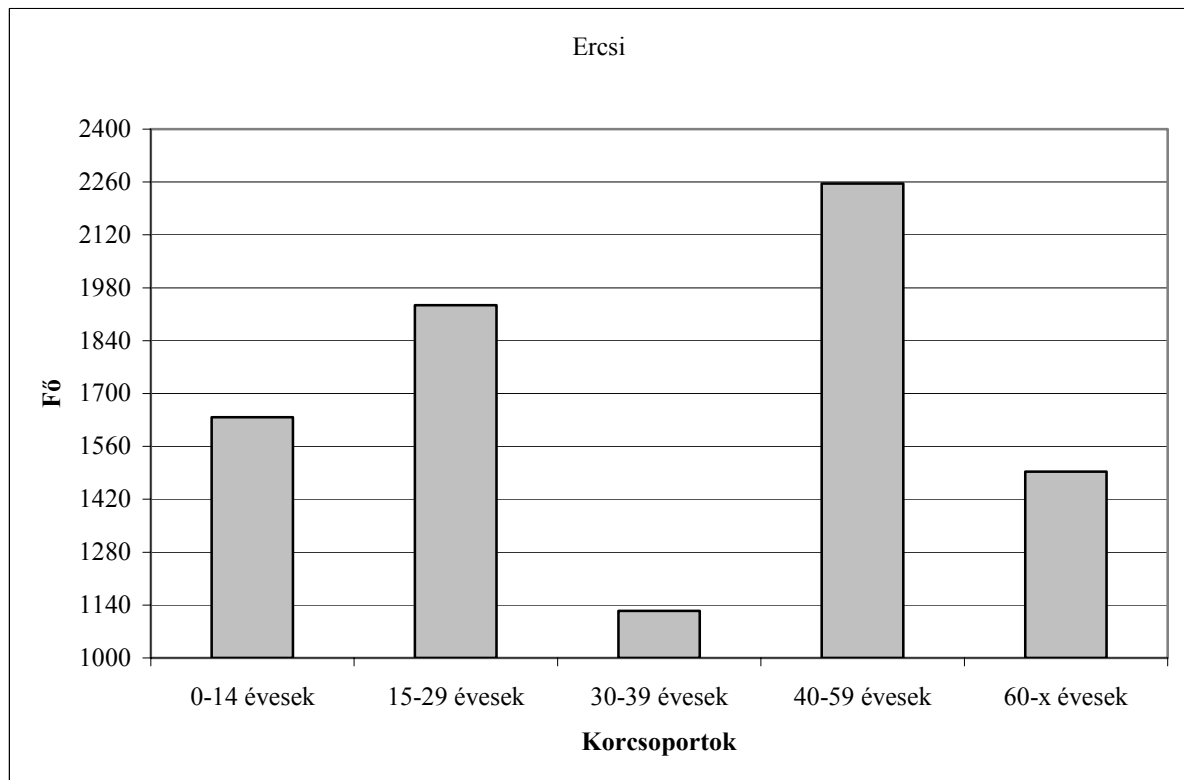
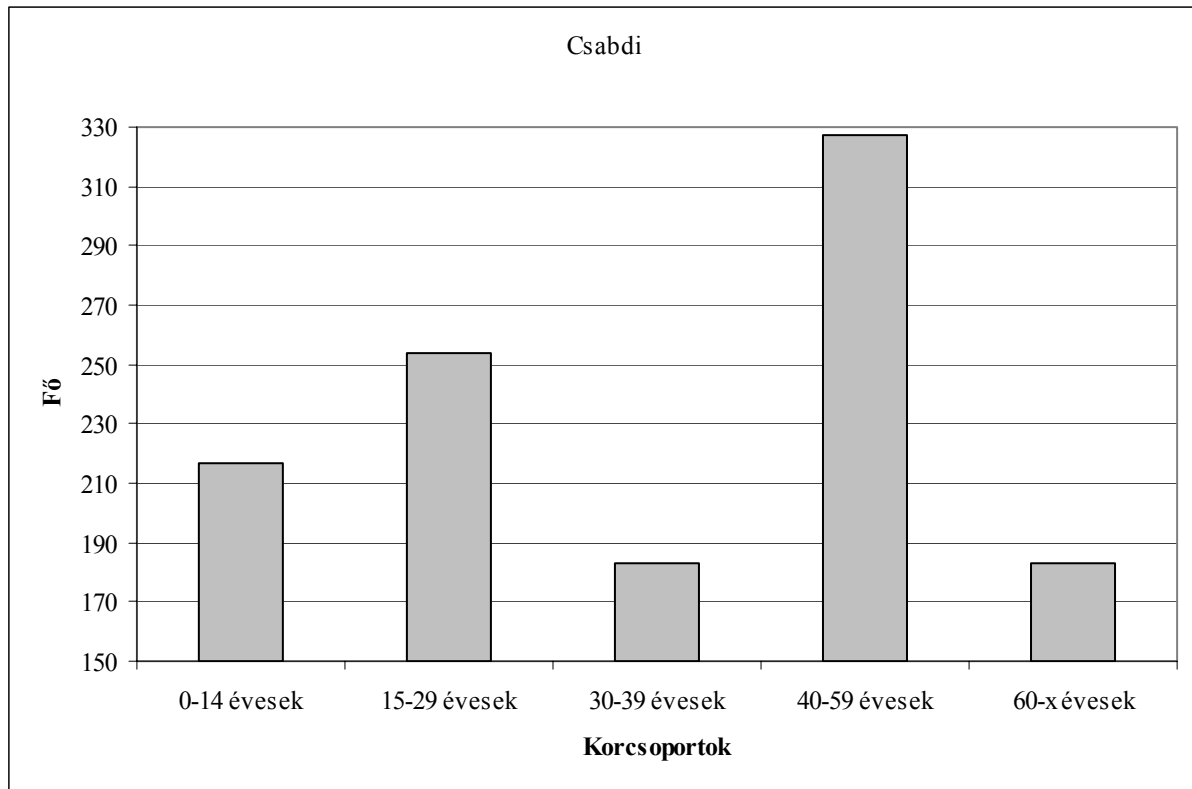

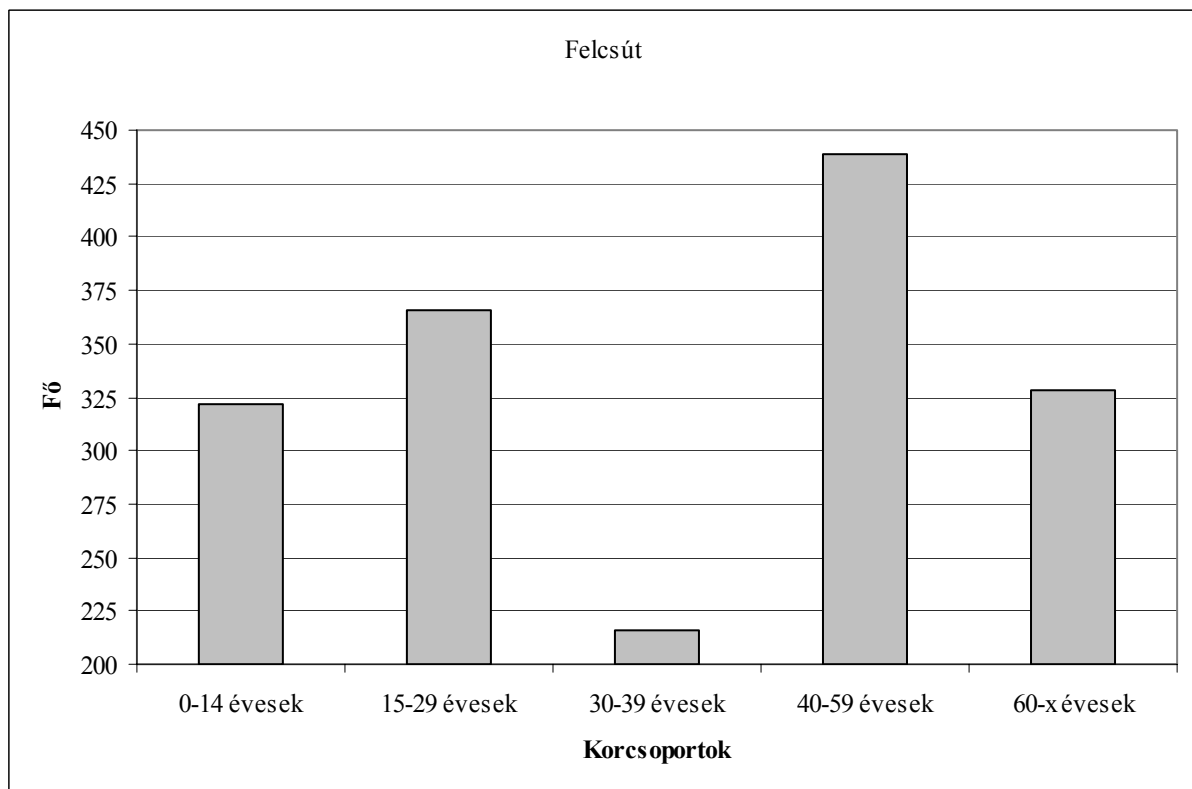
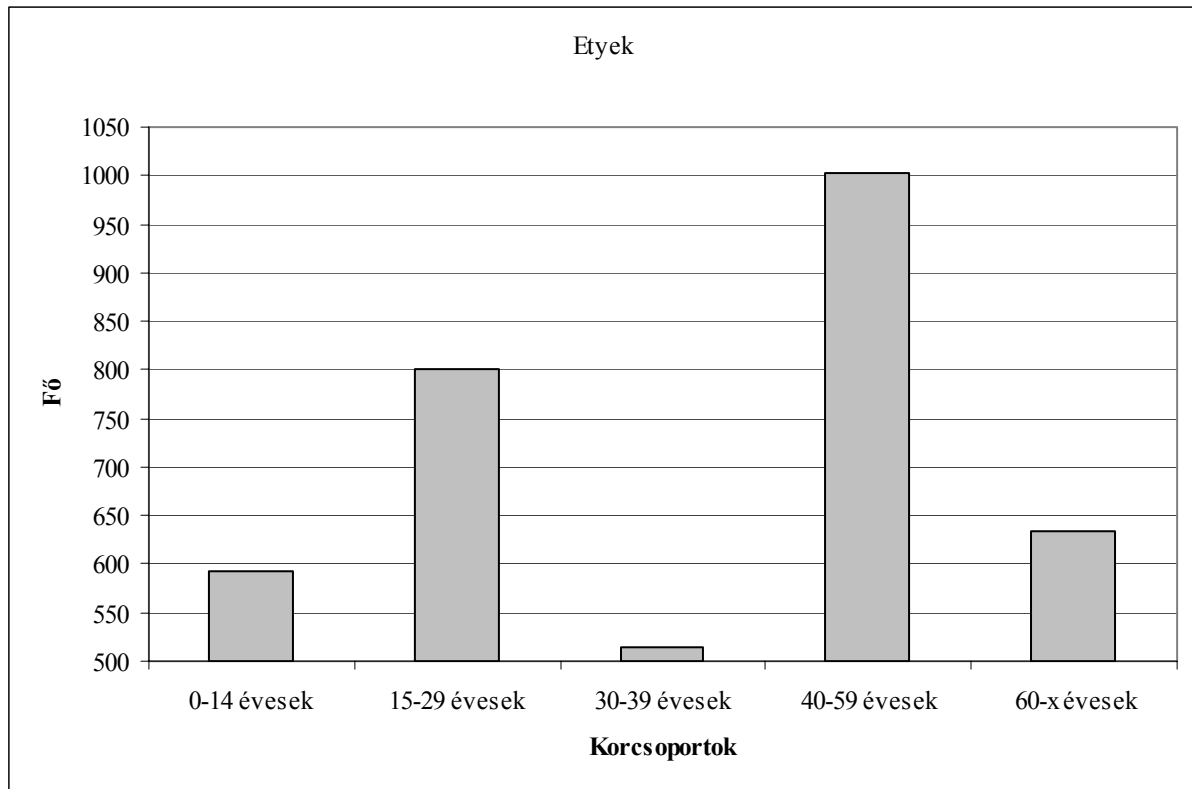

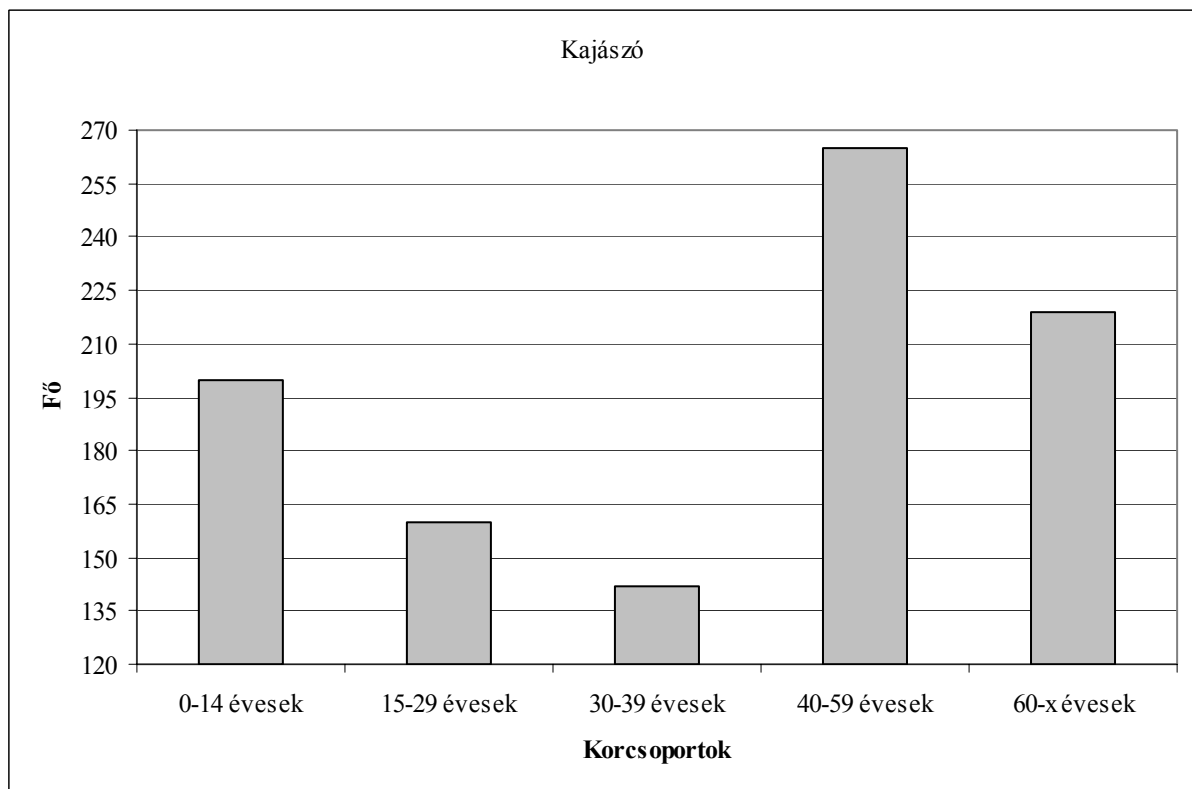
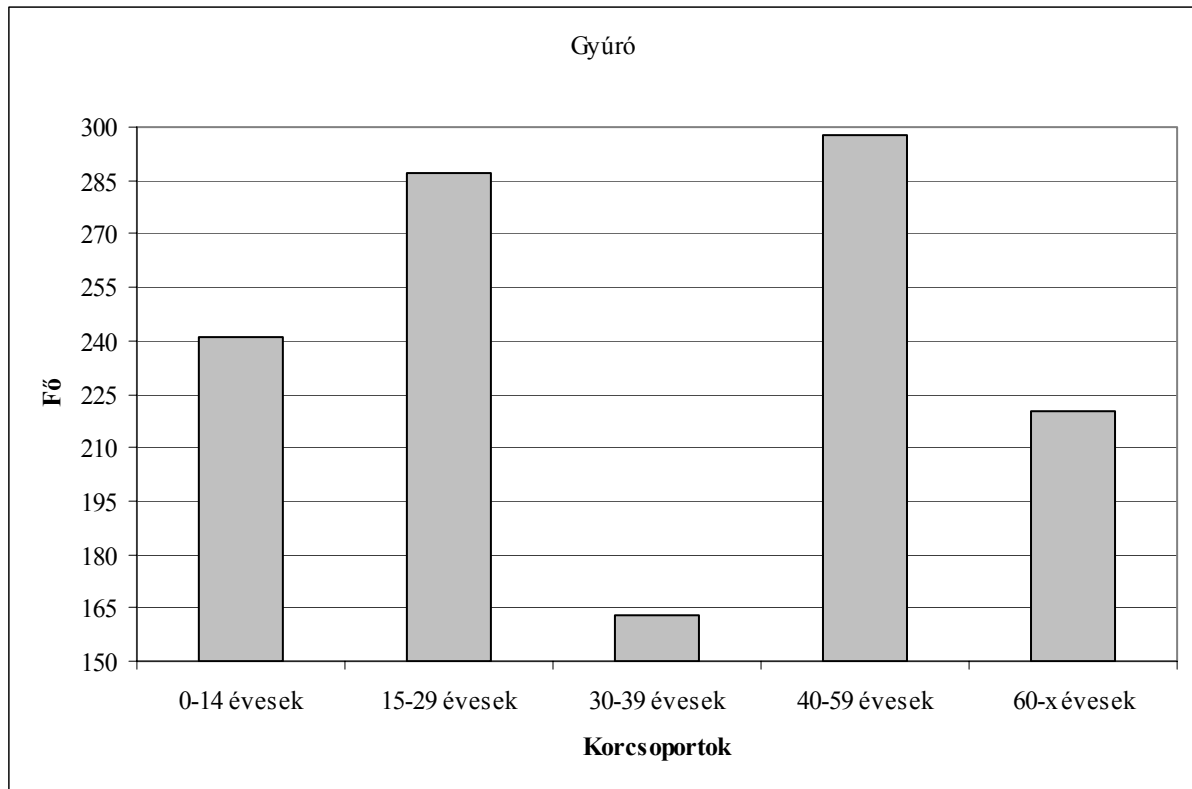
Forrás: KSH adatok alapján saját szerkesztések

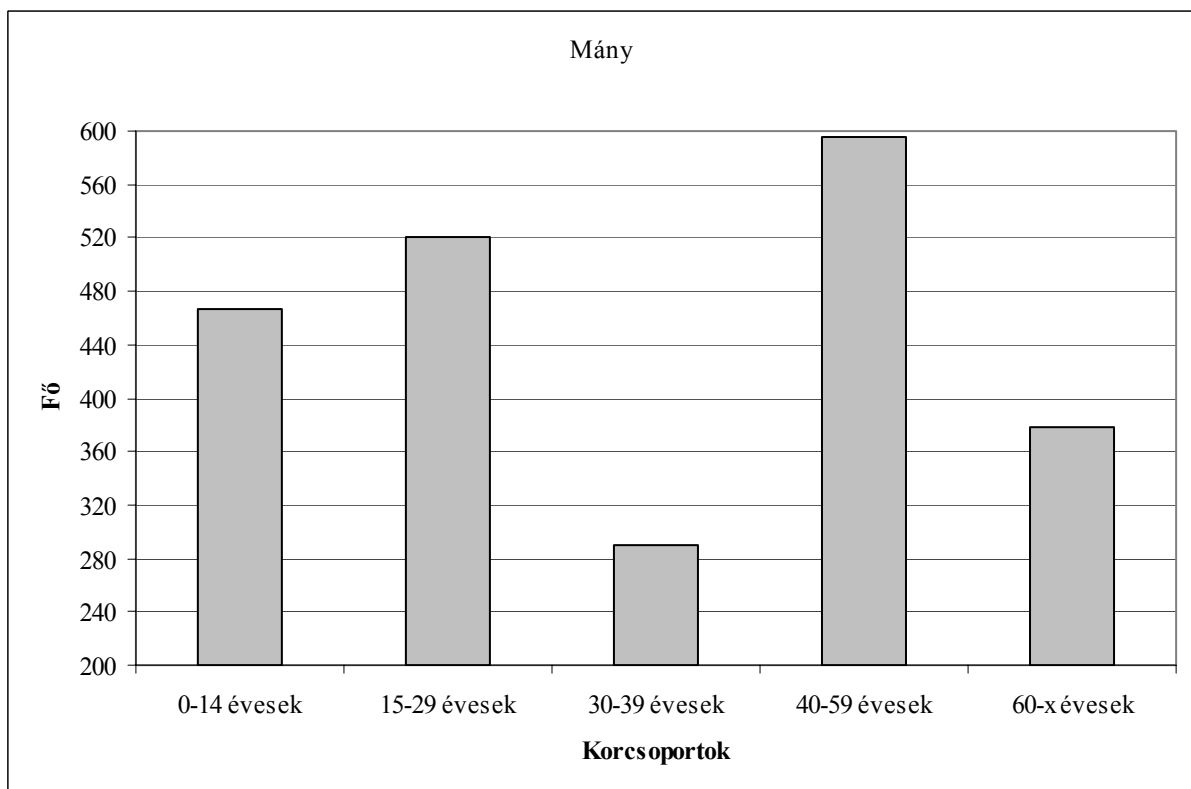
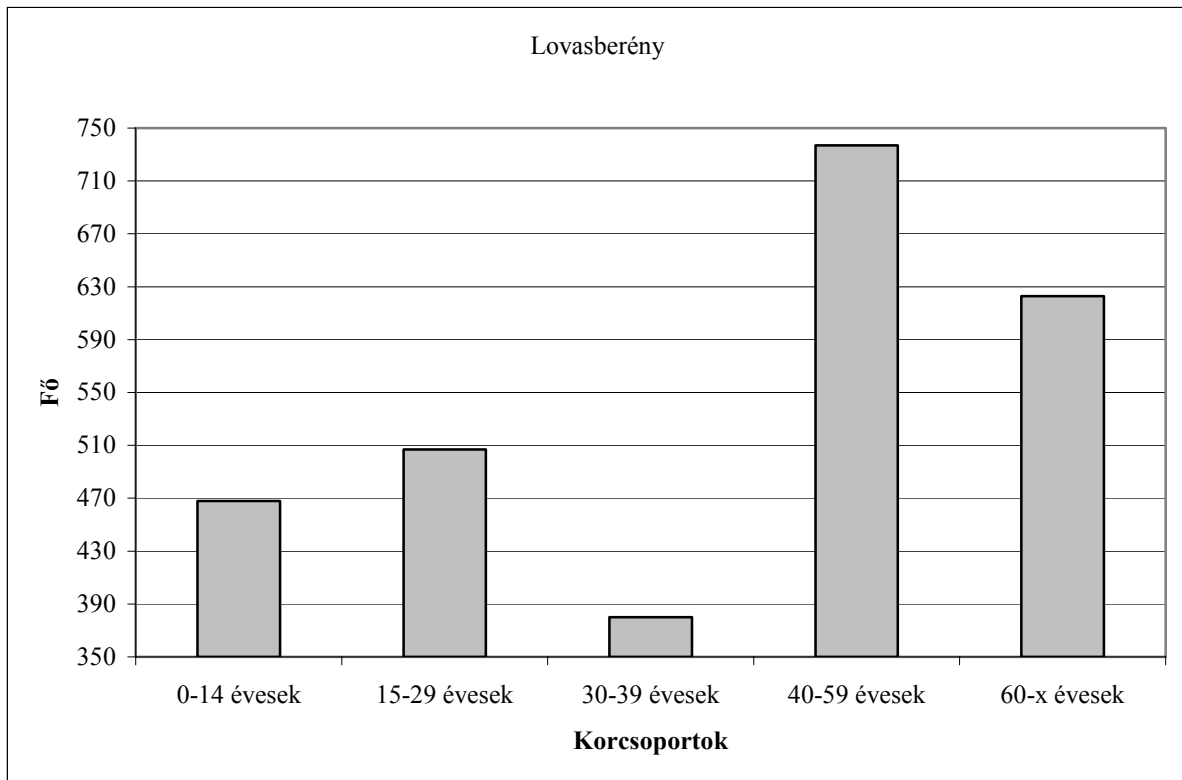
7. melléklet A népesség főbb korcsoportonkénti aránya Völgy Vidék településein, 2001

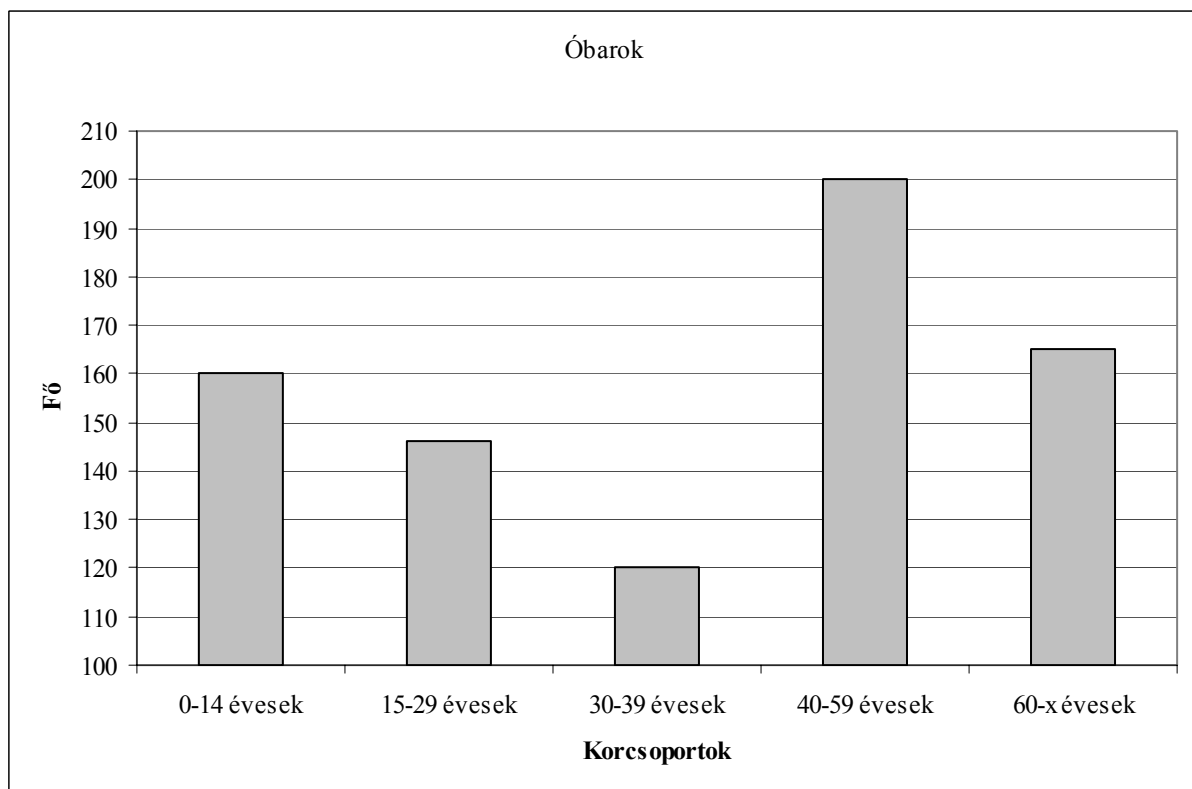
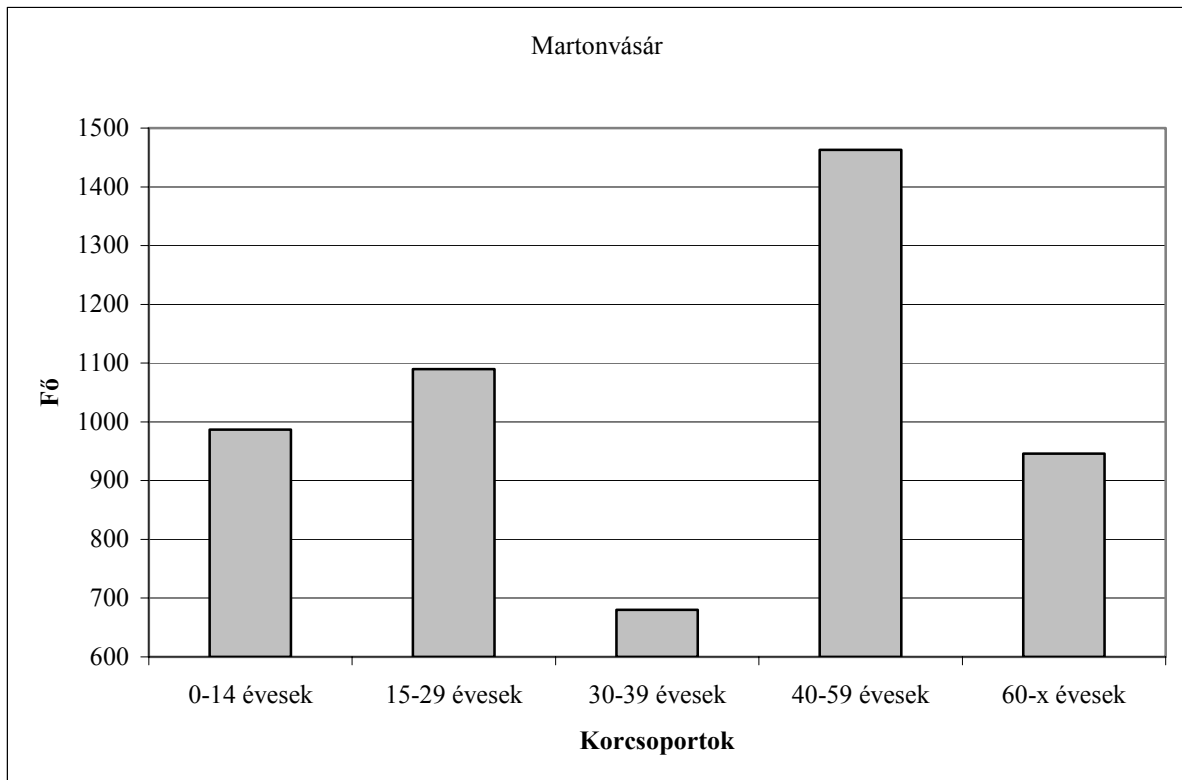

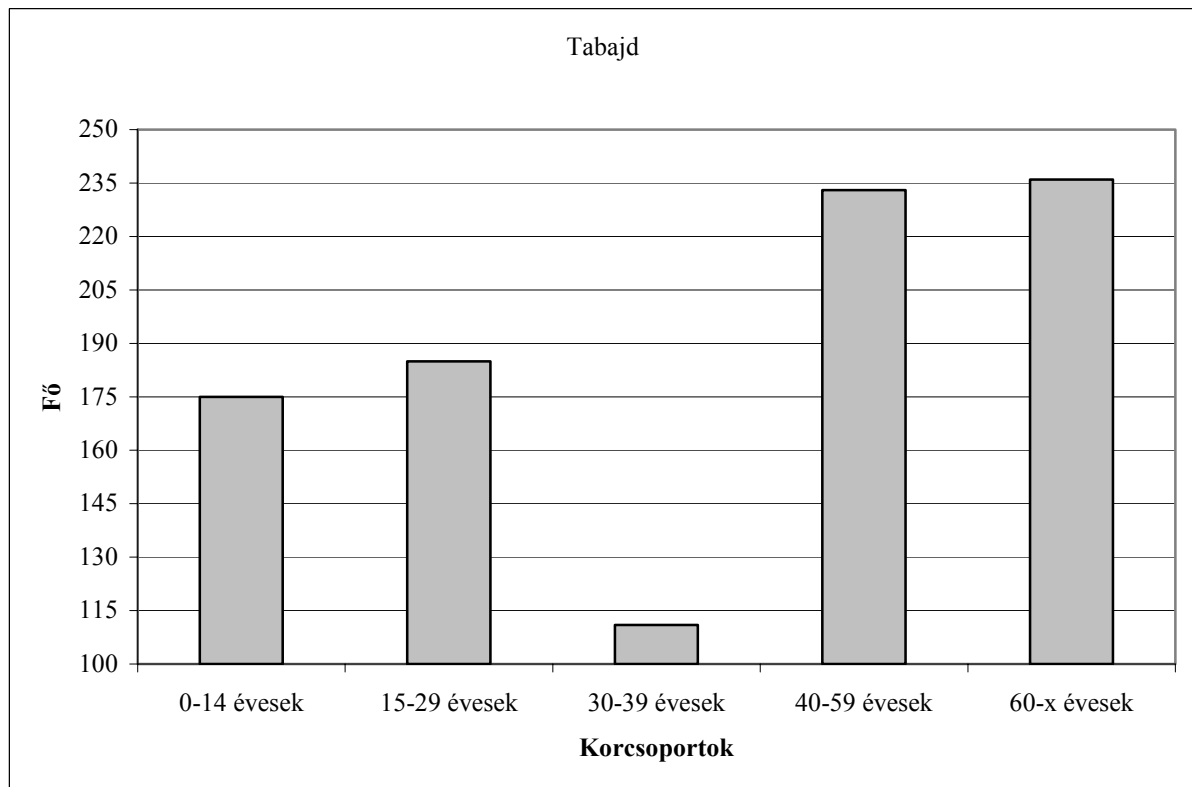
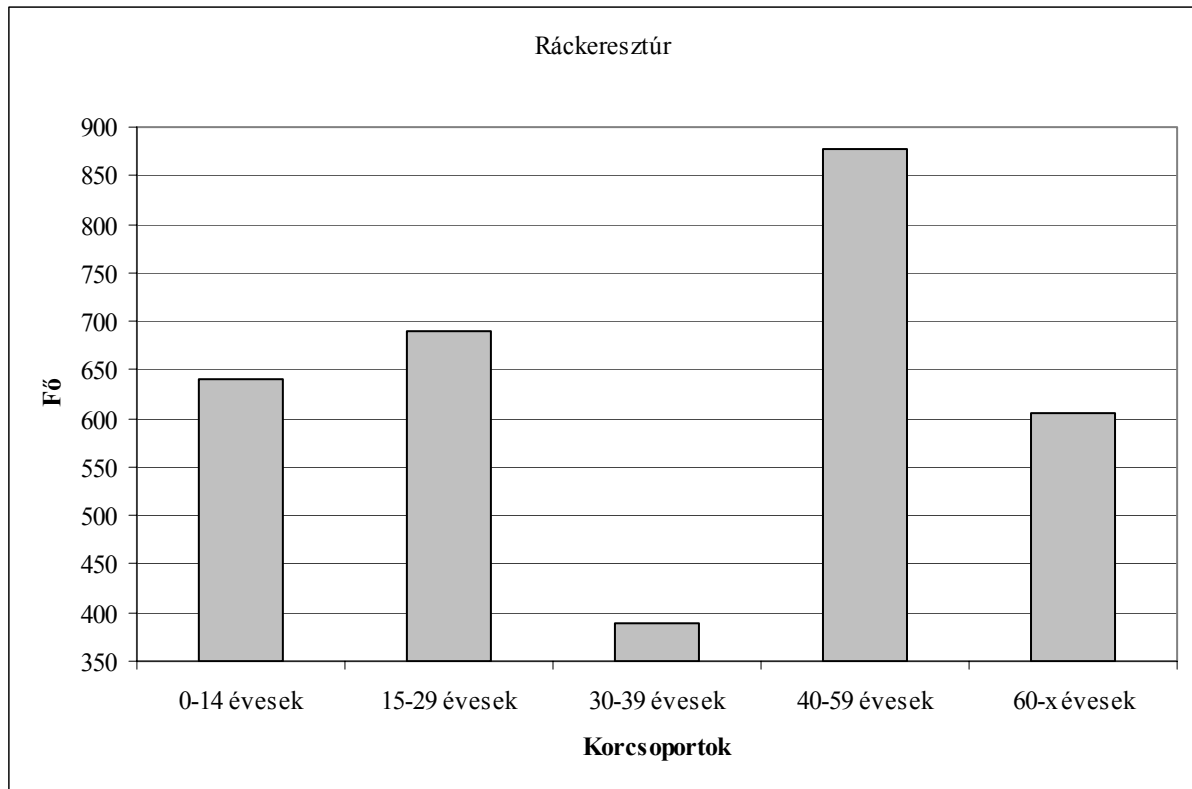

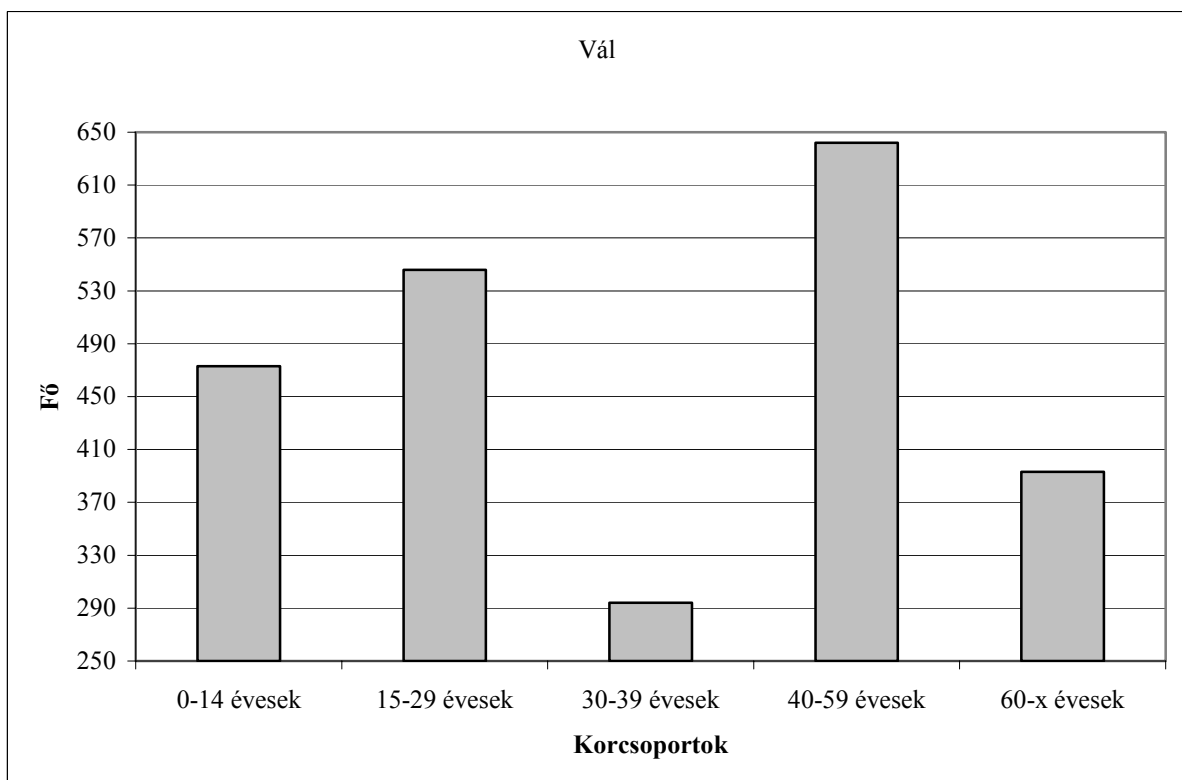
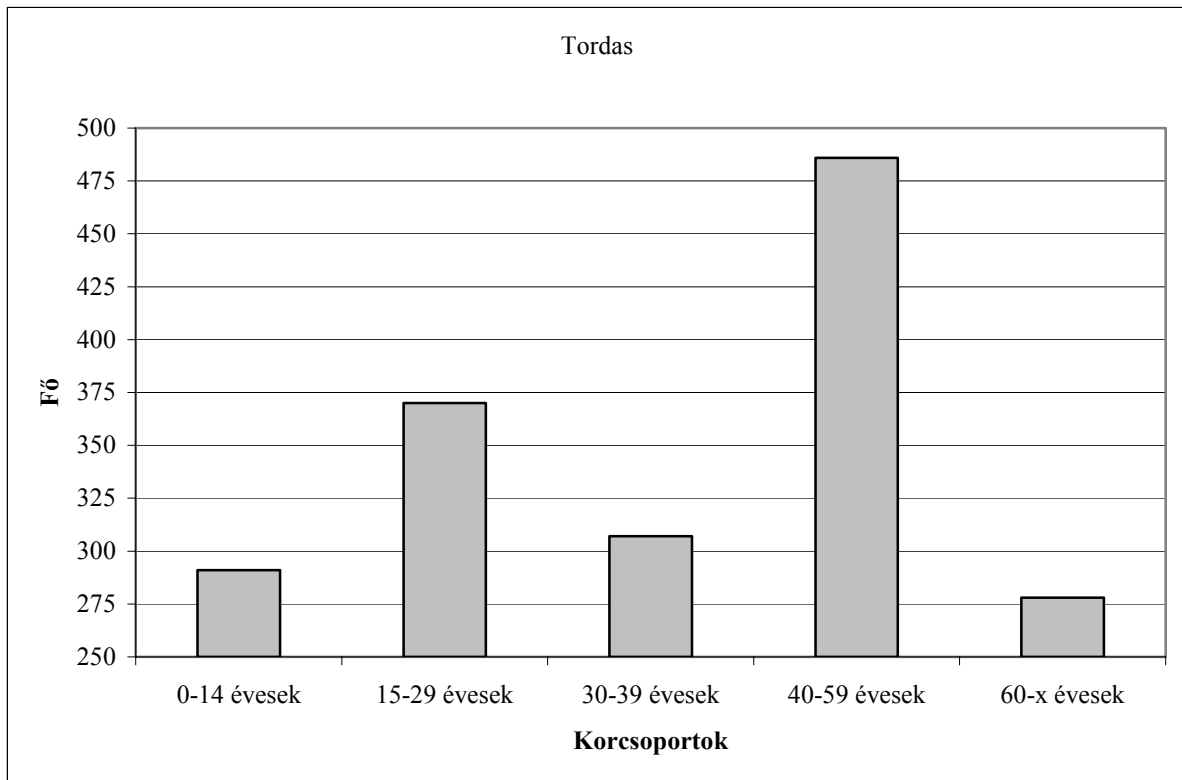

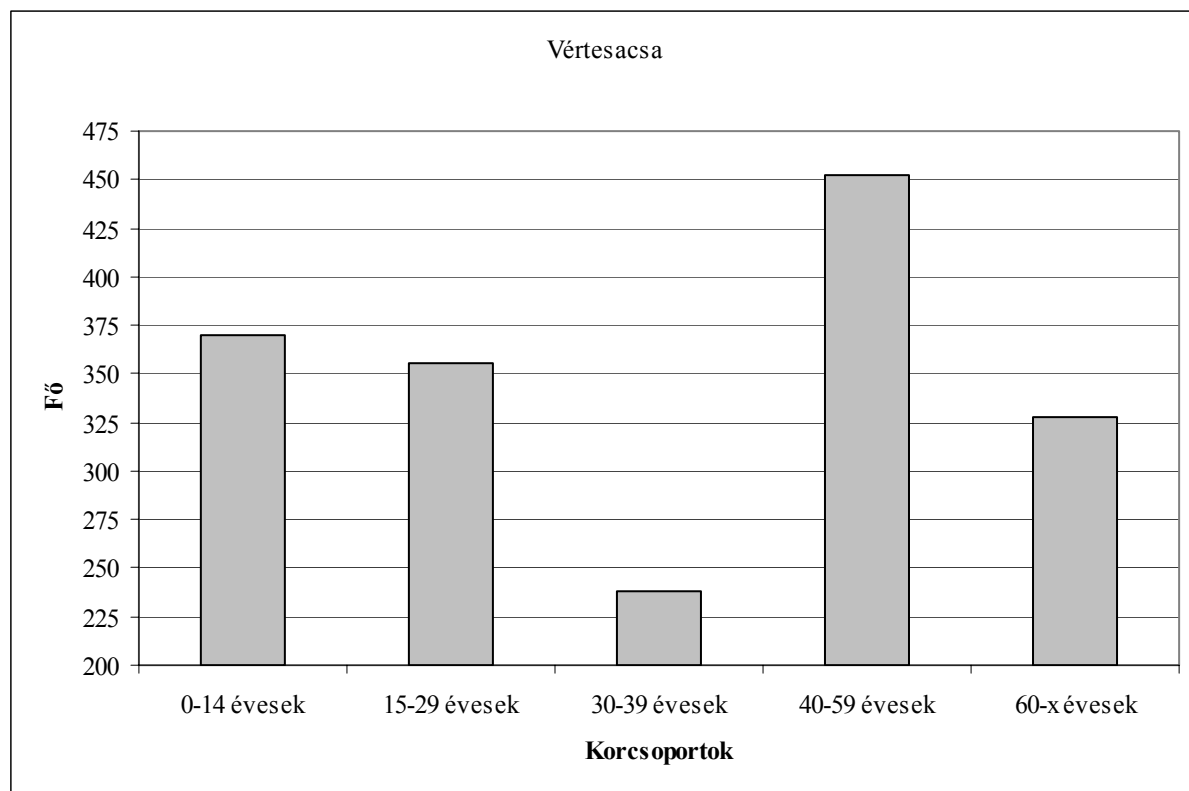

Forrás: KSH adatok alapján saját szerkesztések

8. melléklet A várható népességszám, a nemek, a korcsoportok és a főbb demográfiai mutatók Magyarországon 2020. I. 1-én

Korcsoport (jan. 1.)	Férfi	Nő	Együtt	1000 nő / férfi
0-4	250 689	235 939	486 628	941
5-9	259 528	243 835	503 363	940
10-14	259 556	243 883	503 439	940
15-19	255 239	241 308	496 547	945
20-24	265 496	253 479	518 975	955
25-29	314 926	303 761	618 687	965
30-34	332 918	322 202	655 120	968
35-39	356 699	345 053	701 752	967
40-44	427 819	415 393	843 212	971
45-49	366 842	366 337	733 179	999
50-54	314 242	326 593	640 835	1 039
55-59	264 169	295 885	560 054	1 120
60-64	291 768	354 176	645 944	1 214
65-69	279 275	367 920	647 195	1 317
70-74	196 476	287 969	484 445	1 466
75-79	138 964	237 479	376 443	1 709
80-84	77 869	163 308	241 177	2 097
85-89	41 249	97 199	138 448	2 356
90-94	15 109	40 099	55 208	2 654
95+	4 130	11 255	15 385	2 725
Összesen	4 712 963	5 153 073	9 866 036	1 093
0-19 éves	1 025 012	964 965	1 989 977	941
20-64 éves	2 934 879	2 982 879	5 917 758	1 016
65-x éves	753 072	1 205 229	1 958 301	1 600
Százalék				
0-19 éves	21,7	18,7	20,2	
20-64 éves	62,3	57,9	60,0	
65-x éves	16,0	23,4	19,8	
Népmozgalom (év folyamán)				
Élveszületés			95 270	
Halálozás			126 590	
Természetes szaporodás			-31 320	
Vándorlási egyenleg			12 000	
Népességváltozás			-19 320	
Teljes termékenység		1,574		
Várható élettartam	73,5	80,3	76,8	

Forrás: KSH Népeségtudományi Kutató Intézet, Előreszámítási Adatbázis, 2003.

9. melléklet A természetes szaporodás várható alakulása 2050-ig Magyarországon, különböző előreszámítási módszerek alapján

Naptári év	Idős változat	Alapváltozat	Európa változat
2001	-35 136	-35 136	-35 136
2002	-36 029	-36 029	-36 029
2003	-34 350	-33 767	-32 439
2004	-32 699	-31 592	-29 015
2005	-31 497	-29 907	-26 174
2006	-30 618	-28 605	-23 799
2007	-29 950	-27 608	-21 758
2008	-29 397	-26 798	-19 982
2009	-28 943	-26 146	-18 401
2010	-28 536	-25 625	-17 002
2011	-28 429	-25 464	-16 008
2012	-28 391	-25 429	-15 184
2013	-28 478	-25 560	-14 564
2014	-28 661	-25 834	-14 119
2015	-28 960	-26 269	-13 887
2016	-29 413	-26 896	-13 853
2017	-30 022	-27 711	-14 016
2018	-30 804	-28 717	-14 379
2019	-31 773	-29 936	-14 957
2020	-32 904	-31 320	-15 705
2025	-39 748	-40 184	-21 363
2030	-47 034	-48 410	-26 764
2035	-54 360	-53 512	-30 474
2040	-61 300	-56 031	-33 899
2045	-66 559	-56 512	-36 872
2050	-70 993	-57 520	-40 342

Forrás: KSH Népeségtudományi Kutató Intézet, Előreszámítási Adatbázis, 2003.

10. melléklet A tényleges szaporodás várható alakulása 2050-ig Magyarországon, különböző előreszámítási módszerek alapján

Naptári év	Idős változat	Alapváltozat	Európa változat
2001	-25 445	-25 445	-25 445
2002	-32 491	-32 491	-32 491
2003	-30 658	-27 408	-27 414
2004	-28 853	-22 413	-22 502
2005	-27 497	-17 907	-18 174
2006	-26 618	-16 605	-15 799
2007	-25 950	-15 608	-13 758
2008	-25 397	-14 798	-11 982
2009	-24 943	-14 146	-10 401
2010	-24 536	-13 625	-9 002
2011	-24 429	-13 464	-8 008
2012	-24 391	-13 429	-7 184
2013	-24 478	-13 560	-6 564
2014	-24 661	-13 834	-6 119
2015	-24 960	-14 269	-5 887
2016	-25 413	-14 896	-4 387
2017	-26 022	-15 711	-3 082
2018	-26 804	-16 717	-1 979
2019	-27 773	-17 936	-1 091
2020	-28 904	-19 320	-371
2025	-35 748	-28 184	1 303
2030	-43 034	-36 410	3 236
2035	-50 360	-41 512	-474
2040	-57 300	-44 031	-3 899
2045	-62 559	-44 512	-6 872
2050	-66 993	-45 520	-10 342

Forrás: KSH Népeségtudományi Kutató Intézet, Előreszámítási Adatbázis, 2003.

11. melléklet Az átlagos gyermekszám várható alakulása 2050-ig Magyarországon, különböző előreszámítási módszerek alapján.

Naptári év	Idős változat	Alapváltozat	Európa változat
2001	1,309	1,309	1,309
2002	1,300	1,300	1,300
2003	1,288	1,313	1,313
2004	1,278	1,328	1,328
2005	1,271	1,343	1,343
2006	1,266	1,359	1,359
2007	1,264	1,375	1,375
2008	1,263	1,392	1,392
2009	1,264	1,410	1,410
2010	1,266	1,427	1,427
2011	1,269	1,444	1,444
2012	1,273	1,462	1,462
2013	1,277	1,478	1,478
2014	1,281	1,495	1,495
2015	1,286	1,510	1,510
2016	1,290	1,525	1,525
2017	1,294	1,539	1,539
2018	1,297	1,552	1,552
2019	1,299	1,564	1,564
2020	1,300	1,574	1,574
2025	1,300	1,600	1,600
2030	1,300	1,600	1,600
2035	1,300	1,600	1,600
2040	1,300	1,600	1,600
2045	1,300	1,600	1,600
2050	1,300	1,600	1,600

Forrás: KSH Népeségtudományi Kutató Intézet, Előreszámítási Adatbázis, 2003.

12. melléklet A 0-19 évesek arányának várható alakulása 2050-ig Magyarországon, különböző előreszámítási módszerek alapján (%)

Naptári év	Idős változat	Alapváltozat	Európa változat
2001	23,1	23,1	23,1
2002	22,8	22,8	22,8
2003	22,5	22,5	22,5
2004	22,2	22,2	22,2
2005	21,9	22,0	22,0
2006	21,6	21,7	21,7
2007	21,3	21,5	21,4
2008	21,0	21,3	21,2
2009	20,7	21,1	21,0
2010	20,5	20,9	20,8
2011	20,1	20,7	20,6
2012	19,8	20,5	20,4
2013	19,5	20,3	20,2
2014	19,3	20,2	20,1
2015	19,0	20,1	19,9
2016	18,8	20,0	19,8
2017	18,6	20,0	19,8
2018	18,5	20,1	19,8
2019	18,4	20,1	19,8
2020	18,3	20,2	19,9
2025	17,4	20,2	19,7
2030	16,5	19,8	19,2
2035	15,6	19,3	18,5
2040	14,8	18,8	18,0
2045	14,2	18,7	17,8
2050	13,8	18,7	17,8

Forrás: KSH Népeségtudományi Kutató Intézet, Előreszámítási Adatbázis, 2003.

13. melléklet A 20-64 évesek arányának várható alakulása 2050-ig Magyarországon, különböző előreszámítási módszerek alapján (%)

Naptári év	Idős változat	Alapváltozat	Európa változat
2001	61,7	61,7	61,7
2002	62,0	62,0	62,0
2003	62,2	62,2	62,2
2004	62,3	62,3	62,3
2005	62,4	62,4	62,4
2006	62,5	62,5	62,5
2007	62,6	62,6	62,5
2008	62,6	62,5	62,5
2009	62,7	62,5	62,5
2010	62,6	62,5	62,4
2011	62,8	62,5	62,4
2012	62,9	62,6	62,5
2013	62,8	62,5	62,3
2014	62,7	62,3	62,1
2015	62,5	62,1	61,8
2016	62,2	61,8	61,5
2017	62,0	61,5	61,1
2018	61,7	61,1	60,7
2019	61,2	60,6	60,2
2020	60,6	60,0	59,5
2025	59,2	58,6	57,8
2030	59,0	58,7	57,6
2035	58,2	58,5	57,0
2040	56,4	57,6	55,8
2045	53,3	55,5	53,4
2050	51,5	54,5	52,3

Forrás: KSH Népeségtudományi Kutató Intézet, Előreszámítási Adatbázis, 2003.

14. melléklet A természetes szaporodás várható alakulása 2050-ig Magyarországon, különböző előreszámítási módszerek alapján (%)

Naptári év	Idős változat	Alapváltozat	Európa változat
2001	15,1	15,1	15,1
2002	15,3	15,3	15,3
2003	15,4	15,4	15,4
2004	15,5	15,5	15,5
2005	15,7	15,6	15,6
2006	15,9	15,8	15,9
2007	16,1	16,0	16,0
2008	16,3	16,2	16,3
2009	16,6	16,4	16,5
2010	16,9	16,6	16,8
2011	17,1	16,8	17,0
2012	17,3	16,9	17,1
2013	17,6	17,2	17,5
2014	18,0	17,5	17,8
2015	18,4	17,8	18,2
2016	18,9	18,2	18,7
2017	19,4	18,5	19,1
2018	19,8	18,8	19,5
2019	20,4	19,3	20,0
2020	21,1	19,8	20,7
2025	23,4	21,3	22,5
2030	24,5	21,5	23,3
2035	26,3	22,2	24,4
2040	28,8	23,6	26,2
2045	32,4	25,9	28,8
2050	34,7	26,8	30,0

Forrás: KSH Népeségtudományi Kutató Intézet, Előreszámítási Adatbázis, 2003.

15. melléklet Völgy Vidék népességével kapcsolatos legfontosabb adatok táblázatai

Állandó népességszám	1890	1910	1930	1941	1949	1960	1970	1980	1990	2001	2007
Alcsútdoboz	2347	2261	2204	2022	2102	1650	1966	1667	1427	1539	1494
Baracska	1917	1997	2100	2048	2138	2659	2802	2680	2502	2729	2726
Csabdi							971	1031	1058	1183	1211
Ercsi	4535	5501	6013	6089	6456	7187	8208	8034	7803	8446	8919
Etyek	3239	3729	4004	4033	3105	3154	3484	3220	3172	3505	4130
Felcsút	1488	1583	1884	1954	1812	1891	1625	1590	1554	1680	1780
Gyúró	1501	1338	1213	1196	1299	1245	1214	1124	1078	1205	1210
Kajászó	1351	1228	1248	1245	1200	1146	1120	1032	929	998	1098
Lovasberény	3600	3484	3140	3249	3102	3129	2986	2749	2601	2752	2803
Mány	2587	2452	2524	2625	2114	2072	2428	2143	2014	2275	2327
Martonvásár	2095	2578	3154	3032	3126	3851	4045	4150	4304	5120	5558
Óbarok							1034	816	707	789	801
Ráckeresztúr	1630	2142	2591	2586	2659	2896	2861	2903	2769	3181	3347
Tabajd	1529	1446	1372	1445	1341	1106	1159	1112	975	938	1014
Tordas	1242	1433	1484	1205	1293	1413	1360	1374	1363	1727	1844
Vál	3017	3100	2898	2778	2828	2717	2463	2274	2089	2325	2481
Vértessacsa	2572	2491	2700	2720	2525	2173	2094	1799	1667	1749	1791
Völgy Vidék	34650	36763	38529	38227	37100	38289	41820	39698	38012	42141	44534

Forrás: KSH T-STAR

Lakónépesség száma	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Alcsútdoboz	1373	1374	1371	1378	1394	1386	1380	1354	1355	1368	1500	1524	1504	1508	1503	1503	1492	1478
Baracska	2428	2422	2445	2450	2481	2489	2501	2515	2564	2602	2701	2708	2709	2729	2731	2733	2730	2711
Csabdi		1019	1017	1022	1096	1097	1120	1124	1144	1148	1154	1132	1162	1174	1175	1198	1187	1185
Ercsi	7532	7616	7632	7652	7932	8030	8154	8205	8284	8267	8334	8406	8407	8537	8542	8567	8615	8563
Etyek	3101	3125	3072	3057	3198	3242	3267	3316	3274	3312	3502	3636	3783	3922	4046	4131	4131	4211
Felcsút	1567	1589	1587	1582	1584	1582	1616	1623	1637	1657	1664	1682	1669	1688	1708	1724	1705	1732
Gyúró	1099	1085	1088	1101	1115	1123	1145	1150	1129	1128	1191	1216	1240	1255	1227	1244	1281	1276
Kajászó	939	957	934	937	952	976	986	983	993	1003	972	995	984	1007	1027	1037	1066	1065
Lovasberény	2594	2589	2560	2570	2605	2679	2656	2692	2717	2736	2680	2681	2670	2713	2760	2755	2734	2749
Mány	1999	1975	1948	1914	2078	2093	2084	2134	2161	2182	2235	2300	2321	2374	2381	2376	2374	2348
Martonvásár	4415	4528	4544	4654	4847	4927	4895	4979	4935	4977	5145	5180	5275	5336	5360	5397	5524	5650
Óbarok											747	779	796	797	801	783	796	800
Ráckeresztúr	2713	2750	2752	2779	2912	2960	3041	3058	3117	3103	3134	3126	3159	3226	3251	3282	3241	3288
Tabajd	874	865	849	839	881	889	872	888	883	875	941	948	957	972	987	998	974	985
Tordas	1374	1378	1374	1383	1429	1456	1451	1506	1527	1557	1684	1757	1764	1785	1832	1841	1892	1931
Vál	2098	2121	2118	2147	2242	2284	2278	2283	2316	2333	2321	2354	2390	2394	2416	2453	2500	2504
Vértessacsa	1685	1693	1717	1734	1769	1751	1761	1736	1764	1762	1750	1758	1771	1783	1744	1756	1759	1741
Völgy Vidék	35791	37086	37008	37199	38515	38964	39207	39546	39800	40010	41655	42182	42561	43200	43491	43778	44001	44217

Forrás: KSH T-STAR

Élveszületések száma	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Alcsútdoboz	25	24	13	24	12	15	22	12	16	7	21	19	16	17	15	22	17	13
Baracska	34	33	27	36	37	25	30	33	34	30	25	20	25	35	28	33	21	35
Csabdi		3	13	15	16	13	17	9	14	6	10	13	19	20	13	15	8	10
Ercsi	121	115	126	99	102	122	103	112	93	86	86	108	108	112	105	101	103	110
Etyek	30	44	45	42	35	33	36	35	36	28	34	43	51	62	64	56	53	42
Felcsút	21	26	23	18	19	12	13	12	12	22	7	17	14	15	28	19	15	17
Gyúró	15	16	16	9	17	7	12	12	14	13	9	15	14	10	8	13	13	11
Kajászó	18	23	13	15	15	9	8	13	12	5	4	10	10	10	6	15	17	14
Lovasberény	24	29	27	38	27	34	19	27	21	18	19	23	16	26	32	20	28	19
Mány	32	33	26	27	37	28	26	37	29	18	21	43	22	32	33	25	20	34
Martonvásár	66	66	52	43	48	38	47	45	45	39	47	40	49	42	39	38	58	55
Óbarok											0	3	4	1	4	7	8	8
Ráckeresztúr	36	39	35	42	27	39	38	29	29	41	38	33	28	41	35	42	34	31
Tabajd	9	14	7	15	9	8	18	10	10	10	9	13	7	16	14	18	13	15
Tordas	19	19	13	12	14	12	18	18	14	15	15	22	14	26	19	15	16	22
Vál	22	31	23	27	31	34	30	28	27	19	18	27	23	25	27	29	29	27
Vértesacsá	25	38	34	30	21	14	26	19	22	20	16	20	20	14	16	22	19	16
Völgy Vidék	497	553	493	492	467	443	463	451	428	377	379	469	440	504	486	490	472	479

Forrás: KSH T-STAR

Halálozások száma	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Alcsútdoboz	24	19	18	23	10	23	19	22	19	19	14	18	29	15	15	25	22	17
Baracska	16	19	32	36	41	22	36	32	36	31	29	49	42	28	31	30	34	34
Csabdi		6	14	18	11	16	9	6	15	7	9	17	7	15	20	10	13	8
Ercsi	105	102	96	107	87	102	99	83	111	108	105	111	96	95	112	135	92	95
Etyek	38	27	49	43	36	39	40	31	44	38	33	27	45	33	42	42	48	50
Felcsút	18	20	17	17	19	18	23	27	20	28	18	25	11	21	29	19	21	14
Gyúró	12	15	19	19	24	15	8	6	18	13	13	12	12	17	22	10	12	5
Kajászó	13	24	15	18	22	13	15	17	12	15	15	18	16	13	14	12	15	15
Lovasberény	39	41	48	49	43	43	48	38	41	42	29	45	41	38	34	48	36	30
Mány	28	25	25	32	23	29	29	21	21	26	23	28	24	22	23	22	27	21
Martonvásár	50	54	63	70	55	33	48	55	58	61	54	70	62	64	50	66	72	64
Ráckeresztúr	45	41	40	35	33	29	27	46	38	45	34	43	43	33	30	35	40	40
Óbarok											3	3	7	5	8	7	7	11
Tabajd	26	17	19	15	17	13	15	17	22	16	17	14	21	17	14	18	13	16
Tordas	9	16	17	16	15	17	20	16	16	16	15	30	13	13	22	24	11	20
Vál	38	38	29	34	38	34	39	21	30	29	31	25	26	31	27	34	29	20
Vértesacsá	19	29	16	26	16	26	32	22	18	32	27	15	30	15	25	19	29	18
Völgy Vidék	480	493	517	558	490	472	507	460	519	526	469	550	525	475	518	556	521	478

Forrás: KSH T-STAR

Állandó és ideiglenes odavándorlások száma	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Alcsútdoboz	61	59	70	63	70	85	83	89	110	87	119	94	77	89	75	73	96	89
Baracska	100	116	147	126	92	94	132	111	187	150	154	155	121	139	147	135	176	164
Csabdi		64	77	61	40	51	56	64	73	50	52	35	62	54	56	66	72	74
Ercsi	407	365	387	414	348	409	462	426	468	482	508	423	408	527	440	439	449	408
Etyek	136	123	105	155	165	165	219	169	158	210	224	252	264	308	289	246	265	263
Felcsút	110	71	66	46	63	72	88	108	114	96	85	110	83	96	98	84	116	120
Gyúró	54	38	44	46	57	58	78	49	38	45	67	46	57	65	40	57	82	69
Kajászó	44	41	29	49	44	53	68	50	68	65	69	65	44	61	75	55	69	72
Lovasberény	120	88	72	100	91	160	129	149	167	148	123	122	114	135	120	136	124	168
Mány	150	62	115	74	103	100	111	123	115	134	129	137	137	155	115	101	144	93
Martonvásár	274	254	258	345	265	252	275	324	272	318	273	298	303	312	255	318	431	445
Óbarok											31	50	46	41	62	50	60	51
Ráckeresztúr	183	154	148	148	144	201	223	194	221	159	168	142	222	211	189	207	147	233
Tabajd	45	31	43	48	48	67	45	66	79	62	89	55	59	67	56	60	52	78
Tordas	71	56	63	82	67	91	76	107	79	107	189	167	90	89	122	99	164	169
Vál	141	117	85	113	94	92	75	68	110	117	126	116	137	108	98	133	137	106
Vértessacsa	131	84	72	77	46	49	84	63	74	82	75	74	104	89	63	82	103	95
Völgy Vidék	2027	1723	1781	1947	1737	1999	2204	2160	2333	2312	2481	2341	2328	2546	2300	2341	2687	2697

Forrás: KSH T-STAR

Állandó és ideiglenes elvándorlások száma	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Alcsútdoboz	100	63	68	57	84	85	92	105	106	62	78	83	84	85	86	68	103	99
Baracska	161	136	119	121	114	89	114	98	136	111	133	120	105	135	151	130	166	183
Csabdi		54	78	53	38	47	41	63	52	45	73	53	46	48	57	49	83	81
Ercsi	398	294	401	386	327	331	342	404	371	477	347	358	430	422	438	436	441	501
Etyek	171	116	154	169	131	115	190	124	192	162	179	149	145	201	195	180	276	242
Felcsút	55	55	74	52	70	68	44	86	92	70	85	82	101	81	70	72	128	103
Gyúró	53	53	38	23	59	42	60	50	55	46	34	29	40	39	52	44	53	73
Kajászó	40	22	50	43	49	25	51	49	58	45	47	41	47	41	46	48	41	75
Lovasberény	119	81	80	79	68	77	123	102	122	105	105	103	113	85	84	117	136	153
Mány	137	94	143	103	83	84	117	89	96	105	126	96	120	120	112	112	144	132
Martonvásár	235	153	231	208	195	177	306	230	303	254	227	234	194	240	222	254	291	322
Óbarok											27	21	26	40	53	64	60	47
Ráckeresztúr	152	115	141	128	116	163	153	160	153	169	174	140	180	161	180	182	181	178
Tabajd	64	37	47	58	24	54	65	43	72	64	62	54	41	50	39	54	75	65
Tordas	62	55	63	69	71	59	79	54	56	76	93	87	86	84	71	76	116	129
Vál	113	87	82	77	76	50	72	70	74	90	93	98	97	97	88	82	99	104
Vértessacsa	93	85	66	64	55	55	68	85	50	72	79	71	86	75	97	69	91	114
Völgy Vidék	1953	1500	1835	1690	1560	1521	1917	1812	1988	1953	1962	1819	1941	2004	2041	2037	2484	2601

Forrás: KSH T-STAR

Korszerkezet, 1990	0-14 évesek	15-29 évesek	30-39 évesek	40-59 évesek	60-x évesek
Alcsútdoboz	314	291	228	330	248
Baracska	552	536	414	602	367
Csabdi	264	207	147	249	147
Eresi	1733	1582	1146	1881	1165
Etyek	720	656	534	779	455
Felcsút	358	269	247	349	286
Gyúró	263	200	190	224	218
Kajászó	180	181	133	264	172
Lovasberény	531	490	396	621	570
Mány	472	443	320	420	327
Martonvásár	1019	837	678	1101	725
Óbarok	125	123	91	187	135
Ráckeresztúr	589	524	414	700	464
Tabajd	166	140	124	217	263
Tordas	284	317	216	321	217
Vál	473	375	341	488	409
Vértesacsa	367	332	229	405	308
Völgy Vidék	8410	7503	5848	9138	6476

Forrás: KSH T-STAR

Korszerkezet, 2001	0-14 évesek	15-29 évesek	30-39 évesek	40-59 évesek	60-x évesek
Alcsútdoboz	294	319	215	425	269
Baracska	496	1197	741	999	483
Csabdi	217	254	183	327	183
Eresi	1637	1934	1125	2256	1493
Etyek	593	801	515	1003	634
Felcsút	322	366	216	439	328
Gyúró	241	287	163	298	220
Kajászó	200	160	142	265	219
Lovasberény	468	507	380	737	623
Mány	466	520	290	595	379
Martonvásár	987	1090	680	1463	946
Óbarok	160	146	120	200	165
Ráckeresztúr	640	690	390	878	605
Tabajd	175	185	111	233	236
Tordas	291	370	307	486	278
Vál	473	546	294	642	393
Vértesacsa	370	356	238	452	328
Völgy Vidék	8030	9728	6110	11698	7782

Forrás: KSH T-STAR